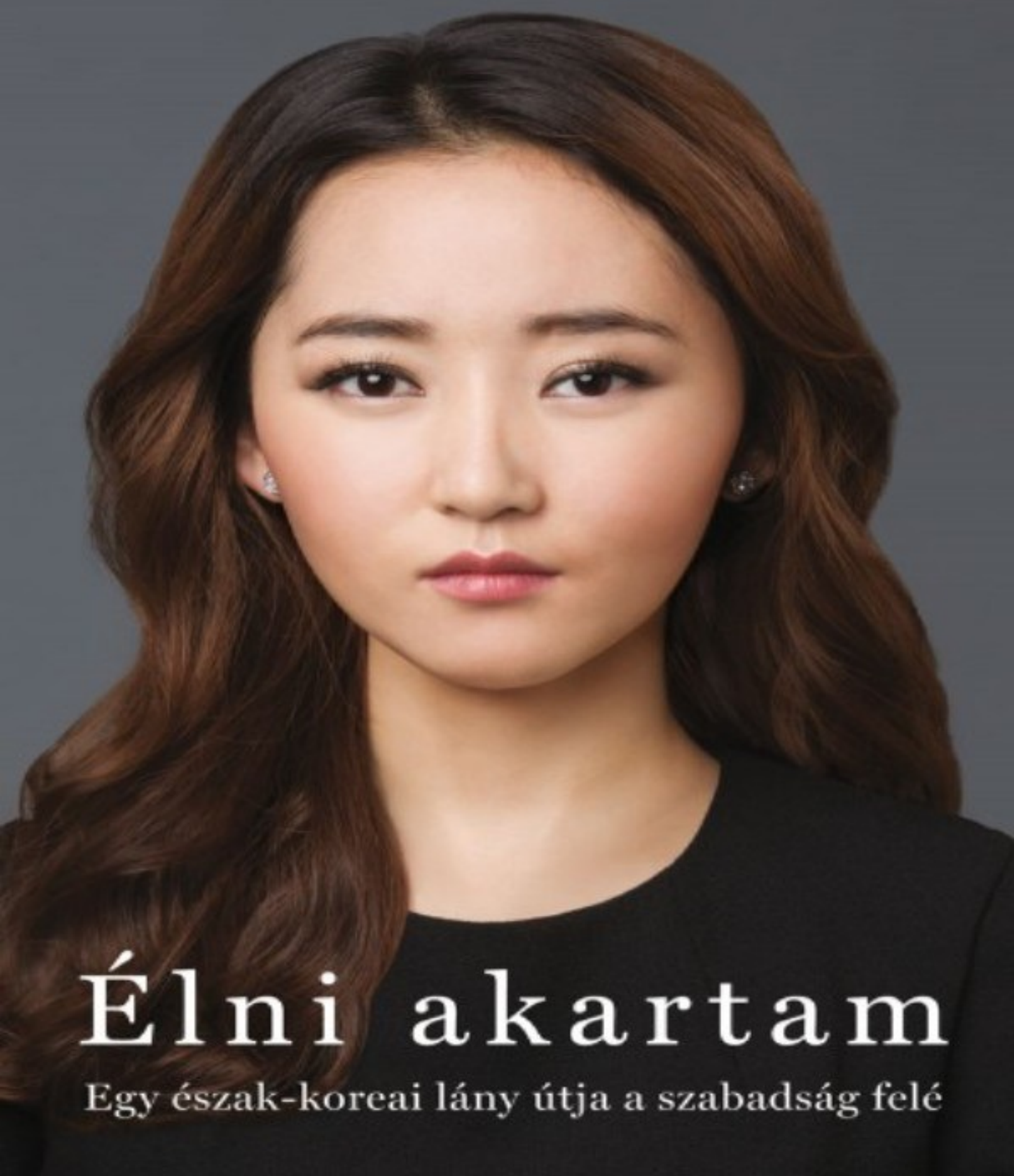

PAK JANMI

Élni akartam

Egy észak-koreai lány útja a szabadság felé

PAK JANMI

Élni akartam

Egy észak-koreai lány útja a szabadság felé

AKADÉMIAI KIADÓ

Prológus

2007. március 31 -én a hideg, sötét éjszakában az Észak-Koreát és Kínát elválasztó, befagyottjain folyó meredek, köves partján botorkáltunk lefelé anyámmal. A töltés felettünk és alattunk elnyúló szakaszán egyaránt járőrök cirkáltak, és mindkét oldalon nagyjából százméterenként őrhelyek voltak katonákkal, akik készen álltak arra, hogy lelőjenek bárkit, aki csak megkísérel átkelni a határon. Fogalmunk sem volt, mi vár ránk, de mindenáron át akartunk jutni Kínába, ahol talán lesz esélyünk arra, hogy életben maradjunk.

Tizenhárom éves voltam, és mindössze huszonhét kiló. Egy héttel korábban még szülővárosom, a kínai határ mellett fekvő Hjeszan kórházában feküdtem súlyos bélfertőzéssel, amit az orvosok félrediagnosztizáltak és vakbélgyulladásnak hittek. A műtéti bemetszés helye még mindig iszonyúan fájt, és annyira gyenge voltam, hogy lépni is alig tudtam.

A fiatal észak-koreai embercsempész, aki átvezetett bennünket a határon, ragaszkodott ahhoz, hogy ezen az éjszakán keljünk útra. Lefizetett pár órát, hogy ne kapjanak el bennünket, de nem vesztegethette meg az összes ott járőröző katonát, ezért rendkívül óvatosnak kellett lennünk. Igyekeztem lépést tartani vele a sötétben, de annyira bizonytalanul álltam a lábamon, hogy a töltésen kénytelen voltam fenéken lecsúszni, kisebb köveket sodorva le, amelyek hangos puffanással értek földet valahol előttem. A fiatalember megfordult, és dühösen odasuttogta, hogy ne csapjak ekkora zajt. De már késő volt. Egy észak-koreai katona körvonala rajzolódott ki előttünk, aki a folyótól elindult felfelé. Talán a lefizetett határőrök egyike volt, de mintha nem ennek megfelelően viselkedett volna.

- Vissza! - kiabálta. - Tűnés innen!

A vezetőnk lebotladozott hozzám, aztán hallottuk, ahogy fojtott hangon néhány szót váltanak egymással. Az embercsempész egyedül tért vissza hozzánk.

- Gyerünk! - mondta. - Szaporán.

Kora tavasz volt, az idő kezdett felmelegedni, a befagyott folyón foltokban megolvadt a jég. Egy meredeken lejtő keskeny szakaszán keltünk át, amire nem sütött rá a nap, így elég szilárd maradt rajta a jégréteg ahhoz, hogy elbíri a súlyunkat - legalábbis ezt reméltük. A vezetőnk mobilon felhívott valakit a túlparton, a kínai oldalon, aztán felénk súgta: „Futás!”

Már vágatott is. Nekem azonban földbe gyökerezett a lábam, és anyámba kapaszkodtam. A félelemtől teljesen megbénultam. A csempész visszaroht hozzánk, megragadta mindkét kezemet, és kirángatott magával a jégre. Amikor átértünk a túloldalra, futni kezdtünk, és csak akkor álltunk meg, amikor már teljesen eltűntünk a határőrök szeme elől.

A folyópart sötét volt, de a kínai Csangpaj fényei ott ragyogtak előttünk. Megfordultam, hogy gyors pillantást vessek a helyre, ahol születtem. Az áramszolgáltatással szokás szerint megint valami gond volt, így csak a fekete, élettelen semmit láttam. Vadul kalapalo szívvel értünk el egy sík, kopár mező szélén álló kunyhóhoz.

Amikor elmenekültem Észak-Koreából, nem álmodoztam a szabadságról - fogalmam sem volt, mit jelent szabadnak lenni. Csak azt tudtam, hogy ha a családommal ott maradunk, akkor valószínűleg elpusztulunk — az ehezés, betegségek vagy valami börtön- vagy munkatabor embertelen körülményei következtében. Az éhség elviselhetetlenné vált; az életemet is hajlandó voltam kockára tenni egy tál rizs ígéretéért.

Menekülésünk célja azonban nem csak a saját túlélésünk volt. Anyámmal a nővéremet, Ünmit kerestük, aki néhány nappal előttünk szökött át Kínába, és azóta sem hallottunk felőle. Abban reménykedtünk, hogy ott vár majd ránk folyóparton, amikor átérünk. Ehelyett egy kopasz, középkorú férfi üdvözölt bennünket, aki a határvidéken élő koreai kisebbséghez tartozott. Odaszólt valamit anyámnak, aztán magával vonszolta az épület túloldalára. Én csak vártam, és ekkor meghallottam anyám könnyörgő hangját: „Anijo! Anijo! Nem\ Nem!”

Ekkor már tudtam, hogy valami borzalmasan félresikerült. Rossz helyre érkeztünk, talán még annál is rosszabbra, mint ahonnan elindultunk.

Két dolog miatt vagyok végtelenül hálás: hogy Észak-Ko-reában születtem,

és hogy elmenekültem Észak-Koreából. Mindkettő jelentős mértékben formálta egyéniségemet, és egyiket se cserélném el holmi ádagos, nyugodt életre. Csakhogy ennél jóval többről is szól annak a története, hogy miként váltam azzá, aki ma vagyok.

Több tízezer észak-koreaihoz hasonlóan én is elszöktem a szülőföldről, és Dél-Koreában telepedtem le, ahol még mindig állampolgárnak tekintenek bennünket, mintha sosem állt volna közénk a lezárt határ, valamint csaknem hetvenévnnyi feszültség és konfliktus. Az észak- és dél-koreaiak etnikai háttere ugyanaz; ugyanazt a nyelvet beszéljük - leszámítva persze, hogy Észak-Ko-reában nincs szó arra, hogy „pláza”, „szabadság” vagy akár „szeretet”. Legalábbis nem abban az értelemben, ahogy a világ más tájain használják. Az egyetlen „szeretet”, amelynek hangot adhatunk, az a rajongás, amit Kimék, az Észak-Koreában három nemzedék óta uralkodó diktátordinasztia tagjai iránt érzünk. A rendszer blokkol minden külvilágból érkező információt, az összes videóklipet és filmet, zavarja a rádiójeleket. Nincs internet és nincs Wikipédia. Kizárólag propagandával teletömött könyvek kaphatók, amelyek azt sulykolják, hogy a világ legnagyobb országában élünk - miközben az észak-koreai lakosság legalább fele hihetetlenül szegény, rengetegen krónikusan alultápláltak. Hajdani hazám még csak nem is Észak-Koreának nevezi magát, hanem Csoszognak, ami a valódi Koreát jelenti, a tökéletes szocialista paradicsomot, ahol 25 millió ember csakis azért létezik, hogy a legfőbb vezetőt, Kim Dzsongünt szolgálja. Közülünk, akik elmenekültünk, sokan „disszidensnek” nevezik magukat, mivel amikor nem voltunk hajlandók elfogadni a sorsunkat és meghalni a Vezérért, voltaképpen a közös kötelességünket hagytuk oda. A rezsim árulónak bélyegez bennünket. Ha megpróbálnék visszatérni, kivégeznének.

Az információs blokád kétféle célt is szolgál: az állam nem pusztán azt kísérli meg, hogy elzárja a népet a külföldi médiától, de azt is megakadályozza, hogy a külvilág tudomást szerezzen az igazságról Észak-Korea ügyében. Az országot csak „remetekirályságnak” nevezik, mivel a rezsim mindent megtesz, hogy ne ismerhessék meg. Csak mi, az onnan menekültek írhatjuk le, mi folyik valójában a lezárt határok mögött. A legutóbbi időkig azonban a történeteink csak kevesekhez jutottak el.

2009 tavaszán tizenöt évesen érkeztem Dél-Koreába, egy fillér nélkül, nagyjából két eleminek megfelelő iskolázottsággal.

Öt évvel később már az egyik legjobb szöuli egyetem másodéves hallgatója voltam rendészeti igazgatás szakon, és egyre inkább tudatosult bennem, milyen égető szüksége van szülőhazámnak az igazságra.

Többször, több fórumon is beszéltem Észak-Koreából való szökésemről. Elmondtam, hogyan csaptak be az emberkereskedők, hogy vezettek bennünket át Kínába, ahol anyám úgy óvott meg, hogy feláldozta magát, és így őt erőszakolta meg az a közvetítő, aki pedig engem szemelt ki magának. Kínában tovább kutattunk a nővérem után, ám nem jártunk sikerrel. Apám is átjutott a határon, hogy csadakozzon a kereséshez, de alig néhány hónappal később belehalt addig egyáltalán nem kezelt rákbetegségébe. 2009-ben anyámat és engem keresztény misszionáriusok mentettek meg, akik elvittek a kínai-mongol határra. Onnan indultunk el a csillagokat követve egy végtelenül hosszú téli éjszakán, át a fagyos Góbi sivatagon a szabadság felé.

Mindez igaz - csak hogy ez nem a teljes történet.

Eddig egyedül anyám tudta, hogy valójában mi történt az alatt a két év alatt, ami a Jalu folyón való átkelés éjszakája és az a nap között eltelt, amikor egy új élet reményében megérkeztünk Dél-Koreába. Mindebből szinte semmit sem említettem a többi „disszidensnek” és azoknak az emberi jogi aktivistáknak, akikkel Dél-Koreában találkoztam. Valahogy úgy hittem, ha nem vagyok hajlandó elismerni, hogy megestek velem azok az elmondhatatlan szörnyűségek, akkor a múltam magától eltűnik. Meggyőztem magam, hogy sok minden meg sem történt velem, azt pedig megtanultam, hogyan felejtsem el a többit.

Aztán amikor elkezdtem ezt a könyvet írni, rádöbbenem, hogy a teljes igazság nélkül az eleimnek nincs valódi súlya, nincs igazi jelentősége. Anyám segítségével lassan sikerült felidézniem észak-koreai és kínai életünket - mintha valami elfeledett rémálom jelenetei elevenedtek volna fel. Voltak iszonyúan éles képek, de ködös, zilált emlékek is; mintha egy csomag kártya lapjait szórták volna szét a padlón. Az írás folyamata egyben emlékezés is volt, valamint komoly erőfeszítés, hogy ezeket az

emlékképeket valahogy megérthessem és feldolgozhassam.

Az írás mellett az olvasás is segítségemre volt abban, hogy rendet teremtsék a világomban. Mihelyt megérkeztünk Dél-Ko-reába és be tudtam szerezni nagy irodalmi művek fordításait, azonnal falni kezdtem a könyveket. Ezeket később sikerült angolul is elolvasnom. Amikor hozzáfogtam saját történetem megírásához, rábukkantam Joan Didion egy híres sorára:

„Történeteket mesélünk magunknak, hogy élhessünk. "Bár különböző kultúrák szülöttei vagyunk, az író szavai visszhangra találtak bennem. Megértettem, hogy néha csak úgy tudjuk túlélni saját emlékeinket, ha olyan történeté formáljuk őket, amely képes egyébként teljességgel megmagyarázhatatlan események értelmezésére.

Utam során tanúja voltam annak, miféle borzalmakat követnek el egymással emberek - de a legszörnyűbb körülmények között is tapasztaltam gyengédséget, kedvességet, áldozatosságot. Tisztában vagyok vele: elképzelhető, hogy a túlélés érdekében veszítünk az emberségünkből. De azt is tudom, hogy az emberi méltóság szikrája sosem alszik ki teljesen, és képes újra fellobbanni, ha a szabadság levegője, a szeretet ereje élteti.

Történetemben azokról a döntésekről írok, amelyeket azért hoztam, hogy életben maradjak.

I. RÉSZ

ÉSZAK-KOREA

1.

Még a madarak és az egerek is meghallják suttogásod

A Jaiu folyó Kína és Észak-Korea határán haladva sárkányfarokként kanyarog a Sárga-tenger felé. Hjeszannál belefut a Pektu hegy egyik völgyébe - a kétszázézeres lakosú Hjeszan városa hullámszerű dombok és egy réteggel, ligetekkel és sírokkal telehintett fennsík között terül el. Az általában sekély, szelíd folyó teljesen befagy télen - ami az év nagyobb részét jelenti. Ez Észak-Korea leghidegebb vidéke, a hőmérséklet néha mínusz 40 fokra is lehűl. Itt csak a legszívósabbak élnek meg.

Számomra Hjeszan volt az otthon.

Átellenben, a folyó túloldalán egy kínai város, Csangpaj található, lakosai között jelentős a koreai kisebbség. A határ két oldalán élő családok nemzedékek óta kereskednek egymással. Gyerekként gyakran álldogáltam a sötétben, bámultam a folyón túl Csangpaj fényeit, azon tűnődve, mi minden történhet a városunk határán túl. Izgalmas volt látni, ahogy ünnepeik és a kínai újév alkalmával színes tuzijatek festette meg a bársonyos eget. A mi oldalunkon ilyesmit sosem rendeztek. Néha, amikor leballagtam a folyóhoz, hogy megtöltssem a vödreimet vízzel, és a nyirkos szél épp a jó irányból fúj, ínycsiklandó ételszagot is éreztem, olajban megforgatott tésztaé, a kínai konyhákban készülő gombócét. Ugyanez a szél felénk sodorta a túlparton játszó kínai gyerekek hangját is.

- Hé, te! Nem vagytok éhesek ott, a túloldalon? - kurjantották át a fiúk koreai nyelven.

- Nem! És fogd be a szádat, dagadt kínai! - ordítottam vissza.

Ez persze nem volt igaz. Tulajdonképpen szörnyen éhes voltam, de semmi értelme sem volt beszélni róla.

Túl korán jöttem világra.

Anyám még csak terhessége hetedik hónapjában járt a vajúdas megindulásakor, így amikor 1993. október 4-én megszülettem, kevesebb mint egy kiló harminchat dekát nyomtam. A hjeszani kórház orvosa közölte anyámmal, hogy nem tehet értem semmit, mert olyan kicsi vagyok. „Vagy

életben marad, vagy meghal - mondta. - Nem tudhatjuk.” - Rajtam állt, hogy életben maradok-e.

Nem számított, hány takaróba burkolt az anyám, képtelen volt melegen tartani. Ezért felforrósított egy követ, becsavarta a takaróba - így sikerült életben maradnom. Pár nappal később a szüleim hazavittek, és várták, hogy mi lesz.

Ünmi, a nővérem két évvel előttem született, és apám, Pák Dzsinsik ezúttal fiúgyermekben reménykedett. A patriarchális Észak-Koreában csak a fiú utódok jelentenek valamit. De csalódottsága nem tartott sokáig. A legtöbb családban az anya kötődik a legerősebben a csecsemőhöz, nálunk viszont apám volt az, aki mindig meg tudott nyugtatni, ha sírtam. A karjában biztonságban voltam, babusgatott gyerekek éreztem magam. A szüleim a kezdetektől fogva arra biztattak, hogy legyek büszke arra, aki vagyok.

Eleinte földszintes házban laktunk egy dombtetőn - ez alatt haladt el a vasúti sín, amely rozsdás gerincként ívelt át a városon.

A házunk kicsi volt, huzatos, és mivel volt egy szomszédainkkal közös fala, mindig tudhattuk, mi folyik náluk. De éjszakánként hallottuk a mennyezetben futkosó-cincogó egerek neszt is. Ugyanakkor számomra ez volt a paradicsom, mivel a családuk együtt volt.

Első emlékeim a sötétségről és hidegről szólnak. A téli hónapok alatt a házunk legkívánatosabb helye a kis kályha mellett volt, amibe fával vagy szénnel fűtöttünk be, illetve azzal, amit éppen találtunk. A tetején főztünk, a betonpadló alatti csatornák vezették el a füstöt a ház túlsó felén található, fából ácsolt kéményhez. Ez a hagyományos fűtési módszer elvileg gondoskodott a helyiség melegen tartásáról, de a fagyos éjszakákhoz kevésnek bizonyult. Anyám a nap végén kiterítette a kályha mellett egy vastag takarót, és mindannyian ott bújtunk össze alatta: anyám feküdt le elsőként, aztán én, a nővérem, végül pedig apám a legszélén - az övé volt a hidegnek leginkább kitett hely. Mihelyt lement a nap, a világon semmit sem lehetett látni. Észak-Koreának azon a részén, ahol mi éltünk, teljesen megszokott dolog volt, hogy heteken, akár hónapokon át villany nélkül kellett elboldogulni, a gyertya pedig nagyon drága volt. Úgyhogy a sötétben játszottunk mindenfélét. A takaró alatt néha mókáztunk:

„Ez meg kinek a lába?” - kérdezte anyám, és megbökött valakit a nagylábujjával. - „Az enyém, az enyém!” - visította Ünmi.

Amerre csak néztünk a téli estéken és reggeleken, sőt néha nyáron is, mindenfelé füst bodorodott elő Hjeszan kéményeiből. Kisebb, otthonos negyedben éltünk, ismertünk mindenkit, aki csak ott lakott. Ha valaki házának a kéménye nem füstölt, bekopogtunk, hogy utánanézzünk, minden rendben van-e.

A házak között vezető kikövezetlen utcácskák túl szűkek voltak az autóknak, de ez nem számított jelentős problémának, mivel annyira kevés volt a gépkocsi. A mi környékünkön az emberek gyalog jártak, azon kevesek pedig, akik megengedhették maguknak, biciklin vagy motoron. Eső után az utacskák sárosá és csúszóssá váltak - általában ez volt a legalkalmasabb idő arra, hogy a környékbeli gyerekekkel a kedvenc kergetőzős játékunkat játsszuk. Kisebb termetű és lassabb voltam a többi velem egykorú gyereknel, ezért nem volt könnyű beilleszkednem közéjük és tartanom velük a lépést.

Amikor iskolás lettem, Ünmi néha összeverekedett az idősebb gyerekekkel, hogy megvédjen. Pedig ő sem nőtt valami nagyra - viszont eszes volt és fürge. Ő volt a védelmezőm és játszótársam. Ha esett a hó, felcipelt a közelben álló dombokra, ölébe vett, és mindkét karjával magához szorított. Én is erősen kapaszkodtam belé, miközben sikítva-kacagva lecsúsztunk a fenekünkön a domb aljára. Boldog voltam, hogy a világa része lehettem.

Nyáron a gyerekek mind lementek a Jalu folyóhoz játszani, ám én sosem tanultam meg úszni. Csak ültem a parton, míg a többiek az áramló vízben tapicskoltak. A nővérem vagy a legjobb barátnőm, Jongdzsa, időnként észrevették, hogy egyedül vagyok, és olyankor kaptam tőlük pár szép követ, amit a folyó mélyebb részéről hoztak fel. Előfordult, hogy a karjukba vettek, és kicsit bementek velem a vízbe, aztán újra visszavittek a partra.

Jongdzsával egyidősek voltunk, és a városnak ugyanabban a negyedében laktunk. Kedveltem, mert mindketten elég ügyesen használtuk a fantáziánkat, hogy játékokat eszkábáljunk magunknak. A piacon ugyan árultak néhányféle babát meg egyéb játékszert, de ezek általában túl sokba kerültek. Helyette mi edénykéket és állatfigurákat formáztunk sárból, néha

még miniatűr tankokat is; a házi készítésű katonás játékok igen népszerűek voltak Észak-Koreában. Mi, lányok azonban a papírbabák bűvöletében éltünk, és órákat töltöttünk azzal, hogy kemény kartonból figurákat vágunk ki, aztán mindenféle maradékból ruhákat, sálakat készítettünk nekik.

Anyám időnként papírforgót hajtogatott nekünk - ezeket ráerősítettük a sínek felett átívelő, vasból készült gyalogoshídra, amit magunk között csak Felhő hídnak nevezünk. Evekkel később, amikor az élet jóval nehezebbé és bonyolultabbá vált, gyakran elmentem a híd mellett, és mindig eszembe jutott, hogy örültünk az élénk szellőben pörgő-forgó játékszer látványának.

Fiatalabb koromban nem szólt állandóan valami mechanikus zaj a háttérben, mint amit mostanában Dél-Koreában meg az Egyesült Államokban állandóan tapasztalok. Nem voltak katto-gó-puffogó szemetesautók, túlkölő autódudák, ezerfelé felberregő telefonok. Csak az emberi tevékenység hangjai jutottak el hozzánk: mosogató nők, gyerekeiket szóló hangú édesanyák, kanalak és evőpálcikák csörrenése a rizsesztálkákon, ahogy a családok letelepedtek enni. Néha elkaptam egy-egy foszlányt abból, ahogy a barátaimat épp lehordták a szüleik. Nem volt bömbölő háttérzene, nem voltak okostelefonra tapadó tekintetek. Volt azonban emberi kapcsolat és meghittség - olyasvalami, amire nehezebb rátalálni a modern világban, amelyben most élek.

Hjeszani házuk vízvezetékeiben szinte sosem volt víz, úgyhogy anyám levitte a ruháinkat a folyóhoz, hogy ott mosson. Amikor visszatért, a nedves holmit a meleg padlón teregette szét száradni.

Mivel a villany olyan ritka jelenségnek számított a környékünkön, ahányszor csak felgyulladtak a fények, az emberek úgy megörültek, hogy táncolni, énekelni, tapsolni kezdtek. Még az éjszaka közepén is felkeltünk, hogy megünnepeljük. Amikor az embernek szinte semmije sincs, a legkisebb dolog is boldoggá teheti ez egyike az észak-koreai élet azon kevés tulajdonságának, ami voltaképpen hiányzik. Természetesen a lámpák sosem égtek sokáig. „Hát jó” - mondtuk, amikor kihunyt a fényük, és visszafeküdtünk aludni.

De még ha volt is áram, az erőssége általában ingadozott, ezért sok család

feszültségnövelő átalakítót használt a háztartási eszközökhöz. Ezek a szerkentyűk azonban állandóan felgyulladtak, és egy ilyen esetre a mi házunkban is sor került egy márciusi éjszakán, amikor a szüleim épp nem tartózkodtak otthon. Én még kisbaba voltam, és mindössze arra emlékszem, hogy felébredek és sírni kezdek, aztán valaki a füstön és lángokon át kivisz. Nem tudom, a nővérem vagy valamelyik szomszéd volt, aki megmentett. Anyám rohanva érkezett, amikor valakitől hallott a tűzről, de a testvéremmel akkorra már biztonságban voltunk a szomszédunk házában. Az otthonunk a lángok martaléka lett - apám azonban szinte azonnal újjáépítette.

Ezután kertet ültettünk elkerített, zsebkendőnyi udvarunkon. Anyámat és a nővéremet nem érdekelte különösebben a kertészkedés, mi azonban apámmal imádtuk. Vetettünk tököt, káposztát, uborkát, napraforgót. Apám emellett a kerítés mentén végig gyönyörű fuksziát is ültetett, amit mi csak „fülönfüggőnek” neveztünk. Nagyon szerettem a fülem mellé akasztani a lecsüngő, finom virágokat, mintha fülbevalók lennének. Anyám megkérdezte apámat, hogy miért pazarolja az értékes területet dísznövényekre, de ő meg sem hallotta.

Észak-Koreában az emberek nem távolodtak el a természettől, és még megvan a képességük arra, hogy megjósolják, milyen idő lesz másnap. Nekünk nem volt internetünk, az áramhiány miatt pedig általában a közszolgálati adásokat se nézhettük a tévében.

A hosszú nyári estéken a szomszédok kiültek a házuk elé levegőzni. Nem voltak székek, a földön kuporogva bámultuk az eget. Ha milliányi csillagot láttunk, akkor valaki megjegyezte: „Holnap derült időnk lesz.” - Mi pedig mind egyetértően bólogattunk. De ha csak ezernyi csillag volt az égen, akkor valaki más így szólt: „Ügy nézem, a holnapi nap borongós lesz.” - Hát ilyen volt a mi helyi időjárás-jelentésünk.

Minden hónap legjobb napja a „tésztás nap” volt, amikor anyám megvette a friss, még nedves tésztát, amit a városban gyártottak géppel. Azt szerettük volna, hogy sokáig elálljon, úgyhogy szétterítettük száradni a konyha meleg padlóján. A nővéremnek és nekem olyan volt ez, mint valami ünnep, mert ilyenkor elcsenhettünk pár szál tésztát, és megehettük, amíg még puha volt és finom. Életem legkorábbi szakaszában — mielőtt városunkat sanyargatni kezdte a kilencvenes évek derekán bekövetkező iszonyú éhínség - a

barátnőink is átjöttek; őket is megkínáltuk tésztával. Észak-Koreában mindent meg kell osztani a többiekkel. Később azonban, amikor az országra és a családkra is nehezebb idők jártak, anyám azt mondta, küldjük csak el a játszótársainkat. Nem engedhettük meg, hogy bármit is adjunk nekik.

Jobb időkben egy család asztalára rizs, kimcsi, valami babféle és moszatból főzött leves került. Az éhínség alatt ezek túl drága élelmiszerek bizonyultak. Néha kihagyunk egy-egy étkezést, és gyakran csak búzából vagy árpából készült híg kását ettünk, babot, esetleg feketére fagyott krumplit, amit összenyomkodtunk lepénnyé és káposztával töltöttünk meg.

Az az ország, amelyben a gyerekkoromat töltöttem, már nem az a hely volt, ahol a szüleim a hatvanas-hetvenes években felnőttek. Fiatalkorukban az állam gondoskodott mindenki alapvető szükségleteiről: ruháról, egészségügyi ellátásról, élelmiszerről. A hidegháborút követően azonban sorsára hagyták Észak-Koreát azok a kommunista államok, amelyek addig támogatták: államilag irányított gazdaságunk összeomlott. Az észak-koreaiak hirtelen magukra maradtak.

A kilencvenes években, miközben a családom az óriási változásokhoz próbált alkalmazkodni, én még túl kicsi voltam ahhoz, hogy rájöjjek, mennyire elkeserítővé vált a helyzet a felnőttek világában. Miután a nővéremmel elaludtunk, a szüléink gyakran csak ébren feküdtek, és majd belebetegedtek az aggodalomba, hogy miként akadályozhatnák meg, hogy éhen haljunk.

Gyorsan megtanultam, hogy ha pár mondatot mégis meghallok, azt ne ismétljem el mások előtt. Tudtomra adták, hogy sose mondjak véleményt, sose kételkedjek semmiben. Arra neveltek, hogy egyszerűen kövessem az állam útmutatását mindenben, amit csak teszek, mondok vagy gondolok. Tényleg azt hittem, hogy a mi Kedves Vezetőnk, Kim Dzsongil képes a fejembe látni, és helytelen gondolataimért büntetést kapok. De még ha ő nem is hallott meg, kémek azért mindenütt voltak: az ablak alatt hallgatóztak, szemmel tartották az iskolaudvart. Mindannyian egy inminban, vagyis a környéken lakókból álló „egység” részei voltunk, és utasításba kaptuk, hogy jelentsük, ha valaki helytelen dolgot mond. Félelemben élünk. Szinte mindenkinek - beleértve anyámat - volt olyan személyes tapasztalata, amely a meggondolatlan beszéd veszélyére intett.

Mindössze kilenc hónapos voltam, amikor Kim Irszen 1994. július 8-án meghalt. Az észak-koreai nép rajongott a nyolcvankét éves „Nagy Vezérért”. Halálakor Kim Irszen már kis híján öt évtizede irányította vasmarokkal az országot, és az igaz hívek - beleértve anyámat - azt hitték, hogy valóban halhatatlan. Elhunytát szenvedélyes és érzelmes gyász, valamint jelentős bizonytalanság követte országszerte. A Nagy Vezér fiát, Kim Dzsongilt már kiválasztották, hogy apja helyébe lépjen, de mindenkit nyugtalanított a hatalmas úr, amit Kim Irszen hagyott maga után.

Anyám a hátára kötözött, így csatlakozhattunk a gyászolók ezreihez, akik nap mint nap odagyűltek Hjeszanban a hatalmas méretű Kim Irszen- emlékműhöz, hogy a hivatalos gyász időszaka alatt zokogva sirassák az elhunyt Vezetőt. A gyászolók virágokat és rizspálinkával teli poharakat hagytak ott áldozatképpen, hogy így fejezzék ki csodálatukat és bánatukat.

Ekkor történt, hogy vendégségbe jött hozzánk apám egyik rokona Kína északkeleti részéről, ahol jelentős számú észak-koreai kisebbség élt. Külföldi lévén nem volt annyira tisztelettudó a Nagy Vezér emlékét illetően, mint mi, és amikor anyám visszatért egyik emlékműnél tett látogatásáról, Jongszu bácsikám elmesélt egy nemrégiben hallott történetet. A phenjani kormány bejelentése szerint Kim Irszen szívrohamban halt meg, de Jongszu azt mesélte, hogy egy kínai barátja úgy értesült egy észak-koreai rendőrtől, hogy ez nem igaz. A halál valódi oka eszerint hvabjang volt - hétköznapi diagnózis Észak- és Dél-Koreában egyaránt, amit nagyjából „mentális vagy érzelmi stressznek” lehet fordítani. Jongszu azt is hallotta, hogy nézeteltérések voltak Kim Irszen és Kim Dzsongil között az idősebb Kimnek a Dél-Koreával való tárgyalásokra vonatkozó terveit illetően... „Elég! - jelentette ki anyám. - Egy szót se többet!”

Annyira felzaklatta, hogy Jongszu pletykákat merészel híresztelni a rezsimről, hogy udvariatlanul viselkedett a vendéggel, és belefojtotta a szót.

Másnap a legjobb barátnőjével ment el az emlékműhöz, hogy újabb virágokat helyezzen el, amikor feltűntnekik, hogy valaki tönkretette az ott elhelyezett „felajánlásokat.

- Ó, hogy micsoda emberek élnek ebben a világban! - fakadt ki a barátnője.

- Igazad van! - értett egyet anyám. - El sem hinnéd, miféle gonosz szóbeszédet terjesztenek az ellenségeink.

És elmesélte a barátnőjének a hazugságokat, amiket hallott. Másnap épp a Felhő hídon jött át, amikor felfigyelt arra, hogy a házunk alatti utcácskában hivatalos kinézetű kocsi parkol, és több férfi gyűk össze körülötte. Azonnal tudta, hogy valami szörnyűség van készülóban.

A látogatók annak a rettegett boübnak, vagyis Nemzetbiztonsági Hivatalnak voltak a civil ruhás nyomozói, amelyik a politikai fogolytáborokat működtette, és a rendszer ellen irányuló fenyegetéseket vizsgálta. Mindenki tisztában volt vele, hogy ezek bármikor magukkal vihetik, és akkor talán sosem hall róluk többet senki. Ami ennél is rosszabb, nem idevalósiak voltak; a központból küldték ki őket.

A rangidős nyomozó az ajtóban várta anyámat, és egyenesen a szomszéd házba vezette, amit erre a délutánra kölcsönvettek. Mindketten leültek, majd a férfi anyámra nézett. A szeme mintha fekete üvegből lett volna.

- Tudja, hogy miért vagyok itt? - kérdezte.

- Igen - felelte anyám.

- Na és hol hallotta? - tért a tárgyra a férfi.

Anyám elmondta, hogy a szóbeszédet a férje kínai nagybátyjától hallotta, aki viszont egy barátjától értesült róla.

- És mit gondol az egészeól? - hangzott a következő kérdés.

- Hogy borzalmas, gonosz pletyka! - jelentette ki anyám teljes őszinteséggel. - Ilyen hazugságokat terjesztenek az ellenségeink, akik tönkre akarják tenni a világ legnagyobb nemzetét!

- Maga szerint mit tett helytelenül? - folytatta kifejezéstelen hangon a férfi.

- A pártszervezethez kellett volna fordulnom, hogy jelentsem. Hiba volt,

hogyan valaki másnak tettem róla említést.

- Nem, megint téved - közölte a nyomozó. - Sosem lett volna szabad kiejtenie azokat a szavakat.

Anyám most már biztosra vette, hogy halál vár rá. Egyfolytában azt hajtogatta, hogy mennyire sajnálja; könnyörgött, hogy két kicsiny gyermekére tekintettel kíméljék meg az életét. Mi koreaiul azt szoktuk mondani, hogy „addig könnyörgött, hogy már azt hitte, elkopnak az ujjai”.

Végül a férfi olyan metsző hangon szólalt meg, hogy anyámat jeges félelem töltötte el.

- Ezt soha többé nem említheti senkinek. Sem a barátainak, sem a férjének, sem a gyerekeinek. Felfogta, mi történik, ha megteszi ?

Felfogta. Tökéletesen.

A nyomozó ezután Jongszu bácsit fogta vallatóra, aki addig idegesen várakozott a családommal a házunkban. Anyám úgy hiszi, egyedül azért kerülhette el a büntetést, mert Jongszu megerősítette a vallomását, miszerint indulatba jött a híresztelés hallatán.

Amikor az egész véget ért, a nemzetbiztonságiak elhajtottak a kocsijukkal. A bácsikám visszament Kínába. Apám megkérdezte anyámat, mit akart tőle a titkosrendőrség; azt a választ kapta, hogy nem beszélhet róla - és valóban nem is említette soha többé. Apám úgy halt meg, hogy sosem tudta meg, mekkora bajban voltak.

Sok-sok évvel később, amikor anyám megosztotta velem a történetet, végül megértettem, hogy amikor kiskoromban iskolába indultam, miért nem azzal engedett útnak, hogy „érezd jól magad”, vagy akár azzal, hogy „ne állj szóba idegenekkel”. Ugyanis mindig csak ennyit mondott: „vigyázz a szádra.

A világ legtöbb táján az anyák mindig arra biztatják a gyerekeiket, hogy csak kérdezzenek bátran. Nem úgy Észak-Koreában. Mihelyt elég idős lettem ahhoz, hogy felfogjam, anyám a lelkemre kötötte, legyek mindig óvatos, figyeljek oda, mit beszélek. „Ne feledkezz meg arról, Janmi drágám - intett

gyengéden -, hogy ha egyedül is vagy, még a madarak és az egerek is meghallják a suttogásod.”

Nem akart rám ijeszteni, én azonban legbelül rémületet és mélységes sötétséget éreztem.

2.

Veszélyes történelem

Azt hiszem, ha apám Dél-Koreában vagy az Egyesült Államokban nő fel, milliomos lehetett volna. Csakhogy ő Észak-Koreában született, ahol kizárólag a családi kapcsolatok és a párthűség számít, a szorgalom pedig mást sem garantál, mint meg több kemény munkát, az állandó küzdelmet a megélhetésért.

Pák Dzszinsik 1962. március 4-én született az ipari kikötőjéről híres Hamhüing városában egy jó politikai kapcsolatokkal rendelkező katonai családba. Ez jelentős előnnyel indíthatta volna útjára az életben, mert Észak-Koreában az ember lehetőségeit a kasztja, a szangbunysz szabja meg. Amikor a második világháború után Kim Irzsen hatalomra került, felforgatta a hagyományos feudális rendszert, amely a népét földesurakra és parasztokra, nemesekre és közrendűekre, papokra és írástudókra osztotta. Minden polgár esetében ellenőrzést rendelt el, hogy mindent megtudjon róluk és a családjukról, meg hozza nemzedékekre visszamenően. A szangbun rendszerben az embereket három fő csoportba osztották, attól függően, hogy mennyire tekintették őket lojálisnak a rendszerhez.

Legfelül a „kemény mag” található, amely nagy tiszteletnek örvendő forradalmárokból áll - ezek földművesek, veteránok, vagy azok rokonai, akik Észak-Koreáért harcoltak vagy haltak meg valamint azokból, akik hitelt

érdemlően bizonyították hűségüket a Kim-dinasztia iránt, és a Kiméket hatalmon tartó apparátushoz tartoznak. A második az „alap” vagy „ingadozó” osztály, amelybe azok tartoznak, akik valaha Dél-Korea területén éltek vagy rokonaik vannak ott, hajdani kereskedők, értelmiségiek, vagy bármely olyan közönséges ember, akiről elképzelhető, hogy nem teljesen lojális az új rendhez. Végül legalul helyezkedik el az „ellenséges” osztály, amely a régi földbirtokosokat és ezek leszármazottait foglalja magában, hajdani tőkéseket, korábbi dél-koreai katonákat, keresztényeket vagy egyéb valláshoz tartozókat, a politikai foglyok családtagjait, és mindenkit, akit csak az állam ellenségének lehet tekinteni.

Rendkívül nehéz átkerülni egy magasabb szangbunly& - viszont az ember önhibáján kívül is roppant könnyen a legalacsonyabban találhatja magát. És ahogy azt apám és a családja megtapasztalhatta, mihelyt valaki elveszti szangbunbéYi státuszát, ezzel együtt oda lesz minden más is, amit valaha elért.

Apám apja, Pák Csanggju, Hjeszan közelében, vidéken nőtt fel, abban az időben, amikor Korea még Japán gyarmat volt.

Több mint négyezer éven át egyetlen, egységes koreai nép volt, ám több különböző koreai állam is létezett. A legenda szerint történelmünk i. e. 2333-ban vette kezdetét azzal a királysággal, amely a Csozon, vagyis a 'hajnal birodalma' nevet viselte. A nyugalmat sugárzó elnevezés ellenére szülőföldem csak ritkán tapasztalta meg a békét. A Koreai-félsziget nagy birodalmak keresztútján helyezkedett el: a koreai királyságoknak az évszázadok folyamán Mandzsúriából, Mongóliából és ezeken túlról érkező megszállókkal kellett szembeszállnia. Aztán a huszadik század legelején a terjeszkedő japán birodalom fenyegetések és megállapodások révén apránként elkezdte magába szippantani Koreát, végül 1910-ben az egész országot annektálta. Ez két évvel azelőtt történt, hogy megszületett volna Észak-Korea első vezetője, Kim Irszen, egyben tizenegy évvel Pák nagyapám születése előtt.

A japánok zsarnoki módon uralkodtak a gyarmatuk felett, és arra törekedtek, hogy megsemmisítsék a koreai kultúrát, bennünket pedig másodosztályú állampolgárokká akartak tenni a saját szülőhazánkban. Törvénnyel tiltották be a koreai nyelvet, elvették gazdaságainkat és üzemeinket. Viselkedésük

következtében létrejött egyfajta nemzeti ellenállás az uralmukkal szemben, ezt azonban erőszakos módon elfojtották. Sok más koreaihoz hasonlóan Kim Irszen szülei is az északi határhoz költöztették a családjukat, Mandzsúria mellé, amely akkor a kínai birodalom része volt. Miután 1930 elején a japánok megszállták Mandzsúriát, jövendő Nagy Vezérünk beállt egy japán megszállók ellen harcoló gerillaalakulatba. A második világháború kitörésekor azonban csatlakozott a szovjet hadsereghez, és — mint később megtudtam - ellentétben az észak-koreai propagandával, amely szerint gyakorlatilag egy szál maga győzte le a japánokat, a háborút egy katonai támaszponton töltötte, távol a harcoktól.

Gyerekkoromban nem beszeltünk arról, hogy mit csinált a családnk ebben az időszakban. Észak-Koreában a történelem ismerete veszélyesnek bizonyulhat. Mindössze annyit tudok apám családjáról, amennyi az anyamnak meselt néhány történetben szerepel.

A második világháború kezdetekor Pák nagyapám a hjeszani adminisztratív iroda — a varoshaza — pénzügyi részlegén dolgozott, a japán igazgatást szolgálva. Itt ismerte megjövendőbeli feleségét, Dzsang Hjeszunt, aki szintén itt volt állásban. Az árva lányt a nagynénje nevelte; élete eléggé sanyarú volt, mielőtt a nagyapámmal találkozott volna. Ismeretségük, de az egész udvarlás szokatlannak számított, mivel a számtalan koreai párral ellenrétben, akiknek a házasságát a szülők hozták tető alá, az én nagy-szüleim már az esküvőjük előtt ismerték, sőt kedvelték egymást.

Nagyapám a második világháború alatt végig megtartotta közhivatalnoki állását. Miután a japánok 1945. augusztus 15-én letették a fegyvert, a szovjet hadsereg beözönlött Korea északi területére, az amerikai haderő pedig a délit vonta az ellenőrzése alá - megteremtve az alapját mindazon szenvedésnek, amit hazámnak több mint hetven éve el kell viselnie. A 38. szélességi fok mentén önkényesen meghúztak egy vonalat, és ezzel a félszigetet két adminisztratív zónára osztották: Észak- és Dél-Koreára. Az Egyesült Államok repülővel eljuttatott Szöulba egy Syngman Rhee nevű antikommunista emigránst, majd segítségére volt abban, hogy a Koreai Köztársaság első elnökeként hatalomra kerüljön. Északon a közben szovjet őrnagyi rangig jutott Kim Irszen lett a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság, a KNDK vezetője.

A szovjetek gyorsan összeszedtek minden alkalmas férfit, hogy felállhasson az észak-koreai hadsereg. Nagyapámnak is ott kellett hagynia városi munkáját, hogy a néphadsereg egyik tisztje legyen.

1949-re az Egyesült Államok és a Szovjetunió egyaránt visszahívta katonáit, a félszigetet pedig az új bábkormányokra bízta. Nem vált be a dolog. Kim Irszen, a sztálinista és ultranacionalista diktátor 1950 nyarán eltökélte, hogy orosz tankokkal és több ezer katonával megszállja a déli területet, így újraegyesíti az országot. Észak-Koreában úgy tanultuk, hogy a Jenki imperialisták indítottak háborút, katonáink azonban hősiiesen küzdöttek az aljas megszállók ellen. Valójában az amerikai haderő - az ENSZ hivatalos segítségével - csak azért tért vissza Koreába, hogy megvédje a déli területet: hamarosan egészen a Jalu folyóig vissza is szorították Kim Irszen hadseregét, kis híján átvéve a hatalmat az ország felett is. Csak akkor álltak meg, amikor a határnál megjelent a kínai katonaság, és visszaverte az amerikaiakat a 38. szélességi körig. Mire véget ért ez az értelmetlen háború, hárommilliónál is több koreai vesztette életét vagy sebesült meg, több millióan váltak menekültté; az ország jelentős része romokban hevert.

1953-ban mindkét fél beleegyezett a harcok befejezésébe, békeegyezményt azonban nem írtak alá. Hivatalosan mind a mai napig harcban állunk. Mind az észak-koreai, mind a dél-koreai kormány meggyőződése, hogy ők minden koreai legitim képviselői.

Pak nagyapám pénzügyi tiszt volt: a koreai háború során egyetlen lövést sem adott le. A fegyvernagyvást követően a hadsereg kötelékében maradt, és családjával egyik szolgálati helyről a másikra költözött. Hamhüngban állomásozott, Hjeszantói úgy 180 mérföldnyire délre, amikor apám megszületett - öt gyermeke közül a negyedik, egyben a legfiatalabb fia volt. Később, mikor nagyapám visszavonult az aktív szolgálattól, az állam áttelepítette Hjeszanba a családjával együtt. Nagyapám szangbun státusza jónak számított tiszti beosztása miatt, és mivel az uralkodó Koreai Munkáspárt tagja volt, vezetői állást kapott a hadbiztosság pénzügyi részlegén, amely a katonacsaladok ellátásáról gondoskodott. A családja együtt prosperált Észak-Korea egyre fejlődő gazdaságával.

Az ötvenes-hatvanas évek során Kína és a Szovjetunió valósággal öntötte a pénzt Észak-Koreába, hogy ezzel segítse az újjáépítést. Észak, ahol a hegyekben ott a szén meg egyéb ásványkincsek, már addig is az ország gazdagabb, iparosodottabb részének számított. Gyorsabban összeszedte magát a háború után, mint Dél-Korea, amelyre még mindig főként a mezőgazdasági termelés vökö jellemző, és lassabban épük újjá. Ez azután a hetvenes-nyolcvanas években megváltozott, ahogy Dél-Korea egyre inkább ipari központtá vált, Észak-Koreában pedig a szovjet típusú rendszer elkezdett a saját súlya alatt összeomlani. A központi tervgazdaság teljes egészében állami irányítás alatt állt. Nem volt magántulajdon - legalábbis hivatalosan nem. A mezőgazdaságot is államosították, bár az emberek természetesen némi zöldséget, amit kicsi, minden elemében szabályozott piacokon árusíthattak. Az állásokat az állam biztosította, innen származott mindenki fizetése, ahogy az élelmiszere és fogyasztási cikkekre váltható jegyek is.

A szüleim gyerek- és fiatalkorában az elosztórendszer működését még mindig a Szovjetunió és Kína biztosította, ezért kevesen éheztek, viszont az eliten kívül nem is ment jól a dolga senkinek. A kínálat nem elégítette ki a keresletet olyan árucikkek terén, amiket az emberek szerettek volna, mint például az importruházat, elektronika, különlegesebb élelmiszerek. Míg az előnyös helyzetben lévő társadalmi csoportok az állam működtette áruházak révén hozzájutottak ezekhez, azonban általában olyan drágán adták őket, hogy a legtöbben meg sem engedhették volna maguknak. Ha egy átlagos állampolgár külföldi cigarettára, alkoholra vagy japán gyártmányú kézitáskára vágyott, a feketepiacon kellett beszereznie. Ezek az árucikkek rendszerint északról, Kína felől érkeztek az országba.

Apám még nem volt húszéves, amikor úgy 1980 táján megkezdte katonai szolgálatát. Mint a legtöbb közép-, illetve felsőbb osztályhoz tartozó észak-koreai férfit, őt is tíz évre sorozták be, de ha valakinek voltak összeköttetései, ezt akár két évre is leszoríthatta. Azonban egy évet sem töltött a katonaságnál, amikor gyulladt vakbele perforált, és az állapota súlyossá vált. Négy-öt műtéttel sikerült csak a fertőzés okozta komplikációkat rendbe hozni - de ezzel örökre véget is ért katonai pályafutása. Ami számára akár katasztrofális következményekkel is járhatott volna, mivel a katonai háttérrel nem rendelkező észak-koreai

férfiak általában nem juthattak jobb állásokhoz. Hjeszanba visszatérve nem talált tennivalót magának, ezért apja azt tanácsolta, hogy mélyedjen el a pénzügyekben. Be tudott iratkozni a hjeszani gazdasági főiskola egy hároméves kurzusára. A család többi tagjának is jól ment a sora. Apám bátyja, Pák Dzsín, Hjeszanban járt orvosi egyetemre; legidősebb testvérük, Pák Dongil Hamhüng-ban volt középiskolai tanár. A nővére férjhez ment és Phenjanba költözött, ahol felszolgálónőként dolgozott; kishúga még mindig iskolába járt Hjeszanban.

1980-ban azonban bekövetkezett a tragédia: Dongilt megvádolták, hogy megerőszakolta egy diákját, és megkísérelte megölni a feleségét. Ennél többet sosem tudtam meg a történekről, még azt sem, hogy igazak voltak-e a vádak, mindenesetre a férfit húsz év kényszermunkára ítélték. Egyedül Pák nagyapám összeköttetéseinek köszönhetően, hogy megúszta a kivégzést. A nem politikai foglyokat hazaengedik meghalni, hogy ezzel megtakarítsák az államnak a vesződséget, amit a holttestük hazaküldése jelentene. Tizenkét évi börtönbüntetés után tehát Dongil hazatérhetett Hjeszanba betegszabadságra. A családban soha senki sem beszélt a múltjáról. Emlékszem rá, törékeny, hallgatag férfi volt, hozzám mindig kedves. Még kicsi voltam, amikor meghalt.

Ha valaki Észak-Koreában súlyos bűnt követ el, akkor a családjában mindenki bűnözőnek minősül. Apám családja hirtelen elvesztette előnyös társadalmi és politikai helyzetét.

A fő szangbun kasztokon belül több mint ötven alcsoport létezik, és mihelyt valaki felnőtté válik, a hatóságok folyamatosan szemmel tartják, és kiigazításokat eszközölnek a státuszában. A környezetünkben ténykedő nem hivatalos besúgóhálózatnak és a hivatalos rendőri felügyeletnek köszönhetően se az észak-koreai állampolgár, se a családja nem tud semmi olyat tenni, amiről tudomást ne szereznének. Minden ránk vonatkozó adatot feljegyeznek és megőriznek a helyi hivatalokban, a nagy, országos szervezeteknél; ezt az információt használják, amikor el kell dönteni, hogy hol élhetünk, hová járhatunk iskolába, hol kaphatunk munkát. Az értékes szangbun lehetővé teszi, hogy belépjünk a Munkáspártba, és így bekerüljünk a politikai hatalomba. Jó egyetemre járhatunk, jó állást szerezhethetünk. Az alacsony szangbun besorolás viszont azt

jelentheti, hogy esetleg életünk hátralevő részét rizs betakarításával töltjük majd valami termelőszövetkezetben. Éhínség idején pedig éhen halunk.

Miután legidősebb fiát gyilkossági kísérlet miatt elítélték, Pák nagyapám karrierjét az összes összeköttetése sem tudta megmenteni. Nem sokra rá, hogy Dongil börtönbe került, kirúgták a hadbiztosság ellátási osztályáról, bár elbocsátására hivatalos indoklást sosem kapott. Szerencsére fiatalabb fiait kevésbé érintette a botrány, és így sikerült befejezniük tanulmányaikat. Nagybátyám, Pák Dzsing elvégezte a hjeszani orvosi egyetemet, ahol aztán tanítani kezdett, majd az intézmény vezetőségébe is bekerült. Kiemelkedő diák volt, tehetséges politikai játszmákat folytatott, ezért aztán családi problémái ellenére is sikeres lett a pályáján. Apám gazdaságtervezésből szerzett diplomát, ahogy előtte az ő apja is: a hjeszani városháza pénzügyi osztályára vették fel dolgozni. Azonban egy év elteltével átszervezték az adminisztratív részleget, és elvesztette a munkáját. Rossz szangbunja végül csak utolérte.

Apám rájött, hogy egyedül akkor vár rá elfogadható jövő, ha valami módon be tud kerülni a Koreai Munkáspártba. Elhatározta, hogy fizikai munkás lesz a helyi vasöntödében, ahol szorgalmával bizonyíthatja a rendszer iránti lojalitását. Munkahelyén képes volt jó kapcsolatokat kiépíteni a hatalommal bíró személyekkel, beleértve a párt ottani képviselőjét. Hamarosan be is léphetett a pártba.

Ekkorra apámnak már volt egy „mellékállása”, amivel pluszpénzt keresett. Ez merész húzásnak számított, mivel illegális volt minden állami felügyeleten kívül eső üzleti tevékenység. Apám azonban rendkívüli ember volt, mivel ötvöződött benne a természetes vállalkozó szellem és a szabályok egészséges semmibevétele. Szerencsésnek is mondhatta magát, hogy épp abban az időben és az ország épp azon részén élt, amely segítette vállalkozását komoly sikerre vinni. Legalábbis egy ideig.

Hjeszanban ekkorra már komoly múltra tekintett vissza a határ menti kereskedelem Kínával, valamint a nem túl nagy, ám pezsgő feketepiac, ahol szárított haltól elektronikai eszközökig mindent be lehetett szerezni. A nyolcvanas években a nőknek már megengedték, hogy az alkalmi piacokon ételt és kézimunkákat áruljanak, de az általános kereskedelem még mindig speciális és titkon végzett tevékenységnek minősült. Apám a feketepiaci

kereskedők egy olyan kisebb, ám egyre gyarapodó csoportjához tartozott, akiknek sikerült kiaknázniuk az állami irányítású gazdaság rései nyújtotta lehetőségeket. Kicsiben kezdte. Rájött arra, hogy ha a hjeszani feketepiacon 70-100 vonért vesz egy karton minőségi cigarettát, az ország középső területein akár 7-10 vont is kaphat egy szál cigarettáért. Abban az időben egy kiló rizs 25 vonba került, vagyis a cigaretta egyértelműen igen értékes dolog volt.

A kormány rendelkezéseinek megfelelően több korlátozás vonatkozott az országon belüli utazgatásra; rengeteg papírmunkába került már az is, hogy valaki távozhasson egy városból. Apámnak először is engedélyt kellett szereznie, hogy elhagyhassa a gyárat, ahol dolgozott. Egy orvossal megállapodott, hogy menynyiért kaphat tőle igazolást arról, hogy beteg, majd szólt a felettesének, hogy pár napra el kell utaznia kezelésre. A felettesétől megkapta a megfelelő papírokat. Ezután a rendőrségre ment, ahol megvesztegetett pár hivatalnokot az utazási engedélyért.

Általában olyan kisebb városokba vonatozott el, ahol nem működött jelentősebb feketepiac. A cigarettát táskáiban, a ruhája alatt, a zsebeiben dugta el. Folyamatosan mozgásban kellett lennie, nehogy megmotozzák a rendőrök, akik állandóan csempészáru után kutattak. Volt, hogy lebukott, a rendőrök elkobozták a cigarettákat, és azzal fenyegetőztek, hogy vaspálcával verik meg, ha nem adja át nekik a pénzét. Apámnak meg kellett győznie őket, hogy mindenki számára az a legelőnyösebb megoldás, ha hagyják, hogy haszonhoz jusson, mert akkor mindig visszatér, és cigarettával fizeti le őket. Gyakran bele is mentek az alkuba. Született kereskedő volt.

Bár tudom, mennyivel szívesebben élte volna a magas rangú kormánytisztviselők biztonságosabb, konvencionálisabb életét, ez a sors nem jutott ki neki. Ha máshová születik, akkor is mindenképp az üzlet lett volna a hivatása. Észak-Koreában azonban ez mindössze az életben maradás egyik módja volt — ami egyben törvényen kívül is helyezte.

3.

Fecskék és szarkák

Apám üzleti vállalkozása a cigarettával kezdődött, de hamarosan foglalkozott már kínai gyártmányú ruhaneműkkel is, amelyek iránt igen nagy kereslet mutatkozott. 1989 nyarán egy Észak-Korea keleti partvidékéhez közel eső városkába, Kovonba utazott eladni a portékáját, és míg a városban volt, meglátogatta barátját, Bjan Minsiket, egy másik ambiciózus fiatalembert, akivel még Hjeszanban ismerkedtek össze. Ott találkozott először barátja húgával, Gümszokkal: anyámmal.

Anyámnak, aki négy évvel fiatalabb volt apámnál, ^szangbun státusza épp olyan szerencsétlen volt, mint apámé, habár nem ő tehetett róla. Apámnak azért kellett küszködnie, mert a bátyja börtönbe került, anyámat pedig azért minősítették megbízhatatlannak, mert apai nagyapja földbirtokos volt akkor, amikor Korea még japán gyarmat volt. A bélyeg három generáción át rajtuk maradt, és amikor anyám 1966-ban megszületett, máris „osztályellenségnek” tartották, és elzártak előle minden olyan privilégiumot, amely az elitnek kijárt.

Anyám apja, Bjan Ungruk a Korea leginkább északi tájának számító Hamgjang tartomány északi részéről származott. A családja korántsem volt jómódú, de annyi tulajdonnal még épp rendelkeztek, hogy földbirtokosnak tekintsék őket. Mire 1931-ben megszületett Bjan nagyapám, a család már minden vagyonát elveszítette. Ugyanebben az évben Japán elhatározta, hogy növeli birodalma területét, mégpedig azáltal, hogy elfoglalja a koreai határtól északra fekvő, Mandzsúriát alkotó három kínai tartományt.

A koreai kisebbség több százezer tagja ekkorra már letelepedett Mandzsúriában, a határ pedig köztudomásúan könnyen átjárható volt. Amikor Japán mind a harmincas, mind pedig a negyvenes években elfoglalta mindkét régiót, az ide-oda utazgatás még könnyebbé vált.

1933-ban, amikor Bjan nagyapám két éves volt, az egész család átköltözött a kínai Huncsunba, ami a Turnén folyó túlsó partján volt, Hamgjanggal átellenben. A második világháború kitörésekor még mindig iskolába járt, de

végül neki is ki kellett vennie a részét a harcokból. Anyámnak fogalma sem volt, melyik hadseregben szolgált, mert a nagyapám erről sosem beszélt.

A háború után Kínában maradt, de gyakran látogatta a Korea északi részén fekvő szülőföldjét. Huszonkét évesen, épp mielőtt 1950-ben elkezdődött volna a koreai háború, elutazott On-szangba, egy határvidéki városba, ahol az apjának valaha birtoka volt. Ott találkozott egy csapat férfival, akik útban voltak a Szovjetunióba, hogy fakitermelésen dolgozzanak. Együtt vacsoráztak, egyre újabb és újabb kör italt rendelve. Nagyapám végül elindult egymagában a fogadó felé, ahol megszállt, de annyira részeg volt, hogy lefeküdt a vasúti sínekre, és elaludt. Másnap egy onszangi kórházban ébredt fel, hiányzott egy karja és egy lába, de sejtelve sem volt, hogy kerülhetett oda. Elmondták neki, hogy miközben aludt, áthaladt rajta egy vonat, és csak azért élhette túl, mert egy vasúti pályaőr rátalált és orvoshoz vitte.

Bjan nagyapapa ott maradt lábadozni Észak-Koreában. A karját a vállánál amputálták, a lábából azonban megmaradt annyi, hogy mülábat kaphasson, és megtanulhasson mankó nélkül járni.

Mire felépült, a koreai háború véget ért. A borzalmas baleset talán az életét mentette meg, mert különben egész biztosan ki kellett volna vennie a részét a hárommillió életet követelő fegyveres konfliktusból.

Az Egyesült Államok több bombát dobott le Észak-Koreára, mint a második világháborúban a teljes csendes-óceáni hadművelet során. Az amerikaiak megbombáztak minden várost, minden falut, és addig folytatták, mígnem maradt jelentősebb épület, amit elpusztíthattak volna. Aztán felrobbantották a gátakat, hogy vízzel árasszák el a termést. Felmérhetetlen kárt okoztak; senki sem tudja, hány civil pusztult el, hányán nyomorodtak meg a harcok során.

A háborút követően az észak-koreai kormány ápolási központokat hozott létre azoknak a súlyos sérülteknek a számára, akiknek nem voltak rokonai, hogy gondoskodjanak róluk. Egy ilyen on-szangi létesítményben ismerte meg nagyapám jövendőbelijét, Hvang Okszunt. A nő árva volt, egy ma mar Del-Koreához tartozó vidéki közösségből származott, és apja a japánok elleni ellenállásban harcolt a gyarmati időszakban. A lánya tízéves volt, amikor

az apját letartóztatták: többet nem hallott felőle. Ezután Hvang nagymamát sorsára hagyta a családja, így került földművesként a kínai Tumenbe, ami akkor még a japán birodalom része volt.

Szülőföldjére azután térhetett vissza, hogy a japánok letették a fegyvert, és Korea elnyerte függetlenségét. Sajnálatos módon a kommunista irányítás alá kerülő északi területen élt, amikor az ország két részre esett. 1952-ben a Kelet-koreai-tengernél fekvő Csangdzsin kikötőváros egyik hadianyaggyárában dolgozott, amikor egy bombázás során megsérült a lába, és amputálni kellett.

Egy rehabilitációs intézménybe küldték, hogy lábadozzon és megtanulja használni a falábát. Még fiatal volt és hajadon, de nem tűnt valószínűnek, hogy akadna olyan egészséges férfi, aki ezzel a fogyatékossgal elveszi feleségül. Így leginkább csak abban reménykedhetett, hogy hasonló állapotú férjre talál. Bjan nagyapámnak mintha ugyanez lett volna az elképzelése, mert végiglátogatta az északi tartományok összes ápolási intézményét, hogy társra leljen. Nagyanyám mindig azt mesélte, hogy amikor meglátta nagyapámat a folyosón baktatni, azonnal megesett rajta a szíve. „Ez a férfi rossz bőrben van - gondolta. - Ha én nem megyek hozzá, sose talál magának feleséget.”

Kevéssel a háború befejezése után össze is házasodtak, és együtt tették meg a 150 mérföldes utat észak felé, Kínába, nagyapám huncsuni otthonába. 1956-ra nagyanyám már első gyermeküket várta, anyám nővérét. De boldogtalannak érezte magát, honvágya volt. Bár már sok időt töltött Kínában, a nyelvet nem tanulta meg. Emellett hihetetlenül hiányoztak neki a különféle tengeri herkentyűk, különösen a polip, ahogy azt Csangdzsinben készítik. Végül nem bírta tovább, és férjét hátrahagyva hazautazott, hogy végre polipot ehessen. Kivételesen szenvedélyes nő volt, de ritka konok is. Ha egyszer elhatározott valamit, arról nem lehetett lebeszélni. Nagyapámnak nem volt más választása, követnie kellett.

Csangdzsin hajdan kis halászfalu volt, a japánok azonban ipari kikötővé fejlesztették, az észak-koreai kormány pedig jelentős katonai és ipari központtá építette át. Nagyszüleim egyetértettek abban, hogy nem az a hely, ahol jó lenne gyerekeket nevelni. Mindketten hű követői voltak Kim Irszennek, aggasztották is őket a határvidéken tapasztalható kapitalista

tendenciák. Nem akarták, hogy gyerekeik ki legyenek téve a csempészet és egyéb bűnözői tevékenység kísértésének.

Vonattal délre utaztak, a városoktól távol eső helyet kerestek. Hát így került anyám családja Kovonba, a kisvárosba, amely egy mezőgazdasági szempontból jelentős torkolatvidéken, szelíden hullámzó hegyek lábánál fekszik. Voltak itt rizsföldek és gyümölcsöskertek, ugyanakkor mit sem lehetett tapasztalni a forgalmas határvidéki városok erkölcsileg káros hatásából. Az egész új kezdetet is jelenthetett volna számukra, csak hogy épp abban az időben jutottak el Kovonba, amikor Kim Irszen elkezdte megtisztítani Észak-Koreát az osztályárulóktól. Minden állampolgár esetében ki kellett deríteni, mennyire lojális, majd meghatározni a szangburífa. Sajnos, a nagyapám igen őszinte ember volt, ezért a nyomozónak beszámolt onszangi földbirtokos apjáról. Ettől fogva csakis rossz szangbun lehetett az osztályrésze, így esélye sem nyílt arra, hogy bekerülhessen a pártba és előbbre léphessen az életben. Egy gombgyárban kapott munkát.

Anyám nővére Kovonban született 1957-ben; öt három másik gyerek követte - két fiú, meg anyám, a legfiatalabb, aki 1966. július 16-án jött világra. Szüleikhez hasonlóan mindannyian a rezsím lojális támogatójaként nőttek fel.

Anyám kiemelkedő tanuló volt, tehetséges énekes és zenész, aki gitáron és harmonikán kísérte magát. Észak-koreai propagandafilmeken gyakran látni hagyományos hanbok\y& öltözött gyönyörű nőket (színes blúzukban és magas derekú szoknyájukban mintha lebegő virágok lennének), akik olyan fennkölt és gyászos dalokat adnak elő, hogy a közönségnek elerednek a könnyei. Hát ebben nagyszerűnek bizonyult az én anyám is.

Fiatalabb korában szeretett volna hivatásos előadó lenni, de a tanárai azt mondták, tanulnia kell, hogy egyetemre menjen. Apja sem bátorította, hogy énekesnő legyen belőle. Így azután a tanulmányaira összpontosított, és a Nagy Vezért, valamint kiválasztott utódját, Kim Dzsongilt dicsőítő verseket tanult.

Nem volt megszokott dolog, hogy egy hozzá hasonló státuszú észak-koreai nő felsőfokú oktatásban részesüljön. Anyám azonban olyan jó tanuló volt, hogy felvették egy közeli város, Hamhüng egyik főiskolájára. Ha

választhatott volna, orvos szeretett volna lenni. De csak a jobb családok gyermekeinek lehetett beleszólása abba, hogy mit tanulnak. Az iskola vezetése úgy döntött, hogy szervesen kémia lesz a főszakja, ezért aztán ilyen tanulmányokat folytatott. Végzés után a párttisztviselők visszaküldték Kovonba egy ottani vegyi gyárba. Alacsony beosztású munkát kapott, szappanba és fogkrémbe keverhető illatanyagokat készítettek. Néhány hónap elteltével megengedték neki, hogy átmenjen egy másik gyárba, ahol szovjet exportra készülő ruhák készültek.

Mások talán csalódásként könyveltek volna több mindent, ami vele történt, ő azonban ezek ellenére sosem kérdőjelezte meg a rezsim jogát arra, hogy döntsön az életéről. A határvidékeken felnövő észak-koreaiakkal ellentétben anyám sosem került kapcsolatba a külvilággal és a külföldi eszmékkel. Csak azt tudta, amit a rendszer a fejébe vert, megmaradt büszke forradalmárnak. Mivel egy költő szíve dobogott benne, intenzív érzelmi kötődés alakult ki benne a hivatalos propaganda által terjesztett elgondolások iránt. Őszintén hitte, hogy Észak-Korea az univerzum közepe, és hogy Kim Ir Szen meg Kim Dzsongil természetfeletti erővel rendelkezik. Hitte, hogy a nap Kim Ir Szen miatt kel fel, és hogy amikor Kim Dzsongil egy kis kunyhóban világra jött a szent Pektu hegyünkön (valójában Oroszországban született), érkezését kettős szivárvány és egy ragyogó, új csillag adta hírül az égen. Olyan fokú agymosásban volt része, hogy Kim Ir Szen halálakor pánik vett rajta erőt. Mintha maga Isten halt volna meg. „Hogyan is foroghat tovább a Föld a tengelyén?” - tűnődött. Hiába tanulta meg a főiskolán a fizika törvényeit, ezeket felülírta a propaganda, amit egész életében sulykoltak belé. Sok évnek kellett eltelnie, hogy rádöbbenjen, Kim Ir Szen és Kim Dzsongil közönséges halandók, akik eltanulták szovjet példaképüktől, Joszif Sztálintól, hogy miként érhetik el, hogy az emberek istenekként imádják őket.

Anyám még mindig a szüleivel élt és a ruhagyárban dolgozott, amikor 1989 nyarán megismerkedett apámmal. Amikor feketepiaci ügyleteit intézte Kovonban, apám mindig anyám bátyjánál, Minsiknél vendégeskedett. Mivel azonban még Minsik sem hagyta el a szülői házat, anyám és apám gyakran találkoztak - bár az udvarias köszönést leszámítva nem sok szót váltottak egymással.

Észak-Koreában nem létezik olyan, hogy a fiatalok „járnak” egymással. Kultúránk mindig is rendkívül konzervatívan viszonyult a férfiak és nők kapcsolatához. A nyugati világban felnővők talán úgy vélik, egy romantikus kapcsolat természetes módon, magától alakul ki - pedig nem így van. Az ember könyvekből és filmekből vagy megfigyelés útján tanulja meg a romantikus viselkedést. A szüleim életében azonban nem volt ilyen követhető minta. Még szavak sem voltak arra, hogy az érzelmeikről beszélhessenek. Csak sejtették szerelmük pillantásából, hogyan érezhet, vagy a hangjából, ahogy hozzájuk szól. A legtöbb, amit tehettek, az volt, hogy titokban fogták egymás kezét.

Nem tudom, mit gondolt apám, amikor először pillantotta meg anyámat, aki biztosan gyönyörű lehetett: karcsú, izmos végtagokkal, finom vonásokkal, magas járomcsontja és halvány bőre volt. Apám vonzónak találhatta fürge észjárását, erős akaratát is.

Ő azonban nem tett különösebb hatást anyámra, aki apámat elég hétköznapiak látta, és még csak nem is volt elég magas termetű. Bátyja, Minsik azonban elárulta neki, hogy a barátja nagyon is alkalmas arra, hogy egy feleségről gondoskodjon. Létezik egy mondás az apámhoz hasonló férfiokról: „a kopár sziklán is megélne”. Vagyis élelmes és szívós minden körülmények között.

A hagyományoknak megfelelően a házasságukat a két család intézte.

Pák nagyapám elkísérte apámat egy kovoni üzleti útjára. Úgy látták, biztonságosabb, ha megoszlik a kockázat kettejük között, így egyiküknél sem lesz túl sok cigaretta, se túl nagy pénzösszeg, ha esetleg megmotoznák őket. Amikor épségben megérkeztek, Minsiknél és a családjánál szálltak meg.

Pák nagyapámnak igen hamar feltűnt a fiatal lány, és azt is látta, ahogy jelentőségteljes pillantásokat vált a fiával. Leült hát az anyjával, hogy megbeszéljék a kapcsolatot. A két család úgy ítélte meg, hogy a szüleim összeillenek; mindkettejüknek rossz volt a szangbun]^ . Ahogy azt felénk mondják: fecskének fecske a párja, szarkának a szarka. Ebben az esetben mind a vőlegény, mind a menyasszony szarkának számított. Amikor megszületett a megállapodás, közölték Dzsinsikkal és Gümshukkal, hogy

eljegyzték egymást. Ennyi.

Az esküvőjüket sem ünnepték meg különösebben. Anyám hagyományos hanbokot viselt; apámat a szülei házában várta, ahol megterítették egy nagy asztalt, hogy a szűk családot és a barátokat vendégül lássák. Aztán elvonatoztak Hjeszanba, ahol apám házában is sor került egy hasonló ünnepségre. Szertartás nem volt. Egyszerűen elmentek a személyi igazolványukkal a rendőrségre bejegyeztetni a házasságot, és kész.

Van egy másik koreai mondás: „A tű a cérna előtt jár.” Általában a férfi a tű, a nő a cérna; ezért a nő követi a férjét annak otthonába. A nevét azonban nem veszi fel. Sok nő azután ennél több függetlenségre már nem számíthat egész életében.

4.

Véres könnyek

Házasságuk korai éveiben a szüleimnek jól ment sora. Beköltöztek abba a vasútállomás mellett álló kis házba, amit a katonaság juttatott nagyapámnak a visszavonulása után. Eléggé lerobbant épület volt, de apám elkezdte rendbe tenni, hogy megfeleljen egyre gyarapodó családja igényeinek. Anyám igen hamar terhes lett: Ünmi nővérem 1991 januárjában mégis született.

Apám otthagya a vasöntödét, és olyan munkát keresett, ami nagyobb szabadságot ad neki ahhoz, hogy akár napokon át távol maradjon az irodájától, és a saját vállalkozásával foglalkozhasson. A cigaretta mellett beszerzett cukrot, rizst és egyéb árucikkeket is a hjeszani nem hivatalos piacokon, majd beutazta az országot, hogy mindezt haszonnal eladja. Amikor a Kelet-ko-reai-tenger partján álló kikötővárosba, Vonszanba ment üzleti ügyben, szárított homoki angolnát hozott vissza magával - ezt az apró, vékonyka halat a koreaiak nagyon szeretik köretként fogyasztani. Busás haszonnal értékesítette a mi tartományunkban, melynek nem volt tengere:

hamarosan ez lett a legkeresettebb árucikke.

Anyám az ország középső részén élte le egész életét, távol minden külső hatástól, így semmit sem tudott a feketepiacokról. Még az üzletelés fogalma sem volt világos számára. Mindez megváltozott a kilencvenes években, amikor a gazdasági összeomlás és éhínség következtében a túlélés érdekében az egész ország kereskedő nemzetté alakult át. Előtte azonban a kapitalizmus mocskos fogalomnak számított észak-koreai körökben, maga a pénz pedig olyan visszataszító dolognak, hogy jól nevelt beszélgetés során a legtöbben fel sem hozták.

Anyám egyszer csak azon vette észre magát, hogy egy vállalkozó felesége lett, és a férje pénz forgatása útján gondoskodik a megélhetésükről. Ehhez a gondolathoz hozzá kellett szoknia. Több más rendszerhű észak-koreaihoz hasonlóan azonban anyám is képes volt elválasztani az ideológiát a tettektől, hogy ne kelljen felfigyelnie a kettő közt feszülő ellentmondásra. Sőt, maga is ügyes kereskedőnek bizonyult. Eleinte talán természetellenesnek érezte, de hamarosan rájött, hogy apám tisztábban látja a helyzetet, mint mások, és jobban is érti a dolgát, ezért követte a példáját. Nem sokkal házasságkötésük után már ő is segített apámnak árut beszerezni és eladni Hjeszan legálisan létező és titkos piacain.

Bár a szüleim jobb anyagi helyzetben voltak, mint a legtöbb szomszédjuk, sosem tartoztak az úgynevezett elithez. Ehhez a jómódhoz ugyanis magas kormánykörökben mozgó ismerősök közreműködése kellett. Ahhoz viszont elég jól ment nekik, hogy a szabadságuk alatt - amikor Unmi még kicsi volt - elutazzanak Észak-Korea emlékművekkal teli fővárosába, Phenjanba, és anyám így felvehette Kínából becsempészett divatos ruháit. Szerette az elegáns kiegészítőket - még ha csak kínai utánzatok voltak is -, a japán blúzokat, a jó minőségű kozmetikumokat. Évekkel később, már a szökésünk után azzal viccelődtem, hogy olyan volt, mintha Észak-Korea Paris Hiltonja lett volna. De sosem vitte túlzásba; egyszerűen csak nagyon stílusosan tudott öltözni.

Az élete jól alakult, ennek ellenére sosem szűnt meg dolgozni, és nem volt munka, amit túl nehéznek talált volna. Unmivel már előrehaladott volt a terhessége, de még mindig fát hasogatott a házuk fűtéséhez. Az orvosok szerint ezért is indult meg nála korábban a szülés: első gyermekét nyolchavi

terhesség után hozta világra.

A családban úgy gondoljuk, hogy én azért voltam még inkább koraszülött, mert anyám hét hónapos terhesen még rendszeresen szemet cipelt át egy hjeszani vasúti hídon.

A szénszállítás Pák nagyapám titkos vállalkozásának a része volt. Miután elvesztette állását az ellátási osztályon, egy hjeszani katonai létesítménynél kapott munkát mint biztonsági őr. Az épület egyik raktárhelyiségében szemet tároltak, ő pedig beengedte a szüléimét, hogy lophassanak belőle. Éjszaka kellett besurranniuk, a szemet a hátukon cipelték, át a sötét városon. Kemény munka volt, és sietniük kellett, mert ha elkapja őket a rossz rendőr — vagyis az, akit nem tudnak megvesztegetni, akkor akár le is tartóztathatta volna őket. Egy éjjel azon a bizonyos vasúti hídon anyám éles fájdalmat érzett a hasában, másnap pedig világra hozta gyermekét, aki méretre akkora volt, mint egy jérce: engem.

Észak-Korea államának a szemszögéből nézve Pák nagyapám és a szüleim bűnözők voltak. Apám a varható haszon érdekében vett és adott el árucikkeket; más országokban egyszerűen üzletembernek nevezik azokat, akik ilyen tevékenységét végézik. Megvesztegetett hivatalnokokat — akiknek a fizetése nem volt elég ahhoz, hogy etessék belőle a családjukat -, hogy szabadon utazhasson a saját országában. És bár tagadhatatlan, hogy nagyapám meg a szüleim meglopták az államot, az is igaz, hogy az állam is mindent elrabolt a népétől - beleértve a szabadságukat.

Mint a későbbiekben kiderült, családi vállalkozásunk egyszerűen csak messze megelőzte a korát. Mire 1993-ban megszülettem, Észak-Koreában a központosított gazdaság széthullása következtében életvitelszerűvé vált a korrupció, vesztegetés, lopás, de még a piaci kapitalizmus is. A válságot követően az egyetlen változatlan dolog az volt, hogy a rezsím továbbra is brutális, totalitárius módon ragaszkodott a politikai hatalomhoz.

Gyerekkoromban a szüleim azt tapasztalták, hogy minden egyes hónapot egyre nehezebb és nehezebb túlélni, arról azonban fogalmuk sem volt, miért van így. Az országban a külföldi média be volt tiltva, az újságok pedig kizárólag jó híreket közöltek a rezsimről - illetve minden nehézségünket az ellenségeink gonosz cselszövésének tulajdonították. Az igazság annyi volt,

hogyan lezárt határainkon túl, az Észak-Koreát létrehozó kommunista szuperhatalmak elvárták a bennünket életben tartó kapcsolatokat. A nagy hanyatlás 1990-ben kezdődött, amikor a Szovjetunió széthullott, és Moszkva leállította „baráti áron” történő észak-koreai exportját. A dotált fűtőanyag és egyéb árucikkek hiányában a gazdaság egy idő után leállt. A kormány képtelen volt működtetni a hazai műtrágyagyárakat; nem volt üzemanyag, hogy a teherautók eljuttassák az importműtrágyát a gazdaságokba. A terméshozam drasztikusan zuhant. Közben Oroszország teljességgel beszüntette az élelmiszersegélyt. Kína néhány éven át még kitartott, de itt is nagy változások történtek: az ország egyre szorosabbra kívánta fűzni gazdasági kapcsolatait a kapitalista államokkal - Dél-Korea-val és az Egyesült Államokkal is. Így ők is beszüntették a támogatás egy részét, és az exporttermékekért elkezdtek kemény valutát követelni. Észak-Korea korábban nem teljesítette több banki kölcsön visszafizetését, így egy fillért sem kaphatott.

Mire Kim Ir-szen 1994-ben meghalt, az éhínség általánossá vált az északi tartományokban. Az állami segélyt jelentős mértékben csökkentették, néha egyáltalán meg sem érkezett.

Észak-Korea kormánya mindegyre nem úgy reagált, hogy változtatott volna stratégiáján és reformokat vezetett volna be: egyszerűen úgy tett, mintha a válság nem létezne. Ahelyett, hogy megnyitotta volna az országhatárt a nemzetközi segítség és beruházások előtt, a rezsim azt közölte a néppel, hogy csak napjában kétszer egyenek, így takarékoskodjanak az élelmiszertartalékokkal. 1995-ös újrakezdésében az új Kedves Vezető, Kim Dzsongil arra szólította fel a koreaiakat, hogy dolgozzanak szorgalmasabban. Azt írta, hogy bár 1994 „véres könnyeket” hozott, 1995-öt „energikusan, elszántan, egyeden célra koncentrálva” kell köszöntenünk: hogy szülőföldünket felvirágoztassuk.

Sajnálatos módon a mi problémáinkat nem lehetett könnyekkel és verejtéssel megoldani, a gazdaság pedig teljesen összeomlott, miután az özönvízszerű esőzés következtében megáradt folyók döntötték a rizsföldeket, elpusztítva ezzel a rizstermés zömét. Népünk éhínséggel szemben folytatott küzdelmét Kim Dzsongil csak „kemény menetelésnek” nevezte, felelevenítve a régi kifejezést, amellyel apja generációja azokra a megpróbáltatásokra utalt,

amelyekkel a japán imperialistákkal folytatott küzdelem során kellett szembenézniük. Eközben az ínség legszörnyűbb évei alatt egymillió észak-koreai vesztette életét éhezés vagy betegség következtében.

A gazdasági összeomlás az észak-koreai társadalom minden rétegének életét felborította. A rendszer hajdan minden szükségletünkről gondoskodott, most azonban arra az álláspontra helyezkedett, hogy a mi dolgunk a túlélésünket biztosítani. Amikor az éhínséget enyhítendő végre érkezni kezdett az országba a külföldi élelmiszersegély, a hatalom a legnagyobb részét a katonaságnak juttatta, akiknek a szükségletei mindenkinél előbbre valók voltak. Ami élelmiszer átjutott a helyi hatóságokhoz, hogy szétszétára kerüljön, az elég hamar a feketepiacra talált gazdára. Észak-Koreában nagy hirtelen szinte mindenki megtanulta, hogyan kell kereskedni... vagy azt kockáztatta, hogy éhen hal. A rezsim ráébredt, hogy nincs más választása, el kell viselnie ezeket a nem hivatalos piacokat. Sőt Kim Dzsongil egy idő után állandó, államilag működtetett piacok létesítését is engedélyezte.

Az új valóság apám számára maga volt a katasztrófa. Most, hogy mindenki adott-vett a dzsangmadang&i nevezett piacokon, túl sok versenytársa támadt ahhoz, hogy megélhessen. Eközben a feketepiaci tevékenységért kirótt büntetések egyre szigorúbbak lettek. Bármennyire igyekeztek is a szüleim alkalmazkodni, egyre több gondot okozott árucikkeik eladása, és egyre mélyebbre süllyedtek az adósságba. Apám többféle üzlettel is próbálkozott. Anyámnak és a barátnőinek volt közösen egy ősrégi, lábbal hajtós varrógépe, amivel régi holmik darabkáit öltötték össze, hogy ruhát készítsenek belőle a gyerekeknek. Anyám ezekben öltöztetett bennünket; a többi a barátnői eladták a piacon.

Akiknek rokonai éltek Kínában, azok engedélyért folyamodhattak, hogy meglátogassák őket. Pák Dzsing nagybátyám is megtette legalább egy alkalommal, apám azonban nem, mert a hatóságok nem nézték jó szemmel a dolgot, és ezért valószínűleg tüzetesebben vizsgálták volna meg üzleti tevékenységeit is. Akik ellátogattak Kínába, visszafelé általában olyan holmikat hoztak át a határon, amiket el lehetett adni a dzsangmadang szélén felállított, házilag barkácsolt standokon. De meséltek mindenféle csodás dologról, amit Kínában a szemét között turkálva találni lehet, még teljesen ép ruhákat is. Észak-Koreában semmi sem ment

pocsékba: elképzelni sem tudtuk, hogy kidobjunk bármit is, amit újra fel lehetne használni, még üres műanyag palackokat, zacskókat, bádog konzervdobozokat sem. Ezek számunkra mind aranyat értek.

Amikor valaki kisgyerek, csak arról tud, amit lát. Egész élete a szüleiről szól, a rokonairól, a lakóhelyéről. Nekem teljesen normális dolognak tűnt, hogy időnként van mit ennünk, máskor pedig naponta csak egyszer kerül étel az asztalra, és olyankor éhesek maradunk.

A szüléinknek gyakran kellett egyedül hagynia a nővéremmel, miközben igyekeztek megmenteni a családot a végtől. Ha anyám nem talált senkit, aki vigyázott volna ránk, akkor kívülről beretteszte az ajtót, hogy biztonságban legyünk a házban. Néha olyan soká távol maradt, hogy a nap is lement, és a ház sötétségbe borult. Nővérem, aki félt a sötétől, ilyenkor sírt. Azzal vigasztaltam: „Testvérekém, ne sírj. Omma hamarosan megjön.”

Egy idő után azonban én is félni kezdtem, és akkor együtt bőgtünk. Amikor meghallottuk az ajtónál anyánk hangját, a megkönnyebbüléstől zokogva futottunk elébe. Nem volt könnyű arra hazatérnie, hogy ilyen állapotba kerültünk. De ha ételt tudott hozni, akkor minderről megfeledkeztünk.

A szabad világban a gyerekek arról álmodoznak, hogy mik lesznek, ha felnőnek, hogyan használják majd a tehetségüket. Nekem négy-öt évesen egyetlen ambícióm volt: hogy felnőttkoromban annyi kenyeret vehessek, amennyit csak akarok, és az egészet megehessem! Ha az ember állandóan éhes, kizárólag az evés jár a fejében. Felfogni nem tudtam, miért van az, hogy anyám néha hoz haza egy kis pénzt, de a legnagyobb részét félreteszi máskorra. És akkor kenyér helyett csak egy kis zabkasát vagy krumplit kapunk. A nővéremmel egyetértettünk abban, hogy ha majd felnövünk, a pénzünkön annyi kenyeret veszünk, amivel degeszre tömhetjük magunkat. Még azon is vitakoztunk, hogy mennyit tudnánk felfalni. Ünmi azt állította, hogy akár egy vödörre való kenyeret meg tudna enni; én azt, hogy tízet is. Ha ő tízet mondott, én százat! Úgy éreztem, egy hegyre való kenyeret el tudnék pusztítani, és akkor sem éreznem jóllakottnak magam.

A legrosszabb időszak a tél volt. A házban nem volt vezetékes víz, a folyó pedig befagyott. A városban egyetlen szivattyús kút volt, ahonnan friss vizet hozhattunk, de órákon át sorba kellett állni, hogy megtölthessük a vödörünket.

Egy alkalommal - úgy öt éves lehettem - anyámnak valami dolga akadt, úgyhogy odavitt a kúthoz a sötétben reggel hatkor, hogy sorba álljak helyette. Egész nap kint álltam a dermesztő hidegben, és mire visszajött értem, már újra besötétedett. Emlékszem, milyen hideg volt a kezem; még mindig látom a vödröt és a sorban állókat magam előtt. Anyám bocsánatot kért tőlem, de én semmiért sem hibáztatom; ezt kellett tennie. Számára azonban ez a történet még mindig fájdalmas emlék, amely mélyen, igen mélyen él benne. A mai napig büntudata van, hogy nem lehetett többet velem gyerekkoromban; túlságosan lefoglalta, hogy ennivalót szerezzen a családnak.

Az észak-koreai antikapitalista eszmék ellenére elég sok olyan magánember akadt, aki azon tollasodott meg, hogy havi kamatra pénzt adott kölcsön. A szüleim is vettek fel kölcsönt ilyenektől, hogy tovább tudják működtetni a vállalkozásukat, de képtelenek voltak megadni a pénzt, mivel a feketepiaci rendszer összeomlott, árjuk jó részét elkobozták vagy ellopták. Akik be akarták vasalni az adósságot rajtunk, minden áldott este eljöttek a házunkhoz, amikor épp vacsoráztunk. Ordítottak, fenyegetőztek. Apám végül arra jutott, hogy nem bírja tovább. Tudott egy másik pénzszerző módszerről, de az nagyon veszélyes volt. Ismert valakit Phenjanban, aki értékes fémeket tudott szerezni - aranyat, ezüstöt, rezet, nikkelt és kobaltot -, amiket aztán ő jelentős haszonnal eladhatna a kínaiaknak.

Anyám a terv ellen volt. Míg apám homoki angolnát és cigarettát árult, a legrosszabb, ami történhetett vele, az volt, hogy a hasznát megvesztegetésre kell felhasználnia, esetleg eltölt egy kis időt valamelyik átnevelőtáborban. „Azzal együtt lehet élni — mondta anyám. - De lopott fémet csempészni, hát abba bele is halhatsz.”

Még riadtabb lett, amikor értesült arról, miként szándékszik apám a csempészárut Hjeszanba hozni. Észak-Koreában minden személyvonat végéhez speciális áruszállító vagonot csatoltak, amit csak „9-es számú tehervonatnak” neveztek. Ezek a „9-es számú vonatok” kizárólagosan Kim Dzsongil igényeit szolgálták, ritka élelmiszereket, gyümölcsöket, értékes nyersanyagokat hoztak neki Észak-Korea különféle tájairól, és ajándékokat, létszükségleti cikkeket szállítottak a párttisztviselőknek és kádereknek. A speciális vagonban szállított holmit lezárt faládákban tartották, amiket még a

rendőrök sem nyithattak fel, hogy beléjük nézzenek. Megmotoztak mindenkit, aki csak belépett a vagonba. Apám ismert valakit, aki ezen a vonaton dolgozott, és az illető belement abba, hogy az egyik biztonságos rekeszbe rejtve segít átcsempészni a fémeket Phenjanból Hjeszanba.

Anyám sokáig ellenkezett, de végül beadta a derekát. Ez a terv volt az egyetlen lehetőségünk a túlélésre.

5.

A Kedves Vezető

1998 és 2002 között apám ideje legnagyobb részét Phenjanban töltötte, ahol a csempészüzlettel foglalkozott. Az év kilenc hónapjában nem volt otthon, és csak ritkán, rövid időre tért haza, amikor a legfrissebb fémszállítmányt a vonaton Hjeszanba kísérte. Anyám hamar belejött, hogyan vezesse a boltot: begyűjtötte a csomagokat a hjeszani vasútállomáson, majd elvitte a csempészekhez, akik eladták azokat a határ túloldalán, Kínában.

Amikor apám vállalkozása éppen nem ment jól, újra szegények és éhesek lettünk, de általában valamivel jobbra fordult az életünk. Ha hazajött, apám sokszor látta vendégül a házunkban a helybeli hivatalnokokat, hogy biztosítsa a jóindulatukat. Így tett pártbeli feljebbvalóival is, akiknek fizetett, hogy szemet hunyjanak hiányzásai fölött „hivatalos” munkahelyén. Anyám ilyenkor sokat főzött, rizst, kimcsit, egy bulgogi nevű grillezett húst, és más különleges fogásokat, apám pedig közben egyre töltögette a poharakba a rizsvodkát és az importitalokat. Lenyűgözően mesélt, remek humorérzéke volt. Úgy aludtam el, hogy a hangját hallgattam, és az asztal körül ülő férfiak fel-felcsapó nevetését.

Annyira boldoggá tett, hogy volt mit ennünk és meg tudtuk venni az iskolai egyenruhát és új cipőt.

Első osztályban én voltam a legkisebb, és egyértelműen nem a legokosabb. Ezt azért tudom, mert Észak-Koreában a gyerekeket nagyság szerint állítják sorba, de az osztályban már eredményeik alapján ültetik őket. Nehezen boldogultam az írással és olvasással, és külön segítségre volt szükségem. Gyűlöltem, hogy ennyire lemaradok az osztálytársaimtól, és ezért néha egyszerűen nem akartam iskolába menni.

Elég konok voltam, talán mert olyan keményen meg kellett dolgoznom mindenért, amit elértem. Eltökéltem magamban, hogy megtanulok olvasni, és hihetetlenül küszködtem, hogy valami értelmet lássak bele a papíron hemzsegő betűkbe.

Amikor apám otthon volt, néha az ölébe vett, és gyerekkönyvekből olvasott fel. Szerettem a meséket. Észak-Koreában csak állami kiadású, politikai témákról szóló könyveket lehetett kapni. Az ijesztő tündérmesék helyett olyan történeteket olvashattunk, amelyek valami Dél-Korea nevű mocskos és visszataszító helyen játszódtak, ahol a hajléktalan gyerekeknek nincs cipője, és az utcán kéregetnek. Csak Szöulba érkezésem után ébredtem rá, hogy ezek a könyvek valójában az észak-koreai életet írják le. Mi azonban nem láttunk át a propagandán.

Amikor végre megtanultam egyedül olvasni, nem tudtam betelni a könyvekkel. Ezek túlnyomó része a Vezetőinkről szólt: hogy milyen szorgosan munkálkodnak, mennyi áldozatot hoznak a népért. Az egyik kedvencem Kim Irszen életrajza volt. Kiderült belőle, mennyit szenvedett fiatalemberként, amikor a japán imperialistákkal harcolt, és hogy békát kellett ennie, meg a hóban aludnia.

Az iskolában minden tantárgyat - matematika, természettudomány, olvasás, zene - jó adag propagandakörítéssel tálaltak. Kim Irszen fia, a mi Kedves Vezetőnk, Kim Dzsongil hihetetlen hűséget mutatott apja iránt, ami minden iskolás számára példaként szolgált. Együtt olvastunk egy tankönyvben arról, hogy Kim írszent annyira lekötötte nemzetünk vezetése, hogy még a kocsiában utazva is különféle dokumentumokat olvasott. Ami a hepehupás út miatt nem volt könnyű, és a papírlapok rázkódtak a kezében. Kim Dzsongil azonban még egészen fiatal korában gondoskodott arról, hogy homokkal beterítse az utat, és apja autózását simábbá, kényelmesebbé tegye.

A mi Kedves Vezetőnk misztikus képességek birtokában volt. Életrajza szerint gondolatai erejével befolyásolni tudta az időjárást. A Kim Irszen Egyetemen töltött három éve alatt ezeröttszáz könyvet írt. Már gyermekkorában megmutatkozott elképesztő stratégiai tehetsége: amikor katonásdit játszottak, olyan briliáns tervekkel állt folyton elő, hogy mindig az ő csapata nyert. E történet indította arra hjeszani osztálytársaimat, hogy ők is katonásdit játsszanak. Ahhoz persze senkinek sem fűlött a foga, hogy az amerikai imperialista csapatba kerüljön, mert ennek muszáj volt állandóan veszítenie.

Az iskolában énekeltünk egy dalt Kim Dzsongilról: hogy mennyit dolgozik, amikor az országot járva személyesen ad utasításokat a munkásoknak; hogy a

kocsijában alszik, és csak pár rizsgombóc az ebédje. „Kérünk, kérünk, Kedves Vezérünk, pihenj a kedvünkért kicsit! - énekeltük könnyek között. - Mindannyian érted sírunk.”

A Kim-dinasztia iránti rajongást erősítették azok a dokumentumfilmek, filmek és műsorok, amelyeket az egyetlen, állami tévében láthattunk. Ahányszor csak megjelent a képernyőn a Vezetők mosolygó arca, azonnal felhangzott valami felkavaró, érzelmes zene. Minden alkalommal teljesen elérékenyültem tőle. Az észak-koreaiakat arra nevelik, hogy tiszteljék apjukat és az idősebbeket; ez része a konfucianizmusból örökölt kultúránknak. Kim Irszen ily módon mindannyiunk szeretett nagyapja, Kim Dzsongil pedig apánk volt.

Egy ízben még álmodtam is Kim Dzsongilról. Mosolygott, magához ölelt, édességet adott. Boldogan ébredtem fel, és még sokáig ennek az álomnak az emléke volt a legnagyobb öröm az életemben.

Ezt a jelenséget nevezi „érzelmi diktatúrának” Dzsang Dzsing-szang, a híres észak-koreai disszidens, a hajdani koszorús költő, aki egy állami propagandahivatalában dolgozott. Észak-Koreában az állam nem éri be azzal, hogy azt is irányítása alatt tartja, hová megyünk, mit tanulunk, hol dolgozunk, miket mondunk. Muszáj uralkodnia érzelmeinken is. Rabszolgájává tesz az állam azáltal, hogy elpusztítja az egyéniségünket, a képességünket arra, hogy saját élettapasztalataink segítségével reagáljunk különféle helyzetekre.

Erre az érzelmi és fizikai diktatúrára erősítenek rá az élet minden terén. A ránevelés tulajdonképpen azonnal elkezdődik, mihelyt beszélni kezdünk, és anyánk elvisz a hátán az inminban gyűlésekre, amelyeken Észak-Koreában mindenkinek legalább hetente egyszer meg kell jelennie. Megtanuljuk, hogy a barátaink az „elvtársaink”, és így is szólítjuk egymást. Arra nevelnek, hogy egyformán gondolkodjunk.

Mihelyt iskolába kerülünk, belénk sulykolják a rezsim tíz alapelveit - akár a Tízparancsolatot. (1. alapelv: Minden erőnkkel harcolnunk kell, hogy a teljes társadalmat áthassa a Nagy Vezér, Kim Irszen elvtárs forradalmi ideológiája. 2. alapelv: Tiszteld a hatalmas megbecsülésnek örvendő Nagy Vezért, Kim Irszen elvtársat a legmagasabb fokú hűséggel. [...] 10. alapelv:

Nemzedékről nemzedékre tovább kell adnunk a Nagy Vezér, Kim Irszen elvtárs forradalmának eredményeit, nemzedékeken át örökítve, egyre jobban kiteljesítve.) Az ember megismeri a dzsucse, a nemzeti önrendelkezés elvét. Ahogy azt is, hogy az állam ellenségeit vad szenvedéllyel gyűlölje.

Osztálytermeink és tankönyveink tele voltak groteszkül kék szemű, hatalmas orrú amerikai katonák képeivel, akik épp koreai civileket végeznek ki... vagy bátor, ifjú koreai gyermekek épp lekasabolják őket bajonettjeikkel. Az órák közti szünetekben néha felsorakoztunk, hogy egymás után elpüföljük vagy megdőlködjük az amerikai katonáknak öltöztetett, kitömött bábukat. Rettegtem, hogy a jenki pokolfajzatok újra megtámadnak bennünket, és a világ legszörnyűbb módján kínoznak halaira.

Második osztályban alapszintű matematikát tanultunk, de egyáltalán nem úgy, mint más országokban. Észak-Koreában meg a számtan is propagandaeszköz. Így hangzott egy tipikus feladat: „Ha megölsz egy amerikai korcsot, az elvtársad pedig megöl kettőt, hány halott amerikai korcsot kapsz eredményül?”

Sohasem mondtuk egyszerűen, hogy „amerikai” - az úgy túl tisztelettudó. Mindig „amerikai korcs volt, „jenki pokolfajzat, „nagyorrú jenki”. Ha nem így beszéltünk, akkor azt olvasták a fejünkre, hogy túl gyengéden viszonyulunk az ellenségeinkhez.

Ha a Kim-dinasztiát említettük, akkor a nevükhöz hasonlóképpen hozzáfűztünk egy tiszteletteljes címet vagy egy gyengéd jelzőt, hogy megmutassuk, milyen mélységes szeretetet és megbecsülést érzünk Vezetőink iránt. Egy alkalommal anyám a konyhában főzött, én pedig magamhoz vettem egy újságot, és már jó ideje silabizáltam, amikor rájöttem, hogy még csak Vezetőnk titulussal jutottam túl: A mi nagyszerű Kim Dzsongil elvtársunk, a Koreai Munkáspárt főtitkára, a KNDK Védelmi Bizottságának elnöke, a Koreai Néphadsereg főparancsnoka a mai napon közölte, hogy...

Azt hiszem, apám esetében nem működött olyan mértékben az agymosás, mint a családunk többi tagjánál. Anyám azt mondja, ő inkább tudatában volt annak, mit művei a rezsim az emberekkel. De csak egyszer hallottam, hogy emiatt morgott volna, és akkoriban persze nem értettem, miről beszél az

apám. Éppen a tévéhíradót néztük - a bevágott képeken Kim Dzsongil szokás szerint katonai egységeket tekintett meg valahol. A hírolvasók egyre azt hajtogatták, mennyi szenvedést vállal a Drága Vezér a hidegben, hogy hasznos útmutatást nyújthasson hű katonáinknak, amikor apám felcsattant: „A rohadék! Kapcsold ki a tévét!”

Anyám ingerülten suttogni kezdett: „Vigyázz, mit beszélsz a gyerekek előtt! Nem csak arról van szó, hogy te mit gondolsz! Mindannyiunkat veszélybe sodorsz.” Nem is sejtettem, hogy apám Kim Dzsongilre célzott. Elképzelni sem tudtam volna, hogy valaki tiszteletlenül szólhat a rezsimről vagy a Vezetőinkről. Az ilyesmi ki volt zárva.

Nem apám volt az egyetlen, aki kezdett másképpen gondolkodni.

A kapitalizmus voltaképpen már létrejött és életképesnek bizonyult: alig pár saroknyira tőlünk, a forgalmas dzsangma-dangon. Néhány éve a piacon csak néhány nagymamát lehetett találni, akik a kertjükben termelt zöldségeket és egyszerűbb ha-rapnivalókat árultak. Most bádog hullámtető védte a standok sorait, ahol az árusok mindenfélét kínálgattak eladásra, házi készítésű rizspogácsától kínai sportcipőig. Ha az ember tudta, hol keresse, akár kvarcórát és DVD-lejátszót is vehetett olyan kereskedőktől, akik az új Észak-Korea legális és illegális kereskedelme között húzódó szürke sávban tevékenykedtek.

A folyó partján, a piac mögött, alacsony kis házakban éltek a csempészek, akik Kína és Korea közt szállították oda-vissza a feketepiaci cikkeket. Egy idő után jól ismertem ezt a környéket. Amikor apám épp hazatért egy szállítmánnyal Phenjanból, néha az én kis iskolatászkámban rejtette el a fémet, aztán a hátára kapott, így vitt el otthonról az egyik csempész kunyhójához. Onnan leszállították a csomagot a folyó túlsópartjára, a kínai vevőkhöz. A csempészek néha átgázoltak vagy átsétáltak a Jalu folyón, néha félúton találkoztak kínai kollégáikkal. Éjszaka intézték a dolgot, elemlámpákkal jeleztek egymásnak. Annyian voltak, akik ezzel foglalkoztak, hogy mindenkinek külön kódra volt szüksége - egy, kettő vagy három villantásra a zseblámpával -, nehogy félreértsék egymást.

A határt őrző katonák mostanra a terv részét képezték, és mindig megjelentek, hogy zsebre vágják a hasznukat. A hatóság szemet hunyt, de

attól még természetesen több olyan dolog is létezett, amit tilos volt eladni vagy venni. A szabályok megszegése végzetesnek bizonyulhatott.

Észak-Koreában a nyilvános kivégzéseket arra használták, hogy rámutassanak a rendszerhez való hűség fontosságára és az ellenszegülés következményeire. Még kicsi voltam, amikor Hje-szanban egy fiatalembert közvetlenül a piac mögött végeztek ki azért, mert levágott egy tehenet és megette a húsát. Külön engedély nélkül törvénybe ütközött marhahúst enni. A tehenek az állam tulajdonában voltak, és túl értékesnek számították ahhoz, hogy egyszerűen csak elfogyasszák őket, mert kellettek a szántáshoz és a szekérhúzáshoz, úgyhogy ha valaki levágott egy állatot, akkor azzal állami tulajdont lopott el.

A fiatalember egyéb kisebb bűnöket is elkövetett, de a tehen volt a fő vádpont. Tébécés volt, nem volt mit ennie, de ez a rendőrség szemében mit sem jelentett. Az egész város előtt jelentették be a kivégzését, aztán kivitték a piacra, és a mellénél, a térdénél meg a bokájánál odakötötték egy kemény fatönkhöz. Három fegyveres odaállt elé, és elkezdtek lövöldözni. A hóhérok azon voltak, hogy a golyók elmetsszék a köteleket - de ez elég soká eltartott. Végül sikerrel jártak, és a halott férfi a földre zuhant.

Kwjim dermedten nézte, ahogy odébb gurítják a holttestet, aztán valami zsákba gyömöszölik, feldobják egy teherautó platójára, és elviszik. Anyámban meghűlt a vér - egy ideig moccanni sem tudott. Nem tudta elhinni, hogy a hazájában egy ember élete kevesebbet ér egy állaténál. Még egy kutyával is nagyobb tisztelettel bántak.

Észak-Koreában a bűnök listája végtelen volt. A kormány megszállottan igyekezett megakadályozni, hogy romlott eszmék jussanak át a határainkon, ezért a külföldi média teljesen be volt tiltva. Bár sok családban volt tévé, rádió vagy videolejátszó, kizárólag az állami megbízásból készült hírműsorokat és propagandafilmeket nézhették-hallgathatták, amelyek hihetetlenül unalmasak voltak. Óriási volt a kereslet a külföldi filmek és dél-koreai televíziós show-k iránt, pedig az ember sosem tudhatta, mikor kutatja át házáat a rendőrség csempésztett filmeket keresve. Ilyenkor először mindig lecsapták az áramot (már ha éppen volt), hogy a videókazetta vagy DVD még bent legyen a lejátszóban, amikor belépnek az ajtón. Az emberek azonban ezt azzal tudták kivédeni, hogy két videolejátszójuk volt, amiket gyorsan

kicseréltek, ha közeledni hallották a rendőröket. Szigorú büntetés várt rájuk, ha rajtakapták őket, hogy illegális filmeket csempészenek vagy terjesztenek. Akadtak, akiket nyilvánosan agyonlőtték miatta - csak hogy ezzel példát statuáljanak.

A rádiókat és tévéket leplombálták, hogy egyedül az állam által jóváhagyott adókat lehessen fogni rajtuk. Ha valaki barkácsolni próbált a plombával, akár le is tartóztathatták, hogy aztán munkatáborba kerüljön átnevelésre - de így is sokan próbálkoztak dologgal. A határ menti területeken többünknek is volt olyan vevőberendezése, amellyel kínai tévéadásokat lehetett fogni. Engem főként az élelmiszer-hirdetések ragadtak meg. Olyan egzotikus ennivalók reklámjait láttam, mint amilyen a tej meg a keksz. Észak-Koreában sohasem ittam tejet! Csak a szökésem után tudtam meg, hogy a tejet a tehén adja. Barátaimmal csak bámultuk ezeket a hihetetlen dolgokat, és noha azt felfogtuk, hogy a kínaiaknak több jut mindenből, de igazából sosem merült fel bennünk, hogy a mi életünk is lehetne más.

Gyakran kérdezik meg tőlem, miért néznek az emberek kínai reklámokat, dél-koreai szappanoperákat vagy tajvani pankrációt, ha ezzel a börtönbüntetést kockáztatják. Azt hiszem, azért lehet, mert Észak-Korea népe rettenetesen el van nyomva, és az emberek mindennapi élete olyan kietlen, olyan kopár, hogy vadul vágyakoznak minden olyan dolog után, aminek a segítségével elmenekülhetnek a valóságból egy időre. Ha filmet nézünk, akkor a képzeletünk két egész órára máshová repíthet bennünket. Felfrissültén térünk vissza az életünkhöz, szenvedéseinkről egy kicsit megfeledkeztünk.

Pák Dzsín nagybátyámnak volt videólejátszója, és kiskoromban gyakran mentem át hozzájuk hollywoodi filmeket nézni. Nagynéném behúzta a függönyöket, és lelkünkre kötötte, hogy senkinek se beszéljünk a dologról. Imádtam a Hamupipőké* a Hófehérké* a James Bond-filmeket. A film azonban, amely hétnyolc évesen megváltoztatta az életemet, a Titanic volt. Elképedtem, hogy a történet száz évvel ezelőtt játszódik. Azoknak az 1912-ben élő embereknek sokkal fejlettebb technológia állt a rendelkezésére akkor, mint a legtöbb észak-koreainak most! Főként azonban azt voltam képtelen felfogni, hogyan csinálhat valaki filmet egy ilyen szégyenteljes szerelmi történetből. Észak-Koreában ezért kivégezték volna a film gyártóit. Nálunk nem engedélyeznek semmiféle emberi történetet - a Vezetőről

szóló propagandán kívül az égvilágon semmit. A 7ztawz?ban a szereplők szerelemről és emberségről beszéltek. Meghökkenett, hogy Leonardo DiCaprio és Kate Winslet hajlandó volt életét adni a szerelemért - nem pedig a rezsimért, mint mi. Izgalmasnak találtam a gondolatot, hogy az emberek akár a saját végzetüket is megválaszthatják. Ennek a hollywoodi filmnek a kalózkidítása volt számomra a szabadság első, aprócska kortya.

De míg a külföldi média egy-egy pillanatra felvillantotta, hogy létezik egy nagyobb világ, amely eléggé különbözik attól, amiben én élek, azt egyetlen percig sem képzeltem, hogy úgy tudnék élni, mint ezeknek a filmeknek a szereplői. Ha a képernyőre néztem, nem hittem, hogy ezek az emberek valóságosak; nem engedhettem meg magamnak, hogy irigyeljem az életüket. Az állandóan sulykolt propaganda megakadályozta, hogy saját életemre nézve leszűrjek belőlük valami tanulságot. Emellett érzéketlenné tett mindarra a szenvedésre, ami körülöttem zajlott, miközben az éhínség egyre borzalmasabb áldozatokat követelt.

Az észak-koreaiaknak egyfolytában két történet jár a fejében, ahogy a vonat is párhuzamosan futó síneken halad. Az egyik: amit elhítenek velünk; a másik az, amit a saját szemünkkel látunk. Csak akkor találtam rá a szóra, amely pontosan leírja ezt a különös állapotot, amikor már Dél-Koreában éltem, és elolvastam George Orwell 7954-ének fordítását: duplagondol. Ez azt a képességet jelöli, amikor egyidejűleg két, egymásnak ellentmondó gondolatot tartunk a fejünkben - és valahogy mégsem őrülünk bele.

Ennek a duplagondolnda tudható be, hogy délelőtt képes az ember a kapitalizmust elítélő szlogeneket kiabálni, délután pedig csempészett dél-koreai kozmetikumokat keresve végigböngészni a piac kínálatát.

Ettől tudjuk elhinni, hogy Észak-Korea maga a szocialista paradicsom, a világ legjobb országa, ahol a legboldogabb emberek élnek, akik senkitől semmit sem irigyelnek... miközben valósággal faljuk az olyan filmeket és tévéműsorokat, amelyekben ellenséges országok hétköznapi emberei szerepelnek, és olyan hihetetlen jómódnak örvendenek, hogy azt mi álmunkban sem tudjuk elképzelni.

Ettől lehet végigülni Hjeszanban a propagandavideók vetítését, amelyeken lendületesen termelő gyárat, élelmiszerrel megrakott üzleteket,

vidámparkokban jól öltözött embereket látunk, és elhisszük, hogy ugyanazon a bolygón élünk, mint Vezetőink.

Ettől vagyunk képesek szajkózni a „Szemünk fénye a gyerek” mottót az iskolában, majd hazafelé menet elsétálni az árvaház mellett, ahonnan felpuffadt hasú gyerekek bámulnak ki ránk éhes szemmel.

Talán mélyen, legbelül tudtam, hogy valami nincs rendben. Csakhogy mi, észak-koreaiak igen tehetségesen hazudunk, még magunknak is. Nem illettek bele a világképembe a megfagyott kisbabák, akiket éhező anyjuk sikátorokban hagyott magukra, ezért a látottakat fel sem tudtam dolgozni. Normálisnak tartottam, hogy holttesteket látok szemétdombra vetve, hogy holttesteket sodor a víz a folyóban - normális volt, hogy egyszerűen továbbmentek, és nem teszek semmit, ha egy idegen segítségért kiált.

Ezeket a képeket sosem törölhetem ki az emlékezetemből. Egy késő délután a nővéremmel egy tavacska mellett egy fiatalember holttestére bukkantunk. Az emberek vízért jártak a tóra, nyilván ő is azért vonszolta oda magát, hogy igyon. Meztelen volt, a szeme elkerekedve meredt ránk, száját hatalmasra tátotta, mint aki borzalmasan szenved. Sok holttestet láttam már korábban, de mind közül ez volt a legszörnyűbb és legijesztőbb, mert a belső szervei kibuggyantak a hasából, amit valami - talán egy kóbor kutya - felhasított. Iszonyúan zavarba jöttem, ahogy ott hevert ruha nélkül, a méltóságától megfosztva. Képtelen voltam odanézni, csak megragadtam a nővérem kezét, és hazarohantunk.

Anyám igyekezett segíteni másoknak, ha tudott. Néha hajléktalan vándorok kopogtak be hozzánk, hogy ételt kérincseljenek. Emlékszem egy fiatal nőre, aki odahozta a házunkhoz a lányát. „Annyira fázom... éhes vagyok - mondta. - De ha van valami, amit nekünk adna, inkább a kicsikém egyen.”

Anyám ismerte ezt az érzést, hiszen neki is voltak kisgyerekei, így hát behívta őket, és mindkettejük elé odatett egy tál ételt. Jól megnéztem őket magamnak, mert a lány közel annyi idős lehetett, mint én. Nagyon jól neveltek voltak, és illemtudóan ettek, pedig szörnyen éhesek lehettek. Gyakran tűnődöm azon, vajon élnek-e még, és hogy még mindig Észak-Koreában vannak-e.

Az utcákon annyi kétségbeesett ember könyörgött segítségért, hogy meg kellett keményítenünk a szívünket, mert különben a fájdalom túl soknak bizonyult volna. Egy idő után már az ember képtelen törődni a dologgal. Ez pedig maga a pokol.

Az ismerőseim közül szinte mindenkinek volt rokona, aki odalett az éhínségben. Először a legfiatalabbak és a legöregebbek pusztultak el. Aztán a férfiak, akiknek kevesebb tartaléka volt, mint a nőknek. Az éhező ember elsorvad, míg végül már nem áll ellen a betegségeknek, vagy felborul a vérében az ásványi anyagok egyensúlya, és a szíve egyszerűen elfelejt tovább verni.

Az én családomnak is kijutott a szenvedésből, és a sors úgy dobált bennünket, mint parafa dugót az óceán hullámai. 1999-ben apám megpróbálkozott azzal, hogy vonat helyett teherautóval csempéssze ki Phenjanból a fémeket, de túl nagy volt a költség, ki kellett fizetni a sofőröket, üzemanyagot venni, túl sok ellenőrző ponton túl sok embert kellett megvesztegetni, így végül elvesztette az összes pénzét. Visszaállt a vonatos üzletre, hogy behozza valahogy a veszteségeit, anyám pedig pár hónapra a rokonaihoz költözött, és a nővéremet meg engem is magával vitt.

Kovonba érkezésünkkel világossá vált, hogy anyám családja szintén a túlélésért küzd. Bjan nagyapám néhány éve meghalt, nagyanyám az idősebb fiával, Minsikkel lakott együtt a család otthonában. Épp náluk időzött a legfiatalabb fia, Dzsongsik is, akit évekkorábban bebörtönöztek, mert az államtól lopott. A munkatáborban tébécés lett - ez a betegség elég gyakori Észak-Koreában -, és most, hogy annyira kevés étel jutott mindenkinek, szinte egyfolytában betegeskedett, és láthatóan sorvadozott.

A nagyanyám sok környékbeli gyereket fogadott be, és hogy mindenkit meg tudjon etetni, ő maga csak pár falatot vett magához mindennap. Aggódott, hogy esedeg tehernek tekintik, pedig annyira kevésén élt, és a csontjai könnyűek voltak, akár valami madaré.

Nagyon szerettem az én apró termetű Hvang nagyanyámat az ő falábal. Sohasem haragudott meg rám, még akkor sem, amikor bögtém, és amikor addig nyúztam, míg a hátára nem vett, és meg nem lovagoltatott. Mindig mosolygott, és csodásán mesélt; órákon át csak ültem mellette, ő pedig

elmondta, milyen volt a gyerekkora odalent délen. Leírt nekem egy Csedzsü nevű gyönyörű szigetet a déli partoknál, ahol a női bűvárok roppant hosszú időn át képesek levegővétel nélkül a víz alatt maradni, és úgy úsznak, mint a hal, miközben ennivalót gyűjtögetnek a tenger fenekéről. Nagyon kíváncsivá tett, amikor lefestette nekem a hatalmas, kék óceánt meg a benne élő játékos delfineket. Sohasem láttam óceánt és sohasem hallottam olyasmiről, hogy delfin. Egyszer megkérdeztem: „Nagymama, melyik a legnagyobb állat a világon?”

Azt felelte, hogy a bálna, ami a levegőt egy hátán lévő lyukon át szívja be, aztán szökőkút formájában fújja ki. Bálnát sem láttam még soha képen, de az elbeszéléséből ítélve olyan lénynek tűnt, ami elnyerné a tetszésemet.

A legtöbb története Cszoszon idejéből származott, amikor még nem volt Észak- és Dél-Korea, csak egy ország, egy nép. Elmondta, hogy közös a kultúránk a déliekkel, ugyanazok a hagyományaink. Egy kicsit beszélt arról is, amikor egyszer Szöulban járt, pedig Észak-Koreában még a nevet is tilos volt kimondani. Ilyen borzalmas helyet nem veszünk a szánkra. Csak a propagandából tudtam a létezéséről, olyan újságcikkekből, amelyek arról írtak, hogy az ottani elnyomott tömegek imperialistaellenes tüntetéseket szerveznek. Nagyanyám ezt mondta: „Majd gyere el a síromhoz, és meséld el, hogy Észak- és Dél-Korea újraegyesült.”

A kovoni látogatás komor időszakra esett; az éhínség miatt rengetegen haltak meg. Nagyanyám sok gyógyszert szedett, némi ópiumot az öregkorral járó fájdalmakra, meg egyéb tablettákat, hogy aludni tudjon, és megfeledkezessen az őt körülvevő szenvedésről. Egy reggel, mielőtt kimentem volna játszani, láttam, hogy rengeteg gyógyszert vesz be, jóval többet, mint szokott.

- Nagymama, miért kell ennyi gyógyszer? - kérdeztem. Rendíthetetlen nyugalommal rám mosolygott.

- Nagymama egyszerűen csak szeretne egy jót aludni - felelte. - Nagy szüksége van a pihenésre.

Délután, valamivel később, iszonyú hang ütötte meg a fülem. A házból jött. Dzsongsik nagybátyám kiabálta nagyanyám nevét. Berohantunk és láttuk,

hogy az ágy mellett áll, és egyre rázza nagyanyámat, közben ezt kiabálja:
„Ébredj fel! Ébredj fel! Válaszolj!”

De nagyanyám csak feküdt ott békésen, és bármilyen hangosan üvöltött a nagybátyám, ő már semmit sem hallott belőle.

Pár hónappal később már a nagybátyám is halott volt. Néha még mindig hallom a hangját, ahogy sikítva szólítja az anyját, ahogy könyörög, hogy ébredjen fel. Vannak dolgok, amiket any-nyira szeretnék elfelejteni, de tudom, hogy sosem fogom.

6.

Az álmok városa

2000-re, mire hétéves lettem, apám vállalkozása virágzásnak indult. A nagyanyám temetése után visszatértünk Hjeszanba, és a családnk hamarosan újra gazdag volt - legalábbis a mi mércénk szerint. Egy nap háromszor ehattünk rizst, és havonta akár két-szer-háromszor is került hús az asztalra. Váratlan egészségügyi problémák esetén volt pénzünk, tudtunk új cipőt venni, meg sampon és fogkrém — ezeket egy ádagos észak-koreai nem engedhette meg magának. Telefonunk, autónk vagy motorbiciklink persze nem volt, de az életünk kifejezetten fényűzőnek számított a barátainkéhoz és a szomszédjainkéhoz képest.

Üzleti útjairól apám ajándékokkal megrakva tért vissza. Nővéremnek és nekem új ruhákat és könyveket vett; anyam parfümöt, púdert kapott. A legizgalmasabb feketepiaci szerzeménye azonban egy nyolcvanas évekből való Nintendo volt, amin videojátékokat lehetett játszani.

Az én kedvencem a Super Mario Bros volt. Ha éppen volt áram, órákon át hajsoltam az aprócska figurákat a tempós, vidám zene ütemére - még mindig megmosolyogtat, ahányszor csak meghallom. A szüleim a teniszezős játékot

szerették nagyon - ilyenkor kimondottan elhatalmasodott rajtuk a versenyszellem. Mókás volt látni, hogy úgy viselkednek, mint a gyerekek, mihelyt a kezükbe kapják a kontrollért, és mindenféle tréfásan becsmérő megjegyzést tesznek egymásra. Valósággal megszállottjai voltak a pankrációnak is, amiket együtt néztek az elsötétített szobában, miután a nővérem és én már lefeküdtünk. De hallottuk, ahogy ilyeneket kiabálnak: „Húzz be neki egy nagyobbat!”

Anyám kedvence egy hatalmas termetű, szőke, női pankrátor volt, aki minden ellenfelét legyőzte. Nekem viszont a rengeteg erőszak miatt egyáltalán nem tetszettek ezek a videók. Bőven eleget láttam ilyesmiből az utcán és otthon.

A szüleim házassága bonyolult volt és szenvedélyes. Tisztelték egymást, és remekül összeillettek. Megtudták egymást nevetetni. Ha apám józan volt, úgy bánt anyámmal, mint valami ritka kincsesei. De ha ivott... akkor egészen más volt a helyzet.

Az észak-koreai társadalom természeténél fogva kemény és erőszakos, és ugyanez jelen van a férfiak és nők viszonyában is. A nőnek mindig engedelmeskednie kell az apjának és a férjének; mindenben a férfiak az elsők. Gyerekkoromban a nők nem is ülhetek ugyanahhoz az asztalhoz, mint a férfiak. Több szomszédunknál és osztálytársamnál az apának speciális táljai és kanalai voltak. Teljesen mindennapos dolognak számított, hogy egy férj megveri a feleségét. Az egyik szomszédasszony férje olyan vadállat volt, hogy a nő evés közben nem merte összeütni az evőpálcikáit, mert félt, hogy férfi a zaj miatt ellátja a baját.

Mindent összevetve az apám felvilágosult ember volt. Anyámnak, a nővéremnek és nekem is helyem volt az asztalánál, tisztelt bennünket. Csak alkalmanként ivott, és ritkán ütötte meg anyámat. Néha azonban mégis megesett a dolog. Nem mentséget keresek a viselkedésére, csak a kultúrát próbálom érthetőbbé tenni: Észak-Koreában a férfiaknak azt tanítják, hogy felsőbbrendűek, ahogyan azt is, hogy mindig engedelmeskedniük kell a Vezetőknek.

A mi családunk annyiban volt más, hogy anyám ezt a rendet nem fogadta el. Más észak-koreai nő elsírta volna magát, és bocsánatot kér, az én anyám azonban visszaütött. Lélekben erősebb volt, erősebb, mint apám, aki nem volt

méltó ellenfele. Amikor összeapásaik elfajultak, kifutottam az utcára hívni a szomszédokat, hogy jöjjenek szétválasztani őket. Néha féltem, hogy megölik egymást.

A legrosszabb veszekedéseik során anyám időnként válással fenyegetőzött, ám aztán gyorsan kibékültek. Csak akkor ment el majdnem örökre, amikor apám életében megjelent egy másik nő.

Amikor apám belefogott a phenjani üzletbe, kellett neki egy hely, ahol lakhat, meg egy segítő, mert egyedül nem bírta a munkát. A városban élő nővére bemutatta egy húszas éveinek elején járó egyedülálló nőnek, Vanszannak, aki nemcsak a segítője lett, de ráadásul a családjával egy hatalmas lakásban is lakott, amelyben apám szobát bérelhetett magának. Ott élt az év kilenc hónapjában.

Mint kiderült, nem pusztán a munka kötötte össze őket, bár apám ezt mindig tagadni próbálta. Észak-Koreában nem szokatlan, ha egy jó módú vagy nagy hatalmú férfi szeretőt tart. Vanszan egy idő múlva szerelmes lett apámba, és hozzá akart menni feleségül. Előbb azonban meg kellett szabadulnia anyámtól. Az egész olyan volt, mint valami pocsék dél-koreai szappanopera - és a terv kis híján bevált.

2001 augusztusában anyám úgy döntött, pár hónapra Phen-janba megy, apám pedig így velünk maradhat egy kicsit Hjeszan-ban. Természetesen Vanszan lakásában szállt meg arra az időre, míg elad néhány árut a feketepiacon, és fémet vesz, amit aztán Hjeszanban pénzzé tehet. Csak azt nem tudta, hogy Vanszan közben hívogatja apámat, és arról tájékoztatja, hogy anyám más férfiakkal találkozik. Apám sajnos elhitte a hazugságokat, és amikor legközelebb telefonon beszélt anyámmal, azzal vádolta meg, hogy megcsalja. Anyám nem értette, miért mond ilyeneket. Annyira felzaklatta a dolog, és annyira dühbe gurult, hogy odavágta neki: el akar válni.

Ezúttal azonban komolyan gondolta. Nem tért vissza Hje-szanba, helyette felült az első Kvonba tartó vonatra, hogy meglátogassa bátyját, Minsiket, és eldöntse, mi lesz a következő lépése.

Amikor anyám nem jött haza, apám rájött, mekkora hibát vétett, és szörnyen boldogtalan volt. Minden áldott nap ivott, ami nála szokatlannak számított.

Úgy két héttel azután, hogy anyám Kovonba szökött, egy délután kopogtak, és amikor ajtót nyitottam, egy ismeretlen, elegáns, városi ruhát viselő fiatal nő állt a küszöbön. Ekkor láttam először Vanszant. Mihelyt tudomására jutott, hogy anyám válni akar, azonnal jegyet váltott az első hjeszani vonatra. Fogalmam sem volt arról, mi történik, de az egészet nagyon különösnek találtam.

Nemsokára a helyzet még különösebbé vált, amikor barátnőm, Jongdzsa bedugta a fejét az ajtón és áthívott magukhoz játszani. Amikor beléptem hozzájuk, anyám már ott várt. Úgy megörültem, hogy a karjába vettem magam. „Janmi, drágám! Annyira hiányoztál!” - mondta.

Még mindig fogalmam sem volt, miért ment el, majd tért vissza egyetlen szó nélkül - később azonban elmesélte, hogy mi történt. A bátyja belement, hogy befogadja, ha elválik apámtól - de csak akkor, ha a gyerekeit nem hozza magával. Anyám képtelen volt elhagyni bennünket, és a távol töltött időszak alatt eszébe jutottak apám jó tulajdonságai. Ezért aztán visszatért a családjához, hogy rendbe tegye a dolgokat.

- Janmi, hogy van apád? - tudakolta.

- Most éppen egy phenjani hölgygel van - feleltem.

- Te most maradj itt, és csak akkor gyere haza, ha hívlak - kötötte a lelkemre.

Amikor belépett a lakásunkba, azt látta, hogy Vanszan egy kis szőnyegen ül a földön, és apámhoz beszél. Nem tudom, apám vagy a barátnője lepődött meg jobban, amikor anyám berontott, fenéken billentette Vanszant, és azt kiáltotta: „Takarodj a házamból!”

Vanszan felpattant, és lekent neki egy pofont, mire apám kénytelen volt lefogni anyámat, nehogy darabokra tépje a lányt. Apám ekkor szólt Vanszannak, hogy jobb, ha elmegy, anyám pedig bevágta mögötte az ajtót.

November elején jártunk, és a vékonyka phenjani lány nem volt felkészülve a fagyos időre. Könnyű kabátot viselt, nem túl praktikus, vékony cipővel. Csak állt a házunk előtt, mint valami vacogó kísértet, és rimázkodott, hogy apám

engedje vissza.

Eközben apám azért esdekelt, hogy anyám gondolja meg magát, és ne váljon el tőle. Megesküdött, hogy nem történt semmi a segítője és közte. Anyám nem tudta, mit higgyen. Abban azonban biztos volt, hogy a családja fontosabb a számára ennél a nőnél, így hát elhatározta, hogy marad. Vanszan a következő vonattal már utazott is vissza Phenjanba.

Ha egy vidéki észak-koreaitól megkérdeznék, mi az álma, a legtöbben ezt felelnék: hogy életem során megláthassam Phenjant.

Nyolcéves voltam, amikor ez az álmom valóra vált.

Csak a legkiváltságosabbaknak engedik meg, hogy az ország fővárosában éljenek és dolgozzanak. Már ahhoz is külön engedély kell, hogy valaki odalátogathasson. Ugyanakkor Phenjan minden észak-koreai számára éppoly ismerős látvány, akár a saját házuk udvara, mivel képeskönyvek és propagandafilmek százaiban szerepel: a szocialista paradicsom tökéletes megvalósulása. Számunkra misztikus szentély, égbe nyúló emlékművekkel, izgalmas látványosságokkal - mintha egy városba lenne összegyűrva a Vörös tér, Jeruzsálem meg Disneyland.

Apám már jó ideje nem járt otthon, ezért meghívta a lányait, hogy külön-külön töltsenek nála egy hónapot nyáron. Én mentem elsőként. Olyan izgalmasnak találtam a gondolatot, hogy egyszerre láthatom apámat és álmaim városát, hogy a megérkezését megelőző egész héten aludni sem tudtam. Különösen azért volt érdekes a dolog, mert 2002 nyarán rendezték meg Észak-Koreában először a mostanra híressé vált Arirang Fesztivált, a rezsim katonai és kulturális hőstetteinek nagyszabású megünneplését. El sem tudtam hinni, hogy mindezt a saját szememmel láthatom. Ezt elújságoltam minden szomszédunknak és az osztálytársaimnak is. Néhány szülő megkért, hogy ne kérkedjek a gyerekük előtt, mert most azok is Phenjanba akarnak menni.

A különleges útra készülve becsomagoltam a legjobb ruháimat, köztük a hercegnős pólót és lapos sarkú, pántos cipőmet. A reggeli vonattal indultunk el Phenjanba. Bár csak úgy 350 kilométerre volt, az út napokig tartott, mert az áramszünetek miatt a vonat csak ilyen lassan tudott haladni. Apámmal

csomagoltunk elemózsiát, és hálókocsiban utaztunk, pedig a legtöbben a kemény üléseken aludtak. Amikor a vonat végre befutott Phenjan vasútállomására, Vanszan már várt bennünket. Még mindig nem tudtam, miért volt a nagy felfordulás pár hónapja, amikor Hjeszan-ban járt, sőt tulajdonképpen alig emlékeztem rá. De megvolt bennem az az ösztönös gyermeki megérzés, hogy valami nincs teljesen rendben, amikor láttam, hogy belekarol apámba. Ez azonban gyorsan elmúlt, mert Phenjan lélegzetelállító látványa és zajai teljesen elkápráztattak.

Mindent elragadónak találtam. Aznap ültem először városi buszon, és azt is meglepetten tapasztaltam, hogy az emberek földalattival és magánautókkal is közlekednek. Korábban sohasem láttam taxit - még a szót sem tudtam helyesen kimondani -, és apámnak kellett elmagyaráznia, mit jelent. Még izgalmasabbnak találtam az újfajta italt, amit apám vett nekem. Nagyon élénk színe volt, palackozva árulták, és amikor belekortyoltam, korántsem volt kíméletes a számhoz - sőt olyan fájdalmat éreztem, mintha áramütés ért volna.

- Abodzsi, ez nekem nem ízlik - fordultam apámhoz a köny-nyeimet nyeldekelve.

- Ugyan már - korholt halkán. - Ne viselkedj úgy, mint valami falusi kislány! Igyál még egy kicsit, megfogod szeretni. - De a szénsavas üdítő annyira megriasztott, hogy sohasem akartam újra próbát tenni vele.

Phenjan olyan volt a számomra, mint valami mesevilág. Mindenki annyira tiszta volt és jól öltözött. Kim Dzsongil egyik rendelkezésének megfelelően a nőknek szoknyát kellett viselnie. Hjeszanban a helyi asszonyok nem sokat törődtek a ruházatra vonatkozó előírásokkal, és inkább a praktikusabb nadrágot hordták, de ebben az elegáns városban azonban ez is másképpen volt. Az itt lakókat kifinomultabbnak láttam, a hanglejtésük kellemesebb, a fordulataik udvariasabbak voltak, mint a mi északi tajakra jellemző harsány, torokhangú beszédünk.

A hjeszani omladozó házakhoz, poros sikátorokhoz és kormos vasútállomásokhoz képest Phenjanban minden újnak és csillogónak tűnt, hatalmas épületekkel, széles, makulátlanul tiszta sugár-utakkal. Itt nem igazán lehetett koldusokat látni, csak az áltálunk kotcsebinek nevezett

utcakölyköket, akik Észak-Korea minden piacán és vasútállomásán ott voltak. Phenjanban annyi volt a különbség, hogy amikor a kotcsebi gyerekcsapat ételt vagy pénzt kérincsel, a rendőrök azonnal felbukkantak, és elkergették őket.

Bárhová mentünk, apám mindig azt kérte, hogy erősen fogjam a kezét. Félt, hogy esetleg elveszhetek, mert állandóan az engem körülvevő óriási várost bámulom. Amikor egy éjszaka elvitt buszozni, hogy láthassam Phenjan belvárosának fényeit, kis híján az eszemet vesztettem a lelkesedéstől. Hjeszanban egyedül a Kim Irszen-emlékmű volt kivilágítva éjjel, itt viszont az összes fontosabb épület ragyogott, akár a fáklya. Rengeteg propagandafelirat volt, jó néhány neonból, amelyeken ezt hirdették: Phenjan, Korea szíve. Már ez is elég impozáns volt - de itt még az éttermek nevét is neonnal írták ki.

Megnéztünk minden nevezetességet, amiről korábban csak olvastam, vagy a tévében láttam. Apám megmutatta a híres Rjug-jong Hotelt, egy városközpontban emelkedő 105 emeletes piramist, ami a világ legmagasabb szállodájának készült, csak nem fejezték be az építését. (Még mindig nincs kész.) Beálltunk egy fényképhez a „Nap Hegyén”, a kecses Manszude szökőkútak előtt, ahol virágot helyeztem el Kim Irszen hatalmas bronzszobrának lábánál. A Nagy Vezér huszonöt méteres magasságból mosolygott le az óriási téren járó-keelő népére. Hosszú felöltőt viselt, egyik kezét maga elé emelte, mintha épp készülné felfedni a nemzetre váró sorsot. Apám, aki tréfás kedvű ember volt, oda is szólt Vanszannak: „De klassz is lenne lekapni a télikabátját, és eladni Kínában, nem?” Aztán hozzátette: „Vagy legalább a cipőjét.”

Apám elég mehökkentő dolgokat tudott mondani. Most már tudom, hogy olyan volt, mint Orwell 79&/-ében Winston Smith, a férfi, aki átlátott a Nagy Testvér propagandáján, és tisztában volt azzal, hogyan működnek a dolgok az országban. Engem azonban még évek választottak el attól, hogy felfogjam, a Kim-dinasztia tagja korántsem istenek. Valami melegség, valami emelkedett érzés öntött el azzal kapcsolatban, hogy Phenjanban lehetek, amelynek utcáin valaha a Nagy Vezér is járt, és ahol jelenleg is ott él a fia, Kim Dzsongil. Már attól különlegesnek éreztem magam, és büszkévé tett, hogy ugyanazt a levegőt szívhatom be, mint ő. Pontosan ezt várták el tőlünk, alattvalóktól.

Egy nap kétórás hajóikra indultunk a Tedong folyón, hogy ellátogassunk Kim Irszen szülőhelyére, Mangjongdéba, de aztán meggondoltuk magunkat, és helyette betértünk egy jó kínai étterembe a közelben. Addig sosem jártam olyan étkezdében, ahol az emberek székeken ülhetek. Hjeszanban néha a piacon ettünk, és voltak házi kifőzdék, de ezekben is a padlón ültünk. Nagyon furának találtam a merev hátú széken való ücsörgést - ha választhatok, még mindig szívesebben telepszem le a földre. Azt viszont nagyon élveztem, hogy többféle ételt rendelhettem a felszolgálónőtől, és hogy mindent elém tettek. Akkor ettem először puha, finom kenyeret, addig mindig csak kemény és fekete jutott. Végre megkóstolhattam azt az olajos tésztát, aminek az illata a folyón át is csiklandozta az orrom, ha a kínai oldalon ilyet főztek, am az ízét szokatlannak találtam. Persze nem szóltam egy szót sem, de magamban azt kívántam, bárcsak kimcsit rendeltem volna inkább. Viszont megettem a vékonyan felszeletelt disznóhúst es más ínycsiklandó kínai fogásokat is - mintha maga lett volna a földi mennyország. Későbbi életemben, ha éhes voltam, gondolatban mindig ezt a menüt ettem végig, vagy ezerszer. Egyedül azt bántam, hogy nem kértem még többet.

Vanszan lakása Phenjan keleti részén, a Szangjo negyedben, egy magas ház tizenegyedik emeletén volt. Abban az épületben lifteztem életemben először. A filmekben és a dél-koreai szappanoperákban láttam ugyan már ilyen szerkezetet, de a valóságban inkább ijesztő volt, mint izgalmas. A házban volt áram, de takarékoságból a folyosókon és a liftben lekapcsolva tartották a lámpákat. Erősen markoltam apám kezét, miközben áttapogatóztunk az előcsarnokon és felmentünk a lakásba.

Odabent azonban rengeteg ablak fogadott, sőt volt világítás is. Három hálószoba volt, egy fürdő és egy tágas ebédlő. Vanszan apja és mostohaanyja foglalta el az egyik szobát, a másikban Vanszan aludt két hűgával, én pedig a harmadikban apámmal. Legalábbis ez volt a felállás a látogatásom alatt. Mihelyt a hosszú vonatút után megérkeztünk a lakásba, apám kinyújtózott az ágyon. Vanszan letelepedett mellé, és odasimult hozzá. Ettől kényelmetlenül éreztem magam, mivel ilyesmit eddig csak anyámtól láttam. Így aztán odamásztam kettejük közé, és apámhoz bújtam.

Gyakorlatilag minden reggel arra ébredtünk, hogy harsányan áradni kezdenek az állami rádióból a nemzeti himnusz hangjai. Észak-Koreában minden

háztartásban kellett lennie rádiónak, amit nem is volt szabad kikapcsolni. Egyetlen adót lehetett fogni rajta - így tudták állami irányítás alatt tartani az embereket még az otthonukban is. A délelőttöként harsogó lelkesítő indulók - mint az Erős és gazdag nemzet - arra emlékeztettek, milyen szerencsések is vagyunk, hogy büszke szocialista életünket ünnepelehetjük. Meglepett, hogy a rádió milyen sokat működik Phenjanban. Otthon általában nem volt áram, így nekünk magunkat kellett felébresztenünk.

Reggel hétkor a phenjani lakás ajtaján mindig bekopogott egy nő, és ezt kiabálta: „Felkelni! Ideje takarítani!” - Az inminban - „lakóegység” - vezetője volt: idetartozott minden lakás az épületnek abban a részében, ahol mi laktunk. Észak-Koreában felkelés után mindenkinek egy órát kell töltenie azzal, hogy fel-söpri és felsúrolja a folyosót, vagy rendbe teszi a háza előtti területet. A forradalmi szellemet a közösségi munka által tartjuk fent, együtt, egy nemzetként dolgozunk. A rezsim azt szeretné, ha olyanok lennénk, mint valami élőlény sejtjei, ahol egyeden egység sem létezhet a másik nélkül. Mindig mindent egyszerre kell csinálnunk. Így délben, a rádió sípjére mindenki abbahagy mindent, hogy megebédeljen. Nincs kivétel.

Miután Phenjan népe végez a reggeli takarítással, a buszokra várva felsorakoznak, és elindulnak a munkába. Az északi tartományokban nem sokan jártak dolgozni, mert ott alig maradt munka. A gyárak és bányák leálltak, mert nem volt mit gyártani. Ha a férfiak be is mentek az irodába vagy a futószalag mellé, ott is csak iszogattak, kártyáztak, szerencsejátékot játszották. Phenjan azonban más volt. Mindenki olyan elfoglaltnak tűnt. Vanszan húga egyszer elvitt magával, hogy megmutassa a gyárat, ahol dolgozott — autóabroncsokhoz gyártották műanyagot. Én egész Észak-Koreában nem láttam más gyárat, ami üzemelt volna.

De voltak egyéb izgalmas kalandjaim is a Phenjanban töltött hónap alatt. Többször is szereztünk jegyet a jelentős Arirang Fesztivál előadásaira az óriási Május 1. Stadionba. Mély benyomást tettek rám a látványos drámai, zenés és tornabemutatók. A legimpozánsabb az a 30-50 ezer iskolás volt, akik hónapokon át gyakoroltak, hogy aztán a színpad mögött a lelátókon ülve különféle színes lapokat tartsanak fel, amivel előfalfestményeket, hatalmas, állandóan változó képeket és a rendszert dicsőítő jelmondatokat hoztak létre. Csak jóval később eszméltem rá, milyen aljasság

volt arra kényszeríteni ezeket a gyerekeket, hogy órákon át ezt a feladatot végezzék, egyedén rövid szünetet sem tartva, hogy ehessenek pár falatot vagy vécére mehessenek. Nekünk azt tanították, hogy megtiszteltetés a vezetőinkért szenvedni, akik oly sokat szenvedtek értünk. Ha alkalom nyílt volna rá, büszkén csatlakoztam volna hozzájuk.

Életemben először állatkertben is jártam, ahol majmokat, tigriseket, medvéket és elefántokat láttam. Olyan volt, mintha beléptem volna valamelyik képeskönyvembe. A pávát tartottam a legizgalmasabb állatnak. El sem hittem, hogy ezek a madarak valóban léteznek, úgy gondoltam, csak odarajzolta őket valaki. De amikor a pávakakas szétnyitotta pompázatos farktollait, majdnem felsikoltottam. El sem tudtam képzelni, hogy ehhez fogható szépség is létezhet abban a világban, amelyben élek.

Ahogy teltek a hetek, Vanszan nagyon igyekezett, hogy rendes legyen velem, így egy idő után tulajdonképpen megkedveltem. Apám jó volt hozzá. Amikor megismerkedtek, a lánynak tébécéje volt, ami még az elit köreiben sem számított szokatlan betegségnek. Apám gondoskodott róla, hogy jól egyen és a megfelelő gyógyszereket kapja. Mire én megismertem, már majdnem teljesen felépült. Visszatekintve úgy gondolom, apám biztosan érzett valamit iránta, de én - mint annyi más dolog esetében - nem akartam meglátni, ami az orrom előtt zajlott.

Egy alkalommal arra ébredtem az éjszaka közepén, hogy valakik veszekszenek. Apám nem feküdt mellettem az ágyban, hanem a másik szobában volt Vanszannal, aki sírva rimánkodott neki.

- Miért nem válsz el? - hallottam a hangját. - Gondját tudnám viselni Janminak, hiszen még kicsi. Ünmi pedig maradhatna az anyjával.

Apám fojtott hangon, dühösen felelt:

- Ne mondj ilyet! Még felébreszted!

Később megígértette velem, hogy Hjeszanba való visszatérésem után mindezekről egy szót sem szólok anyámnak.

A látogatásom vége felé apám megbetegedett - nagyon fáj a hasa -, ezért úgy

döntött, befekszik a phenjani Vörös Kereszt Kórházba kivizsgálásra. Ott nem tudtak rájönni, mi baja lehet, így elment a főváros legmodernebb kórházába, ahová az elit tagjai jártak kezelésekre. Miután az ország legkiválóbb orvosai sem tudták megmondani, miért olyan beteg, felhagyott az egésszel, és úgy határozott, hazavisz.

Vonattal mentünk Hjeszanba, együtt utaztunk a legújabb fémszállítmánnyal. Ahogy áthaladtunk az állomásokon, a hegyek egyre meredekebbé váltak, a táj egyre kopárabbá és szegényesebbe. Phenjan ragyogó fényei és tiszta utcái visszasüppedtek az almok birodalmába; amikor kinéztem a vonatablakon, ösztöver parasztokat láttam, akik kapával művelték a földet, és összegyűjtöttek minden magot, minden gabonaszemet, amit csak találtak.

Amikor csak a vonat megállt, a kocssebi utcagyerekek felmászta rá, és az ablakomon kopogva kéregettek. Láttam, hogyan vetik rá magukat minden falat romlott ételre, amit az emberek kidobtak, még a penészes rizsre is. Apám aggódott, hogy megbetegszenek, ha ilyesmit esznek, és azt mondta, hogy nem szabad odaadnunk nekik a szemetünket. Láttam, hogy a gyerekek között akadtak velem egykorúak, még nálam fiatalabbak is. Nem állíthatnám, hogy elfogott volna az együttérzés vagy szánalom, inkább csak kíváncsi voltam, hogyan élhetik túl, ha ennyi romlott élelmiszert esznek. A vonat már elindult, de néhányan még mindig ott lógtak, lábukkal erősen kapaszkodva a vagon alvazába, minden energiájukat arra összpontosítva, hogy le ne essenek a mozgó járműről, és olyan szemekkel meredtek rám, amelyekben sem kíváncsiság, sem harag nem volt. Csak a makacs eltökéltséget tudtam kiolvasni a tekintetükből, hogy élni akarnak, valami állati ösztön munkált bennük a fennmaradásra meg akkor is, amikor úgy tűnt, erre semmi remény.

Mielőtt befutottunk volna Hjeszanba, a vonat váratlanul megállt két állomás között. Az utasok azt beszéltek, hogy valamelyik utcakölyök felmászott a vagon tetejére és szörnyethalt, amikor hozzáért egy áram alatt levő vezetékhez. Kesesben voltunk, mert a holttestet le kellett onnan szedni, néhányan inge rültnek tűntek. Ezt leszámítva, mintha az incidens nem lett volna különösebb hatással senkire.

Anyám elénk jött az állomásra, apám pedig ment, hogy lefizesse a rendőrt, aki a 9. számú teherkocsit őrizte, meg hogy begyűjtse a csomagját. Örültem, hogy otthon lehetek, hogy viszontlátom az ismerős házat, napraforgókból álló

kiskertemet. Annyira hiányzott az anyám, és alig vártam, hogy elmesélhessek neki mindent, ami Phenjanban történt.

- Láttad a Dzsucse-tornyot, Janmi drágám? - tudakolta anyám, miközben rizspogácsát csinált. - És a többi emlékművet?

- Igen, Ómmal Mindenhová elmentünk Vanszannal.

- Valóban? - Anyám hangja nagyon hűvössé vált.

- Igen - feleltem. - Még az állatkertben is voltunk!

De ennél többet nem mondtam.

Ezután Ünmi utazott el Phenjanba apámmal, és a nyár végén együtt tértek vissza. Hjeszani tartózkodása alatt apám felhívta Vanszant, és valami nyugtalanító hírt kapott. Kiderült, hogy a lány egy kis mellékkeresetre akart szert tenni azzal, hogy segített egy másik csempésznek is Phenjanban, de ez a csempész besúgta a rendőrségen. Bevitték kihallgatásra, amelynek a szünetében sikerült megszöknie, és azóta bujkál valahol.

Mielőtt apám visszautazott volna Phenjanba, anyám óva intette, hogy mostantól tartsa távol magát Vanszantól. Figyelmeztette, hogy a lány bajt hoz rá.

De apám nem hallgatott rá.

7.

A legsötétebb éjszaka

Apám 2002 októberének végén tért vissza Phenjanba, és hamarosan készen állt egy újabb femszalhtmany, amit Kmaba kellett eljuttatnia. Már csak egy

durva vászonból készült zsák és némi madzag hiányzott, hogy összeállítsa a csomagot a Hjeszanba tartó vonatra. Ezeket azonban még a fővárosban sem volt könnyű beszerezni, de apám ismert valakit, aki általában tartott ilyesmit.

Anyám intése ellenére és saját józan eszere is fittyet hanyva kapcsolatba lépett Vanszannal, mielőtt Phenjanba érkezett. Úgy tűnt, a lány továbbra is segítségére volt az üzlet bonyolításában, mert ő ment el megvenni a madzagot és a zsákot, miközben apám egy közeli piacon várakozott. Nem tudta, hogy a hazat figyelik az ügyészségi detektívek — ennek az intézménynek saját nyomozói voltak —, még hozzá valószínűleg azért, mert fülest kaptak, hogy hamarosan felbukkan ott Vanszan és talán az apám is.

Apám úgy egy órán át várt, és amikor a lány nem tért vissza, a keresésére indult. A detektívek csapdát állítottak neki a háznál, de nem tartóztatták le rögtön. Helyette követték, azt remélve, hogy elvezeti őket a rejtékhelyre, ahol az illegálisan összegyűjtött fémet tartja. Amikor azonban látták, hogy mindjárt buszra száll és eltűnik szem elől, azonnal lekapcsoltak.

- Maga Pak Dzsinsik? - szegezte neki a kérdést az egyik.

- Igen - felelte apám. Aztán azok ketten kétoldalt karon ragadták, és letartóztatták.

Később, amikor anyám megpróbálta összerakni, hogy pontosan mi is történhetett, megtudta, hogy a rendőrök őrizetbe vettek egy phenjani rézcsempészt, aki tudott apám új akciójáról. A kihallgatása során az illető elmondta a rendőröknek, hogy meg tud nevezni két másik személyt is, akik lopott fémet vásároltak: egy Pák Dzsinsik nevű „nagy halat” Hjeszanból, aki egy phenjani fiatal lánnyal dolgozik együtt.

Vanszant apámmal egy időben tartóztatták le, és büntetésképp hat hónapra egy átnevelő munkatáborba küldték. Később hallottunk arról, hogy büntetése letöltése után feleségül ment egy korábbi katonatiszthez, és gyerekük is született. Örültem, hogy sikerült túljutnia a nehézségein. Ő is csak túl akarta élni, mint mindenki más.

Sajnos, apám ennél jóval nagyobb árat fizetett az állam ellen elkövetett vétkeiért.

2002 novemberében anyám reszketve, könnyek között tért haza a postáról. Nem értettem, miért van ilyen állapotban, míg meg nem hallottam, miről beszél a barátnőm, Jongdzsa nagyanyjával. Anyám elmondta neki, hogy szerette volna felhívni apámat Phenjanban, de nem járt sikerrel. Ekkor derült ki, hogy apámat letartóztatták csempészetért.

Anyám abban reménykedett, hogy csak valami félreértésről lehet szó - sőt talán csak rossz álom az egész. Azt azonban tudta, hogy gyorsan kell cselekednie. El kell utaznia a fővárosba, hogy megtudja, hol tartják fogva apámat, és kipuhatolni, nem fizethetne-e azért, hogy kiengedjék a börtönből.

Azon a reggelen, amikor elindult Phenjanba, leültetett a nővéremmel együtt, hogy elmagyarázza, mi történt, és mire számíthatunk. Figyelmeztetett, hogy ezentúl az emberek másként bánnak majd velünk.

- Lehet, hogy csúnya dolgokat mondanak majd a családukról - jósolta. - De ha lehet, emiatt ne izgassátok fel magatokat. Apátok hamarosan hazatér, és megvéd bennünket.

Arról is beszélt, hogy nincs semmi szégyellnivalónk, nevetgéljünk csak bátran, ahogy szoktunk, és tegyünk úgy, mintha nem történt volna semmi rossz.

Letérdelt Ünmi elé, és így szólt:

- Te vagy az idősebb gyerekem, úgyhogy amíg távol vagyok, te leszel ennek a háznak a tartópillére.

Aztán hozzám fordult.

- Janmi, neked pedig segítened kell Ünminek.

Hagyott nekünk egy zacskó rizst meg némi étolajat. Közölte, hogy egy ideig nem jutunk pénzhez, es nem tudunk úgy enni, mint eddig. Mostantól nagyon kell takarékoskodnunk, nem pazarolhatunk el egyetlen rizsszemet sem.

Kikísértük az állomásra. Mielőtt felszállt volna a vonatra, meg a markunkba nyomott úgy 200 vont, amiből vehetünk egy kis szárazbabot vagy kukoricát,

ha elfogy a rizs. „Igyekszem haza, es hozok ennivalót is” — ígérte, búcsúzól megölelve bennünket. Sokáig bámultunk a távolodó vonat után. Meg csak nyolceves voltam, de most úgy éreztem, mintha a gyerekkorom vele együtt tűnne el.

Hazafelé menet megláttunk valakit, aki ennivalót árult az utcán. Jó darabig csak néztük a Kínából behozott édességeket es az egyéb jó falatokat. Anyánk sohasem engedélyezte az ilyesmit, mert túl drágának találta, mi azonban Ünmmivel nagyon is szeretttük volna megízlelni. Gondolkodás nélkül elköltöttük az összes pénzt, amit anyánk nálunk hagyott: vettünk egy kis zacskó krémmel töltött kínai kekszet meg egy pohár napraforgómagot.

Anyánkat több mint egy hónap múlva láttuk újra.

A tél beköszöntével egyre korábban sötétedett be. Olyan hideg volt, hogy a házunk ajtaja befagyott. Nehezen jöttünk rá, miként rakhatnánk tüzet, hogy fűthessünk és főzhessünk magunknak valamit. Anyánk hagyott ugyan tűzifát, de nem tudtuk jól felhasogatni kisebb darabokra. A fejsze nagyon nehéz volt, és nem volt kesztyűm sem. Sokáig szedegettem a tenyeremből a szálkákat.

Egy alkalommal sötétedéskor nekem kellett tüzet raknom a konyhában, de nedves fát használtam hozzá, úgymint eléggé füstölt. Alig kaptunk levegőt, de sem az ajtót, sem az ablakokat nem tudtuk kinyitni, mert befagytak. Kiabáltunk, dörömböltünk a szomszédal közös falon, de senki sem hallott meg bennünket. Végül fogtam a fejszét és levertem vele a jeget az ajtóról.

Kész csoda, hogy túlélttük azt a borzalmas hónapot. Gyorsan elfogyott az ennivaló, amit anyánk hagyott, és december végére szinte már éhezttünk. Néha kaptunk enni a barátnőink anyukáitól, de nekik sem volt könnyű. Az éhínség elvileg a kilencvenes évek utolján véget ért Észak-Koreában, de a mindennapi élet még évekkel később is nagy megterhelést jelentett. Apám Hjeszanban élő húgánál nem akadt semmi fölösleges, amit nekünk adhatott volna, Pák Dzsing nagybátyám pedig dühös volt, hogy apám a letartóztatásával még több bajt és szégyent hozott a családra. Ez főleg azért fájt nagyon, mert a szüleim mindig bőkezűen viselkedtek vele és a családjával. Most azonban úgy éreztük, tőle nem kérhetünk segítséget.

A szomszédunk, Kim Dzsonge, kedves asszony volt, aki megpróbált

odafigyelni ránk. Párttag volt, a Katonai Mozgósítási Hivatalban dolgozott, így neki valamivel jobban ment, mint a legtöbb ismerősünknek. Sosem felejttem el azt a fagyos napot, amikor a nővéremmel odakint játszottunk a hóban a barátainkkal — épp téli szünet volt —, és amikor délután ötkor hazamentünk, már teljesen besötétedett. A házban nem tudtunk villanyt gyújtani, nem volt mit enni. Csak kuporogtunk a konyhában egy újabb fázós, éhes éjszakára készülve, amikor megjelent az ajtóban Dzsonge egy tál gőzölgő rizzsel. Ha lehunyom a szemem, fel tudom idézni annak a rizsnek a hihetetlen illatát — enne! csoda-sabbat talán egész életemben nem éreztem. Étel sosem esett enne! jobban, soha nem voltam hálásabb egy kedves cselekedetett.

Jongdzsa barátnőm és a nagymamája is segített. Jongdzsa néha nálunk aludt, hogy a nővéremmel ne féljünk annyira a sötétben. Fájdalmas leírnom ezeket a szavakat, mert nem szeretek vissza gondolni arra, hogyan éreztem magam azokban a ketségbeejtő időkben. Azóta is gyűlölöm a sötétségét. Még most is megesik, hogy ha felzaklat valami és rosszul erzem magam, felkapcsolok minden lámpát, hogy a szobámban minél világosabb legyen. Boldoggá tenne, ha sosem szállna le az este.

Azzal ütöttük el a magányos orakat, hogy a nővéremmel el énekeltük azokat a dalokat, amikkel anyánk nyugtatgatott ben nünket kicsi korunkban. Úgy szerettük volna hallani a hangját, amint azt ígéri, hogy visszatér hozzánk, de nem volt telefon, és nem volt telefonszám sem, amin elérhettük volna.

Szinte el sem hittük, amikor egy januári napon váratlanul kopogtatott az ajtón. Erősen átöleltük: nem akartuk elengedni. Mind a hárman egyre csak sírtunk a boldogságtól, hogy meg mindig élünk. Anyánk hozott magával egy kis rizst, kukoricát és szárazbabot, de szörnyen éhesek voltunk, és nehéz volt megállni, hogy ne csapjunk ezekből azonnal hatalmas lakomát. De tudtuk, az élelmiszernek ki kell tartania, mert anyánk azonnal megmondta, hogy nem maradhat velünk sokáig. Vissza kell mennie Phenjanba, hogy pénzt keressen, es megpróbáljon segíteni apánknak.

Rémisztő dolgokat mesélt nekünk. Nem sokkal a fővárosba érkezése után megtudta, hogy apánkat vizsgálati fogságban tartják egy gurjudzsangrwk nevezett kihallgatóközpontban. Eleinte nem engedték meg anyánknak, hogy bemenjen látogatni, de végül sikerült megvesztegetnie az egyik őrt, hogy

bejuthasson. Borzalmas állapotban találta apámat, aki elmondta neki, hogy a rendőrök megkínózták: addig verték egy ponton a lábát, míg annyira feldagadt, hogy mozdulni sem tudott. Még a vécére se engedték ki. Aztán az örök letérdeltették úgy, hogy egy fabotot dugtak a térdhajlatába, és ebben a testhelyzetben megkötözték, ami még kínzóbb fájdalommal járt. Azt akarták megtudni, mennyi fémet adott el a csempészeknek, és ki más volt benne az üzletben. De ő csak keveset árult el nekik.

Később átszállították a 11-es táborba, a Phenjantól északnyugatra fekvő dzsüngszani átnevelőtáborba. Az effajta létesítményeket főként a kisstílű bűnözők és azok a nők számára állították fel, akiket elkaptak, miközben szökni próbáltak Észak-Koreából. Csakhogy ezek a börtönök éppolyan brutálisak tudnak lenni, mint azok, ahol a foglyok súlyos bűncselekményekért ülnek, vagy az észak-koreai gulág politikai börtöntáborai. Az átnevelőtáborokban a foglyoknak egész nap robotolniuk kell, dolgozniuk a mezőkön vagy valami gyártósoron, és olyan keveset kapnak enni, hogy összeverekszenek a falatokon - néha patkányt is esznek a túlélésük érdekében. Az estét azzal töltik, hogy bemagolják a Vezetők beszédeit, vagy végtelen hosszú összejöveteleken önkritikát gyakorolnak. Habár „népellenes bűnöket” követtek el, ezekről a foglyokról úgy gondolják, hogy még megmenthetőek, és vissza lehet küldeni őket a társadalomba, mihelyt megbánták vétkeiket, és teljesítették a Kim Irszen tanaira épülő intenzív „továbbképzést”. A foglyok néha bíróságra kerülnek, ahol lefolytatják a jogi eljárást, néha nem. Anyám úgy vélte, jó jel, hogy apámat az egyik ilyen „elviselhetőnek” tartott létesítménybe küldték. Ettől remény ébredt benne, hogy hamarosan újra mindannyian együtt lehetünk.

Ünmivel nagyon megkönnyebbültünk, hogy anyánk hazatért. Aznap éjszaka összebújtunk a tűz mellett: hetek óta először felelem nélkül aludtam el. Másnap azonban arra ébredtünk, hogy nyomozók dörömbölnek az ajtónkon. Azért jöttek, hogy letartóztassák anyámat és bevigyék kihallgatásra apam bűnei ügyében. Amikor azonban a rendőrök látták, hogy kisgyerekei vannak, megesett rajtunk a szívük. Megkérdezték, van-e rokona, aki befogadna bennünket, míg őt kihallgatják; apám bátyjának a nevét adta meg. A rendőrök arra kérték az Z«w»^4»unk vezetőjét, hogy keresse meg Dzsín bácsit, és kísérje a hazunkhoz. Amikor a bácsi-kám megérkezett, megparancsolták neki, hogy gondoskodjon rólunk, míg az anyánkat

kikérdezik, aztán már vitték is.

A következő néhány napot a hjeszani ügyészi hivatal egyik helyiségében kellett töltenie - az éjszakákat is -, ahol nyilatkozatokat írt magáról, az apáról, mindarról, amit helytelenül cselekedtek. Aztán egy nyomozó elolvasta az írományát, és újabb kérdéseket tett fel. Éjjelre egyszerűen rázarták az ajtót, és elmentek. Reggelente visszatértek, hogy folytassák a kerdezősködést.

Végül elengedték. A rendőrségen megbíztak benne annyira, hogy akár el is utazhatott, de megmondták neki, hogy később még vissza kell jönnie, hogy folytassák a kihallgatását.

Ünmivel annyira hálásak voltunk, hogy nem küldték börtönbe, mint apánkat. Amikor eljött értünk Dzsini nagybátyánkhoz, könyörögtünk neki, hadd mehessünk vissza a saját házukba, míg ő Phenjanba utazik, hogy segítsen apánknak. Nagybátyámék nem voltak kedvesek velünk: úgy parancsolgattak, mintha a cselédek lennének. Éreztették velünk, mennyire nem latnak szívesen, ezért nem tudtuk, mi történhet, mielőtt anyánk távozik.

Azt mondtuk hát neki, hogy ennél még az is jobb, ha egyedül maradunk a házukban. Emellett már kezdtünk beletanulni, hogyan gondoskodjunk magunkról. Vonakodva beleegyezett.

Még mindig sírok, ha eszembe jut a pillanat, amikor anyám újra elhagyott bennünket. Bézs színű kabát volt rajta, én ebbe kapaszkodtam zokogva, és nem tudtam elengedni. Anyám nélkül annyival nehezebb volt az élet. Úgy szerettem volna élni, mint a többi gyerek - hogy várjon otthon valaki, amikor hazamegyek; szóljon, hogy ideje vacsorázni vagy felkelni. Egyszerűen csak szörnyen hiányzott. Először megpróbált úgy tenni, mintha nem is lenne különösebb dolog, hogy elutazik, de aztán ő is elsírta magát. „Kérlek, Janmi drágám, légy jó kislány - mondta. - Csak negyvenet alszol, és már itt is vagyok.”

Ez nekem túl hosszú időnek tűnt, és az is volt. A következő hét hónap során anyám egyfolytában ide-oda utazgatott Hjeszan és Phenjan között. Gyakran több hetet is távol töltött. Azzal foglalkozott, hogy órákat, ruhát és használt tévékészülékeket vásárolt és adott el - csupa olyan holmit, ami a hatóságok

szemében nem nagy érték, ha esetleg elkapnák. Viszont jelentős időbe telt, mire az összes áruját átszállította. Mindössze még egy alkalommal láthatta apámat, és egyikük sem tudhatta, mennyi ideig tartják még börtönben. Anyám néha úgy tért vissza Hjeszanba, hogy nem hozott magával ennivalót, egy falatot sem. Kisebb korunkban talán még nyafogtunk a nővéremmel, de mostanra már nem. Csak az számított, hogy anyánk jól legyen, és hogy legalább egy kis időt együtt tölthessünk.

Közben mindkettőnknek ki kellett maradnia az iskolából. Az oktatás Észak-Koreában elvileg ingyenes, de ki kell fizetni a tanszerek és egyenruha árát, ezenkívül azt is elvárják, hogy a tanároknak ételt és egyéb ajándékokat vigyünk. Nekünk ilyesmire már nem volt pénzünk, így aztán senkit sem érdekelt, hogy járunk-e iskolába vagy sem. És egyébként is, Ünmmivel minden időnköt igénybe vette, hogy valahogy életben maradjunk.

Le kellett mennünk a folyóhoz, fel kellett törnünk a jeget, hogy kimoshassuk a ruháinkat és elmosogathassuk az edényeket. Valamelyikünknek szinte mindennap sorba kellett állnia ivásra és főzésre alkalmas csapvízért. Sosem tartott sokáig az élelmiszer, amit anyánk hagyott, ezért mindketten nagyon éhesek es soványak voltunk.

Ahogy azt anyánk megjósolta: a gyerekek csúfolni kezdtek bennünket, hogy a családuknban bűnözők vannak. Mindenki azt mondta, hogy apánk tönkretette a ragyogó jövőnket, es reménytelen helyzetben hagyott bennünket. Mi azonban csak felszegtük az állunkat, és otthagytuk azokat, akik így beszéltek. Tudtuk persze, hogy nem hazudnak. Mihelyt apánk börtönbe került és kitették a Munkáspártból, a sorsunk megváltoztathatadanna vált. Igen kevés remény maradt arra, hogy valaha boldog család lehet belőlünk megint.

2002 és 2003 hosszú, sötét, ínséges telét követően fájdalmas kiütések jelentek meg az arcomon, amelyek felfakadtak es verezték, ha kimentem a napra. Általában szédültem és sajgott a gyomrom. Elég sok gyerek szenvedett hasonló tünetektől. Csak később tudtam meg, hogy mindanyiuunknak pellagrája volt, amit a niacin [B₃-vitamin] meg egyéb ásványi anyagok hiánya okoz. Úgy kap hatja meg az ember, ha főleg csak egy kevés kukoricát eszik, húst pedig nem; a betegség pár éven belül végezhet azzal, aki nem

kéz egészségesebben táplálkozni.

Dél-Koreába való átszökésem után meglepetten értesültem arról, hogy a tavasz virágai és friss hajtásai a világ más tájain az életet és megújódást jelképezik. Észak-Koreában a tavasz a halai évszaka. Annak az időszak, amikor elfogyott minden élelmiszer-tartalék, de a gazdaságokból még nem kerül ki semmi ehető, mert épp csak elvetették a magokat, amiből az új termés lesz. Az emberek tavasszal szoktak éhen halni. A nővéremmel nemegyszer hallottuk a felnőtteket arról beszélni, hogy holttesteket láttak az utcán, és ilyenkor sajnálkozva hozzátették: „De kár, hogy nem húzták ki nyárig.”

Mostanában, ha áprilisban vagy májusban utazom Amerikába vagy Angliába, nekem is részem lehet abban a fényűzésben, hogy élvezzem a természetet és magamba szívjam a tavaszi virágok szépségét. De eszembe jut mindig az időszak is, amikor elátkoztam a zöldellő dombok látványát, és azt kívántam, bár lennének kenyérből vagy édességből azok a virágok.

A tavaszban az volt az egyetlen jó, hogy nem volt szükségünk annyi tűzifára, és kiballaghattunk a várost körülvevő kisebb hegyekbe, ahol megtöltöttük a gyomrunkat rovarokkal és vadnövényekkel, hogy ne csikarja annyira az éhség. Akadt növény, aminek meglepően jó íze volt, például a vadlóhere virága. Ünmi kedvence egy apró, puha, zöld levelű valami volt, amit mi csak „macskanövénynek” neveztünk. De megrágtunk bizonyos gyökereket is anélkül, hogy lenyeltük volna őket, csak hogy érezzük: valami került a szánkba is. Egy alkalommal azonban egy olyan gyökeret rágcsáltunk, amitől feldagadt a nyelvünk, és legalább egy órán át képtelenek voltunk megszólalni. Ezután már körültekintőbbek voltunk.

Sok gyerek kergeti szívesen a szitakötőket - én meg is ettem, ha elkaptam egyet.

A környékünkön lakó fiúknak volt egy műanyag öngyújtója, és megtanítottak arra, hogyan süthetem meg a szitakötőt a lángjánál. Hihetetlen illata volt, akár a sült húsé, és az íze is finom. Később, már nyár felé járva kabócákat is sütögettünk, ami kifejezetten ínycfalatnak számított. A nővéremmel néha az egész napot a mezőn töltöttük, igyekezve magunkba tömni minél többet, mielőtt visszatérnénk sötét, néma otthonunkba.

2003 augusztusának végén anyám visszatért Hjeszanba, és azt kérte, hogy csomagoljuk össze azt a kevés holmit, amire szükségünk lehet. A kihallgatása véget ért, és nem hagyhatott magunkra bennünket egy újabb hosszú télre. Eladta a házunkat, hogy legyen pénzünk elköltözni Kovanba, a szülővárosába. Csakhogy Észak-Koreában nem könnyű bármit is eladni vagy venni, mert minden állami tulajdon. A házunk eladása illegális volt, ezért nem született róla írásos megállapodás, nem voltak hivatalos, aláírni való papírok sem. Anyám szóbeli szerződést kötött a vevővel, és mindketten reménykedtek, hogy senkinek sem jut eszébe feljelenteni őket.

Elhagytuk az egyetlen helyet, amely az otthonunk volt.

8.

Dal Cszonért

Anyám a bátyjánál helyezett el bennünket, apám régi barátjánál, Minsiknél, aki feleségével és két fiával élt a családjuk hazában ez most már az övé volt. Minsik egy szállítmányozási szövetkezetnél volt sofőr, amely főleg a helyi gyáraknak dolgozott. Csakhogy Észak-Koreában senki sem tudott megélni pusztán a béréből. 2002-ben egy átlagos munkás fizetése havonta körülbelül 2400 von volt, ami a nem hivatalos átváltási árfolyamon nagyjából 2 dollárt ért. Ebből még tízfontnyi olcsó gabonát sem lehetett venni, és az árak egyre feljebb kúsztak. A nagybátyám nem engedhette meg magának, hogy még két gyereket etessen.

Anyámnak azonban volt pénze a ház eladásából, amiből bérelt egy standot a piacon Minsik feleségének, hogy így támogassa a családot. A kormány átvette a dzsangmadangti irányítását, és a fedett piacokon pénzt szedett az árusítóhelyekért - a legelőnyösebbekért még meg is kellett vesztegetni valakit. A nagybátyám felesége halat és rizspogácsát kezdett árulni, de a vállalkozás nem volt túl jövedelmező. Anyám minden maradék pénzét

átadta megőrzésre a bátyjának, aki hamar elköltötte az egészet.

Nem sokkal érkezésünk után megérkezett Kovonba anyám nővére, Minhi is, hogy meglátogassa a bátyját. Annyira rosszul érezte magát attól, hogy látta, mennyit küszködünk, hogy amikor visszaindult vidékre, Szongnam-ri nevű falujába, akkor engem is magával vitt. A férje nyugdíjas kormánytisztviselő volt, a gyerekeik már felnőttek, ezért úgy gondolta, nem fogok nagy terhet jelenteni.

Nagynéném háza hagyományos stílusban épült, fagerendákkal, nádtetővel. Elöl tisztára sepert, agyagos udvara volt, henger alakú, téglából rakott kéménnyel és tűzhellyel, hogy kint is lehessen főzni. Minhi néni és a férje nagyon kedvesek voltak hozzám, de magányosnak éreztem magam a nővérem és az anyám nélkül, ezért gyakran sírtam. Időbe telt, mire hozzászoktam a vidéki élethez.

Annyira ritkán volt áram a faluban, hogy nem is számított rá senki, és az emberek úgy éltek, mint régen, mielőtt bármiféle modern technológia létezett volna. Éjjel a hold vagy a csillagok fényénél közlekedtünk. Sok asszony mindennapi viseletként hagyományos szoknyát hordott. Hegyek vettek körül bennünket, a források olyan kristálytiszták voltak, hogy az embernek csak oda kellett tartania a kezét, és már ihatott is a vizükből. Az ökrös szekér volt a legkorszerűbb közlekedési eszköz.

Szongnam-ri nem sok házában volt óra, ezért általában akkor keltünk, amikor a kakas elkukorékolta magát. A kakasok rendszerint pontosan jeleztek, de néha nem, és ha nem szólaltak meg, akkor elég sok ember napi időbeosztása borult fel. A nagynéném sok csirkét tartott. Az én feladatomból az lett, hogy szemmel tartsam, mikor tojnak tyúkok; ne hagyjam, hogy a többi baromfi megegye a tojásokat; és figyeljek, nehogy elloppja őket valaki, aki épp arra jár.

Volt egyéb dolgom is, például mosogatni, fát hordani az erdőből, de ezt cseppet sem bántam. Már nem voltam legyengülve az éhségtől. Sőt képtelen voltam abbahagyni az evést, annyira sokáig éheztem előtte. Olyan voltam, mint valami madárfióka: mihelyt kinyitottam a szemem, kinyílt a szám is, és csak akkor csukódott be, amikor újra elaludtam. A nagynéném egyszerű, de jó ételeket főzött, a kertjében termelt kukoricából, krumpliból

es paprikából készített ízletes fogásokat. De termett nala edesbur-gonya is, amit ugyan eladott a piacon, de a leveleit megtartottuk és mi magunk ettük meg. Igen tápláló volt. A disznók azt kaptak, ami a tányérunkon maradt. A ház mellett volt egy szőlőskert is, és itt ízleltem meg életem első fürt szőlőjét. Olyan volt, mint maga a mennyország.

Hamar felépültem, visszanyertem az elvesztett kilókat is. Meg nőtem is. Nem vagyok valami magas, de azt hiszem, ha életemben mindig jutott volna elegendő táplálék, es nem kellett volna annyi vödör vizet cipelni a fejemen, jóval magasabbra nőttem volna!

Nagynéném felnőtt lánya orvos volt, Hamhüingban járt egyetemre. Mialatt a nagynénémnél éltem, az unokatestvérem Szong-nam-ri kórházának nőgyógyászati és szülészeti osztályán dolgozott. Egy helybeli rendőr menyasszonya volt, a házasságot a szülők rendezték el. Kedveltem a vőlegényét, mert mindig hazahozta megnézni azokat a videókat, amiket a rendőrök a razziák során elkoboztak.

Az unokatestvéremnek elvileg az volt a dolga, hogy a kórházban a betegeket gyógyítsa, az állam azonban nem adott ehhez gyógyszereket sem neki, sem a többi orvosnak. A városokban a páciensek gyakran megvásárolhattak a feketepiacokon a szükséges orvosságot, vidéken azonban ez nem volt mindig lehetséges. A legközelebbi dzsangmadang több mint öt mérföldre volt Szongnam-ritől, nem is vezetett oda közvetlenül ut. Át kellett kelni egy hegyen, majd egy folyón es egy patakon - ökrös szekérrel sem lehetett eljutni oda. Vészhelyzet esetén ettől rengetegen igen kiszolgáltatottá váltak. Ahogy mindenkit, a kormány az orvosokat is arra biztatta, hogy legyenek találékonyak, arra hivatkozva, hogy ez része az önellátásra vonatkozó dzsucse ideológiának - így aztán az orvosok maguk készítették a népi gyógymódban használatos szereket, hogy valami mégiscsak legyen kéznél. Az unokatestvérem gyakran vitt magával a hegyekbe bizonyos növényeket keresni, meg fakérget és magokat a különféle kezelésekhez. Úgy szökdécseltem mögötte, mint valami elégedett kiskutya: megtanultam, milyen növény hasznos, melyik ehető, melyik mérgező.

Szongnam-riben egy orvosnak egyben földművesnek is kellett lennie. Gyógynövényeket termesztettek, sőt gyapotot is, hogy aztán kötszert és tapaszokat gyártsanak belőle. De így is mindenben hiányt szenvedtek. Még a

nagyvárosi kórházakban sincs olyan, hogy „egyszer használatos” orvosi segédeszköz. A kötéseket kimossák és újra felhasználják. A nővérek kórteremről kórteremre járva minden betegnél ugyanazt az egy fecskendőt használják. Tisztában vannak azzal, hogy veszélyes, de nincs más választásuk. Amikor Dél-Koreába érkeztem, döbbenet láttam, hogy az orvosok elhajigálják az eszközöket, amiket a kezelésemhez használtak.

Már Dél-Koreában laktam, de még ott is el-elfogott valami különös nosztalgia a Szongnam-riben zajló egyszerű élet után. Nem igazán tudom, mi mással magyarázhatnám, de az ottani tapasztalataim olyan mélységesen otthonosak voltak. Fent a hegyekben, a természet által körülvéve sokkal inkább önmagámnak éreztem magam, mint előtte bármikor. Bizonyos szempontból olyan volt, mintha a réges-régi Csoszonban éltem volna, abban a hajdani koreai birodalomban, amelyről apró termetű kovoni nagyanyám mesélt. Azt hiszem, ő épp így vágyakozott a hely után, amit egyikünk sem ismert, és ami csak régi dalokban és álmokban létezett.

A vidéken töltött év során biztonságos helyen voltam, ahol pihenhettem, gyógyulhattam. Csakhogy nem az volt a sorsom, hogy mindörökké ott maradjak. 2004 elején egy nap megérkezett anyám, és iszonyú hírt hozott. Apámat egy titkos tárgyaláson elítélték: a büntetése kényszermunka lett egy súlyos bűnözőknek fenntartott börtöntáborban. Úgy tudtuk, hogy tizenhét évre ítélték - később kiderült, hogy tízre. Ami nem igazán számított, mivel ilyen sokáig senkinek sem sikerült ott életben maradnia. Erről mindenki tudott, mivel a rezsim szándéka éppen az volt, hogy rettegjünk ezektől a helyektől, ahol senki nem számít emberi lénynek. Az ilyen börtöntáborokban a foglyoknak még csak rá sem szabad néznie az őrokre, mert egy állat nem nézhet egy ember szemébe. Általában nem engedélyezik a rokonok látogatását sem, és levelet sem írhatnak. A foglyok élete megnyomorító munkával telik, enni pedig csak híg zabkását kapnak, így állandóan gyengék és éhesek. Éjszakára apró cellákba terelik őket, ahol akár a heringek, fejtől-lábtól bezsúfolva alszanak. Ezeket a börtönbüntetések csak a legerősebbek élik túl.

Végigfutott rajtam a jeges rémület, amikor ráeszméltem, hogy talán sosem látom viszont apámat. De még ha túl is éli, mire kikerül onnan, én már felnőtt nő leszek. Megismerjük még egymást egyáltalán?

Anyám azt akarta, hogy legyen együtt a család, ezért hazavitt magával Kovonba, és rávette a bátyját, engedje meg, hogy mindhárman náluk lakjunk. Eleget fog keresni ahhoz, hogy eltartson bennünket.

Hárman költöztünk be egy kis helyiségbe, ami hozzá volt építve a házhoz. Volt benne egy icipici fémvázás ágy. Rátettünk néhány deszkát, de úgy túl kemény volt, viszont még mindig ingatag. Kivittük hát a helyiségből, együtt aludtunk a padion. Az ajtón túl, odakint volt egy apró, nyitott oldalú konyha, felette épp csak akkorka tető, hogy ha esett, a víz a fazekainkba csepegett. Később a nagybátyám a barátaival felhúzott egy falat, hogy a huzattól ne aludjon ki állandóan a tűz. A következő két évben itt éltünk.

Kövön jóval kisebb város, mint Hjeszan, és az emberek sokkal barátságosabbak. Mintha tolvajból is kevesebb lett volna. A gazdaság összeomlását követően Hjeszanban elszaporodtak a bűncselekmények, és zárt ajtók mögött kellett tartanunk mindenünket. A ruháinkat a házban szárítottuk, mert ha bármit kint hagytuk a kötélén, eltűnt. Mindennek lába kelt, még a kutyáknak is. Észak-Koreában az emberek két okból tartanak kutyát: az egyik, hogy őrizze a házat, a másik pedig, hogy megegyék. Mint Ázsia több más táján, az én szülőföldemen is ingyencsúgnek számít a kutyahús, bár én személy szerint sokkal jobban szeretem a kutyákat, semhogy enném őket. A mi állatainkat napközben kint tartottuk láncon, éjjelre pedig bezártuk a házba, nehogy valaki ellopja őket és eladja... vagy megfőzze vacsorára.

Kövön valamivel biztonságosabb hely volt, de az emberek itt is kétségbeesetten szegények voltak. A különbséget az jelentette, hogy Kovonban mindenki még mindig megosztotta a másikkal amije volt, mint a régi időkben. Hjeszanban ha rizspogácsát készítettünk, vagy nagy titokban megettük mi magunk, vagy adtunk belőle a legközelebbi szomszédunknak. Ha valakinek Kovonban rizspogácsája volt, akkor megjelent nála az összes szomszéd, és addig ettek, míg a házigazdának nem maradt semmije. Nem volt más lehetőség.

Kovoni nagynéném igen lojális volt a rendszerhez, egyben a környék zwwzw Aljának a vezetője is. Hetente egyszer tartottak inminban gyűléseket, amelyek azt a célt szolgálták, hogy az állam figyelemmel tudja kísérni mindenki tevékenységét, és közhírré tegye az új utasításokat és irányelveket. Szombatoként mindannyian megjelentünk az összejöveteleken, ahol a

legújabb propagandát ismertették velünk, és ahol önkritikát gyakoroltunk. Az inminbant&L magját a diák és munkás szervezeti egységek alkották, ahol a diákok az iskolájuk, a dolgozók pedig a munkahelyük felé tartoztak elszámolással.

Azzal kezdtük, hogy Kim Irszen- és Kim Dzsongil-idézeteket írtunk ki, ahogy a világ más részein a Biblia vagy a Korán passzusait másolják. A következő lépés az volt, hogy le kellett jegyezni mindazt, amit az előző hét óta tettünk. Utána az következett, hogy fel kellett állni a csoport előtt és önkritikát gyakorolni. Egy átlagos összejövetelem mondjuk ezzel kezdtem: „Ezen a héten túl elkényeztetett voltam, és nem mutattam elég hálát a mi jóindulatú Kedves Vezetőnk örök és feltétel nélküli szeretetért.” Ehhez rendszerint hozzátettem, hogy nem dolgoztam elég szorgosan azon, hogy beteljesítsem a párt által kijelölt küldetést. Vagy nem tanultam kellő szorgalommal. Esetleg nem szerettem a megfelelő mértékben az elvtársaimat. Ez utóbbi igen fontos volt, hiszen mindannyian elvtársak voltunk, akik együtt küzdenek az „amerikai korcsok” vagy a „nyugati férgek” ellen. Végül így fejeztem be: „Azóta a Drága Vezető az ő jóindulatú, kegyes hatalmanal fogva megbocsátott. Köszönöm, és arra fogok törekedni, hogy jövő héten ügyesebb legyek.”

Miután mindannyian végeztünk a nyilvános gyónással, eljött az a szakasz, amelyben másokat kritizáltunk. Mindig felpattantam, és önként vállalkoztam a feladatra. Eléggé jól csináltam. Általában valamelyik osztálytársamat peceztem ki, akinek felállva kellett végighallgatnia, ahogy a fejére olvasom a vétkeit: nem követte Vezetőnk tanításait; nem vett részt a csoport küldetésében. Amikor végeztem, áldozatomnak meg kellett köszönnie az észrevételeimet, majd biztosítania, hogy javítani fog hozzáállásán. Egy idő után persze én is sorra kerültem. Ezt természetesen gyűlöltem, de nem hagytam, hogy bárki lassa rajtam.

Az önkritikagyűlések Hjeszanban is eléggé felfokozott hangulatban teltek, a kovoniak azonban kifejezetten brutálisak voltak. Az ország e nagyon elszigetelt és hazafias szögletében az emberek tényleg forradalmárokként gondoltak magukra. Mivel nem a határ közelében éltek, és nem volt semmiféle tapasztalatuk arról, létezik egy teljesen másfajta világ is, a rendszerhez való hűségüket semmi sem kezdhetette ki. A hatalom gyakorlói

pedig mintha eltökélték volna, hogy amíg csak lehet, fenntartják ezt az állapotot.

Most már közel tízéves voltam, és anyám beíratott a helyi iskola felső tagozatára, pedig az elemi utolsó két évét teljesen kihagytam. Meghökkenett, mennyire sokat kell készülni az órákra. A kovoni iskolák jóval szigorúbbak voltak, mint azok, amikbe még Hjeszanban jártam. A tanulóknak itt semmit sem volt szabad egyedül csinálniuk. Reggelente, miután végeztünk közös munkánkkal - utcát separtunk vagy emlékműveket súroltunk -, fel kellett sorakoznunk és bevonulnunk az órákra. Egyszerre lendült a karunk, ütemesen énekeltünk, nagyjából ilyen szövegekkel: De szép is a mi szocialista, földünk! Mi vagyunk az új nemzedék! Általában ugyanez történt délután, amikor a tanulást követően elindultunk haza.

Észak-Koreában a tanulók nemcsak órákra járnak, de részét képezik annak az ingyenmunkaerőnek is, amely nélkül összeomlana az ország.

Iskolatáskámban mindig magammal vittem munkaruhámat is a délutánra gondolva, amikor kitereltek bennünket valami kétkezi munkát végezni. Tavasszal a termelőszövetkezetekben segédkeztünk a vetésnél. Az volt a feladatunk, hogy kiszedegessük a köveket a földből, elvessük a kukoricát, vizet hordjunk. Június-júliusban gyomláltunk, ősszel pedig kiküldtek bennünket összeszedni a megmaradt rizst, kukoricát, babot, amit a betakarítók nem vettek észre. A mi apró ujjaink épp megfeleltek erre a célra. Utáltam ezt a munkát, de tudtukra adták, hogy egyetlen szem sem mehet kárba, ha a nép éhezik.

Egyedül akkor voltam boldog a mezőn, amikor egérlyukra bukkantam, mert az egerek hasonló munkát végeztek. Ha feltúrtam az otthonukat, akkor biztosan találtam pár szem kukoricát vagy babot, amit későbbre tettek félre. Ha szerencsénk volt, az egereket is elkaptuk. Mindaz a gabona persze, amit tallózásunk során összeszedtünk, az iskola tulajdonát képezte, nem a miénk lett. A nap végén a tanárok egybegyűjtöttek mindent, amit találtunk. Nem szerették volna, ha csak egy gabonaszemet is hazaviszünk, úgyhogy felsorakoztattak mindenkit, és így szóltak: „Mutasd a zsebeidet!” Mi viszont rájöttünk, hogy ha a munkaruhát iskolai egyenruhánk fölé vesszük fel, akkor a legalsó rétegben el tudunk rejteni egy kis gabonát, és hazavihetjük megenni.

Észak-Koreában az egyik nagy gondot a mutragyahiany jelentette. Amikor a

gazdaság a kilencvenes években összeomlott, a Szovjetunió nem küldött műtrágyát, hazai gyáraink pedig nem termeltek többet. Ami más országokból érkezett, nem jutott el a gazdaságokba, mert a szállítás rendszere is befuccsolt. Ez olyan termés kieséseket eredményezett, amelyek csak tovább mélyítették az éhínségét. Az állam ekkor kampányt indított a műtrágya hiányának helyi és megújuló forrásból fedezésére: emberi és állati ürüléket szándékoztak használni. Minden dolgozónak, minden iskolásnak volt egy kvótája, amit teljesítenie kellett. Biztosan mindenki el tudja képzelni, milyen problémákat jelentett ez a családjaink számára. A háztartás minden tagjának megvolt a napi célja, úgymint reggel, felkelés után gyakorlatilag megkezdődött a harc. A nagynéném voltak a leginkább versengő természetűek.

— El ne felejtse, hogy az iskolában nem kakilsz! — kötötte a lelkekre minden áldott nap kovoni nagynéném. — Tartogasd szépén, és hozd csak haza!

Ha Szongnam-ribe való nagynéném elutazott otthonról, es valahol másutt kellett elvégeznie a dolgát, mindig hangosan so-pánkodon, hogy nincs nála nejlonzacskó, amibe belegyűjthetné a terméket. „Legközelebb nem feledkezem meg róla!” - fogad-kozott. Szerencsére erre sosem került sor.

Januárban tetőzött a nagy ürülékgyűjtési akció, hogy a növények növekedési időszakára már minden készen álljon. Észak-Ko-reában a vécék általában a házaktól távolabb vannak, ezért kifejezetten elővigyázatosnak kellett lenni, nehogy a szomszédok az éjszaka leple alatt meglopjanak bennünket. Voltak, akik lelakatolták a budijukat, hogy távol tartsák a tolvajokat. Az iskolában a tanárok kiküldtek bennünket az utcára, hogy ha valahol találunk ürüléket, vigyük be az osztályba. Ha megpillantottunk egy dolgát végző kutyát, az valóságos aranybányának számított. Kovoni nagybátyámnak nagy testű kutyája volt, amely jókora kupacot produkált - a családjában mindenki harcolt, hogy ő szedhesse össze utána. Ilyesmit azért nem mindennap látni a nyugati világban.

Anyám Kovonban többféle munkát is vállalt. Végzett arcmasz-százst, nőknek szemöldöktetoválást készített, a feketepiacon videokazettákat és televíziókészülékeket árult és vásárolt. És még mindig nem keresett eleget ahhoz, hogy akár rizzsel rendesen megetessen bennünket. A nővéremmel újra

kiballagtunk a városon kívülre, hogy vadon termő növényekkel és rovarokkal tömjük meg a hasunkat. Nagyon szerettem a hegyekben növő fehér akác édes virágait. A legremekebb dolog azonban a szöcske volt. Ahogy egyre nőttek, egyre ügyesedtem, és kifejezetten jól el tudtam kapni. Ha anyám megsütötte, finom ételhez jutottunk.

Csak hát a legtöbb vadon található táplálék nem való az embernek. Tulajdonképpen csak arra jók, hogy kerüljön valami a gyomorba. A hegyekben sétálva többféle füvet szedtem - volt, amit magamnak, és volt, amit a nyulaknak, amiket a városban tartottunk. Ezek jó barátaim voltak; együtt legelészünk. Még ma is, ha elmegyek járni egyet, mindig pontosan tudom, melyik növényeket kedvelték különösképpen a nyulaink. Viszont a salátát a mai napig nem szerettem meg, mert túlságosan is emlékeztet azokra az ínséges időkre.

Amikor Kovonban éltem, egészen kicsi koruktól fogva nevel-gettem a nyulakat, még nevet is adtam nekik: Pirosszem, Fekete és Aranyka. De persze nem lehetett belőlük házi kedvenc, mert amikor eljött az idő, levágtuk, megnyúztuk és megettük őket. Ennél több húshoz általában nem jutottunk. A prémjük is igen értékes volt: Észak-Koreában minden iskolában gyűjtik a nyúlshórt a katonák téli egyenruhájához. A diákoknak minden tanévben be kellett vinniük öt prémet. Csakhogy nem könnyű ám a nyúlshór cserzése, a hadseregnek pedig magas elvárásai voltak, ezért az iskola gyakorta visszadobta a nem megfelelően kikészített prémet. Egyedül úgy tudtuk teljesíteni a kvótát, ha szakember által cserzett nyúlshórt vettünk a dzsangmadangpn, Az iskola vezetői természetesen nem adták tovább az összes prémet a hadseregnek - megtartottak belőle egy adagot, hogy aztán pénzzé tegyék. Ezt onnan tudom, hogy anyám foglalkozott nyúlprém adásvételével is. Időnként egyenesen attól az iskolától vette, ahova beszolgáltatták a kvótájukat, akik tőle szerezték be az árut.

Az örült rendszer neki kapóra jött, de mindenki más szenvedett vele.

Úgy tizenegy éves lehettem, amikor a szüleim nyomdokába léptem. Anyámtól kaptam egy kis kezdőtőkét, hogy beindítsam a vállalkozásomat. Ezen a kölcsönpénzen rizs vodkát vettem, hogy megvesztegessen annak az állami tulajdonú gyümölcsös kertnek az őrét, ahol datolyaszilvát termesztettek. Cserebe az őr hagyta, hogy a nővéremmel beosonjunk és

gyümölcsöt szedjünk. Megtöltöttünk egy jókora bádoggvödröt, aztan vegigcipeltük a több mérföldes úton Kovonig, ahol a dzsangmadangon eladtam az egészet.

„Ennél finomabb nincs! - kiáltottam oda a vevőknek, amikor elhaladtak előttem. - Itt vegye!” - Végül elég pénzem lett, hogy megadjam a kölcsönt anyámnak, vegyek egy kis édességet meg újabb palack italt az őr további lekenyerezéséhez. A nővérem velem szedte a gyümölcsöt, de aztán anyám leállította a vállalkozásomat: túl gyorsan elkoptattuk a cipőnket azzal, hogy állandóan kigyalogoltunk a gyümölcsösbe, azt pedig nem engedhettük meg, hogy újat vegyünk.

Egy hasznos dolgot azonban megtanultam piaci kofaságom időszakából: mihelyt az ember belefog a saját üzletébe, elkezd a saját fejével gondolkodni is. A központi elosztórendszer összeomlása előtt egyedül az állam döntötte el, ki élje túl az éhínséget, és ki éhezzen. A piacok kivették az irányítást az állam kezéből. Az én kicsiben végzett piaci tevékenységem ráébresztett, hogy bizonyos mértékig irányíthatom a saját sorsomat. Ezzel újra csak megízlelhettem a szabadságot.

9.

A dzsangmadang nemzedék

2005 őszén anyámnak el kellett bújni, ugyanis a kovoni rendőrség keresni kezdte.

Észak-Koreában az ember nem választhatja meg, hogy hol él. Az államtól kell engedélyt szereznie, ha el akar költözni a számára lakhelyül kijelölt körzetből, és a hatóságok ezt egyáltalán nem könnyítik meg. Egyedül a munkahelyváltás, házasság vagy válás számít elfogadható oknak. Bár abban a hazban született es nőtt fel, amely közben a bátyja, Minsik tulajdonában került, anyam hivatalos lakhelye még mindig Hjeszanban volt. Gyerekek esetében nem igazán számít az illegális lakcímváltoztatás, a felnőtteknél azonban komoly problémát jelent.

Anyámnak amiatt sikerült hosszabb időn át megúsznia a dolgot, mert a nagybátyám párttag volt, a felesége pedig a helyi in-minban vezetője — így jó kapcsolatokat ápoltak az itteni hatósággal. A rendőrök időnként felbukkantak a háznál, es szóltak anyámnak, hogy jelenjen meg a rendőrségen: arra volt ez célzás, hogy meg kell őket vesztegetnie, ha szeretne, hogy szemet hunyjanak. Csakhogy anyám nagyon elfoglalt volt, és nem figyelt oda eléggé a jelzéseikre. A rendőrök jó ideig türelmesen vártak, de aztán úgy döntöttek, hogy büntetésképpen átnevelőtáborba küldik. Amikor megtudta, hogy a rendőrség keresi, elmenekült és barátoknál rejtőzött el. Ezért nem volt otthon azon a napos délutánon, amikor apám megjelent a nagybátyám ajtaja előtt.

Ünmi iskolában volt. Egyedül üldögéltem kis szobánkban, amikor feltűnt, hogy a kutya hangosan ugat. Aztán meghallottam egy férfi hangját, aki a nagybátyámmal beszél. A szívem megdobbant, mert annyira ismerősnek tűnt, de nem mertem elhinni, hogy apám lehet az. Már közel három éve börtönben volt; egyáltalán nem számítottam arra, hogy valaha újra látom. Ekkor a nagybátyám elkiáltotta magát:

-Janmi drágám! Itt van apád!

Bevágattam a házukba, ahol a nagybátyám mellett egy idegen ült.

- Abodzsi? - suttogtam. - Apa?

Olyan rég nem hagyhatta el a számat ez a szó, hogy kifejezetten idegenül csengett. Alaposabban szemügyre vettem: valóban apám volt, csak nagyon-nagyon sovány, a haját pedig leborotválták a börtönben. Mindig is úgy hittem, ő a legnagyobb a világon, akire felnéztem, aki mindenre képes. Most olyan aszottnak láttam. Ami még rosszabb: a hangja annyira félénk és halk volt, hogy alig ismertem rá. Ott álltam előtte, ő pedig úgy tapintotta meg a hajamat, az arcomat, ahogy a vakok olvasnak. „Ez tényleg Janmi ? Ez Janmi lenne?”

Nem sírt, csak bámult rám. Már nem voltam kisgyerek. Tizenkét éves lány lettem, már-már kamasz. „Tényleg te vagy az, kislányom?”

A legszívesebben a karjába vettem volna magam, hogy megöleljem, de a nagybátyám fedele alatt éltem, és tartottam attól, hogy kimutassam, mennyire boldoggá tesz apám látványa. Hajdani jó barátja, a nagybátyám mostanra meggyűlölte apámat; gyakran szörnyű dolgokat mondott róla. Őt hibáztatta, mert felelőtlen volt, mert letartóztatták, és ezzel másokra hárította a felesége és gyerekei eltartásának terhét. Annyira elszomorított, hogy ennyire csúnyán bánnak apámmal azok, akik nagyon is tisztelték, mikor még jó módú és erős volt. Egy idő után azonban nem tudtam tovább türtőztetni magam, átöleltem, erősen szorítottam a karommal, nem mertem újra elengedni.

Letartóztatása után már nem viselkedtem gyerekként. Most, hogy visszatért, minden pillanatot az ölébe bújva töltöttem, mint kisbabakoromban. Ugyanazt akartam, mint kiskoromban, amikor annyit ültem a térdén, és fel-alá hintáztatott lovacskazás közben. Újra ezt szerettem volna, még meg is kértem, hogy repülőztessen meg a lábával. Szegény apám igyekezett teljesíteni a kívánságomat, de aztán gyorsan letett: „Jaj! Az én kutyuskám túl nagyra nőtt!”

Kiskoromban ez volt az egyik becenevem. Most elsírtam magam a hallatán.

Amikor Ünmi hazaért az iskolából, megüzentük anyánknak, hogy apánk kijött a börtönből. Apánk elmondta, hogy súlyosan megbetegedett, és

megvesztegette a börtönigazgatót, hogy ideiglenesen engedje ki.

Amikor segítettünk neki átöltözni, megdöbbenett bennünket az állapota. Kiütöztek a csontjai, az alultápláltságtól a bőre nagy darabokban foszlott. Anyám elküldött, hogy vegyek olyan vizet, amiben tofu ázott, hogy megmosdassuk vele, mert az segít begyógyítani a sebeit. Apám olyan éhes volt, hogy mindent fel akart falni. A szervezete a rengeteg éhezés után keptelen lett volna feldolgozni a táplálékot, úgyhogy anyám visszafogta: figyelt, hogy egyszerre csak egy kis rizst egyen, nehogy rosszul legyen tőle.

Amikor elég jól érezte magát ahhoz, hogy beszéljen, elmesélte, mi történt.

A börtönigazgató azt tudta, hogy apám valami komoly pénzügyi bűncselekmény miatt került börtönbe, apam pedig bebeszélte neki, hogy pénzt rejtett el Hjeszanban egy nőnél. Ha elengedi betegszabadságra, ad neki egymillió észak-koreai vont. Ez hatalmas összeg volt, akár egy szép házat is lehetett venni belőle. A börtön igazgató elég kapzsi volt ahhoz, hogy higgyen neki, apámnak viszont nem állt szándékában kifizetni, még akkor sem, ha lett volna ennyi pénze. Úgy gondolta, ha egészségügyi alapon kikerül valahogy a börtönből, akkor nem rángathatják csak úgy vissza, mert azzal lelepleznék a saját korrupciójukat. Elképzelhetőnek tartotta, hogy egy idő után kijelentik, hogy már eléggé jól van, és visszatérhet a börtönbe - emiatt azonban majd máskor fő a feje.

Arra is rávette a börtönigazgatót, engedélyezze, hogy meglátogassa a családját Kvonban, mielőtt elindulna Hjeszanba. Ott a bátyja, Pák Dzsing felügyeletére lesz bízva, aki majd segít elintézni valami kezelést egyre súlyosbodó hasi fájdalmaira. Az igazgató vele küldte a börtön egyik orvosát, színleg azért, hogy elkísérje egészen Hjeszanig. Valójában a pénzt kellett volna felvennie. Ebben azonban nem járhatott sikerrel, hiszen nem volt mit átadni neki.

Apám néhány napig Kvonban maradt, de aztán elindult Hjeszanba azzal, hogy mihelyt odaér és mindent elrendez, megüzeni, hogy menjünk utána.

Anyám közben úgy határozott, hogy feladja magát a rendőrségen, és már megszületett az ítélet is: egy hónap átnevelés egy „dolgozó kiképzőosztagnak” nevezett intézményben, amely leginkább valami mozgó

rabszolga-munkatáborra hasonlított. Az összes foglyot éjszakára egyetlen, tervektől hemzsegő helyiségbe zárták, napközben pedig hidat építeni vagy egyéb nehéz építőmunkát végezni küldték őket. Anyám egységében igen kevés nő volt, de az örök őket pont úgy dolgoztatták, mint a férfiakat. Ha valaki túl lassú volt, büntetésből az egész osztagot arra kényszerítették, hogy egész éjjel a tábort fussák körül - ilyenkor nem juthattak alváshoz. A foglyok ennek úgy akarták elejét venni, hogy összeverték, aki nem dolgozott elég fürgén. Az öröknek tulajdonképpen semmit sem kellett tenniük. Olyan tempót diktáltak, hogy néhány fogoly már pár hét után félholt volt. Anyám ősz vége felé kezdte meg büntetése letöltését: vékony kabátjában, kesztyű nélkül nagyon szenvedett a hidegben.

Az építkezések néha messzire estek, de ha Kovonhoz közel dolgoztak, a nővéremmel meglátogattuk. Amikor először mentünk, Ünmmivel felkeltünk hajnali ötkor, hogy készítsünk neki valamit. Tudtuk, hogy a foglyoknak sosem adnak eleget enni. Megfőztem egy kisebb sütőtököt, elkevertem rizzsel és kukoricával, felszeleteltem pár retket és sóban pácoltam. A sózott retek a szegény ember kimcsíyzz a hagyományos, erjesztett káposztához szükséges szósz hozzávalóit nem engedhettük meg magunknak.

Hatkor útnak indultunk. Még sötét volt; útközben egyszer el is tévedtünk. Gyaloglás közben annyira megéheztünk, hogy elkezdtük kóstolgatni a magunkkal hozott ételt. Mire elértünk az építési területre, mindent megettünk. Mindketten szörnyen éreztük magunkat attól, hogy üres kézzel érkezünk, de anyánk így is megörült nekünk. Őt jobban izgatta a mi sorsunk a magáénál — még vizet is hozott nekünk. Az örök csak pár percet engedélyeztek, úgyhogy ezentúl látogattuk, amilyen gyakran csak lehetett, és ha tehattük, mindig vittünk magunkkal ennivalót.

Szerencsére anyám büntetése a dolgozók kikepzőosztágonal nem volt túl hosszú. Sikerült megvesztegetnie valakit a rendőrsön, így már tizenhat nap elteltével elengedték. Egy kicsit pihent velünk, aztán felült a Hjeszanba tartó vonatra, hogy meglátogassa apámat. Tisztában volt vele, hogy amíg ott van az állandó lakcíme, addig a rendőrség zaklatni fogja — ezen csak úgy segíthetett, ha elválk apámtól, míg az életben van. Még mindig szerették egymást, de titokban megbeszélték, hogy a válás az egyetlen praktikus megoldás. Ha apámnak vissza kell mennie a börtönbe, akkor

jobb, ha a család Kovonban lakhat, mert ott melegebb van és olcsóbb is Hjeszannál. Gyorsan cselekedtek, és a válás 2006 áprilisában hivatalosan meg is történt.

Időközben egyik barátja révén apám ingyen lakhatott valahol, míg vissza nem tudja fizetni a lakbért. Voltak tervei arra, hogy anyám segítségével újra felvirágoztatja az üzletét. Egyelőre azt akarta, hogy költözzünk vissza Hjeszanba, hogy együtt legyünk. Májusban vonatra ültem, és elindultam észak felé, hogy apámmal éljek; Ünmi néhány hónap múlva követett anyámmal. Végre újra együtt voltunk mindnyájan.

Apám lakása egy nyolcemeletes ház legfelső szintjén volt Hjeszan Üjan elővárosában, a régi negyedüinktől néhány mérföldre keletre. A lakás a Jalu folyóra nézett, az ablakból láthattuk Kínát. Három szoba volt, amin két másik családdal osztoztunk. A papírvékony falak miatt suttogva kellett beszélünk, különben mindenki más is értesült volna a dolgainkról. Az épületben nem volt lift, úgyhogy nyolcemeletnyit kellett felfelé baktatnunk a sötét lépcsőházban, hogy hazaérjünk; ezért vágyik mindenki olyan lakásra, amely viszonylag alacsonyan van. Minél kevesebb pénze van az embernek, annál magasabb emeleten kell laknia.

Apám kapott valamiféle kezelést a hasi panaszaira, de az orvosok újra csak képtelenek voltak rájönni, mi baja lehet. Komoly dilemmát jelentett, hogy a munkához túl beteg, de ha újra felépül, akkor visszaküldik a börtönbe. Így egyfajta köztes állapotban élt. Személyi igazolványát megsemmisítették a börtönbe vonulásakor - csakis emberek rendelkezhetnek, ugye, igazolvánnyal, őt pedig nem tekintették annak. Igazolvány nélkül az ember nem mehet sehová, így lehetetlen volt elutaznia fémet vásárolni, hogy eladja a csempészeknek. Emellett állandóan be kellett jelentkeznie a rendőrségen, akik rajta tartották a szemüket. Ezért aztán otthon maradt, vigyázott rám meg a nővéremre, miközben anyám vette át az üzletet.

Az az illető, aki révén apám a lakáshoz jutott, hajlandó volt némi kezdőtőkét fektetni egy anyám által javasolt üzleti vállalkozásba. Anyám ennek a férfinak a fiával elutazott egy Szongnam-ri-hez közeli helyre ezüstöt vásárolni, majd visszatértek Hjeszanba, a fémet pedig eladták a csempészeknek. A szüleim ezekből az ügyletekből hozzájutottak ugyan egy kis pénzhez, de továbbra is nagyon szegények voltunk. Gyakran csak fekete,

fagyott krumpli került az asztalunkra, amitől apám még betegebb lett.

Amikor korábban eljöttünk Hjeszanból, annyira hiányzott: alig vártam, hogy viszontláthassam a barátaimat. Jongdzsa nagyot nőtt, magas lány lett - legalábbis egy észak-koreaihoz kepest. Mindig is erős volt, de most taekwondoleckéket is vett, amitől csak még jobban megizmosodott. Biztonságban éreztem magam, ha vele voltam, mert szülővárosom sokat változott a három év alatt, amit távol töltöttem. A Kínával folytatott legális és illegális kereskedelem következtében a város elevenebbnek és gazdagabbnak tűnt. A fiatalok teljesen másként néztek ki, másképpen is viselkedtek. A nagyobb lányok göndör hajukat kiegyenesítették a határ túloldaláról becsempésztett „Magic” nevű krém segítségével. Sokan festették a hajukat, sőt farmert hordtak. A farmernadrág az amerikai dekadencia jelképe volt: ha rendőrök azon kaptak valakit, hogy ilyesmit visel, akkor fogtak egy ollót, és szétszabdalták a holmit. A tulajdonosát egy napi átnevelessel vagy egyheti pluszmunkával büntették. A tinédzserek azonban ettől még minden újdonságot ki akartak próbálni.

Jongdzsa elmagyarázta, hogy a fiatalok mostanában „járnak egymással” - ami nagyjából annyit tesz, hogy lányok és fiúk együtt töltik az idejüket. Én mégis rendkívül furának találtam az egészet. Még az óvodások is úgy tettek, mintha „jarnának”. A barátnőm arra is figyelmeztetett, hogy a nemek közötti érintkezésben újabb szabályok születtek. Ha például egy fiú cuppanó vagy csettintő hangot ad ki, amikor elhaladunk mellette, nem szabad megfordulni és ránézni, csak ha „járni” akarunk vele. Mert ha ránézünk, akkor már sosem hagy majd nyugtot. Ezt a hibát többször is elkövettem, mert annyira összezavartak az új szokások. Tulajdonképpen faragatlan vidéki tuskónak éreztem magam. Jongdzsa még azon is kacagott, hogy távollétemben lett egy kis kovoni tájszólásom. Észak-Korea középső részén jóval vontatottabban beszélnek, mint a kínai határvárosokban. Amikor visszajöttem Kuvonból, olyasmi lehetett, mint amikor egy amerikai Atlantából átköltözik New Yorkba. Beletelt egy kis időbe, mire újra idevalósinak éreztem magam.

Üjanban beiratkoztam egy iskolába, ahol új barátaim lettek, főleg lányok, akik pár évvel idősebbek voltak nálam. Újra csak kihagytam néhány osztályt, és emiatt eléggé le voltam maradva a tanulmányok terén. Amikor Ünmi is

megjött Kovonból, már tizenöt éves volt, és iskola tekintetében előttem járt. Neki is sok barátja lett; már nem töltöttünk együtt annyi időt, mint korábban. Életében először ő is elkezdett járni valakivel, és épp egy olyan fiúba szeretett bele, akinek az apja Kínából származott. Anyám azt szorgalmazta, hogy szakítson vele, mert annyira rossz &szang-bun]& - még a mienknél is pocsekabb. Űnmi ugyan megtette, amit anyám kért, de ez okozott némi súrlódást a családuknban.

Új barátaim mindent tudtak a legújabb divatról, mivel dél-koreai szappanoperákat és külföldi zenei klipeket néztek. Senkinek sem volt számítógépe otthon, és persze nem lehetett az internetre sem kapcsolódni, hogy illegális külföldi tartalmakat töltsenek le, helyette azonban minden éjjel átcsempészték az anyagokat Kínából. A vaskos videokazettákat vékony DVD-k váltották fel - így ezekből jóval többet lehetett egyszerre behozni az országba. Ami néhány éve még csak csörgedező erecske volt, az mostanra áradattá szélesedett.

Voltak barátaim, akiknek a szobája ablakát vastag függöny takarta: itt lehetett DVD-ket nézni, lejátszhattak a filmeket, táncolhattunk a zenéjükre. De hallgattunk mindenféle zenei kazettát és CD-t is - bármit, amit csak meg tudtunk szerezni. A nővéremmel a szomorú szerelmes számokat szerettük a legjobban. A kedvencünk egy párról szólt, akik kisujjukat keresztbe téve megesküdték, hogy hűek lesznek egymáshoz. Aztán az egyikük váratlanul eltűnt. Ez mindig megríkatott bennünket.

Ha nem lettek volna ezek a külföldi DVD-k meg CD-k, akkor nem ismertünk volna egyetlen más dalt sem azokon a Kim Irszen-ről és Kim Dzsongilről szólókon kívül, amiket belénk vertek. De kísérleteztünk ezeknek az átalakításával is, hogy kissé érdekesebbek legyenek. A velünk lófráló idősebb fiúk egyike tudott gitározni, mi pedig vele énekeltünk, és mindig kihagytuk a Kim-dinasztiáról szóló részeket. Ha így énekeltük ezeket, mindig egy kicsit szabadabbnak éreztem magam. Szerencse, hogy nem kaptak rajta bennünket. De fiatalok voltunk, és nem gondoltunk a jövőre.

A velem egyidős és nálam fiatalabb észak-koreaiakat dzsangmadang nemzedéknek hívják, mert a piacokkal együtt nőttünk fel, es mi már nem emlékeztünk azokra az időkre, amikor az állam gondoskodott mindenki szükségleteiről. Nem alakult ki bennünk az a vak hűség a rendszer iránt, mint

a szüléink generációjában. Ugyanakkor bár a piacgazdaság és a külföldi média meggyengítette az államtól való függésünket, képtelen voltam meg továbblépni, és a szívesen nézett külföldi filmeket meg szappanoperákat nem tudtam egy olyan élet modelljének tekinteni, ami akar az enyém is lehetne.

A kamaszkor küszöbén elkezdett izgatni a romantika. A barátnőimmal sokat fantáziáltunk a filmekben látott párokról, akik, egymás szemébe nézve olyan kellemes hanglejtéssel duruzsoltak. Megpróbáltuk utánozni őket; ha a fiúk elhívtak bennünket valahová, rávettük őket, hogy úgy beszéljenek, mint a dél-koreaiak. No persze a „járás” Észak-Koreában annál is jóval ártatlanabb multság volt, mint a filmekben látott legszolidabb jelenetek. A romantikát csak a filmekből ismertem, így fogalmam sem volt, mit is csinálhat a Micsoda nő! főszereplője, amikor a kamerát elfordítják. Még mindig teljesen tapasztalatlanok voltunk. A Micsoda nő! című filmben engem főleg a gyönyörű ruhák izgattak, amiket Jongdzsával megpróbáltunk elkészíteni papírból kivágott babáink számára.

Annyira kínos beváltanom, de nem tudtam, hogy a csókolózás ilyen romantikus dolog. Mivel kicsi koromban anyám és apám állandóan csókolgattak, azt hittem, ez olyan valami, amivel azt mutatjuk ki, hogy kedvelünk valakit. Észak-Koreában nincs szexuális felvilágosítás. Elképzeltető, hogy az esküvője napján az anyja vagy valami orvos beszél a szexről a menyasszonnyal, én azonban sosem hallottam róla. Gyerekkoromban többször is megkérdeztem anyámat, hogyan születtem, de mindig csak annyit felelt, hogy majd megtudom, ha felnövök. Azt hiszem, a fiúk épp olyan tapasztalatlanok, mint a lányok.

Hjeszanban még mindig ritkaságszámba ment, hogy valakinek saját vonalas telefonja legyen, mobilja pedig csak a legtehetősebbeknek volt. Egy fiú csak úgy beszélhetett meg randit a neki tetsző lánnyal, ha elment hozzájuk. A szülők természetesen nem akarták, hogy a lányuk fiúkkal találkozzon. Az ő nemzedékük még mindig botrányosnak találta a randevúzást, ezért a fiúknak komoly akadályokat kellett leküzdeniük. Ismertem néhány fiút, akik szívesen „jártak” volna velem. Mindegyiknek fel kellett másznia a nyolcadikra, és bekopognia hozzánk.

Anyám ettől ideges lett és átkiabált a csukott ajtón: „Tűnés! Menj innen!”

Nem volt hajlandó megengedni, hogy kimenjek. A fiúk ezt úgy kerülték meg, hogy az iskolában leadtak egy jelet, aztán este odajöttek a házuk elé, hangosan elkiáltottak valami előre megbeszélt nevet, amit ha meghallottam, előálltam valami ürüggyel, hogy lemehessek. Persze a nővéremmel is több fiú szeretett volna „járni”. A házukban pedig rengeteg tinédzser lány lakott, úgyhogy naplemente táján elég zajossá vált a környék.

Valójában nem igazán érdekelt a randizás egész addig, míg meg nem ismertem Csan Guent, az első szerelmemet. Tizennyolc éves volt, öttel idősebb nálam, végzős egy speciális középiskolában, ahová Rjanggal tartomány legokosabb diákjai jártak. Magasabb volt, mint a legtöbb koreai férfi, a bőre világos, a hangja halk. Általában akkor futottunk össze, amikor családi barátokat látogattam, akik az ő házukban laktak, közvetlenül a miénk mellett. Csan Guen eleinte csak biccentett vagy köszönt, ha elmentünk egymás mellett a folyosón vagy az utcán. Aztán egy nap randira hívott. Annyira el szerettem volna menni... de el kellett utasítanom. Tudtam, hogy a mi történetünk csakis szomorúan végződhet.

A családomat ebben a városrészben nem ismerték, így Csan Guen nem tudhatta, hogy egy bűnöző lánya vagyok. Jómódú, hatalommal bíró családból származott. Az apja külföldön végezte tanulmányait, ott szerzett doktori címet is, és kiváló professzornak számított az egyetemen. Anyja igen fontos politikus volt, aki magas rangot töltött be a Munkáspártban. A fiúk nagy bajban lett volna, ha kiderül, hogy összetartozunk. Azzal pedig az egész életét tönkretenné, ha komoly érzései lennének irántam, vagy feleségül venne. Csan Guen ebben az esetben sosem léphetne be a Munkáspártba, nem tanulhatna a legjobb egyetemeken, nem nyílnának meg előtte fényes karrierlehetőségek. Olyan lennék számára, mint valami seb, mint valami teher, ami lerántja magával, így aztán állandóan kikosaraztam.

Csak hogy ő kitarthatott. Így aztán egy nap beleegyeztem, hogy a szülei távollétében elmenjek hozzájuk egy „buliba”. Ártatlan mulatság volt. Sok idősebb fiú és lány jött el az iskolájából. Én voltam a legfiatalabb, és egyértelműen a legszegényebb vendég. Hirtelen nagyon is tudatosult bennem, mennyire kopottak használtan vásárolt ruhadarabjaim, mennyire lyukas a nadrágom. Koreában mindig levesszük a cipőnket, mielőtt belépni valaki más otthonába, ezért aztán mindenki láthatta, hányszor

kellett megstoppolnom a ronda zoknimat. Megalázó volt a gazdag fiatalok között lenni.

Csan Guenék lakása óriásinak tűnt - akkora volt, mint a mienk, csak éppen egy család lakott benne, nem három. Meglepetten láttam, hogy a szemetesben narancs- és tojánhéjak vannak. A tojás ritka finomságszámba ment a családukban; egyedül újevkor és különleges alkalmakkor került az asztalra. A narancs pedig olyan fényűzésnek számított, hogy egész életemben sosem ehettem meg egy egészét - amikor még jómódúak voltunk, apám néha hozott, de mindig csak egy-egy gerezd jutott belőle. Olyan pazarlás volt kihajítani a héját...

Megpróbáltam úgy tenni, mintha középük tartoznék, mintha érteném, miről beszél mindenki. Csan Guen igyekezett elmagyarázni, hogyan használ számológépet az iskolában, én pedig jól nevelten bólogattam és mosolyogtam, pedig még sosem láttam ilyesmit. Az átlagos észak-koreai iskolákban ilyen eszközök nem voltak. Annyira zavarba jöttem, hogy minden ok nélkül megnehezteltem rá, és korán távoztam. Futottam egészen hazáig.

Azt hittem, ezzel vége is a dolognak, de Csan Guen nagyon kitartó és megbocsátó volt. És hát ahányszor csak megpillantottam, belém hasított valami, ami ezúttal nem az éhség volt. Ezért néha hajlandó voltam találkozni vele, de csak azzal a feltétellel, hogy titokban tartja. Ilyenkor mindig meg kellett várnunk, hogy teljesen besötétedjen; túl veszélyes lett volna számára, ha valamelyik szomszéd meglát bennünket együtt. Ha az utcán találkoztunk, egyikünk átment a túloldalra, vagy elkanyarodott.

Csan Guen megtudta, hol lakunk, aztán egy este eljött és bekopogott hozzánk. A szüléimre mély benyomást tett: anyám szerint annyira tisztelettudó, nagyvonalú és okos volt, apám pedig azt mondta, hogy hívjam meg vacsorára. Én azonban nem akartam. Nem szerettem volna, ha feltűnik neki, mennyire szegények vagyunk - arról pedig még mindig nem tettem említést, hogy apám börtöntöltelék volt. Mi értelme lett volna? Tisztában voltam azzal, hogy sosem mehetek férjhez egy olyan férfihoz, mint Csan Guen. E téren nem várt rám boldog jövő. Sosem tanulhatok tovább, és ha nem halok éhen előbb, akkor valószínűleg valami szegény földműves felesége leszek.

Közben eljött a tél, a családom helyzete pedig kétségbeejtővé kezdett válni. Volt valami probléma a régi vasúti rendszerrel, amelyben a vonatok villamos árammal működtek. Az ország északi részén azonban annyira gyenge volt a hálózat, hogy a Phen-janból érkező vonatnak meg kellett állnia Hjeszan előtt, aztán inkább visszaindult. Egy idő után már egyáltalán nem jött. A szüleim csak várták és várták, de nem érkezett meg. Így mostanra egyedül kocsival lehetett eljuttatni Phenjanból a fémet, ami viszont számunkra teljességgel lehetetlen volt. A szüleimnek nem volt semmije, amit eladhattak volna, és senki sem volt hajlandó több pénzt kölcsönözni nekik. Elkezdték költeni azt a készpénzt, amit az üzlet bonyolítására tettek félre, de tudni lehetett, hogy hamarosan az is elfogy.

A lakásunk mindig hideg volt, amikor a folyó felől fújt a szél; apám mindennap kigyalogolt a hegyekbe, hogy fát keressen, amivel fűthetünk. Havat evett, hogy legyen valami a gyomrában. Anyám mindenféle üzleti lehetőséget megragadott, hogy a keresett pénzből egy kis kukoricát vagy fagyott krumplit vehessen. Állandóan éhesek voltunk: már nem kenyérről álmodoztam, mindössze arról, hogy a következő étkezéskor legyen valami az asztalon. A kihagyott étkezés szó szerint halálos ítéletet jelenthetett, ezért ettől féltem a legjobban, valósággal megszállottja voltam a dolognak. Nem számít, milyen az étel íze, nem számít, hogy semmi élvezet nem jár vele. Az embert pusztán az állati túlélési ösztön hajtja, öntudatlanul is azt számolgatja, mennyi ideig működtetheti a testünket minden lenyelt falat.

A szüleim nem tudtak aludni. Attól tartottak, hogy esetleg nem ébrednek fel, és akkor a gyerekeik éhen halnak. Újra ébren feküdtek éjszakánként, azon töprengve, mit tehetnének, hogy életben maradjunk.

10.

Kína fényei

A családom sorsa örökre megváltozott, és ez tökéletesen egyértelművé vált azon az ünnepségen, amire 2007 februárjában került sor Pak Dzsing nagybátyám házában a holdújév alkalmából. Kicsi koromban apám volt a családjában a legtehetősebb, és mindenki hozzánk jött el, hogy a mi házunkban ünnepeljen. Most azonban a nagybátyám volt az a jómódú családtag, aki a mulatság házigazdája lett. Csakhogy ő nem testvérként bánt apámmal, hanem parancsolgatott neki, mintha apám a cselédje lett volna. Sőt, miután apám kikerült a börtönből, és nagybátyámek háza bán lakott Hjeszanban, egyenesen vele söpörtették, takarították a házukat. A család apámat okolta azért, hogy tönkrement az ele tük. Szangbun státuszuk már eleve nem volt valami fényes, de egy elítélt bűnöző tovább rontott rajta. Még az unokatestvéreim is csúnyán bántak vele a saját családjá és korábbi barátai előtt. Az újévi ünnepségen nem engedték meg, hogy leüljön beszégetni azokkal a szomszédokkal, akik korábban az asztalánál ettek-ittak. Ritka kellemetlen este volt, de apám fáradt beletörő déssel viselte.

A letartóztatása előtt éles eszű, humoros, sokszor tiszteletien humorú férfi volt. Én ugyan csak egy tizenhárom éves kislány voltam, de még számomra is világossá vált, hogy a börtöntábor mennyire megtörte. Képtelen volt akár csak a szemébe nézni egy rendőrnek, még azoknak is, akik valaha az asztala mellett ittak és együtt tréfálkoztak vele. Apám régebben kedvelte a dél-koreai zenét, most azonban bele sem volt hajlandó hallgatni. Attól félt, hogy valaki meghallhatja, és feljelenti miatta. A táborból való szabadulása után kizárólag egy dalt énekelt, „Életemnél többet ér bizony a mi hazánk” kezdetűt, amelyben a következő sorok vannak: Zöld erdő hullámszik földünkön és hegyeinken, én pedig egyetlen fát sem ültettem... Már nem az volt, akit gyerekként ismertem.

Olyan boldog voltam, amikor az újévi mulatság véget ért, és távozhattunk...

A nagybátyám háza több mint öt kilométerre volt a mi lakásunktól. Apám hátramaradt, miközben én az anyámmal és nővéremmel hazasétáltam a sötét folyó mentén, ahol csak a Kína feletti eget megvilágító tűzijáték segítette a tájékozódást. Észak-Koreában éltem, abban az országban, ahol állítólag senki mást nem kellett irigyelnünk. Engem mégis egyfolytában maradosott az irigység - vadul irigyeltem például a folyó túlsó partján élő embereket. Abba még mindig bele sem mertem gondolni, miért nem lehet annyiféle holmink

itt, Észak-Koreában, de azt már tudtam, hogy olyan helyre szeretnék menni, ahol van fény és van ennivaló. Olyan érzés volt, mint amikor a tűz lángja elbűvöl bennünket, egyre közelebb vonz magához, magunk sem értjük, miért. Jó lett volna, ha már akkor tudom, mit is jelent valójában ez a fény a hozzám hasonló észak-koreaiaknak. A vonzásában elvesztettem az ártatlanságomat, és egy időre az emberségemet is.

Kim Dzsongil minden újévkor tett valami kijelentést, amit mindannyiunknak kívülről meg kellett tanulnunk. 2007-ben ez eléggé ugyanaz volt, mint korábban: az észak-koreai nép erősebb, mint valaha, ellenségeinket legyőzzük, gazdaságunk egyre fejlődik. Mi azonban már nem hittünk a propagandának, mert a mi életünk egyre szörnyűbbé vált. A szüleim végül odáig jutottak, hogy képtelenek voltak tovább elviselni. Tisztán látták, hogy a lányaiknak itt nincs jövőjük, úgyhogy elkezdtek arról beszélgetni, vajon milyen út vezetne kifelé a kilátástalanságból.

Ismertünk egy férfit, aki elment Oroszországba dolgozni. Tulajdonképpen rabszolgamunkát végzett, de legalább kapott enni, így nem éhezett. Félre is tudott tenni annyit, hogy visszatérése után sikeres vállalkozásba foghasson. Apámnak volt egy másik ismerőse, akit Líbiába küldtek egy munkásbrigáddal, amelynek az volt a feladata, hogy valutát szerezzen az allamnak. Amikor hazajött, azt mesélte líbiai életéről, hogy nagyon magányos volt - három éven át nem látta a családját. De kapott enni, néha még csirkeszárnyat is.

Annyira éhesek voltunk, hogy hallani akartunk minden részletet. Elmondta, hogy a líbiaiak rengeteg csirkét esznek - ez mindannyiunkat elbűvölt -, de általában nem eszik meg a teljes csirkét, hanem a szárnyait például levágják, és olyan olcsón árulják, hogy még az észak-koreaiak is megengedhetik maguknak, hogy vegyenek belőle. Ez úgy hangzott, mintha Líbia maga lenne a paradicsom. Apám már korábban is külföldre akart menni, és azt remélte, megtalálja majd a módját annak, hogy pénzt küldjön haza nekünk. Azonban sosem élt a kínálkozó lehetőséggel, és mostanra teljességgel ki volt zárva, hogy sikerüljön.

Az észak-koreaiaknak állandóan azt sulykolják, hogy a világ többi része tisztátalan, visszataszító és veszélyes hely. Az összes közül a legrosszabb Dél-Korea, amely valamilyen pöcegödör, pusztán azoknak az amerikai

személtládáknak az elszegényedett gyarmata, akiket mindannyian megtanultunk gyűlölni és félni. Apámban a legcsekélyebb vágy sem élt, hogy Dél-Koreába menjen, Kínát azonban másmilyennek látta. Talán ha sikerülne megtalálnunk a módját, hogy átkeljük a folyón, a családunk akár új esélyt is kaphatna.

A szüleim olyan halkán vitatták meg a lehetőségeiket, hogy egy egér sem hallhatta meg őket. Még mindig voltak Kínában élő rokonaink, csakhogy leheteden volt kapcsolatba lépni velük. De talán ha átjutnánk a határon, megkereshetnénk őket, és a segítségüket kérhetnénk. Tudtuk, hogy odaát gazdagok az emberek. Láttunk például kínai tévécsatornákat, meg hogy milyen luxuscikkeket reklámoznak ezeken. Ismertünk olyan embereket, akik legálisan jártak Kínában - például Pák Dzsing nagybátyám és akik azt állították, hogy a kínaiaknál bőven van ennivaló. Az utóbbi időben eltűnt több kamasz lány is, és az emberek azt rebesgették, hogy Kínába szöktek. Talán Ün-mivel mi is találhatnánk munkát. Anyám azt is hallotta, hogy Kínában nincs elég gyerek, és mivel a nővéremmel még elég fiatalok vagyunk, esetleg találhatunk valakit, aki örökbe akar fogadni bennünket.

Azonban internet és külföldi újságok híján lehetetlen volt megbízható információhoz jutni. Ha túl sokat kérdezősködünk, még feljelenthetnek bennünket. Így aztán fogalmunk sem volt, hogy a szóbeszédből mennyi igaz. A szüleim a feketepiacot ismerték, de csak csempészekkel álltak kapcsolatban, ők vitték át az árut Kínába, saját ismerőseik nem voltak a határ túloldalán. Az átlagos csempészek nem foglalkoztak emberkereskedelemmel, az jóval veszélyesebb feladat volt. Ahhoz pedig túl szigorú volt a határellenőrzés, hogy egyedül próbáljunk átjutni. Szükségünk lenne egy közvetítőre, aki megvesztegeti a határőröket és átvezet bennünket. De hol találjunk ilyen embert?

A szüleim azt kérték a nővéremtől és tőlem, hogy ha lehet, diszkréten kérdezősködjünk, és próbáljuk megtudni, hogyan került át Kínába a többi lány. Apám kérlelte anyámat, hogy tartson velünk, ha sikerül módot találni a szökésre. Azt mondta, ő hátramarad, mert nem hiszi, hogy kapna munkát a folyó túlsópartján. Emellett nyugtalanította Észak-Koreában maradó rokonai sorsa. Amikor nők szöktek át Kínába, azon a kormány nem háborodott fel különösebben, és általában a családjukat sem büntették meg.

De ha egy apámhoz hasonló férfi disszidálna, a hatalom lesújtana a testvéreire meg a családjukra. Elveszítenék orvosi és tanári állásukat, tán még börtönbe is kerülnének. És bár a nagybátyám csúnyán bánt vele, apám még mindig lojális volt a rokonaihoz.

A nővéremmel elkezdtek körbekérdezni a barátainkat, hogy tudnak-e bármit is, és mindenhol füleltünk, hátha összeszedhetünk valami információt. Egy nap meghallottam, hogy egy környékbeli asszony különös történetet mesél a barátainak. Azt mondta, ismer egy fiatal nőt, aki átjutott a folyón, és kopogtatni kezdett Csangpaj kapuin. Volt, aki beengedte, finom etetekkel kínálta, és csinos új ruhákat is adott neki. Szerettek volna, ha feleségül megy a fiukhoz. A nőnek azonban nem tetszett a dolog, és megpróbált ugyanazon az úton visszatérni Hjeszanba, amelyiken távozott. Ezúttal azonban az észak-koreai határőrök elkapták és letartóztatták. Az egyik szomszédunk megjegyezte, hogy a lány ostoba volt, ha visszautasított egy ennyire nagyvonalú ajánlatot. Fogalmam sem volt, miről beszél.

Visszatekintve csak csodálkozni tudok, hogy mindannyian mennyire naivak voltunk. Egyikünk sem hallott soha „emberkereskedelemtől”, és el sem tudtuk képzelni, hogy terezhethet olyan gonoszság, hogy embereket eladnak. Emellett teljesseggel alkalmatlanok voltunk a kritikus gondolkodásra, mivel arra tanítottak bennünket, hogy sose kérdezősködjünk. Tényleg azt hittem, hogy ha sikerülne úgy átjutnunk a folyó túlsó partjára, hogy a katonák nem kapnak el és nem is lőnek le bennünket, akkor Ünmivel rendben is leszünk. Persze ha az ember éhes és kétségbeesett, akkor hajlandó bármilyen kockázatot vállalni a túlélés érdekében.

Miközben a szökésünket terveztük, titokban találkoztam Csan Guannel. A kapcsolatunk annyira ártatlan volt, még egymás kezét sem fogtuk meg. Egy este, amikor a házunkra teljes sötétség borult, a folyosó végén álltunk a lépcsőházban, ahol egy nyitott ablak egyenesen a folyóra nézett. Mint mindig, Csangpaj fényei most is ott ragyogtak a távolban. Fáztam, ezért Csan Guen a vállamra terítette a zakóját és átkarolt. Megkérdeztem tőle: „Milyen lehet annyi fény között élni?” „Nem tudom” - válaszolta.

Nem beszélhettem a tervünkről, hogy szeretnénk oda eljutni. Egyébként sem számított, mert tudtam, hogy áprilisban megkezdte katonai szolgálatát. Egy észak-koreai fiatalember általában tíz évet tölt a hadseregben. De mivel az ő

szüleinek volt vagyona és befolyása, elintézték, hogy csak két évre szóljon a szolgálata, aztán egyetemre mehet. Ragyogó jövő állt előtte, de azt mondta, hogy szeretné, ha megvárnám. A családom még mindig eléggé új jövevénynek számított a környéken, így nem hallhatott a háttérünkről. „Nyolc év, Janmi drágám. Ha kivárod, elveszlek feleségül” - magyarázta. Azt állította, meg tudná találni a módját annak, hogy minden hónapban meglátogasson, bármi legyen is. Majd megszakadt a szívem a szavaitól. Hirtelen annyira kegyetlennek tűntek a fények, amelyek közé olyan nagyon vágytam.

Másnap reggel Csan Guen eljött értem, hogy elvigyen a hjeszani dzsangmadang^^. Rossz volt az idő, ezért motorbiciklis taxit bérelt nekünk. Ez a jármű különbözött a megszokott motorbiciklittől, mert ennek négy kereke volt, hátul pedig egy nyitott része. Bemásztunk és magunkra húztuk a ponyvát, hogy ne érjen bennünket az eső. Amikor a piacra értünk, Csan Guen azt kérte, hogy válasszak ki egy nyakláncot, ami tetszik nekem. Olyat találtam, amin kulcs formájú függő volt. Erre azt mondta, hogy övé az a kulcs, amely majd a szívemet nyitja. Rámosolyogtam, de a szívem olyan nehéz volt, akár a kő.

Nem találtam közvetítőt, aki átvinne bennünket Kínába, Ünmi viszont igen. Még nem tudta a nevét, de azt igen, hogy hamarosan bele kell vágnunk. Közelgett a tavasz, és a folyón megolvad ajég, ha nem indulunk időben.

Azonban még el sem tervezhettük a dolgot, amikor egy reggel arra ébredtem, hogy magas lázam van. „Mi bajod, lányom?” - anyám hangja mintha egészen távolról jutott volna el hozzám. Annyira rosszul éreztem magam, hogy a szemem sem tudtam kinyitni. Aztán hányni kezdtem. Nemsokára már nagy, vörös foltok jelentek meg a testemen. Úgy éreztem, meg fogok halni. Hallottunk híreket arról, hogy Kínából áterjedt hozzánk valami szörnyű vírus, de senki sem tudta, mit kell tenni ellene. Anyám pénzt kért kölcsön, hogy orvosságot vegyen nekem, de csak múltak a napok és semmivel sem lettem jobban. Iszonyú fájdalmat éreztem a hasamban, nem maradt meg bennem az étel. így hát elvittek a kórházba.

Miután az orvosok megvizsgáltak, arra jutottak, hogy ki kell venni a vakbelemet. Apám ifjúkori tapasztalatai miatt a szüleim elhitték, hogy csak így menthetik meg az életemet. Bár elvileg ingyenes lenne az egészségügyi

ellátás, az orvosok elvárták, hogy a műtétért fizessünk nekik. Ez biztosan nagyon gonoszul hangzik, de az államtól szinte alig kaptak fizetést, így egyedül az ilyen kenőpénz segítette őket a túlélésben. A szüleim valahogy rávették az orvosokat, hogy végezzék el a műtétet úgy, hogy az érzéstelenítőt meg a szükséges antibiotikumokat pedig majd mi adjuk. Anyám visszament a régi környékünkre, és 20 000 vont (ennyiből ötven font rizst lehetne venni) kért kölcsön Kim Dzsongétól, ettől a kedves nőtől, aki a szomszédunkban lakott. Aztán a pénzből megvásárolta a gyógyszereket a feketepiacon.

Amikor az orvosok felnyitották a hasamat, kiderült, hogy mégsem a vakbelemmel van a baj, csak súlyos bélgyulladásom volt. A vakbelemet azért kivették, erős antibiotikumot kaptam, majd elkezdték bezárni a vágást. Viszont olyan kevés érzéstelenítőt kaptam, hogy nem tartott ki, és még az operáció vége előtt magamhoz tértem. A fájdalom leírhatatlan volt. Le kellett fogniuk, annyira sikoltoztam. Azt hittem, mindjárt eszemet vesztem, de így is befejezték a műtétet. Később anyám hozott valami fájdalomcsillapítót, és végül elájultam.

Aztán már csak arra emlékszem, hogy a kórteremben vagyok, és anyám ül mellettem. Nem volt szabad ágy, ezért egy szalmazsákon a padlóra fektettek. Anyám a kezemet simogatta. Egy idő után feltűnt, hogy az ujjamon egy gyűrű van. Aranyszínű volt, rajta apró kövek üvegből.

- Ez honnan van, Ómmal - tudakoltam szédülve.

- Amíg aludtál, itt járt Csan Guen - felelte.

Hozott pár finomságot és gyümölcslevet, meg a gyűrűt, meglepetésnek a műtét utánra. Nem ébredtem fel rá. Anyám szerint egy darabig fogta a kezem, aztán az ujjamra húzta a gyűrűt, és elment.

Később visszajött, és pillantása először a kezemet kereste.

- Boldoggá tesz, hogy hordod azt a gyűrűt, Janmi drágám - mondta.

Igyekeztem mosolyogni, és megmutattam, mennyire lötyög az ujjamon. - Túl nagy - magyaráztam.

- Akkor muszáj lesz meggyógyulnod, és felszedned pár kilót.

A lábadozásom alatt szinte mindennap meglátogatott, és én mindig örültem neki.

Anyám is mellettem maradt. Mivel nem volt pénzünk, amit a nővéreknek adhattunk volna, rám sem hederítettek. Anyámnak kellett ápolnia, neki kellett vigyáznia, hogy a seb tiszta maradjon, ő etetett mindazzal, amit össze tudott szedni. A kórház mocskos és rosszul felszerelt volt. Vécére úgy juthattam el, ha felkeltem és átvágtam a nyitott udvaron a budi felé. Eleinte ahhoz is erőtlenségem volt, hogy felálljak. Mihelyt aztán eléggé jól lettem ahhoz, hogy vécére menjek, kiderült, hogy a kórház itt, az udvaron tárolja a halottakat. Amíg ott voltam, több holttestet is láttam a kórtermem és a budi között, farakásként egymásra dobálva. Ennél is szörnyűbb volt azonban, hogy éjjel-nappal patkányok lakomáztak rajtuk. Ennél iszonyúbb látványban azóta sem volt részem. A patkányok először a szemeket rágták ki, mert az a test leglágább része. Szinte most is látom magam előtt azokat a vöröslő, üres szemgödröket. Előjönnek a rémálmaimban, és ilyenkor sikoltozva ébredek.

Anyám képtelen volt elhinni, hogy a kórház egyszerűen csak ott hagyja kint a holttesteket.

— Miért nem viszik őket eltemetni ? — csattant fel, amikor elsétált mellettünk egy ápolónő.

Az vállat vont. - Az állam csak akkor szállíttatja el a holttesteket, ha már összegyűlt hét belőlük. De még csak öt van - felelte, és már ment is tovább.

Anyámnak nagyon kellett igyekeznie, hogy megőrizhesse az illúzióját, miszerint jó országban él. Megrázta és elszomorította, hogy Észak-Korea milyen korrupttá és könyörtelenné vált. Mostanra még eltökéltebb lett, hogy a lányait nem hagyja ilyen helyen felnőni. El kell menekülnünk, amilyen hamar csak lehet.

Az orvosok azt mondták, hogy egy hétig ott kell maradnom a pokoli kórházban, aztán kiveszik a varratokat. Már március vege felé jártunk, és kezdett szorítani az idő, ha még a befagyott folyón akartunk átkelni. Ám én még mindig túl gyenge voltam az úthoz.

Március 25-én, egy nappal azelőtt, hogy kiengedtek volna a kórházból, eljött meglátogatni a nővérem. Anyám is velem volt. Ünmi elmondta, hogy nem tud tovább várni, úgyszólván keresett egy közvetítőt, aki átviszi Kínába. Tizenhat éves volt, elkezdte meghozni a saját döntéseit. Anyám félrevonta, és könyörgött neki, hogy várjon meg engem, de Ünmi kitartott: „Nem, ma este indulok egy barátom hűgával. Ha nem használjuk ki ezt a lehetőséget, könnyen lehet, hogy második már nem kínálkozik.”

Úgy viselkedett, mintha nem is lenne olyan nagy ügy ez az út Kínába, mintha csak elugrana valahová a túlparton, és már jönne is vissza. Anyám ugyan nem hitte neki, de meggyőzni sem tudta, hogy maradjon.

Még éjjel valamivel később Ünmi újra megjelent a kórházban.

- Nem tudtunk átszökni ma este - mondta.
- Látod, nem is olyan egyszerű elszökni! - jegyezte meg anyám.
- Várj egy kicsit! - állította le a nővérem. - Megbeszéljük, hogy holnap megyünk.

11.

A szökés

Másnap a nagybátyám kölcsönkért egy kocsit, hogy hazavigyen a kórházból. A családom azt remélte, az orvosok kiszedik a varratokat és hazaengednek; csak hogy nem voltak hajlandók, mert még mindig pénzzel tartoztunk nekik. Így meg egy éjszakára ott kellett maradnom.

A nővérem később benézett hozzám egy barátjával. Ünmi vékony, fekete ruhát viselt, a haját hátrakötötte. Amikor elújsá goltuk neki, hogy egyelőre nem mehetek, odasúgta anyámnak, hogy a többi beteg ne hallja meg.

- Sajnálom. Én ma este indulok.

Anyám nem hitte, hogy elboldogul egyedül is. Úgyhogy csak ennyit felelt:

- Persze, rendben. Majd visszajössz.

Nem ölelte meg, nem búcsúzott el tőle. Ezt aztán sok-sok éven át bánta. Még mindig sírhatnékom támad, ha arra az éjszakára gondolok. Nem tudtuk, hogy Ünmi mennyire kétségbe van esve.

Apám különleges étellel kedveskedett nekem, amihez ki kell vájni egy krumpli belsejét, aztán olajban, fűszerekkel megsütni. Ritka és drága finomság volt, de apámat nagyon aggasztotta, hogy annyira sovány vagyok, es mar több napja nem ettem semmiféle szilárd ennivalót. Elkészítette ezt a finomságot, és odaadta

Ünminek, hogy hozza be a kórházba. Én azonban túlságosan rosszul éreztem magam ahhoz, hogy megegyem.

- Egyszerűen nem vagyok éhes, nővérkém - magyaráztam.

- Akkor nem bánod, ha megeszem?

- Nem, edd csak meg - feleltem.

Erre leült mellém, és olyan gyorsan tolta be a krumplilepényt a szájába, mintha attól félne, hogy valaki el akarja tőle orozni.

- Ez finom volt - jelentette ki pár másodperc múlva. - Légy szíves, ne áruld el apának, hogy én ettem meg.

- Megígérem.

Még mindig fájdalmas arra az időre gondolnom. Mindannyian csak ennyit akartunk: enni.

Anyám velem maradt éjszakára. Amikor Ünmi nem tért vissza, mint előző nap, feltételeztük, hogy hazament a lakásba. Hajnali ötkor azonban belépett a kórterembe apám. Reszketett.

- Hol van Ünmi ? - kérdezte. - Itt van?
- Nem! - válaszolta anyám. - Hát nem veled van?
- Nem - mondta apám. - Nem jött haza.

Ünmi bizony elment. Anyám nem hitte volna, hogy egyedül is végigcsinálja a tervét, és most magát okolta. Annyira felzaklatta a dolog, hogy levegőt is alig kapott. Apám a kezét tördelte. Mi van, ha beleesett a jeges vízbe és megfulladt? Mi van, ha sosem találnak rá? A szüleim közölték velem, hogy azonnal el kell menniük megkeresni Ünmit, úgyhogy nekem is rögtön el kell hagynom a kórházat. Megkeresték az orvosokat, és addig könyörögtek nekik, míg ki nem szedték a varratokat.

Túl gyenge voltam ahhoz, hogy járjak. Amikor azonban Csan Guen előző éjjel meglátogatott, felajánlotta, hogy eljön értem, mikor kiengednek. Nagyon örültem, mert vele jött egy barátja, akinek motorbiciklijé volt. A barátja kint várt, mi pedig egy időre egyedül maradtunk a kórteremben. Csan Guen végül bevallotta, hogy mindent tud a családomról. A házukban lakott pár féltékeny lány, akik megtudták, hogy engem szokott látogatni a kórházban, és elárulták neki, hogy apám, úgymond, egy bűnöző. De Csan Guen azt mondta, nem érdekli. Még mindig el akar venni feleségül. Annyira optimista volt, annyira biztos abban, hogy a világ legboldogabb feleségévé tudna tenni... Nem feleltem, csak mosolyogtam. Ezzel mintha beérte volna. Egy kis melegséget, fényt, reményt nyújtott nekem, kétségbeesett teremtésnek. Ezért mindig is hálás leszek.

Együtt hagytuk el a kórházat. A barátja beindította a motort. Csan Guen erősen fogott, miközben a barátja lassan, óvatosan vezetve hazavitt. Nem tudtam felmenni a lépcsőn, ezért Csan Guen vitt fel a nyolcadik emeleti lakásig. Az első néhány szinten még hetykén viselkedett, de aztán elkezdett izzadni. „Mintha felszedtél volna egy kicsit!” - nyögte vigyorogva.

Csak mosolyogtam, mert a nevetés fájdalommal járt.

Amikor az ajtónkhoz értünk, még mindig szégyelltem behívni, nehogy lássa, milyen szegénységben élünk. Így csak elbúcsúztunk, és már el is ment.

Amikor beléptem a szobánkba, a szüleimét a padlón kuporogva találtam egymás mellett. Ünmiről nem érkezett semmi hír. Apám előre-hátra hintázott és hangtalanul sírt. Nem mert egy hangot se kiadni, nehogy meghallják a szomszédok, és rájöjjenek, hogy valami nincs rendben. Amikor azt kérdezték tőle, hol van Ünmi, ennyit felelt: „Hát a barátait látogatja meg.”

Nem szerezhettek tudomást az igazságról, mert feljelentettek volna. Ezért azon az éjjelen csak vártunk, azt remélve, hogy a nővérem hazatér, de közben egyfolytában rettegtünk, hogy valami szörnyű történt vele. Rengeteg minden kavargóit a fejünkben. Az volt a legrosszabb, hogy nem tudtuk, mi van vele.

Annyira fáradtnak és erőtlennek éreztem magam, hogy elmentem lefeküdni. Ekkor találtam meg a párnám alatt Ünmi üzenetét. Ennyi állt benne: „Menj és keresd meg ezt a hölgyet. El fog hozni Kínába.” Megadott egy címet a folyó közelében, szemben az újani vasútállomással.

Másnap reggel a szüleim meglátogatták annak a lánynak a családját, aki Ünmiel együtt szökött el. Magukkal vitték a levélkét is. Mindannyian elmentek a nővérem által meghagyott címre. Amikor az asszony ajtót nyitott, anyám azonnal nekiesett:

— Hol a lányom? Mondja meg azonnal, mit művelt vele?

A nő a fejét ingatta.

- Fogalmam sincs, miről beszél. Nem ismerem a lányát.

Nem tudtak mit tenni, úgyhogy hazamentek.

Múltak a napok, de Ünmiről továbbra se jött hír. Március 31-én apám elküldte anyámat valami üzleti ügyet intézni. Még mindig gyöngé voltam, de ahhoz már elég jól éreztem magam, hogy sétáljak egy kicsit, úgyhogy vele tartottam. Azt tervezte, hogy útközben benéz Ünmi barátnőjének a családjához, hátha hallottak valamit a lányokról.

Amikor odaértünk a házhoz, olyan hangulat uralkodott, mint egy temetésen. Mindenki zokogott, a lány anyja szinte esztét vesztette a fájdalomtól - bele is betegedett. „Az én hibám!” - sírta. Elmondta, hogy a lanya állandóan éhes

volt, és sosem ízlett neki, amit az anyja adott neki. „Ráreccsentem, hogy túl sokat eszik. De ha tudtam volna, hogy így megy el, egy szót sem szólok.”

Képtelen volt abbahagyni a sírást; a férje csitítgatta, hogy nyugodjon meg. „Ebbe így bele fogsz pusztulni” - jegyezte meg, aztán halkán elmondta nekünk, hogy a lánya jól tette, amit tett. Nem élhetett ebben az országban. A szomszédasszonyaik közül többen is arról beszéltek, hogy ha alkalmuk nyílna rá, ők is elmennének Kínába.

Miután eljöttünk tőlük, anyám újabb stratégiával állt elő. Muszáj volt megtudnia, hogy Ünmi biztonságban átjutott-e Kínába. Azt javasolta, egyedül menjek vissza a közvetítő házához, és mondjam azt, hogy Kínába akarok menni. Azt reméltük, a közvetítő beenged, és akkor körülnézhetek, hisz akár az is elképzelhető, hogy a nővérem még mindig a házában van.

Amikor bekopogtam, ugyanaz a nő nyitott ajtót. A negyvenes évei elején járhatott, akár az anyám, de kisbabát tartott a karjában: éppen szoptatott. A ruhája nagyon viseltes volt. Ahogy bekukucskáltam, úgy tűnt, a ház olyan lepusztult, hogy bármelyik percben összeomolhat. Amikor látta, hogy egyedül vagyok, hirtelen nagyon barátságos lett. Elmondtam, hogy Kínába akarok menni, mire azt felelte: el lehet intézni. Ekkor odahívtam anyámat. A nő elállta az ajtót és nem hívott be bennünket, ezért a küszöbön állva beszélünk vele. Még mindig nem ismerte be, hogy tudja, ki a nővérem, de mintha el szeretne volna nyerni a bizalmunkat. „Várjanak itt” - mondta.

Eltűnt az utcasarkon, de valamivel később visszajött és egy sikátorba vezetett bennünket. Ott bemutatott egy terhes asszonynak, aki szintén elég barátságos volt. „Ha akarják, akár ma ejjel at is kelhetnek a folyón” - jelentette ki a terhes nő.

Egészen eddig a pillanatig nem is tudtam, milyen borzasztóan ott akarom hagyni Észak-Koreát. Még akkor se, amikor bekopogtam az ajtón. De ott és akkor döntésre jutottam. Kínába megyek, és anyám velem jön. Most azonnal. Nem ez volt az eredeti tervünk. A nővéremmel kerten szöktünk volna, anyám nélkül. Most azonban már tudtam, hogy nem hagyhatom hatra.

Megragadtam a kezét.

—Omma, muszáj elmennünk! Talán nem lesz több ilyen lehetőség!

Anyám azonban megpróbált elhúzódni.

- Janmi drágám, nem hagyhatom itt a beteg apádat. Egyedül kell menned.

Én azonban belekapaszkodtam.

- Nem, ha elengedem a kezéd, akkor itt fogsz meghalni, Észak-Koreában! Ha itt kell hagyjalak, akkor én sem megyek!

Könyörgőre fogta.

- Legalább hadd mondhassam el apádnak, hogy én is megyek. Aztán visszajövök.

Nem engedtem el még annyi időre sem, hogy szóljon apámnak. Mert apám majd megtalálja a módját, hogy itt tartsa. Vagy anyám gondolja meg magát. Tudtam, ha szem elől tévesztem, sosem látom többé. Ezért megtettem mindent, hogy rávegyem, most azonnal tartson velem. Azt mondtam neki, hogy először megtaláljuk Ünmít és letelepszünk Kínában, aztán visszajövünk apámért. Még mindig úgy képzeltem, bármikor visszatérhetünk, hogy átintegessünk apámnak a folyón, mint annak idején a kínai gyerekek, akik mindig azt kérdezték, éhes vagyok-e. De a legfontosabb - az egyeden dolog, ami valóban számított - az volt, hogy másnap már nem kell az enivaló miatt aggódnunk. Nem hagytam anyámnak választási lehetőséget.

Még mindig a kezét szorongattam, amikor ezekkel a szavakkal fordultam a terhes nőhöz.

- Elmegyek, ha anyám is velem jöhet.

- Mindketten jöhetnek - felelte.

— És mi van a nővéremmel, Ünmivel? - kérdeztem. - Öt is ott találjuk?

- Ebben egész biztos vagyok. Mihelyt átjutnak a folyón, az összes észak-

koreai egy helyre megy; ott majd találkozhatnak.

Ezt értettük, mivel Észak-Koreában is így volt: különböző embereket különböző területekre csoportosítottak. Eszünkbe sem jutott rákérdezni, miért is segítenek nekünk, és miért nem kell semmit fizetnünk. Nem gondoltunk arra, hogy valami nem lehet rendben. Bár anyám a feketepiacon dolgozott, megbízott az emberekben. Észak-koreaiként olyan naivak voltunk, hogy azt igazán el sem tudom magyarázni.

A nap hátralevő részét azzal töltöttük, hogy különféle helyekre mentünk, egyiktől a másikig, a terhes nő több épület előtt várakoztatott bennünket Hjeszan külvárosában. Végül késő délután beteltek egy nyilvános vécébe, ahol nagyon sötét színű, vékony ruhákat kaptunk és ránk parancsoltak, hogy öltözzünk át. A nő azt állította, hogy ezekben a holmikban úgy festünk majd, mint a hordárok, akik különféle árukat csempésznek át a folyón. Ez lesz a fedőtörténetünk, ha elkapnak. Azt mondjuk majd, azért fizettek meg, hogy átmenjünk valami csomagokért Kínába, és azt terveztük, hogy azonnal visszajövünk.

A nő ekkor eltűnt, és a házból két fiatalember jött elő. Mellékutcákon és sikátorokon át kivittek a városból. Azt mondták, ha a rendes úton mennénk, akkor meglátnának, és abból nagy baj lenne. Ezért gyalogösvényeken át vezettek a hegyeken - mi legalábbis így neveztük azokat a meredek kis előhegyeket, ahová fát gyűjteni jártunk -, majd egy kanyargós útvonalon visszatértünk a folyóhoz. Mindez kevesebb mint két hettel a műtét után történt: máris teljesen kimerültem. A fiúk szaporán szedték a lábukat: egy idő után annyira szúrt az oldalam, hogy lassítaniuk kellett miattam. Eleinte csak ketten vezettek az ösvényeken, aztán egy harmadik is hozzánk társult. Még a másik kettőnél is fiatalabb volt, de úgy viselkedett, mintha ő lenne a főnök. Újabb utasításokat adott, hogy mit csináljunk, amikor átértünk Kínába. „Ha átkelnek a folyón, nem mondják meg senkinek, hogy igazából mennyi idősök - közölte. - Mi azt mondtuk a túlparton, hogy tizennyolc, illetve huszonnyolc évesek. Nem fogadják be magukat, ha túl fiatalok vagy túl öregek. És azt sem tudhatják meg, hogy anya és lánya. Ilyesmire nem számítanak, és ebből baj is lehet.”

Ezt ugyan furcsálltam, de bíznom kellett abban, hogy az embercsempészek tudják, mi kell ahhoz, hogy Kínába kerülhessünk. Ekkorra már sötétedett, és

az egész napot talpon töltöttük. Reggel óta semmit sem ettünk, nem adtak egy falatot sem. Aztán egyszer csak a két fiatalember megállt, és közölte, hogy kövessük a legfia-talabbat. A fiú egy szikla pereméhez vezetett. Nagyon sötét volt, de azért láttunk magunk alatt egy széles utat meg a befagyott folyóig meredeken ívelő partot. „Jöjjenek utánam - mondta a fiú. - Csak nehogy zajt csapjanak.”

II.

KÍNA

12.

A sötétség túloldalán

A folyó túlpartján nem volt idő pihenőt tartani. Az észak-koreai katonákon átjutottunk, de a kínai őrszolgák még mindig ránk találhattak, és visszaküldhettek volna a határ másik oldalára. A vezetőnk ránk parancsolt, hogy igyekezzünk, ezért anyámmal követtük fel, a jeges parton egy kicsi, kivilágítatlan kunyhóhoz. Ott egy kopasz, testes férfi várt ránk.

„Na, ide a ruhákat, ezeket megvegyétek fel” - mondta. Nyers hanglejtéséből tudtuk, a Csangpajban élő számos koreai származású kínai egyike lehet. A sötétben levetkőztünk, és belebújtunk az olcsó kínai holmikba. Ha mostantól megállítanak bennünket, akkor legalább úgy fogunk kinézni, mintha ide tartoznánk. Észak-koreai vezetőnk velem maradt, miközben a kopasz

közvetítő anyámat elrángatta a konyhó oldalához. „Ne aggódj - fordult hozzám a vezetőnk. - Minden rendben van.”

Csakhogy korántsem tűnt úgy, mintha rendben lenne. Anyám könnyörgését halottam, aztán borzalmas hangok következtek, amelyeneket még sosem hallottam.

Csak később tudtam meg, hogy mi történt. A közvetítő közölte anyámmal, hogy le akar feküdni velem. Anyámnak gyorsan ki kellett találnia valamit - a férfi nem tudhatta meg, hogy a lánya vagyok, és mindössze tizenhárom éves. Hiszen akár vissza is küld-hét bennünket, hogy aztán a határőrök elkapjanak. Így hát elmagyarázta neki, hogy beteg vagyok, nemrég műtötték, és a sebem felszakadhat.

- Majd vigyázok - mondta a férfi.

- Nem, nem teheti! - kiáltotta anyám.

- Te meg mit törődsz vele ? - akarta tudni a közvetítő. - Mit izgat ennyire a lány?

- A nagynénje vagyok - felelte anyám. - Csak ezt nem lett volna szabad elmondanom.

- Mi a fene ? - kérdezte a férfi. - Mert ha csak a baj van veletek, akkor inkább visszaküldelek Észak-Koreába, ahol mindkettőtöket letartóztatnak.

- Nem akarunk bajt okozni - hebegte anyám. - Inkább válasszon engem.

A férfi egy földre terített pokrócra lökte anyámat - amit már szemmel láthatólag máskor is használt és megerőszakolta.

Néhány perccel később előléptek a konyhó sarka mögül. Ebben a pillanatban megállt az épület előtt egy kocsi. Mindannyian beszálltunk a vezető mellé, anyámmal a hátsó ülésre ültettek, aztán egy darabig a folyó mentén haladtunk. Éreztem, hogy valami nagy baj van, de még mindig fogalmam sem volt, mit tett anyám azért, hogy engem megkíméljen.

- Omma, mi történt? - faggattam. Folyton elfelejtettem, hogy nem szabad így szólítanom.

- Semmi, ne aggódj... - felelte, de a hangja remegett.

Nem voltam ahhoz szokva, hogy autóval utazzak, úgyhogy hamarosan hányingerem támadt. Anyám az ölébe húzta a fejemet, és erősen szorította mindkét kezem. Egy kanyarnál szólt, hogy nézzek ki. Az ablakon át megpillanthattuk a folyó észak-koreai oldalán álló sötét épületeket. „Nézd, Janmi drágám, talán most látod utoljára a szülővárosodat.”

A szívem megdobbant, amikor a túlparton elsiklott mellettünk a saját házunk. Tudtam, hogy apám ott van bent, és várja, hogy hazamenjünk. Esküszöm, még valami fényt is láttam megvillanni az ablakban, mintha nekem jelezne. Anyám szerint csak a képzeletem játszott velem, nem volt semmiféle fény.

Legközelebb Csangpajban álltunk meg, a közvetítő lakásánál.

- Most mi van ? - kérdezte anyám fiatal észak-koreai vezetőnkől.

- Csak tegyék, amit ezek az emberek kérnek, és minden rendben lesz - felelte a fiú.

A kopasz közvetítő felesége korai származású volt, akár a férfi, es derektól lefele megbénult. Az anyja is velük élt, ő viselte a gondját. A lakásukban volt áram, és most, hogy jól láthatták az arcunkat, a férfi dühbe gurult. „Ezek nem tizennyolc és huszony-nyolc évesek! - ordította a vezetőnknek. Anyám megpróbált ragaszkodni a mesénkhez, és sikerült is meggyőznie a közvetítőt, hogy harmincnégy éves, nem pedig negyvenegy, ami a valódi életkora volt. Amikor azonban a férfi rám pillantott, világos volt, hogy én még gyerek vagyok. Felhívott valakit, és elkezdett koreai nyelven veszekedni. Tudtam, hogy pénzről van szó.

A felesége, aki az ágyon ült és mindenre odafigyelt, végül elmondta, miről van szó.

— Ha Kínában akartok maradni, akkor el kell adnunk titeket, es férjhez kell mennetek — közölte.

Döbbsenten hallgattuk. Azt meg hogy érti, hogy „eladni”? Elképzelni sem tudtam, hogy az egyik emberi lény eladjon egy másikat. Azt hittem, csak kutyákat lehet eladni, csirkéket meg egyéb állatokat - embereket nem. És hogy érti, hogy „férjhez menni”? Nem akartam elhinni, hogy ez velünk történik.

Amikor tétováztunk, a nő elvesztette a türelmét.

- Döntsetek most! Azonnal! - követelte. - Vagy eladunk titeket, vagy visszamentek. Más lehetőség nincs.

Amikor megragadtam anyám kezét és nem voltam hajlandó elengedni, valami megváltozott közöttünk. Mostantól fogva én hozom a döntéseket. Anyám rám emelte a tekintetét, és megkérdezte:

- Te mit akarsz?

Gondolkodás nélkül rávágtam:

- Valamit enni.

Egész nap egy falatot sem ettünk. Minden annyira ijesztő és kusza volt, hogy egyedül erre voltam képes figyelni.

- Igen, Janmi - bólintott. - De vissza akarsz menni Észak-Koreába?

Nem sokat gondolkodtam. Úgy képzeltem, ha eladnak bennünket, akkor legalább egy faluba kerülünk, és amikor odaérünk, kitervelhetjük a következő lépésünket. Megkereshetjük Ünmit és ehetünk valamit.

- Kínában akarok maradni - jelentettem ki.

- Jó - mondta a kopasz közvetítő.

- Nem tud valamit az idősebbik lányomról, Ünmiről? - tudakolta anyám.

- Ügy volt, hogy ő is Kínába jön, de semmit sem hallottunk felőle.

A kopasz közvetítő szerint néhány napja úgy volt, hogy két lány kerül hozzám, csak hogy nem érkeztek meg. Újra próbálkozott a mi érkezésünk előtti napon,

de nem tudott kapcsolatba lépni az embereivel. Akár az is megeshet, hogy még mindig Észak-Ko-reában vannak. Arról azonban biztosított bennünket, hogy a lányok hamarosan átérnek Kínába, és mindannyian találkozhatunk abban a faluban, ahol a többi szökevény él.

- Rendben - mondtam. - Beleegyezünk.

Újra telefonált, és hamarosan meg is érkezett egy nagyon kövér kínai férfi meg egy észak-koreai akcentussal beszélő sovány nő. Leültek a kopasz közvetítővel, és ott, az orrunk előtt elkezdtek megtárgyalni az árat, amit értünk kérnek. A kövér férfi, Cse-fang, egy másik közvetítő volt, valahol középtájt helyezkedhetett el az emberkereskedők hálózatában, akik majd eladnak bennünket a „férjeinknek”. Megtudtuk, hogy egy anyát a lányával általában együtt szokták eladni, de jóval kevesebbért, mint amit két külön értékesíthető, egészséges, fiatal nőért kérhetnek. Szóval az észak-koreai emberkereskedők hazudtak a kövér közvetítőnek, aki a magasabb összeg reményében szintén elhallgatta az igazat a kínai ügynök előtt, vagyis hogy anya és lánya vagyunk, és arról igyekezett meggyőzni, hogy valójában tizenhat éves vagyok.

Csefang folyton felém nézett, és azt hajtogatta:

- Gyerünk, áruld már el, mennyi vagy igazából!

Lehetetlen lett volna bebeszélni neki, hogy idősebb vagyok, mert annyira kis termetű voltam. Hát bevallottam, hogy tizenhárom éves vagyok.

- Tudtam! - jelentette ki Csefang.

Végül valahogy megállapodtak. Anyámat az észak-koreaiak 500 kínai jüanért adták el, ami nagyjából 65 dollár (2007-es árfolyamon). Csefang pedig már 650 dollárnak megfelelő összegért vette meg. Az én eredeti áram körülbelül 260 dollár volt, de Cse-fangnak már 15 000 jüant, vagyis majdnem 2000 dollárt kellett értem fizetnie. Az árunk egyre magasabb lett, ahogy továbbadtak bennünket a hálózaton belül.

Sosem felejttem el a perzselő szégyent, hogy végig kellett hallgatnom az alkudozást; hogy alig néhány óra leforgása alatt emberből árucikké váltam.

Nem haragot éreztem, azon már túl voltam. Még mindig nem igazán értem, miért mentünk bele a dologba, leszámítva, hogy elakadtunk valahol a félelem és a remény közti mezsgyén. Fásultak voltunk, és kizárólag a közvetlen szükségleteinkre tudtunk figyelni: muszáj messzebb kerülnünk a veszélyes határsávtól. Meg kell szabadulnunk ettől a szörnyű, kopasz közvetítőtől és ijesztő feleségétől. Szerezni kell valami ennivalót, minden mással majd később foglalkozunk.

Mihelyt megállapodtak az árban, az észak-koreai vezető, Cse-fang és a nő elhagyta a lakást. Ekkor végre kaptunk valamit enni anyámmal. Nem hittem a szememnek, amikor a béna nő anyja egy egész tál rizst és egy kis fűszeres erjesztett uborkát tett elém. Még sosem láttam uborkát télen, és valóságos csodával ért fel, hogy most megízlelhettem. Lehetetlen, hogy megegyem az összes rizst. Észak-Koreában minden ételen megosztottunk, és mindig hagytunk valamennyit a tálban. Otthon neveledenségnek és szégyellni való dolognak számít mindent felfalni, mert mindenki tisztában van azzal, hogy a házigazda megeszi, amit a vendégek meghagynak. Itt Kínában azonban annyi rizs volt, hogy egyedül bekebelezhattunk egy egész tálra valót. Ennek a lakásnak a szemetesében több élelmiszert láttam, mint amennyi Hjeszanban egy hét alatt elém került. Váratlanul igencsak boldoggá tett, hogy így cselekedtem.

Hajnali ötkor a sűrűn hulló hó a ház körül kavargott, amikor egy taxi érkezett és leparkolt a sarkon. Kimentünk, és a kopasz közvetítő rám szólt, hogy várjak a kapunál. Aztán a földre lökte anyámat, és ott, a szemem láttára megerőszkolta, mint valami állat. Láttam anyám szemében a félelmet, de nem tehettem semmit, csak álltam ott, dideregtem, és némán fohászkodtam, hogy érjen már véget. Ez volt az én szexuális felvilágosításom.

Amikor végzett, a kopasz közvetítő a taxihoz vezetett bennünket, és betaszigált a hátsó ülésre. Szólni sem tudtunk a döbbenettől. A kocsiban már bent ült egy harmincas éveit elején járó észak-koreai nő. Ő is épphogy átjött a határon. Csefang segítője, akit Jangszannak hívtak, elöl ült, a sofőr mellett. Ő magyarázta el, hogy mindannyian átmegyünk egy másik helyre, mielőtt áruba bocsátanának bennünket. Anyámmal összebújtunk, és igyekeztünk megnyugodni. Végig tengeribeteg voltam a kocsiban, és alig pár szó esett, miközben áthaladtunk a kínai vidéken. A nap vége felé végre megálltunk

valami nagyvárosnak tűnő település külterületén. Anyám nem beszélt, olvasni sem tudott kínaiul, de a főiskolán tanult egy kicsit angolul. Meglátott egy táblát, amin kínai és nyugati betűkkel az állt, hogy Csangcsunban vagyunk, Csilin tartomány székhelyén.

Kínában még a levegő is másmilyen volt. Koreában egyfolytában por és égő szemét füstje vett körül bennünket. Kínában mintha az egész világ tisztább lett volna. Éreztük, hogy mindenfelé csodás ételek készülnek.

Jangszan egy szerény lakótömbökből álló negyedben élt Cse-fanggal, a kövér közvetítővel - én igen elegánsnak láttam ezeket az épületeket. Miután bekísért bennünket a lakásukba, az első dolog, amit kérdezett, ez volt:

— Mit akartok enni ?

- Tojást! - vágtam rá. - Tojást akarok enni!

Apám letartóztatása óta alig pár falat tojás jutott nekem, es az is csak újévkor. Jangszan azonban öt egész tojást készített el, es mindet elém tette. Miközben puha kenyérral martogattam az aranyszínű tojássárgákat, még tovább javult a szememben Kína megítélése.

Később megtudtuk Jangszan élettörténetet. Észak-Koreában valamiféle csempész volt, de adósságai lettek es tönkrement. Csefang munkát ajánlott neki, ha hajlandó átmenni Kinába es vele élni. A közvetítő most már nem maga szállította a határon vásárolt nőket, hanem őt küldte. Így minden kockázat Jangszané volt. Úgy éltek együtt, mint férj-feleség, de nem voltak összeházasodva.

A nőnek nem voltak jogai, nem voltak személyazonosságot igazoló papírjai, így bármikor letartóztathatták, hogy visszaküldjék Észak-Koreába.

Kínában tulajdonképpen az összes disszidens állandó félelemben él. A férfiak, akiknek sikerül átjutnia a határon, gyakran rabszolgaként dolgoznak a földeken. De nem panaszkodnak, mert a gazdálkodónak mindössze értesítenie kell a rendőrséget, aztán máris letartóztatják és visszatoloncolják őket Észak-Koreába. A kínai kormány nem akarja, hogy meginduljon a bevándorlók áradata, de a phenjani kormányzatot sem szeretné

felbőszíteni. Észak-Korea nemcsak kereskedelmi partnerük, de egyben olyan atomhatalom is, amely ott terül el a kínai határon túl, és fontos ütközőállamnak számít Kína és a dél-koreai amerikai jelenlét között. Pekingnem hajlandó menekültstátuszt adni az Észak-Ko-reából átszökőknek, ehelyett illegális „gazdasági menekülteknek” nevezi és hazasuppolja őket. A szökésünk előtt erről persze semmit sem tudtunk. Azt hittük, szívesen látnak majd bennünket. És akadtak helyek, ahol tapasztaltunk is ilyesmit, csak éppen nem a hatóságok részéről.

Az észak-koreai nők iránt komoly kereslet mutatkozott vidéken, mert nem volt elegendő kínai asszony. A kormány népszaporulat-ellenes stratégiája tiltotta, hogy a legtöbb házaspárnak egynél több gyereke szülessen, és a kínai kultúrában a fiúgyermek az értékesebb. Tragikus, de rengeteg lánymagzatot elvetetnek, illetve - ahogy az emberjogi szervezetektől tudjuk - születésükkor titokban elpusztítanak. Így azután Kínában túl sok a fiúgyerek, és amikor felnőnek, nem lesz elég nő, akit feleségül vehetnének. Vidéken a nő-férfi arány különösen rossz, mert a helybeli fiatal nők tömegeit a nagyvárosok csábítják magukhoz egy jobb élet és munkahelyek ígéretével.

A fizikai vagy mentális problémákkal rendelkező férfiak különösen nehezen találnak maguknak feleséget - az észak-koreai rabszolga-feleség piac ezeket az embereket és családjukat szolgálja ki. Csakhogy a feleségek nem olcsók: néha több ezer dollárba, egy szegény gazdálkodó teljes egyéves jövedelmébe is belekerülhetnek. Kínában természetesen törvény tiltja az emberkereskedelmet és az ilyen házasságokat - a rabszolga-feleségek gyermekei nem számítanak kínai állampolgároknak. Vagyis hivatalosan nem járhatnak iskolába, és a megfelelő személyazonosító papírok híján pedig idősebb korukban nem kaphatnak munkát. Az emberkereskedelem minden részlete teljességgel embertelen, mégis jelentős üzletnek számít Kína északkeleti részén.

Miután anyámmal és a másik észak-koreai nővel ettünk és pihentünk egy kicsit, Csefang, aki külön jött utánunk Csangpaj-ból, leült velünk, hogy megbeszéljük, mi lesz a következő lépés. Elmondta, hogy jön majd egy másik kínai férfi, aki levisz vidékre, hogy férjet keressen nekünk.

- Minket nem adhatnának el együtt? - kérdezett rá anyám. - Ez a lány igazából nem az unokahúgom, hanem a lányom.

A kövér közvetítőt ez mintha nem lepte volna meg.

— Sajnálom, de külön-külön kell eladnom titeket — jelentette ki. — Külön-külön fizettem értetek, és így nem vesztek pénzt a dolgon.

- De a lányom nem mehet férjhez - érvelt anyám. - Meg csak tizenhárom éves.

- Nézd, ne aggódj. Szerintem is túl fiatal - jegyezte meg Csefang. — Én is csak ember vagyok, mint te! Hogyan is adhatnék el feleségnek egy tizenhárom éves kislányt?

Aztán elmagyarázta, hogy amennyiben anyám belemegy abba, hogy külön adják el, úgy ő meg Jangszan maguknál tartanak engem, és nevelnek addig, míg idősebb nem leszek. Aztán majd döntenek a sorsomról. De addig megadják anyámnak a telefonszámukat, hogy kapcsolatban maradhasson velem.

Anyámmal pár percig beszélünk a dologról, és egyetértettünk abban, hogy ennél jobb megoldásban valószínűleg nem reménykedhetünk.

Anyám beleegyezett, hogy nélkülem adják el.

-Jó - bólintott Csefang. - Na és még mit akartok enni? Mert ha szeretnétek görögdinnyét, akkor holnap veszek nektek egyet.

Másnap reggel Csefang és Jangszan elvitt, hogy most először megnézhessem magamnak Kínát. Boltok mellett mentünk el, és életemben először láttam próbababát. Nem tudtam eldönteni, hogy igazi ember, vagy nem.

Jangszan észrevette, hogy bámulok. „Az csak egy műanyag baba, kislány.”

Képtelen voltam elhinni, hogy ennyi áru lehet az üzletekben. De voltak ott éttermek és árusok is, akik mindenféle ennivalót kínáltak. Az utcán kapni lehetett grillezett kukoricát és gyümölcsnyársakat, olyan gyümölcsökből, amiket még sosem láttam. Egyedül az epret ismertem fel, mert olyat korábban láttam egy tankönyvben. „Azt kérem!” - böktém rá.

Megvették nekem, és életemben először megízleltem az epret. El sem hittem,

annyira finom volt. Akár egész életemben csak ezt ettem volna. Eleinte nyugtalanított, hogy ezek a fényűző ennivalók túl drágák, de új ismerőseim azt mondták, ne törődjek vele.

Mostanra meggyőződésemmé vált, hogy Kína minden bizonnyal a legjobb hely a világon.

Kis híján elfeledkeztem az elmúlt pár nap borzalmairól is. Fejemet megtöltötte a rengeteg dolog, amit mind meg kell tanulnom. Nem tetszett, hogy nem értem, mit beszélnek körülöttem az emberek, ezért megkértem Jangszant, hogy tanítsa meg a mandarin kínai nyelv néhány egyszerű kifejezését. Az első ez volt: „Cső sisenmo?” vagyis „Ez mi?”. Amerre csak mentem, rámutattam valamire és kimondtam: „Cső si senmo?” Mire Jangszan megmondta a dolog nevét.

Első sétánk során elmagyarázott mindent, amit a közlekedésről tudnom kellett, és figyelt, nehogy lelépjek az útestre. Hje-szanban nem voltak közlekedési lámpák, mivel autó is alig akadt. Phenjanban pedig túl kicsi voltam ahhoz, hogy megfigyeljem a közlekedést. Itt azonban az úton átkelés előtt az embernek fel kellett néznie a jelzőlámpára, különben elütötték az autók. Hamarosan úgy éreztem, maga alá gyűr ez az egész. Beleszédültem, hogy ennyi különböző, élénk színt és embert látok. Annyira rosszul lettem az üzemanyag, a barbecue és a kipufogófiist szagától, hogy majdnem elhántam magam az utcán.

A közvetítő pár elindult velem a lakás felé. Amikor megérkeztünk, szóltak, hogy ideje elbúcsúznom anyámtól. Csefang mar készült, hogy a másik nővel együtt elvigye egy másik férfihoz, ahol eladja őket. Hirtelen kijózanodtam. Anyám elhagy, én pedig idegenekkel maradok. Anyám igyekezett bátornak mutatni magát, finom vonású, fáradt arcán jól láttam az eltökéltségét.

- Légy jó lány - kötötte a lelkemre. - Takarítsd ki a lakast mindennap, főzz ezekre az emberekre, hadd lássak, mennyire megéri itt tartaniuk.

Megmutatta a zsebében őrzött összehajtogatott papírdarabot, amin a kövér közvetítő telefonszáma állt.

— Felhívlak, mihelyt tehetem. Talán Ünmi mar ott var, amikor megérkezem.

Előző este a közvetítők fóliába csomagolt, puha, fehér kínai kenyeret adtak nekünk. Annyira finom volt, hogy úgy döntöttem, félreteszem, és majd odaadom anyámnak, hogy elmajszolja az úton. Amikor aztán elmentem előkeresni, kiderült, hogy a másik észak-koreai nő ellopta és megette az egészet. Nem adhattam semmit anyámnak, amikor búcsúzóul megöleltük egymást.

Miután anyám elment, egy darabig sírtam. Csefang és Jangszan úgy próbált jobb kedvre deríteni, hogy elvittek vacsorázni egy étterembe. Most először ettem ilyen helyen azóta, hogy apámmal Phenjanban jártam. Korábban sosem láttam eldobható evőpálcikát, és Csefangék megmutatták, hogyan kell úgy szétválasztani őket, hogy ne törjenek el. Hatalmas adag disznóhúst rendeltek paprikával és sült rizzsel. Addig ettem, míg egyszerűen nem fért már több belém.

Azon az estén Jangszan elkezdett leckéket adni higiéniaiából. Még sosem láttam vízöblítéses vécét, úgyhogy elmagyarázta, hogyan működik. Azt hittem, fel kell guggolni rá, mint a „pottyán-tósokra”, amiket Észak-Koreában használtunk. Azt is megmutatta, hogyan mossak kezet a mosdókagylónál, és emlékeztetett rá, pontosan mit is kell csinálnom a fogkefével és fogkrémmel. Apám letartóztatását követően olyan szegények voltunk, hogy az ujjunkra sót szórtunk, és úgy mostunk fogat. Azt is elmondta, hogy a kínai nők eldobható betétet használnak a menstruációjuk alatt. Észak-Koreában csak egy vékony rongyunk volt, amit időnként ki is kellett mosni, ezért havonta előfordult, hogy napokon át nem hagyhattam el a házat. Amikor a kezembe nyomta a műanyagba csomagolt, puha, pamuttapintású betétet, fogalmam sem volt, mit kell vele csinálnom. És annyira jó illata volt, hogy a legszívesebben félretettem volna, hogy majd valami másra használjam el. De tetszett az elgondolás, mert jóval nagyobb szabadságot adott a nőknek.

Jangszan másnap elvitt egy közfürdőbe, ahol több nő zuhanyozott együtt egy teremben. A filmekben már láttam zuhanyt, de most próbálhattam ki először. Olyan csodálatos érzés volt, ahogy rám záporozott a meleg víz. Jangszan a fejem búbjától a sarkamig alaposan megmosdatott szappannal, valamit a fejemre szórt, hogy elpusztítsa a terveket, aztán a hajamra zuhanysapkát húzott. Észak-Koreában mindenki tetves volt, és egyszerűen nem lehetett megszabadulni tőlük. Úgyhogy ez a kezelés óriási

megkönnyebbülést hozott.

Néhány óra elteltével végeztünk az átalakítással. Tiszta hajjal, új ruhában indultunk vissza a lakásba. Amikor Csefang meglátott, rám mosolygott, és így szólt: „Valósággal ragyogsz!”

Eközben anyámat és a másik észak-koreai nőt - aki ellopta a kenyerünket - eladták egy ta laopanndk., vagyis emberkereskedő „nagyfőnöknek”, akit Hungvejnek hívtak. Az észak-koreai feleségkereskedelemre egész gengszterszervezet szakosodott, kezdve a „szolgáltatókkal” a határ észak-koreai oldalán; aztán jöttek a nagykereskedők, mint a kopasz koreai-kínai közvetítő Csangpaj-ban, meg a csangcsuni pár. A Hungvejhez hasonló főnökök a hierarchia csúcsán helyezkedtek el, és gyakran egyéni ügynökök egész hálózata dolgozott nekik.

A Hungvej nevű férfi han kínai volt - ez Kína többségi etnikai csoportja -, és egy árva szót sem beszélt koreaiul. A harmincas évei elején járt, magas, hosszúkás arcú, sűrű hajú férfi volt. A csoport busszal és taxival utazott egyre beljebb Kína területére, és anyámnak fogalma sem volt, hová tartanak. Éjszakára megálltak valami sötét, hideg vidéki háznál. Egy öregember érkezett, aki tüzet rakott nekik, és Hungvej kézmozdulatokkal jelezte anyámnak, hogy ez a férje; vele kellett aludnia. Csakhogy becsapták, mert a férfi csak egy újabb közvetítő volt. Az emberkereskedők mindig kipróbálják árujukat eladás előtt — így tett Hungvej is. Anyámnak nem volt más választása, mint elfogadni a helyzetet.

Hungvej másnap elvitte anyámat meg a másik észak-koreai nőt a Pekingtől hatszáz kilométerre északkeletre fekvő Csincsou mellé, egy másik házba. Ott rendbe szedte őket, adott nekik új ruhákat, meg kozmetikumokat. A másik nő hamar elkelt, de ahhoz több idő kellett, hogy anyámnak megfelelő férjet találjanak. A következő napokban Hungvej több férfinak is megmutatta. Miközben az árán alkudoztak, anyám úgy érezte magát, mintha valami zsák krumplics lenne a piacon. A férfiak olyanokat mondtak, hogy túl sovány, vagy túl öreg, az ára pedig egyre lejjebb ment. Egy nő magával hozta a szellemi fogyatékos fiát, hogy feleséget vegyen neki; anyám erre nem volt hajlandó. (A közvetítők általában nem kényszerítik rá a nőt, hogy elfogadja a férjet, mert tudják, hogy ebben az esetben el fog szökni, ami meg nem tesz jót az üzletnek. Ha azonban makacskodnak, akkor megverik őket, vagy átadják a

rendőrségnek, hogy visszaküldjék őket Észak-Koreába.) Végül egy földművescsalád érkezett a fiukkal, aki a harmincas évei elején járt, de még nem volt nős. Anyámat körülbelül 2100 dollárnak megfelelő összegért adták el nekik.

Még aznap el is vitték a házukba, ami mintha a semmi közepén állt volna. Igen szerény, bádogtetős hajlék volt, kőből és gipszből építették. Április eleje volt, ezért a földeket már felszántották, és minden készen állt arra, hogy elvessék a kukoricát és babot. Anyám mostanra még csak pár kínai szót tudott, így el kellett mutogatnia új „férjének”, hogy használni szeretné a telefont, mert fel akar hívni. A férfi először elutasította, de néhány napi sírás és rimankodás után engedett neki. Annyira örültem, amikor megcsördült a kövér közvetítő mobilja, és a kezembe nyomta, hogy beszélhessek anyámmal.

- Ünmivel találkoztál? - tudakoltam.

- Nem, kislányom - felelte. - Nem láttam itt egyetlen északkoreait sem.

A hangjából éreztem, hogy borzalmas állapotban van. Napok óta nem aludt, képtelen volt rájönni, hogyan mondja el új családjának, hogy altatóra van szüksége, arra a fajtára, amit otthon is szedett, ha épp megengedhette magának. Most már bánta, hogy belement, hogy engem hátrahagyjon. Nem védhet meg, és a nővéremre sem talált rá. Igyekeztem felvidíteni, azt mondtam neki, hogy ne aggódjon, minden rendben van, és ott a telefonszám, amin bármikor elérhet.

Ezután több héten át nem tudott felhívni.

A család elzárta a mobiltelefont, a pénzt, még az ételt is. Anyámnak rá kellett jönnie, hogy nemcsak a felesége lett egy kínai gazdálkodónak, de az egész családja rabszolgája is. Főznie kellett, takarítania, és a földeken dolgoznia. Időről időre könnyör-gött nekik, hadd hívhassa fel újra a kislányát, de rá se hederítettek, nem számított, akármennyit is zokogott. Az ő szemükben anyám egyfajta háziállat volt, nem emberi lény.

13.

Paktum az ördöggel

Anyám még csak három napja ment el, amikor Csefang megpróbált megerőszkolni.

A lakásában két hálószoza volt, ezeket egy folyosó választotta el. A szobám Csefangéval és Jangszanéval szemben volt, és egyedül aludtam benne, amikor a férfi a sötétben bemászott az ágyamba. Alkoholszaga volt, durván megragadott. Annyira megdöbbsentem, hogy rugdosni kezdtem, igyekeztem kiszabadulni a szorításából.

— Csönd! — súgta fojtott hangon. — Még felébresztetted!

- Ha nem enged el, sikítok!

Vonakodva elengedett, és visszament a barátnőjéhez, aki aludt.

Pár nap múlva újra próbálkozott. Ezúttal annyira leitatta Jang-szant, hogy a nő elájult, aztán Csefang az éjszaka közepén megjelent a szobámban. Megint csak úgy sikerült megszabadulnom tőle, hogy rúgtam, sikoltoztam, és haraptam. Úgy gondoltam, csak akkor menekülhetek meg, ha úgy viselkedek, mint aki megörült. Annyira vadul hánytam-vetettem magam, hogy rá kellett jönnie, csak úgy tudja befejezni azt, amiért odajött, ha komoly kart tesz bennem, tán meg is öl. Ebben az esetben azonban semmi pénzt nem hozok a konyhára. Így hát feladta.

- Na jó - mondta. - De ebben a házban nem maradhatsz. Eladlak egy földművesnek.

- Jó - vágtam oda. - Akkor adjon el.

Néhány nap múlva visszatért értem a férfi, aki megvette, majd eladta az anyámat.

Valójában nem is Hungvejnek hívták, de hát mindenről hazudott. Azt mondta, huszonhat éves, pedig harminckettő volt. Az én valódi életkoromat nem tudta, mert Csefang, a kövér közvetítő azt állította, hogy tizenhat vagyok. Senki sem mondott igazat.

Igyekeztem megtanulni kínaiul, de csak roppant keveset értettem. Hungvej egyedül kézmozdulatokkal tudott kommunikálni velem. Hosszú utunk előtt elvitt egy kínai étterembe reggelizni. Én annyira rémült voltam, hogy a kezem szörnyen remegett. Eddig még meg akart erőszakolni minden közvetítő, akivel csak találkoztam Kínában, és feltételeztem, hogy ez a férfi sem lesz más. Hungvej egyfolytában azt mutogatta, hogy egyek, de képtelen voltam. Bármennyire alultáplált és vézna voltam is, elment minden étvágyam. Az étel miatt jöttem Kínába, de most a gondolatától is rosszul lettem.

Jó néhány busszal jutottunk el Hungvej területére, ami Csao-jang ősi városától Csincsou forgalmas kikötőjéig nyúlt el. A buszok gyakran megálltak, és az egyik állomásnál egy árus szállt fel, hogy jégkrémet áruljon az utasoknak. Hungvej vett nekem egyet. Már jó ideje nem ettem, és ekkor hirtelen visszatért az étvágyam. El sem hittem, hogy valami ennyire finom lehet. Megettem az egészet, de már rég elfogyott, mikor gondolatban még mindig nyalogattam.

Azt az éjszakát egy Csincsouhoz közeli kisváros fogadójában töltöttük. Este érkeztünk, és én akkorra annyira nyugtalanná váltam, hogy egy falatot sem tudtam enni. Így aztán Hungvej elvitt magával egy boltba, hogy bevásároljunk. Megértettem, azt szeretné, ha összeszededegetném mindazt, amire szükségem van - én azonban még sosem láttam ilyen fényűző holmikat, és azt próbáltam elmagyarázni neki, hogy semmire sincs szükségem. Erre választott helyettem. Fogott egy csinos fogkefét, szappant és egy takaros, hímzett törölközőt. Láttam, hogy a bőröm érdes az alultápláltságtól meg a hideg, száraz szélből, ami telente Észak-Ko-reában fúj, ezért vett nekem hidratálókrémet. Minden annyira szép volt, hogy kezdtem megnyugodni. Arra gondoltam, hogy talán nem is olyan rossz ember.

Amikor visszatértünk a fogadóba, olyan mobiltelefont mutatott nekem, amelyet még sosem láttam. Nemcsak beszélni lehetett rajta, de zenélt, sőt volt benne fényképezőgép is. Hungvej épp azt mutatta, hogy videót is le tud

játszani, amikor váratlanul anyám jelent meg a képernyőn, integetett, és köszönt. Olyan izgatott lettem, hogy el sem hittem, őt látom.

„ÓmmalÓmmal”- kiabáltam a telefonba, és kikaptam a kezéből. Azt hittem, anyam hozzám beszél, és megpróbáltam válaszolni neki. Hungvej megdöbbsent. Fogalma sem volt, hogy az anyám az a nő, akit nemrégiben eladott. Ahogy nekem, neki is megmutatta a telefont, és készített róla egy kis videót, hogy megmutassa, hogyan működik.

Teljesen elkeseredtem, amikor ráébredtem, hogy az anyam nem hozzám beszél a telefonban. De annyira jólesett látnom az arcát. Azt gondoltam, ez azt jelenti, hogy hamarosan személyesen is találkozunk.

Azon az éjszakán valamivel később Hungvej jelezte, hogy ő a férjem, és le kell vele feküdnöm. Aztán megpróbált megerősöskolni.

Újra csak nem hagytam magam, rúgtam, haraptam, üvöltöttem mint egy őrült. Akkora lármát csaptam, mintha öltek volna valakit a szobánkban. Így aztán feladta, és elment aludni. Az egész éjszakát ülve, hátamat a falnak vetve töltöttem, vérekes szemmel meredve magam elé, várva, mikor próbálkozik újra.

Másnap reggel ajándékokkal és kedvességgel igyekezett megnyerni magának. Elvitt egy üzletbe, ahol vett nekem egy farmernadrágot, egy pulóvert meg sportcipőt. Láttam már ilyen cipőt, még amikor Észak-Koreában titokban a kínai tévét néztem. Arról álmodoztam, hogy egyszer talán lesz nekem is. Az álom valóra vált, de én nyomorultul éreztem magam. Kezdtém rájönni, hogy a világ minden enivalója és minden sportcipője sem tehet boldoggá. A tárgyak értéktelenek. Elvesztettem a családomat. Nem szeretett senki, nem voltam szabad, nem voltam biztosságban. Életben voltam, de nem maradt semmi, ami miatt érdemes lett volna élnem.

A kisvárosban töltött nap után Hungvej bérelt egy taxit, hogy bevigyen minket Csincsouba. Kivett egy egyszobás lakást egy négyemeletes épületben, valami régebbi városrészben, ami az állatkert meg egy nagy park közelében volt. Úgy láttam, kellemes lehet ott élni, de rettegtem, mert ott volt Hungvej. Újra megpróbált megerősöskolni. Én pedig megint úgy küzdöttem vele, mint akinek nincs veszítenivalója - mintha valami démon szállt volna meg. Annyira tele voltam félelemmel és haraggal, hogy ha álomban véletlenül

hozzám ért, azonnal sikoltozni kezdtem, és annyira zokogtam, hogy képtelen voltam abbahagyni. Kis híján elvesztettem az eszméletemet, és azt hiszem, ez eléggé megriasztotta. Rájött, hogy erővel nem tehet a magáévá, hacsak nem hajlandó azt is megkockáztatni, hogy eközben esetleg megöl.

Ezért aztán napokra vagy hetekre bezárt a lakás egyik helyiségébe - nem tudom, mennyi időre. Csak azért nyitotta rám az ajtót, hogy ennivalót hozzon. De még mindig nem gondoltam meg magam. Így hát egy nap elhatározta, hogy megvilágítja előttem a helyzetemet.

Két-három órán át kellett utaznunk, mire elértünk egy vidéki házhoz, ahol Hungvej bemutatott egy fiatal, terhes észak-koreai lánynak, aki egy kínai férfival élt. Hungvej vele fordította le a szavait, hogy egészen biztosan megértsem: ha nem vagyok hajlandó lefeküdni vele, akkor elad egy földművesnek. Azt akarta, hogy felfogjam, ő mennyivel jobb lehetőséget kínál nekem. „Akkor adjon el” - feleltem a lánynak.

Hungvej hitetlenkedve csóválta a fejét. Egy időre magunkra hagyott bennünket, hogy átgondoljam a dolgot. A lány elmondta, hogy Hungvej magas árat remél értem, mert szűz vagyok és szemmel láthatólag nagyon fiatal.

Azt hittem, megbízhatok ebben a lányban, mivel mindketten észak-koreaiak vagyunk, és biztosan meg fog szálni. „Segítesz elmenekülni? - kérdeztem tőle. - Segítesz megszökni és megkeresni az anyámat?”

A lány beszélt a férjével, és belementek a dologba. Tervet készítettünk. Amikor Hungvej épp nem figyelt oda, kisurrantam a hátsó ajtón, átugrottam a kerítésen, és elfutottam egy romos házhoz az erdőben. A lány kínai anyósa hamarosan csadakozott hozzám. Néhány óra elteltével egy férfi érkezett motorbiciklin, hogy elvigyen az egyik rokonuk házába, amely a hegyek között volt.

Amikor odaértünk, kiderült, hogy becsaptak. Az észak-koreai lány meg a férje elraboltak Hungvejtől, és most ők maguk próbálták meg eladni engem. Odahívtak egy közvetítőt, a lány pedig ezekkel a szavakkal fordult hozzám: „Ha hajlandó vagy lefeküdni ezzel a férfival, akkor keres neked egy gazdag, fiatal férjet valamelyik nagyvárosban. És akkor nem kell földműveshez

hozzámenned.”

Nem voltam hajlandó. Azt válaszoltam nekik, hogy előbb halok meg, mintsem ezt hagynám, hogy megtörténjen.

Az észak-koreai lány úgy egy hetet töltött velem, és közben megpróbált rábeszélni, hogy hagyjam eladni magam. Ezalatt volt időm gyakorolni a kínait - eléggé jól is haladtam.

Közben Hungvej összehívta néhány gengszter ismerősét, hogy segítsenek megkeresni engem. Motorjaikon bejárták az egész területet, házakat, fészereket kutattak át a búvóhelyem után. A házaspár, akik elraboltak, azt mondták neki, hogy elszöktem - ő azonban nem hitt nekik. Megpróbálta megfenyegetni őket, hogy visszaszerezzen, ám azok kitartottak a meséjük mellett. A kínai férfi, aki elvitt, még azt is felajánlotta, hogy segít a kutatásban.

Emberkereskedő-kapcsolatai segítségével Hungvej egy idő után meg is tudta, hol rejtettek el. A következő ajánlatot tette a házaspárnak: ha nem működnek együtt vele, feljelenti őket a rendőrségen, és engem visszaküldenek Észak-Koreába. Ha azonban sértetlenül visszaszolgáltatnak neki, akkor hajlandó engem visszavásárolni. Elfogadták az ajánlatot. Így Hungvej kétszer vett meg. Sosem értesültem a pontos összegről, de azt tudom, hogy jóval több volt, mint amit Csefangnak kellett értem fizetnie.

Amikor egy másik motoros férfi tűnt fel hegyi rejtekhelyemnél, azt hittem, végre megmentenek. Ehelyett bevitt a városba, ahol Hungvej várt egy csapat rossz arcú férfi társaságában. „Jól vagy? - kérdezte. - Bántottak?”

Csak megráztam a fejem, jelezve, hogy nem. Most már többet értettem abból, amit mondott, de nem akartam beszélni vele.

Amikor az észak-koreai rabszolga-feleségek elszöknek a közvetítőjüktől, általában nagyon megverik, néha meg is ölik őket. Hungvej azonban nem tett ilyet. Mintha örült volna, hogy visszakapott, ezért bőséges vacsorára hívta egy étterembe az összes gengsztert, aki segített neki a keresésben. Azon az éjszakán busz-szal visszamentünk Csincsuba.

Miközben a buszállomásról a lakás felé tartottunk, erős voltam és higgadt, mert már elhatároztam, hogy inkább megölöm magam, de nem fogadom el ezt az életet. Semmi más felett nem rendelkezhettem, de ez az utolsó döntés az enyém volt. Amióta elhagytam Észak-Koreát, minden áldott nap sírtam, még hozzá annyit, hogy azt hittem, nem maradhatott sok könnyem. De életem utolsó napján nem fogok sírni.

Miközben én feladtam mindent, Hungvejt eltöltötte a remény. Nem volt vallásos ember, de néha imádkozott Buddhához. Számomra a vallás egész gondolata idegen volt. Észak-Koreában mi csak a Kim-dinasztiát, a diktátorokat imádtuk, és minden hitünket a dzsucséba vetettük, a Kim Irszen által megalkotott nemzeti önrendelkezés doktrínájába. Szigorúan tilos volt minden egyéb vallás gyakorlása, ez akár az ember életébe is kerülhetett. A jövőmondók azonban nagyon népszerűek Észak-Koreában (noha hivatalosan ők sincsenek engedélyezve), és sokan nagy jelentőséget tulajdonítanak bizonyos dátumoknak és számoknak. Ezért megértettem Hungvej kivételesen babonás természetét. Miközben a lakás felé mentünk, megszámlolta a lépteit, és amikor hazaértünk, ugyanannyi rituális papírpénzt gyűjtött meg - ez amolyan pénzféleség, amit a halál utáni életbe küldenek az ősöknek tett felajánlásként. De nem vált be a dolog.

Újra megpróbált megerőszkolni. Karomat leszorította az ágyra, én azonban megharaptam, jókorát rúgtam bele, és kiszabadítottam magam. Kifutottam a konyhába, megragadtam egy kést, kimentem az erkélyre és a torkomhoz emeltem.

Aztán koreai nyelven sikoltozni, őrjöngeni kezdtem. „Ha a közelembre jössz, leugrok!” - Nem érthette, mit mondok, de a szememből kiolvashatta, hogy felkészültem a halaira.

Megnyugtató hangon mondogatni kezdte, „pie túrig, pie tung”, ami kínaiul annyit tesz: „ne mozdulj. Egyszerű szavakat használt, hogy megértsem, és elmutogatta, hogy van egy ajánlata. „Te a feleség - mondta. - Akkor mama jön. Papa jön. Testvér jön.”

Ezzel sikerült megragadnia a figyelmemet. Lassan letettem a kést. Leültünk, és pantomimmai meg a legegyszerűbb kifejezésekkel tudatta velem az elgondolását: ha hajlandó vagyok a hsziao~hszifu]2^é.nt - „kis feleségeként”,

azaz a szeretőjeként - élni vele, akkor megkeresi anyámat, és visszavásárolja. Utána felkutatja apámat Észak-Koreában, és fizet egy közvetítőnek, hogy hozza át Kínába. És segít megtalálni a nővéremet.

És ha nem megyek bele ? Egyértelmű volt, hogy nem tud eladni, így akkor átadna a kínai rendőrségnek. Ezt persze soha nem hagytam volna.

Nem voltam ugyan képes logikusan gondolkodni akkor, de felismertem a lehetőséget, hogy tehetek valamit, ami nem egyedül rajtam segítene. Életem nagy részében csak magamra gondoltam. Most azonban lehetőségem nyílt arra, hogy a büszkeségem helyett a családomra gondoljak. Hajlandó lettem volna meghalni, hogy elkerüljem a szégyent, amit az erőszak tétel jelent. Most viszont lett egy másik választásom: meghalhatok önző módon, vagy megmenthetem a családomat.

Visszont előbb fontolóra kellett vennem: megbízhatok-e ebben a férfiban?

Amióta csak elhagytam Észak-Koreát, mindenki hazudott nekem. Volt azonban valami abban, ahogy Hungvej előadta az ajánlatát, és ettől elhittem, hogy őszintén beszél. Végtére is, miután elszöktem, mindent megtett, hogy megtaláljon. Tisztában volt azzal, hogy ha nem tartja be a szavát, akkor megölöm magam, és a maga barbár módján mintha valódi érzéseket táplált volna irántam.

Jobban belegondolva, mégsem volt választási lehetőségem.

Sokáig nem úgy gondoltam a dologra, mint nemi erőszakra, hanem mint üzleti megállapodásra. Csak most, annyi idő elteltével tudom elfogadni a történeteket minden iszonyú velejárójukkal együtt. Mindössze tizenhárom és fél éves voltam, a koromhoz képest kicsi. Amikor Hungvej rám feküdt, azt hittem, kettéhasadok. Félttem. Az egész olyan fájdalmas, visszataszító és erőszakos volt, hogy úgy éreztem, ez nem is velem történik. Egy idő után mintha elhagytam volna a testem, és letelepedtem volna a padlóra az ágy mellé. Onnan figyeltem magamat, de közben nem voltam saját magam.

Mihelyt Hungvej végzett, kimentem a fürdőszobába, és mintha órákon át

zuhanyoztam volna. Olyan mocskosnak éreztem magam. Annyira kétségbe voltam esve. Addig súroltam a bőrömet, míg ki nem serkedt a vérem, és ettől kicsit jobb lett. Rájöttem, hogy a fizikai fájdalom segít abban, hogy a belső kínom enyhüljön. Ezért egy időre szokásommá vált tehát, hogy csipkedem és durva ronggyal horzsolom le a bőröm. Néha csak így tudtam elmenekülni a belső fájdalom elől.

Amikor Hungvej bejött, hogy megnézzze, miért folyik olyan hosszan a víz, a fürdőszoba padlóján talált, ernyedten, kis híján vízbe fúlva. Egy szót sem szólt, csak bevitt az ágyba, de láttam, hogy az arcán könnyek csorognak.

Olyan volt, mintha elvesztettem volna a józan eszemet. A szexet annyira taszítónak találtam, hogy minden éjjel hánytam. Sokáig képtelen voltam napi pár kanál rizsnél többet megenni. Egy idő után belefásultam, és Hungvej azt hitte, hogy kezdem összeszedni magam. Pedig csak gépiesen úgy tettem, mintha élnék, és közben távolról figyeltem magam - mintha holmi véget nem érő filmben szerepelnék. Más sem maradt bennem, csak parázsló gyűlölet ez iránt a férfi iránt. Arról fantáziáltam, hogy álmában megölöm és elszököm. De hová is mehetnék most már?

És ki mentené meg a családomat? „Hamarosan megkeressük anyádat - szólt egy reggel Hungvej. - De a kettőnk üzlete nem csak ennyiből áll. Segítened kell nekem a vállalkozásomban.”

Még csak két hónapja voltam Kínában, amikor elkezdtem Hungvejnek dolgozni. Odahozott a lakásba két észak-koreai lányt, én pedig beszéltem velük, és egy kicsit tolmácsolni is tudtam. Segítettem rendbe hozni magukat, mint annak idején Jangszan, ruhákat és kozmetikumokat választottam nekik, leckét adtam higiéniaiából. Anyámtól és tőlem eltérően ezek a lányok tudták, hogy a szökésük után Kínában el fogják adni őket. Azt mondták, nem számít. Még mindig jobb, mint meghalni Észak-Koreában.

Hungvej magával vitt, hogy vidéken segítsek pénzzé tenni ezeket a nőket. Miután végeztünk az üzlettel, visszatértünk abba a faluba, ahol eladta anyámat, és megismertem kínai „férjét”. Mostanra beszéltem annyira a nyelvet, hogy el tudjam mondani: vissza szeretném vásárolni az anyámat. Kialkudtuk az árat - ez volt életem első üzleti tranzakciója. Hungvej kicsivel több mint 2000 dollárt fizetett, hogy visszaszerezze nekem anyámat, én pedig

magamban örültem, hogy pénzt vesztett a dologgal.

Néhány nap múlva vidékén, egy titkos helyen találkoztunk a családdal, hogy nyélbe üssük az üzletet. Anyám már messziről észrevett, és rohanni kezdett a földúton, hogy megöleljen. Nem tudta, mi történt velem, és azt sem, hogy érte jöttem. Egyetlenegy-szer sikerült titokban felhívnia Csangcsunban a kövér közvetítőt, Csefangot, de a férfi csak annyit tudott mondani neki, hogy én már nem vagyok vele. Annyira megörültünk egymásnak, hogy a boldogságtól sírtunk, és képtelenek voltunk abbahagyni. Több hét óta most először mosolyogtam; úgy éreztem, megint élek.

Anyám megszokásból a hátára kapott, mint amikor kisgyerek voltam. „Lássam csak, mennyit nőtt az én kutyuskám, míg nem voltam vele” - mondta. Csakhogy én már nem voltam kutyuska. Később elmesélte, hogy kisminkelve, az új ruháimban alig ismert fel. Én sem ismertem rá magamra. Már nem gyerekek néztem ki, és eltűnt belőlem minden, ami gyerekre emlékeztet. Olyan volt, mintha a vér megalvadt volna az ereimben, én pedig valaki mássá változtam volna át. Nem volt bennem szánalom senki iránt, beleértve a lányokat is, akiket segítettem eladni... beleértve saját magamat. Egyetlen célom volt: hogy újra összehozzam a családomat.

A nővéremről nem kaptunk semmi hírt. Hungvej elmondta, hogy kérdezősködött a többi közvetítőnél, hátha tudják, mi történt vele, de nem derült ki semmi. Ez csalódás volt, de azért még mindig reménykedtem, hogy a hálózatát fel tudjuk használni Ünni megtalálására.

Anyám maga mögött hagyta azt a szörnyű gazdaságot, és vissza sem nézett. Hárman tértünk vissza Csincsuba.

Még mindig gyűlöltem Hungvejt, de megtanultam vele élni. Eleinte néha nyers volt a modora, de idővel megenyhült, és azt hiszem, elkezdett tisztelni, bízni bennem, és a maga módján szeretni.

Az élete sosem volt könnyű. Egy gazdaságban született, amely nyugatra feküdt Csaolangtól, a buddhista szentélyek, parkok, felhőkarcolók és utcai bandák ősi városától. Tizenkét vagy tizenhárom évesen a városba szökött, és egy olyan bandába állt be, amelyik egy sor karaokeklubot tartott az ellenőrzése alatt. Ezek azonban nem olyan barátságos, éneklős helyek voltak,

mint amiket Szöulban vagy máshol látni. Itt a nők az italok felszolgálásán kívül többet is tettek a vendégek szórakoztatásaért. Hungvejnek persze nem volt semmilyen végzettsége, de írni-olvasni tudott, és igen eszes volt. Tizenöt éves korára már volt a bandája főnöke, és létrehozta a saját karaokebirodalmát. Arra használta az összeköttetéseit, hogy különféle üzletekbe fogjon, mint például az éttermek vagy ingatlanfejlesztés. Űgy két évvel azelőtt, hogy átszöktem volna Észak-Koreából, kezdett foglalkozni az emberkereskedelemmel is. Egy ideig ebben volt az igazán nagy pénz.

Csaojangban Hungvejnek volt egy kínai felesége és két gyereke, egy fia meg egy lánya. Később megtudtam, hogy a lánya mindössze egy évvel fiatalabb nálam.

Anyám a visszavásárlása után felvilágosította, hogy valójában nem tizenhat, hanem tizenhárom éves vagyok. Én sohasem próbáltam elmondani neki, mennyi idős vagyok, mert nem hittem, hogy bármit is jelentene. De Hungvejt mintha megrázta volna a hír. „Sosem feküdtem volna le vele, ha tudom, hogy olyan fiatal” - mondta.

Nem tudom, hogy ez igaz volt-e. Mindenesetre ezután gyen-gédebben bánt velem, én pedig már-már emberi lénynek láttam. Ettől függetlenül továbbra is elvártam, hogy betartsa az ígéreteit, beleértve azt, hogy apámat áthozza Észak-Koreából. Hungvejnek voltak kapcsolatai Csangpajban, köztük néhány nő, akik azzal foglalkoztak, hogy üzeneteket hoztak-vittek át a határon. Űket fizették meg azért, hogy pénzt utaljanak át azoknak az észak-koreaiaknak, akiken segíteni akartak a külföldön élő rokonaik. Emellett kínai mobiltelefonokat is csempészték az országba, hogy a szétválasztott családtagok tartani tudják a kapcsolatot. Ez igen veszélyes volt, de a megfelelő összegért el lehetett intézni.

Augusztusban Hungvej ezeket a közvetítőket bízta meg az apám felkutatásával.

E
by

14.

Születésnap ajándék

Augusztus 15-e nagy nap Észak-Koreában, mert ilyenkor ünnepeljük, hogy Japán 1945-ben letette a fegyvert. 2007-ben ezen a napon sikerült a közvetítőnek végre rátalálnia apámra Hjeszan mellett, a régi lakásunkban. Nem volt saját telefonja, és veszélybe sodorhatta volna, ha bármi más módon próbálunk kapcsolatba lépni vele. Így aztán a nő, akit megbíztunk a feladattal, átadott neki egy kínai mobilt. Amikor a megbeszélte időben felhívtam, apám az erkélyen kuporgott és a Jalu folyót bámulta.

— Abodzsi? Janmi vagyok! Jól vagyunk, Omma is meg en is. Te hogy vagy?

A vonal túlsó végén csend volt. Apám el sem tudta hinni, hogy csaknem öt hosszú hónap elteltével beszélhetünk egymással.

- Jól vagyok, kislányom - felelte végül. - Örülök, hogy hallom a hangodat. Hol vagy?

De nem volt sok időnk, mert a rendőrség megpróbálta kiszűrni az illegális hívásokat. Annyit azonban el tudtam mondani neki, hogy anyámmal Kínában vagyunk, mindketten biztonságban. Ünmit egyelőre nem találtuk meg, de keressük.

— Annyira hiányzol, apa — mondtam. — Áthozatlak Kinaba. Fizetünk egy közvetítőnek, hogy vezessen át ide.

- Miattam ne aggódj, kérlek - felelte.

- Te csak gyere, apa, én majd gondoskodom mindenről.

Aztán arról beszéltem, hogy amikor már ő is velünk lesz, majd együtt tudunk kutatni Ünmi után.

- Rendben - egyezett bele. - Akkor megyek.

Az ügynökünk távozása után apám egész éjjel sírt.

A szökésünkét követően nagyon sokáig keresett bennünket. Visszament arra a címre, amit Ünmi hagyott nekem, és megtudta, hogy Dzso Jangénak hívják a nőt, akivel elmentünk. Amikor apám azt követelte, hogy árulja el, mi történt a feleségével és lányaival, a nő beismerte, hogy anyámmal együtt átküldött Kínába, azonban azt állította, hogy semmit sem tud Ünmiről.

Apámnak fogalma sem lehetett arról, mi várt ránk a határ átlépése után. Jange mindössze annyit közölt vele, hogy olyan helyre mentünk, ahol van számunkra enivaló. Apám csak abban reménykedhetett, hogy valahogy kapcsolatba lépünk vele.

A távozásunk után a bátyja és a korábbi szomszédunk megbeszéltek egy nővel, hogy költözzön oda hozzá, takarítson és főzzön rá. Mindannyian úgy gondolták, hogy anyám sosem tér vissza. Apám elmesélte, hogy képtelen volt aludni, enni, és nem bírta abbahagyni a sírást.

Eközben több ismerősünk is azt képzelte, hogy apám volt az, aki Kínába küldött bennünket. Hiszen mégiscsak okos ember' számos összeköttetéssel. Már hogyan tudná, hová lettünk?

A lakásunk másik szobájában élő kamasz lányoknak meggyőződése volt, hogy nekik is segíthetne átjutni Kínába. Igen szegények és kétségbeesettek voltak. Apám azt mondta nekik, hogy nem tud a segítségükre lenni, de azok csak tovább könyörögtek neki, egyre csak azt hajtogatták, hogy képtelenek tovább élni Észak-Koreában.

Végül belement abba, hogy segédkezik a szökésükben, azzal a feltétellel, hogy indulás előtt tudatják az anyjukkal az elhatározásukat. Aztán megadta nekik Jange címét, és a lányok az ő közreműködésével át is szöktek Kínába, de az anyjuknak nem szóltak. Tisztában voltak azzal, hogy nem engedné el őket. A nő apámat hibáztatta, amikor rájött, hogy a lányai eltűntek. Apám később bevallotta anyámnak, hogy Jangétól 100 kínai jüant kapott (ez nagyjából 13 dollárnak felel meg) azért, mert hozzá küldte a lányokat. Azt mondta, bűntudata van miatta, mert az anyjuknak annyi gyötrelmet okozott vele. Azt azonban nem tudta meg soha, hogy feleségnek adták el őket - sem

azt, hogy velem és anyámmal ugyanez történt. Egyszerűen úgy gondolta, hogy egyes gazdag kínaiak fizetni is hajlandók, hogy észak-koreaiakat fogadhassanak örökbe.

További hat hétbe telt megszervezni apám sikeres átszöktetését. Tudtam, hogy még mindig nagyon beteg, bár azt hittem, csak túl sokat dolgozik, és nem eszik eleget. Amikor újra telefonáltam, azzal biztattam, hogy Kínában majd gondoskodom a rendes táplálkozásáról, és akkor újra visszanyeri az egészséget.

- Igen, hát persze - felelte. Mindig annyira bizakodó volt - sosem panaszkodott a fájdalmai miatt. De hallottam a hangján, hogy fogy az ereje. Nem volt vesztegetni való időnk.

Közben megkedveltem kellemes lakásunkat és azt a csincsoui negyedét, ahol a park és a piac közelségét is élvezhettem. Hamarosan azonban továbbköltöztünk.

A házunk előtt, a főúton volt egy virágbolt, ami rettentően vonzott, mert ilyesmit korábban sosem láttam. Ha valaki Észak-Koreában virágot akar, akkor megy és szed magának. Itt azonban egész üzleteket töltöttek meg gyönyörű virágokkal. Néha pusztán azért is beóvakodtam a boltba, hogy beszívjam az édes, egzotikus illatot - de sosem vettem semmit. A tulajdonosnő egy idő felfigyelt rám. Hamarosan mosolyogva üdvözölt, és integetett, a beléptem. Ez nyugtalanított, mert tudtam, ha bárki megtudná, hogy illegálisan az országba érkezett észak-koreai vagyok, akkor a rendőrség a nyomunkba szegődne. Amikor beszámoltam Hung-vejnek aggodalmairól, összecsomagolt mindent a lakásban, és másnap már költöztünk is. Valószínűleg egyébként is hamar odébb-álltunk volna, mert kockázatos volt túl hosszasan időzni egy helyen.

Az új otthonunk a város egészen más részében volt: egy műteremlakás konyhával és fürdőszobával. Néha kilenc nő is aludt nálunk a padlón, arra várva, hogy eladják őket.

Anyám nem mozdult ki, a lakással kapcsolatos teendőket vegezte. Engem

azonban Hungvej elküldött ügyeket intézni, ahogy annak idején Csefang is Jangszant. Én voltam az, aki kockázatot vállalt, mivel én utazgattam vidékre az illegálisan érkezett bevándorlókkal. Ügy kellett tennem, mintha jóval idősebb lennék, mert a nők nem fogadtak volna szót egy tizenhárom éves csitrinek. Az volt a dolgom, hogy tolmácsoljak nekik, jegyeket vegyek, vagy taxit fogjak, amikor Hungvejhez kísérem őket, és rábeszéljem őket az együttműködésre, amennyiben szeretnének Kínában maradni. Mihelyt előkerültek a lehetséges férjjelöltek, el kellett mondanom nekik, hogy ezek a nők éppúgy megtanulnak majd kínaiul, mint én tettem, és hűséges feleség lesz belőlük. A nőknek azt meséltem, hogy a férfiak gyengédek lesznek és gazdagok, így tudnak majd pénzt küldeni a rokonaiknak.

Igyekeztem megkönnyíteni azoknak a nőknek a dolgát, akiket én adtam el, de néha nem ment. A közvetítők erőszakos gazemberek voltak, gengszterek, a nők többsége borzalmasan szenvedett tőlük. Egy huszonöt év körüli lány egy hídról a befagyott folyóba ugrott menekülés közben. Mire Csancsungba került, derékon alul már semmijét sem tudta mozgatni. Beszámolt arról, hogy Csefang így is megerőszakolta. Hungvejnek azért ilyen állapotban is sikerült eladnia egy földművesnek. Iszonyú volt. Sajnos, nem ő volt az egyetlen ilyen eset - és akadtak ennél szomorúbb példák is.

Rosszullét fog el, ha arra gondolok, hogy nekem és a többi nőnek mi mindent kellett megtennünk az életben maradásért. Olyan jó lenne, ha mindez nem történt volna meg velünk, és sosem kellene újra beszélnem róla. De azt akarom, hogy mindenki tudja meg a döbbenetes igazságot az emberkereskedelemről. Ha a kínai kormány felhagyna azzal a kegyetlen gyakorlattal, hogy visszaküldi a menekülteket Észak-Koreába, akkor a közvetítőknek nem lenne hatalma, amivel ezeket a nőket kizsákmányolhatják és rabszolgasorban tarthatják. No persze, ha Észak-Korea nem lenne maga a földi pokol, akkor a nőknek már elmenekülnie sem kellene onnan.

Az esetek többségében Hungvejtői feleséget vettek a kínai férfiak, de néha azt kérték tőle a menekültek, hogy prostituálnak adja el őket, hogy pénzt kereshessenek, és hazaküldhessék a csaladjuknak. Kínába érkezésemkor fogalmam sem volt arról, mi az, hogy prostituált. Aztán Hungvej egy nap magával vitt egy kétes hírű tengeri kikötőbe, Hulutaóba, ahová rengeteg dél-koreai férfi és egyéb turista járt az olcsó szex miatt. Egy nőt szállított az

egyik bordélyba, és szüksége volt rám, hogy tolmácsoljak neki.

A hulutaói nyilvánosház vezetője középkorú kínai no volt, aki nagyon barátságos akart lenni velem. Mutatott nekem az irodájában egy szép íróasztalt, és körbevezetett a folyosókon, amelyekről apró, elfüggönyözött szobák nyíltak - ezekben épp csak annyi hely volt, hogy elférjen egy kisebb platformágy. Volt zuhanyozó is — csak az nem fért a fejembe, miért használják a nap közepén, amikor már rég elmúlt a reggel.

Találkoztam több észak-koreai nővel is, köztük egy szép phen-jani lánnyal, aki már hét éve dolgozott a bordélyban. Mindany-nyian azt mondták, milyen remek hely ez, pénzt kereshetek, plusz kimcsix. meg egyéb koreai ételeket ehetek mindennap, és mindenféle dél-koreai emberrel találkozhatok. Ettől el voltam ragadtatva, mert annyira szerettem volna megismerkedni egy dél-koreaival, aki olyan szép hanglejtéssel beszél, mint amit a videókon hallottam. A lányok úgy adták elő, mintha ennél jobb dolog nem is létezne a földön, és a madám pedig munkát ajánlott náluk.

Amikor közöltem Hungvejjel, hogy itt szeretnék maradni ennél a kedves asszonynál, rám förmedt:

- Megőrültél? Eszedbe ne jusson ilyen helyen dolgozni!

— De én azt akarom, hogy adj el neki! — makacskodtam. Felpofozott.

- Semmit sem értesz abból, amit mondok neked - vetette oda. Gyorsan lebonyolította az üzletét, és már vitt is onnan.

A következő hónapokban többször is Hulutaóba kellett utaznom. Meg is tudtam, mi várt volna rám, ha ott maradok. A kuncsaftok nagyjából 5 dollárt fizettek, hogy lefeküdjenek a nőkkel, amiből azok mindössze 1 dollárt kaptak meg. Ez a bordélyházak között egész jó százalékot jelentett - ezért is akartak többen ott dolgozni. Viszont napjában vagy tucatnyi férfival kellett lefeküdniük, akik között akadtak olyan koszos földművesek, hogy a lányoknak lemosni sem sikerült magukról a szagukat. De voltak ennél jóval rosszabb helyek is.

Hungvej említett olyan pekingi megsanghaji szállodákat, ahol kábítószeres

injekciót kaptak azok a lányok, akik el akartak menni, és így drogfüggővé tették őket. Aztán többé már nem tudtak elmenekülni.

Kétség nem fér hozzá, hogy az emberkereskedelem visszataszító és kegyetlen üzlet. Amikor azonban az emberek egymás mellé sodródnak, a körülményektől függetlenül valamiféle kapcsolat alakul ki közöttük. Együtt sírnak és nevetnek még a legborzalmasabb időszakokban is. Anyámmal megismertük ezeket a nőket, akikkel az életünk egy időre összefonódott, és közülük néhányan a barátaink lettek.

Mjangok például Hjeszanból való nő volt, a negyvenes evei elején járt, és már kétszer is megszökött Észak-Koreából. Először a velem nagyjából egykorú lányával jutott át a folyón, és együtt is adták el őket. Már kínai férjével éltek, amikor a rendőrök elfogták és visszatoloncolták őket. A lánya túl fiatal volt ahhoz, hogy a börtöntáborba menjen, ezért „átnevelésre” küldték - vagyis heteken át éhezették és verték. Mjangok munkatáborba került, ahol kis híján halálra dolgoztatták és kínozták.

Kiszabadulása után Mjangok úgy döntött, megkockáztat egy újabb szökést, a lánya azonban túlságosan félt, és nem tartott vele. A nő másodszor is sikeresen átjutott, és ezúttal Csefanghoz került, aki eladta Hungvejnek. Anyámmal jól kijöttek egymással, mert mindketten Hjeszanból valók voltak és Mjangoknak remek humora volt.

Sajnos, Mjangokot egy nyomorék gazdálkodónak adta el Hungvej, aki rosszul bánt vele. A férfi annyira tartott attól, hogy a nő elhagyja, hogy mindenhová követte, még a mosdóba is. Mjangok nem bírta tovább, és valahogy elszökött egy nyüzsgő északkeleti városba, Senjangba, ahol elég sok észak-koreai szökevény rejtőzködött. Hungvejnek azonban akadtak alvilági kapcsok latái Senjangban is; az emberei megtalálták, összeverték a nőt, majd visszaküldték a gazdálkodóhoz. Hungvejnek vissza kellett volna adnia a férfi pénzét, ha Mjangok újra elszökik az általa közvetített nőkre egy év garanciát vállalt, mint valami autóra.

Amíg anyámmal meg nem hallgattuk Mjangok és más isme rős nők tapasztalatait, nem is igazán fogtuk fel, milyen vészé lyekkel jár, ha a rendőrség elkap és visszaküld valakit Észak Ko teába. Voltak még szörnyűbb történetek olyan asszonyokról, akik félig kínai gyermekükkel voltak terhesek,

de ha az észak koreaiak azon kapták őket, hogy megpróbálnak atszökni Del-Ko teába, akkor vetelésre kényszerítettek vagy kivégezték őket.

Ezeket hallva anyámmal megfogadtuk, hogy nem foghatnak el bennünket élve.

Apám 2007 szeptemberében tett először kísérletet arra, hogy átszökjön Kínába. Értesítettem, hogy ha átgázol a folyón, valaki elébe megy. Át is jutott a túlsó partra, de senki sem várt rá. Hungvej ugyan megfizette a kövér közvetítőt, hogy bonyolítsa le a szökést, de a férfi cserben hagyta. Szegény apámnak a katonákat kijátszva kellett valahogy visszajutnia Észak-Koreába.

Október 1-jén újra próbálkozott. Ekkorra a folyó vize megemelkedett és hidegebb is lett. Ezúttal Hungvej utazott Csang-pajba, hogy biztosan sikerüljön a dolog. Apámért 1300 dollárnak megfelelő összeget fizetett a Csefang nevű közvetítőnek - ez igen magas árnak számított egy Észak-Koreából szökő férfi esetében. Hungvej megdöbbsent, amikor találkozott apámmal, és látta, milyen sovány és erőtlen. Addig azt remélte, munkát találhat neki, és így vissza tudja majd fizetni az adósságát. Ekkor azonban látnia kellett, hogy apám ahhoz is túl beteg, hogy buszra szálljon. Hungvej ezért taxit hívott neki meg a két nőnek, akiket egészen Csin-csouig hozott.

2007. október 4-én érkeztek meg, a tizennegyedik születésnapomon, fél évvel azután, hogy átszöktem Kínába. Amikor apám belépett az ajtón, anyámmal a karjába vetettük magunkat. Alig tudtam elhinni, hogy újra velem vannak mindketten. Sok év óta most először ünnepelte velünk apám a születésnapomat. Általában mindig üzleti úton volt, később pedig börtönben. Hungvej ezért elhatározta, hogy egészen különleges alkalmat kerekít a dologból. Miközben a szüleimmel sírva ölelkeztünk, és egymás szavába vágva beszélünk, elment, és többféle enni- és innivalót hozott nekünk. Korábban elmeséltem neki, mennyire szereti apám a húst, úgyhogy vett kacsát, csirkét, marhát és disznót is. A lakásban épp ott tartózkodott néhány észak-koreai nő - Hungvej hozott pár újat apámmal együtt úgyhogy egészen nagy mulatságot csaptunk. Apám számára ez a vacsora olyan volt, mint valami valóra vált álom, de egyben szívszaggató is, mert túl gyenge volt ahhoz, hogy ehessen a jó falatokból.

Éjszaka mutatott anyámnak és nekem egy kevés ópiumot, amit műanyag zacskóban magánál tartott, hogy öngyilkosságot kövessen el vele, ha a határon átkelés közben elfognák. Azt mondta, akkor is felhasználta volna, ha már Kínában tartóztatják le, mert nem akarta, hogy visszaküldjék, de azt sem szerette volna, ha a rendőrök miatta rájönnek, hol tartózkodunk. Rendkívül örült, hogy élve átjutott, és újra együtt lehet a családjával. Már csak Ünmi hiányzott. Még mindig semmi hírünk sem volt róla - de apám bizakodott. Terveket szőtt, hogyan kezdi el keresni, mihelyt megkapta a kezelést a gyomorproblémaira. És tálán sikerül kitalálnia, hogyan foghat új vállalkozásba, hogy megint gondoskodni tudjon rólunk. Minsik nagybátyámnak igaza volt, amikor azt mondta anyámnak, hogy jövődöbelije olyan, akár a kopár sziklán is megélő növény.

Apám elég gyorsan megtudta, miféle megállapodásra jutottunk mi Hungvejjel. A szíve szakadt bele, hogy latnia kellett, hogyan használja ki a kislányát ez az idősebb férfi. De az élet enne! bonyolultabb — és anyámhoz meg hozzám hasonlóan o is vegyes érzelmeket táplált Hungvej iránt. Hálás volt, hogy a férfi megtartotta a szavát, és megmentette anyámat; halas azért, hogy engem nem adott el valami földművesnek, mert akkor tálán örökre eltűntem volna. Tisztában volt azzal, hogy a helyzetem sokkal rosszabb is lehetne. Megköszönte Hungvejnek, hogy áthozta Kínába, és megengedte, hogy a fedele alatt eljen. De közben gyűlölte is. Kisminkelve, manikűrözött körmeimmel apam alig ismert rám. Megváltoztam, felelős lettem a szüleim és több más ember életéért. De nem tehetett semmit ellene, nem vehette le vállamról a dolog terhét. Minden szempontból rászorult a gondoskodásomra. Eléggé beteg volt.

Apám nem az a fajta férfi volt, aki kimutatja mélyebb érzéseit vagy gyengeségét. Mindig mosolyogott, azt hajtogatta, hogy minden rendben lesz. Én pedig annyira hálás voltam, hogy felnőttként kezel. Ugyanakkor azt is jól láttam, mennyire elkeseríti, hogy megfosztottak a gyerekkoromtól. Egyedül az árulkodott az érzéseiről, amikor szorosan magához ölelt, és gyengéden súgta: „Elveszett az a finom babaszagod, Janmi drágám. Hiányzik a gyerekkori illatod.”

Anyámmal tudni akartunk minden Hjeszanból érkező hírről. Apám beszámolt a bátyja fiairól, akik orvosnak készültek, ahogy Phenjanban és Hjeszanban

lakó lánytestvéreiről is. Hjeszanban lakó húga özvegyasszony volt, akinek sok szerencsétlenség jutott ki az életben. Ő maga és velem egykorú lánya is tébécében szenvedett. Apám azt kérte, gondoskodjak róluk és a család többi tagjáról, ha vele történne valami.

Csan Guen bevonult a katonasághoz, ahogy arról szó volt. Még az eltűnésem után is hű maradt hozzám. Apám elmesélte, hogyan jött el hozzánk, hogy megkeressen. „Hol van Janmi?” - faggatta. Szomorú és nyugtalan volt. De apám nem tudott választ adni a kérdésére.

Apámnak mielőbb be kellett vonulnia egy modern kínai kórházba kivizsgálásra és különféle laborvizsgálatokra. Volt azonban egy probléma: illegálisan tartózkodott az országban. Nem tehattünk úgy, mintha rokonlátogatóban levő észak-koreai lenne, mert a személyazonosító okmányait megsemmisítették, amikor börtönbe került. Így aztán igen költségesnek és kockázatosnak ígérkezett, ha be akartuk juttatni valamelyik rendesebb kórházba. Az ott dolgozók akár fel is jelenthették a hatóságoknál. Elvittük hát egy kisebb klinikára, ahol nem kérdezősködnek sokat. Apá-mát még mindig iszonyú fájdalmak gyötörték, és bár éhes volt, túlságosan émelygett ahhoz, hogy ehessen. A klinikán az orvosnő megvizsgálta és elárulta, hogy szerinte túl súlyos a betegség ahhoz, hogy ők kezelni tudják. „Azonnal kórházba kell vinniük” - kötötte a lelkünkre. Csakhogy ezt nem tehattük. Adott neki valami orvosságot, ami talán enyhít a fájdalmain. Mire hazaértünk, apám olyan sápadt volt, mintha minden vér kifolyt volna az ereiből. Elhatároztuk, hogy ha kockára is tesszük az életünket, de kórházba visszük.

Hungvejt korántsem tette boldoggá a helyzet, de belement, hogy segít bejuttatnunk egy kórházba. November elején - egy hónappal Kínába érkezése után - apámat begurították egy csin-csoui kórház műtőjébe. A sebészek felnyitották a hasát, és már össze is varrták.

Amikor az orvos kijött beszélni velünk, arcarol leolvastuk a rossz hírt. „Attól tartok, nem tehetünk semmit - mondta. — A betegnek előrehaladott vastagbélrákja van, és már minden szervere átterjedt.” — Elmagyarázta, hogy annyi apam testében a daganat, hogy semmi értelme megműteni. Legfeljebb három—hat hónapja van hátra. Mindössze arra lehet kísérletet tenni, hogy ne legyenek fájdalmai.

15.

Por és hamu

Anyám nem értette, ezért nekem kellett elmagyarázni, amit az orvos mondott. Én is mindössze annyit fogtam fel az egészből, hogy apám hamarosan meg fog halni. A rákról semmit sem tudtam, mert ez a betegség nem gyakori Észak-Koreában. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy nem létezik; valószínűleg csak nem szokták diagnosztizálni. A legtöbben nem rakban halnak meg, hanem már előtte valami másban.

Képtelenek voltunk rászánni magunkat, hogy eláruljuk apamnak, mit találtak az orvosok. Olyan elesett volt - épp csak maga hoz tért a műtét után, és azt hitte, minden rendben lesz.

Minél előbb ki kellett hoznunk a kórházból, ezért átvittük a lakásba, hogy ott ébredjen fel teljesen. Mihelyt elmúlt az érzés telenítő hatása, a fájdalom azonnal visszatért. Egy falatot sem tudott enni. Az állapota napról napra romlott. Nem engedheti meg magunknak azt a fájdalomcsillapítót, amelyikre szükségé lett volna, de az infúziót sem, amelytől kissé jobban érezhette volna magát, sem a táplálékkiegészítőket, amelyek talán meghosszabbíthatták volna az életét. A műtét olyan költséges volt, hogy féltem még több pénzt kérni Hungvejtől. „De miért nem javul az állapotom, kislányom? - kérdezgette állandóan apám. - Ha itt, Kínában nem tudnak segíteni rajtam, akkor talán vissza kellene mennem Észak-Koreába.”

Lelkifurdalása volt a családjá miatt. Megtudtuk, hogy szökése után a rendőrök kihallgatták a bátyját és lánytestvéreit. Pák Dzsing nagybátyám fiai kénytelenek voltak félbehagyni katonai szolgálatukat, sőt veszélybe került későbbi orvosi karrierjük is. Hjeszani nagynénémet kihallgatás közben

megkínózták. Apám megbánta a döntését, és vissza akart menni, hogy segítsen rajtuk. Úgy gondolta, azt vallhatná a rendőrségen, hogy nem is disszidált, csak kezelésre ment át Kínába.

El kellett hát mondanunk, hogy rákos, és hogy az orvosok semmi esélyt sem láttak a felépülésére. „Akkor visszamegyek meghalni a szülőföldemre” - jelentette ki.

Könyörögnünk kellett neki, ne kérje, hogy visszavigyük. Túl beteg volt ahhoz, hogy utazzon, és még ha el is jutna Hjeszanig, a börtönben halna meg. „Abodzsi, ki fog ott gondoskodni rólad?- kérdeztem boldogtalanul. - És ki temet majd el?”

Ezután nem beszélt többé arról, hogy szeretne visszamenni Észak-Koreába.

Igen nehéz hónapok következtek. A kínai kormány elkezdte üldözni az emberkereskedőket, és Hungvej üzlete egyre veszélyesebbé és egyúttal egyre kevésbé jövedelmezővé is vált. 2008 volt, az egész ország a pekingi olimpiára készült. Később megtudtam, hogy a nyugati kormányok és emberjogi szervezetek kényszerítették Kínát arra, hogy változtasson hozzáállásán az országon belüli népességmozgás, az etnikai kisebbségek és a politikai ellenzék kérdésében. A hírek szerint - amiket mi sosem hallottunk - a pekingi vezetés erre azzal válaszolt, hogy begyűjtött mindenkit, aki csak kínos helyzetbe hozhatja és veszélyezteti Kína nagy nemzetközi sikerét. Mi akkoriban annyit vettünk észre, hogy a rendőröket egyre többre kerül megvesztegetni, és hogy rekordidő alatt kapják el és toloncolják vissza az észak-koreai menekülteket. A lehetséges kuncsaftok egyre jobban tartottak attól, hogy kifizessék Hungvej „árúját”, mert ha a rendőrök razziát tartanak a gazdaságaikban, akkor elviszik magukkal a nőket.

Hungvej egyre idegesebb és indulatosabb lett. Ideje jelentős részét vidéken töltötte, megpróbálta eladni a nőket, akiket már megvásárolt, és az akarta, legyen vele, hogy segíthessek neki. Megviselt, hogy bár haldokló apámmal szerettem volna több időt tölteni, kénytelen voltam az ő üzletével foglalkozni.

Anyámnak és nekem nem volt fotónk apámról, és nagyon fontosnak éreztük, hogy csináltassunk egyet emlékképpen. Apám túlságosan rosszul volt ahhoz, hogy elhagyja a lakást, úgyhogy egy fényképészt hívtunk a házhoz. Apám

felvett egy csinos pulóvert, amit Kínában vettünk neki. Anyámmal a legjobb ruhánkba öltöztünk és kifestettük az arcunkat. Felvettem mindazt az arany ékszert, amit Hungvejtői kaptam. Anyámmal párnákat dugtunk ágyában felülő apám háta mögé, akinek még egy halvány mosolyt is sikerült az arcára erőltetnie. Két oldalról közrefogtuk. Én tíz évvel idősebbnek néztem ki a koromnál. Apám olyan vézna volt, hogy ezeken a fotókon alig ismerek rá. A pózunk kényszeredett es merev. Mintha a halál lebegett volna körül bennünket.

Ahogy apám állapota egyre romlott, még a lelegzes is fajt neki; egyedül nem tudott kimenni a vécére, ami szörnyű dolog egy olyan büszke férfi számára, mint amilyen ő volt. Sosem panaszkodott. Ahogy elhagyta az ereje, csak azt kerte, hogy legyek mellette. Én azonban túl fiatal voltam ahhoz, hogy felfogjam, mit is jelent az elmúlás. Még a halála után is abban a tudatban éltem, hogy viszontlátom, hiszen addig mindig visszatért hozzam.

Ha egy kis időt vele tudtam tölteni, gyakran a gyerekkoráról mesélt. Hallgattam a történeteit, például azt, amikor hjeszani barátaival játszva kérésén múlt, hogy nem érte halálos áramütés.

Mindkét kezével megfogott egy áram alatt lévő vezetéket, és már repült is a levegőben. Kórházban tért magához, egy dézsa vízben feküdt, amire azért volt szükség, hogy levezessék az elektromosságot. Általában meleg, nosztalgikus hangon beszélt azokról az időkről. Mesélte, hogy fiatalkorában olyan nagyszerű volt az elosztási rendszer, hogy barátaival együtt minden hónapban édességhez jutottak.

Jobb napjain csillaghalmát játszottunk, ezzel szórakoztattuk magunkat. Amíg Észak-Koreában éltünk, apám volt a legjobb játékos: egész életében alig párszor sikerült nyernem. Most azonban meg tudtam verni. És nem is voltam könyörületes, még ha beteg volt, akkor sem! Egy nap elmosolyodott, odahúzott magához, pusztit nyomott a fejem búbjára, és mélyen beszívta a hajam illatát. „Janmi drágám, képzel! - lelkesedett. - Megint érzem azt a kisbabaszagot!”

Hungvej egyre bosszúsabb lett, mivel mindhármunkról gondoskodnia kellett. Ilyen feszült helyzetet még nem is tapasztaltam. Mjangok, a nő, aki elszökött Senjangba és akit Hungvej újra elfogott, egy éjjel leitta magát a lakásban, és

túl nagy lármát csapott. Amikor Hungvej fele lendült, hogy felpofozza, közénk ugrottam, és így engem ütött meg helyette. A házban kaotikus állapotok uralkodtak, és a hangulat tovább romlott, amikor visszavittük Mjangokot a kínai földműveséhez, de újra megszökött tőle. Hungvej kénytelen volt visszamenni a faluba és állni, amit a garanciában vállalt.

Január elején épp vidéken jártunk, amikor anyám felhívott. „Janmi, haza kell jönnöd - mondta. - Apád már nem sokáig fog élni.”

Hallottam a pánikot a hangjában. Taxival mentem vissza Csincsouba. Apám az ágyban feküdt, és félrebeszél.

— Te vagy az, Janmi ? — kérdezte. Kinyújtotta a kezét, de nem látott engem.
- Te vagy az, lányom? Hol a kislányom?

Nem tudom, hogy rám gondolt-e vagy Ünmire, aki már kilenc hónapja eltűnt. Anyám elmondta, hogy apám megtalálta az altatóját, és bevette az összes tablettát. Meg akarta ölni magát, hogy ne okozzon nekem több gondot.

—Jaj, apa! — zokogtam. — Kérlek, ne aggódj. Minden rendben lesz. Itt vagyok.

De persze nem volt rendben, és nem maradhattam. Hungvej állandóan telefonálgatott, ragaszkodott ahhoz, hogy menjek vissza és segítsek neki eladni a nőket. Apám szelleme olyan erős volt, hogy csak nehezen vált meg a testétől. Végül be kellett vallanom anyámnak, hogy indulnom kell, de mihelyt tehetem, visszatérek.

Apám heteken át kitarzott. Állandóan visszasiettem hozzá busszal vagy taxival; általában több óra telt az oda- és visszaúton. Hungvej egyre dühösebb és erőszakosabb lett. Egy alkalommal hozzám vágott egy súlyos poharat, ami a fülem mögött talált el. Máskor apám előtt pofozott meg. Fogalmam sincs, hogyan éltem túl ezt a szörnyű időszakot.

Végül apám már beszélni sem volt képes, és Hungvej utoljára visszahozott, hogy elbúcsúzzam tőle. Egyfolytában ölelgettem, faggattam: „Mire van szükséged? Mit tehetek?”

Már nem tudott felelni. Épp csak a szemet volt képes kinyitni, hogy jelezze, hallotta a szavaimat. Fogtam a kezét, észrevettem, hogy túl hosszúak a körmei. „Ezt legalább rendbe hozhatom — mondtam. Óvatosan levágtam a körmöket az egyik kezén, gyengéden masszírozva közben az ujjait. Elaludt, mielőtt hozzáfoghattam volna a másik kezéhez. „Holnap befejezzük - ígértem, és összegömbölyödve lefeküdtem melle a padlóra.

Másnap reggel fél 8-kor ébredtem, és láttam, hogy nem lélegzik. A teste még meleg volt, ezért odabújtam mellé, átöleltem. A szeme nyitva volt, de képtelen voltam lezárni, pedig sokáig tartottam az ujjaimat a szemhéján. Koreában azt szoktuk mondani, hogy ha valaki holtában sem hunyja le a szemét, az csak azért lehet, mert valamit nem végzett még el ebben a világban. Azt hiszem, apám még mindig Ünmit kereste, ezért nem tudott megpihenni. Úgy éreztem, én is olyan leszek, mint apám: addig nem lesz nyugovásom, míg meg nem találtam a nővéretem.

Szinte beleőrültem a fájdalomba; nem voltam hajlandó elengedni apám testét. Egyszerűen nem hittem el, hogy soha többé nem láthatom. Beszéltem hozzá, reménykedve, hogy felébred. Képtelen voltam elfogadni, hogy a legerősebb ember, akit ismertem, egyszerűen csak meghal, és én nem tehetek semmit. Befejeztem a körme levágását, megfésültem a haját. Letöröltem az arcát egy nedves törölközővel, betakargattam, hogy ne fázzon. Mellette maradtam besötétedésig, amikor már el kellett vinni a testét.

Még akkor megbeszéltük vele a temetését, amikor még tudott beszélni. Nem akarta, hogy elhamvasszák, mert gyűlölte a gondolatát is, hogy elégjen. De azzal is tisztában volt, hogy ha egy nap Észak-Koreában szeretne nyugodni, akkor a hamvasztás az egyetlen megoldás. Amikor úgy éreztem, már elengedhetem, anyámmal vastag papírba burkoltuk a testét, abba a fajtába, amivel a padlót védik az építkezéseken. Éjfélkor jött két férfi, akik Hungvejnek dolgoztak, és segítettek betenni egy kocsiba hátúira.

Hungvej úgy döntött, ideje újra költöznünk, ezért összepakoltuk kevéske holminkat, és elindultunk észak felé, Csaojangba. Hungvej ismert egy helyet, ahol apámat titokban el tudják hamvasztani. Halálában is rejtegetnünk kellett a hatóságok elől. Amikor megérkeztünk, a férfiak odatolattak a krematóriumhoz, és kiemelték a kocsiból apám holttestet. Anyámmal néztük, ahogy begördítik a tűzbe és rázárják az ajtót. Apám halála óta ekkor először

sírtam el magam. Hamarosan anyam is együtt zokogott velem, de a férfiak ránk szóltak, hogy maradjunk csendben, mert valaki még meghallja.

Ogy egy órába telt, mire a lángok felemésztették a testét: mire véget ért az egész, csak hamu és csontok maradtak belőle. Gyorsan odébb kellett állnunk, nehogy felfedezzenek bennünket, ezért elkezdtem belemerni apám hamvait egy dobozba, amit magammal hoztam. A hamvasztót működtető férfi odakinalt egy pár kesztyűt, mert a hamu még nagyon forró volt, de félretoltam. Pusztá kézzel gyűjtöttem össze a durva szemcséjű hamut és a csontszilánkokat, hogy érezzem a súlyát. A végén olyannyira kevés maradt apámból.

Elindultunk a városból, és úgy két órán át autóztunk, mire elértünk egy Jangsancsen nevű kisvárosba, ahol volt egy ház, amiben megszállhattunk. Akkorra már elhatároztuk, hogy apám hamvait egy közeli titkos helyen temetjük el, egy folyóra néző kisebb hegy tetején. Mindig is szerette a napfényt és a vizet. Anyám Hungvej barátainak a házában maradt, én pedig vele és embereivel elindultam át a mezőkön, fel a hegyoldalban. Ahogy követtem őket a kegyetlenül hideg éjszakában, apamat erősen magamhoz öleltem. A férfiak gödröt ástak a fagyott földbe. A dobozját beletettem a dobozba, amit az alattunk hömpölygő folyó felé fordítva helyeztem a földbe, hogy apám azt nezhesse, amíg vissza nem térek érte.

Még soha életemben nem éreztem ennyire egyedül magam.

16.

Elrabolva

Hungvej pénze kezdett elfogyni. A 2008-as nyári olimpiát megelőző

hónapokban a kínai kormány erélyes fellépése az emberkereskedelemmel szemben tönkretette az üzletét: muszáj volt valami más bevételi forrás után néznie. Újra költöztünk, ezúttal egy senjangi lakásba. Hungvej ingatlanberuházási lehetőségeket kezdett keresni, hogy újabb vagyont halmozhasson fel.

Senjang egy egyre terjeszkedő ipari és pénzügyi központ, a legnagyobb város Kína északkeleti részén, és az hírlík róla, hogy ez a régióban a bűnözés székhelye. A városban erőszakos bandák garázdálkodtak, és korrupt köztisztviselők irányították, akiket a pekingi kormányzat rendszeresen leváltott, hogy aztán újak lépjenek a helyükbe. A Hungvej által ismert itteni ingatlanfejlesztők mind gengszterek voltak, és amikor éppen nem sötét ügyleteikkel foglalkoztak, akkor az éjszakát magántulajdonú játéklarangokban töltötték. Hungvej magával rángatott ezekbe a cigarettafüs-tös, rossz hírű lebuajokba, ahol végignézhettem, ahogy kockázik meg rulettezik. Úgy vélte, szerencsét hozok neki - de vagy százszor többet vesztem, mint amennyit nyert. Ahogy a tél tavaszba fordult, teljesen felhagyott a vállalkozással, és megszállottjává vált egy Jelölj 6-ot nevű, lottóra emlékeztető kínai játéknak. Nemsokára már napi 1000-4500 dollárnak megfelelő összeget vesztem.

Annyira szerencsejáték-függővé vált, hogy nem evett, nem aludt, nem érdekelt semmi más. Napokra eltűnt, hogy részeg barátokkal térjen vissza, akik a drogoktól teljesen eszelőssé váltak, és oda, a lakásunkba hívták a prostituáltakat. Ha panaszkodtam, Hungvej nagyon erőszakosan reagált.

Anyámmal újra kétségbeejtő helyzetben találtuk magunkat. Hungvej hetente kevesebb mint 10 jüant (1,30 dollár) adott arra, hogy ennivalót vegyünk: mindketten vészesen soványak és alultápláltak voltunk. Anyámnak torokfertőzése lett, de nem vihettem orvoshoz. Szamomra az volt a mélypont, amikor a városban sétálva még vizet sem adhattam, hogy enyhítse az égést a torkában, mert Senjangban a palackozott italok majdnem 40 centbe kerültek. Így nem húzhattuk sokáig: mindketten tisztában voltunk a számunkra létező egyetlen megoldással. „El kell adjál, Janmi - mondta anyám. - Tedd meg, kérlek. El kell hogy adj. Így csak a terhedre vagyok.”

Úgy éreztem, szörnyű kudarcot vallottam. Megállapodást kötöttem Hungvejjel, hogy megmentsem a családomat, és lám, mi lett a dologból... A

nővérem még mindig nem került elő, apám meghalt, anyám éheznek. Abba bele sem tudtam gondolni, hogy velem mi lesz, de nem is érdekelt. Hungvej azt akarta, hogy szüljek neki gyerekeket, de ezt nem hagyhattam. Kizártnak tartottam, hogy egy erőszaktevő gyermekét hordjam a szívem alatt. Viszont fogalmam sem volt, mi az, hogy fogamzásgátlás: Észak-Koreában ilyesmi nem létezett. Ezért aztán amikor reggelente hányingerem támadt, azt tettem, amit tennem kellett. Vannak bizonyos kínai gyógyszerek, amiket be kell venni, hogy véget vessenek annak, ami elkezdődött. Utána mintha legbelül halott lettem volna - talán az is voltam. Azt azonban nem hittem volna, hogy a helyzet még ennél is rosszabbra fordulhat. Hát most eljutottunk ide: kész voltam eladni a saját anyámat.

Egyre csak kerestem és kerestem, hogy jó helyet találjak neki, de mindenki tartott a rendőrségtől. Szóltam a nőknek, akiket korábban eladtunk, egyikük pedig fel is hívott, hogy egy szóba jöhető jelöltet ajánljon. Jó néhány órányi autóútra volt egy falu, Csaojangtól nyugatra, ebben élt egy család nőtlen fiúgyerekével. Hungvej egyetértett a tervünkkel - semmi hasznát nem vette anyámnak -, úgyhogy elmentünk, hogy találkozzunk velük. Kedves embereknek tűntek, a munka nem ígérkezett túl nehéznek, és anyám bőven kaphatott enni. A család azt is megígérte, hogy kapcsolatot tarthat velem. Így aztán eladtuk 2850 dollárért.

Mihelyt visszaértünk Senjangba, Hungvej szerencsejátékon elvesztette a teljes összeget.

Újra el kellett válnom anyámtól, és nyomorultul éreztem magam. Hungvejnek nem volt pénze, ingerült volt, és a dühét rajtam töltötte ki. De bármennyire letört is voltam, ráeszméltem, hogy van bennem valami erő, ami sosem adja fel. Talán csak a düh volt, talán valami megmagyarázhatatlan érzés, hogy egyszer meg lehet ertelme az életemnek. A szókimondásban nem letezett kifejezés arra, hogy „méltóság”, ahogy az erkölcsről sem volt fogalmam. De azt tudtam, mit érzek helytelennek, és mit vagyok képtelen elfogadni. Ezt a helyzetet már nem fogadhattam el. Muszáj volt kiutat találnom.

Senjangban rengeteg észak-koreai menekült élt. A legtöbben rejtőzködtek, de

voltak, akiknek sikerült kínai személyazonossági igazolványt szerezniük, hogy kisebbségi, koreai nemzetiségű kínai állampolgárnak adhassák ki magukat. A személyi igazolvány volt a kulcsa annak, hogy az ember munkát szerezhessen és félelem nélkül élhessen, ezért aztán végigkérdeztem Hungvej barátait, nem tudják-e, hol szerezhetnék ilyet. Még Hungvej is rájött, hogy muszáj elkezdenem gondoskodni magamról - így valamivel nagyobb szabadságot adott.

Egyik barátja, egy Li nevű gengszter csináltatott nekem egy hamis igazolványt, de olyan pocsékul sikerült, hogy senkit sem lehetett vele becsapni. Aztán egy nap egy koreai étteremben ebédeltem Livel meg egy gengszterpárral, és meséltem nekik a problémámról. A gengszter barátnője azt mondta, ismer olyan embereket, akik segíthetnének valódi személyit - vagy legalább egy meggyőző hamisítványt - szerezni.

Ebéd után a gengszter barátnő elkísért egy igen elegáns helyre, amely tele volt gazdagnak kinéző emberekkel. Egyfajta exkluzív klub vagy étterem lehetett, mert ételt szolgáltak fel benne a kényelmes bőrfotelekben ülő, drága öltönyt viselő férfiaknak. Meglepve vettem észre egy tucatnyi magas, gyönyörű, divatosan öltözött fiatal nőt, akik mellettük foglaltak helyet.

A barátnő mintha sokukat ismerte volna; oda is köszönetet nekik, miközben engem egy asztal felé vezetett, amelynél negyvenes évei elején járó, konzervatívan öltözött férfi üldögélt egyedül. Tulajdonképpen ő volt a teremben az egyetlen, akinek az oldalán nem láttam nőt. Mintha azonban mindenki tudta volna, ki ő, és kellő tiszteletet mutattak.

- Ez a lány Észak-Koreából jött, dolgozni szeretne, de ehhez személyi igazolványra van szüksége - mondta neki a lány, aki odavitt.

- Ül le - mutatott a mellette álló székre a férfi. Leültem. Azt mondta, Huangnak hívják, de nem tudom, tényleg ez volt-e a neve.

- Jártál már itt? - kérdezte tőlem. Azt válaszoltam, hogy most először vagyok ott. Végigvizsgálta a kezemet és karomat tűszúrások nyomát, illetve tetoválásokat keresve - ami arra utalhatott volna, hogy prostituált vagyok. Semmi ilyet nem talált.

- Iszol, vagy cigarettázol?

- Egyiket sem - feleltem.

- Helyes - bólintott. - Nem szabad se inni, se cigarettázni.

Odahívta az asztalhoz a felszolgálókat, üzletvezetőket, sőt a magas, szexi nőket is, hogy megkérdezze, ott dolgozom-e, de mind azt mondta, hogy nem.

- Rossz hely lenne neked ez itt - jelentette ki a férfi. - Nem akarhatod úgy végezni, mint ezek a lányok.

— Én csak igazolványt szeretnék, hogy étteremben vállalhassak munkát - magyaráztam.

- Vannak embereim a rendőrségen. Talán segíthetek - vetette oda. Számomra élet-halál kérdése volt a dolog, az ő szavaiból azonban mintha azt vettem volna ki, hogy nem nagy ügy az egész.

Mondtam, hogy hálás lennék a segítségéért.

Megkérdezte, lenne-e kedvem kiülni egy parkba beszélgetni még egy kicsit, mert ott nincs zaj. Annyira kedvesnek és udvariasnak tűnt, hogy ebben semmi kivetnivalót nem láttam, ezért beleegyeztem. Mindössze annyit fűzhetek az egészhez, hogy lehetett volna több eszem, de valahogy még mindig megbíztam az emberekben. Egész életemben arra neveltek, hogy hazugságoknak higgyek, és ez veszélyes szokássá alakult.

A parkolóban a férfira váró autó inkább tankra emlékeztetett: volt egy sor lámpa a vezetőfülke fölött, az ülések mögött pedig egy beépített ágy, ami kifejezetten oda készült.

— Hogy tetszik? — kérdezte. — Ezekből egész Kínában alig néhány fut.

Autóval elmentünk a város északi részére egy hatalmas közparkba, aztán csak ültünk a kocsiban és beszélgettünk.

- Mesélj magadról - mondta. - Hány éves vagy?

Tizennégy voltam, de neki tizenhétet mondtam, mert Kínában ennyi idősnek kell lenni, hogy személyi igazolványt kaphassunk.

- Van családod? - tudakolta.

- Van egy anyám - feleltem és szeretnék a nővérem nyomára bukkanni. Épp ezért van szükségem az igazolványra, hogy dolgozhassak.

- Na és fiúd?

- Van egy férfi, aki gondomat viseli, de kezdünk eltávolodni egymástól.

- Akkor szükséged lesz egy lakásra - szögezte le a férfi. - Nekem több is van a városban. Sőt tulajdonképpen van egy itt is, pont szemben a parkkal. Akár ott is lakhatnál, míg a személyidre vársz. Meg akarod nézni ?

Huang elvitt Senjang egyik legfényűzőbb épületéhez. Hatalmas, huszonhetedik emeleti lakása olyan volt, mint valami múzeum. Azt mondta magáról, hogy jelentős régiség- és műkereskedő, aki igen szegény sorból emelkedett ki. Most Senjang egyik leggazdagabb és legnagyobb hatalmú embere. Később megtudtam, hogy még az általános iskolát sem fejezte be; a nevét is alig képes leírni. Én akkor mindenesetre igen kifinomultnak láttam. Egyáltalán nem tűnt gengszternek.

A lakását festmények díszítették, mindenféle elefántcsontból faragott antik Buddha-szobrok és porcelánvázák álltak. Rámutatott egy finom művű faragott székre, és azt mondta, hogy 650 ezer dollárt ér.

Az előcsarnokban őrk álltak; olyan biztonsági rendszere volt, hogy már attól is megszólalt a riasztó, ha valaki ki akart menni az erkélyre, vagy rossz ajtón nyitott be. Leginkább olyan volt, mint valami erődítmény. „Ha itt maradsz, megszerzem neked azt az igazolványt. Gondoskodom mindenről, amire szükséged van.”

Először igen hálás voltam Huangnak. Felhívtam anyámat, és elmeséltem, hogy eléggé biztató a helyzet, mert van valaki, aki személyi igazolványt szerez. Hungvej állandóan üzeneteket hagyott, de azt mondtam neki, hogy ne

aggódjon. Rövid ideig úgy is tűnt, hogy minden rendben lesz.

Huang másnap eljött értem az autójával, és elvitt a régiségboltjába. Aztán egy barátja óriási lakásához mentünk, hogy megnézhessem, hogyan szórakozik egy teremgolfpályán. Utána az anyja sírjához vezetett az utunk, majd egy idős jövendőmondóhoz, aki azt állította, hogy szerencsét fogok hozni Huangnak. A jós egy fiúgyereket látott a tenyeremben. „Van benned valami különleges - mondta Huang. - Azt akarom, hogy ennek a fiúgyereknek én legyek az apja.”

Fogalmam sem volt, mit is szólnak. Azt éreztem, hogy ideje lenne megszabadulnom ettől a férfitől, de sejtelmem sem volt, hogyan tehetném, mert most már egy pillanatra sem maradhattam magamra.

Átkocsikáztunk a város túloldalára egy másik fényűző épülethez. Felkísért egy lakásba, ahol hét szép fiatal nő lakott. „Latod, ha velem maradsz, bőven lesznek barátnőid - jegyezte meg. — Nem leszel egyedül.”

A legtöbb lány még nem volt húszesves, de így is én voltam köztük a legfiatalabb. Egyikük főiskolára készült, elől voltak a könyvei, amikből tanult. Huang elnyujtozott egy kényelmes fotelben, és míg pár lány a kezét és a lábát kezdte masszírozni, én megragadtam az alkalmat, és kimentem az egyikük után, aki a konyhába tartott.

— Nem akarok itt maradni — súgtam oda neki. — Tudnál segíteni abban, hogy elszökjek?

- Elment az eszed? - meredt rám. - Már miért tennél ilyet? Ez az ember gazdag és bőkezű.

Azon az estén Huang visszavitt magával műtárgyakkal telezsúfolt lakásába. Mialatt egy másik szobában időzött, én előkaptam a mobilomat, hogy újra felhívjam anyámat. „Azt hiszem, Omma, ez a hely nem való nekem.”

Koreaiul beszélünk. „Ezzel a fickóval valami nincs rendben. Nőkkel masszíroztatja magát, és azt mondja, szeretne gyereket tőlem, mert az életben eddig mindenben szerencséje volt, csak éppen fia nem született...”

A következő, amire emlékszem, hogy Huang ott áll mellettem. Úgy képzem, nem értette, mit mondok, de a hangom eléggé árulkodó lehetett, mert kikapta a kezemből a telefont.

- Aggodalomra semmi ok - közölte anyámmal kínaiul. - Személyi igazolványt szerzek a lányának, magának pedig minden hónapban pénzt küldök.

Anyám nem beszélte a nyelvet, így nem igazán értette, miről van szó - leszámítva azt, hogy alighanem elraboltak.

Huang befejezte a hívást, és zsebre vágta a telefonomat.

Aztán megpróbált megragadni. Elhúzódtam tőle.

- Ezt nem akarom - tiltakoztam. - Én dolgozni akarok.

Hirtelen fagyossá vált a hangja.

- Tudod, mit csinálnak a szökevényekkel, amikor visszaküldik őket Észak-Koreába? A vállizmukon drótot szúrnak át, úgy kötik össze őket, nehogy elmenekülhessenek. Akár ma este haza-zsuppoltathatlak. Meg is ölehetnélek, és senki sem jönne rá, mi történt veled.

Megint utánam nyúlt - mire megharaptam. Arcul ütött, de olyan erővel, hogy a számból kiserkedt a vér.

Aztán hátralépett.

- Tudod, én erre igazán nem szorulok rá - közölte. - Megkaphatok minden lányt, akit csak akarok. Mindannyian szeretnek, még az egyetemisták is. El fogom érní, hogy te is akarj.

Ezzel magamra hagyott a lakásban, de rám zárta az ajtót.

Csak azon járt az eszem, hogyan juthatnék ki onnan. Nem azért szöktem el Észak-Koreából, hogy ennek a férfinak a rabszolgája legyek, drága gyűjteménye egyik trófeája. Hungvej rossz ember volt, de legalább a szívét emberinek lehetett mondani. Ennek a férfinak azonban mintha jeges víz

keringett volna az ereiben: hideg volt, mint valami hüllő. Sosem találkoztam senkivel, aki ennyire félelmetes lett volna.

Egész éjjel az ajtókkal próbálkoztam, de állandóan megszólaltak a riasztók, és már érkeztek is futva a biztonsági őrök. Elraboltak, és senki sem tudta, hol vagyok.

Huang másnap visszatért, és más taktikához folyamodott. Szép ruhákat meg ékszereket hozott, és azt akarta, hogy vegyem fel őket.

- Csak szólj, mit szeretnél, és megszerzem neked - jelentette ki.
- Azt szeretném, ha elengedne - feleltem.
- Nem. Mire végeztem veled, valósággal könyörögni fogsz, hogy velem lehess.

Nem tudom, mennyi ideig voltam a foglya. Talán egy hétig, talán tovább.

Állandóan szemmel tartottak. Amikor nem Huang, akkor a szeretői. Még sohasem voltam ilyen csapdában. Ahogy Észak-Koreában, itt is olyan mély, olyan áthatolhatatlan felelem uralkodott rajtam, hogy úgy éreztem, betölti az éjszakai eget, súlya földhöz szegezi a lelkem. Nem láttam kiutat.

Huang nem tett újra kísérletet a megeroszkolásomra, de nagyon kegyetlen és durva tudott lenni. Amikor nem voltam hajlandó enni, megpróbálta erővel lenyomni a torkomon az etelt. Fenyegetőzött, majd hirtelen újra kedves lett. Azt hittem, elve sosem szabadulok meg tőle.

Aztán egy nap a szeretői gyűrűjében üldögéltem a legnagyobb régiségboltjában, amikor belepert az ajtón Li, Hungvej barátja. Huang kilépett az irodájából, hogy megnezze, ki jött.

- Üdvözlét, Huang főnök - köszönt Li. - Megtiszteltetés, hogy találkozunk.
- Honnan tudod, ki vagyok? - kérdezte Huang.
- Ki ne ismerne? - felelte Li. Aztán felém intett. - Azt a lányt ott nagyon

hiányolja az anyja. És Hungvej is üzent: ő is vissza szeretné kapni.

- Közöld csak Hungvejjel, hogy a lánynak már nincs rá szüksége - jelentette ki Huang. - Igaz-e, te lány?

Felém pillantott, mire bólintottam, hogy igen. Attól féltem, hogy ha tétovázom, megöl mindannyiunkat, beleértve Hungvejt és anyámat.

- Mondd csak el neki, milyen jól bánok veled - szólított fel.

- Nagyon jól bánik velem - mondtam Hungvej barátjának.

Huang ezután közölte vele, hogy elmehet.

Nem sokkal ezután megszólalt a mobilom Huang zsebében

- ott tartotta, hogy minden hívásról tudjon. Felvette, amikor látta, hogy Hungvej keres.

Hungvej egész Senjangot tűvé tette utánam. Majd eszét vesztette, miután beszélt anyámmal, aki elmondta, mit tud rólam, és segített rám találnia. Később így számolt be a Huanggal folytatott beszélgetéséről.

- Add vissza a lányt, vagy háború lesz - fenyegetőzött Hungvej. - Választhatsz: ha a rendőrökkel szeretnél játszani, akkor hívom a rendőröket. Ha a gengszterbandákkal, akkor őket hozom.

- Tényleg ekkora ügyet akarsz csinálni egyetlen lány miatt?

- kérdezte Huang.

— Nem, nem ez a kérdés: hanem az, hogy neked van-e kedved meghalni miatta, és hátrahagyni azt a rengeteg pénzedet - vágott vissza Hungvej.

A hívást követően Huang visszavitt abba a lakásba, amit riasztók és örök védtek. Tudtam, mire képes Hungvej, de elrablóm is elég jól megismertem ahhoz, hogy elhiggyem: nem hagyhatja, hogy bárki fölébe kerekedjen. Mással próbálkoztam hat. „Mar látom, mekkorát tévedtem - mondtam Huangnak. - Nem akarok visszamenni Hungvejhez. Maga sokkal

hatalmasabb. És miért is háborúzna vele? Neki nincs semmi veszítenivalója, maga viszont annyival többet kockáztatna. Szólok neki, hogy mar nincs ra szükség az életemben.”

Meggyőztem a műkereskedőt, hogy mindössze az anyamat szeretném viszontlátni. „Csakis azért voltam olyan boldogtalan, mert annyira hiányzik” - erősködtem.

Tisztában voltam vele, hogy a férfi gátlástalan bűnöző, de közben hívő buddhista, és nagyon szereti az anyját. „Kerem, hadd találkozzam utoljára anyámmal. Csaojangban el. Utana visszajövök, és szépen elfelejtjük Hungvejt.’

Elértem, hogy higgyen nekem. Masnap felajánlotta, hogy az egyik sofőrjével elvitet Csaojangba, de azt feleltem, nem, egyszerűen csak tegyen fel a buszra. Sikerült meggyőzőnöm arról, hogy átpártoltam hozzá, úgylahogy ebbe is beleegyezett. Meg a mobilomat is visszaadta.

Mihelyt a busz elhagyta a pályaudvart, mar hívtam is Hungvejt.

Hungvej a csaojangi buszállomáson vart. Elsírta magát, amikor meglátott. „Ó, Janmi kedves... Hát mi jutott eszedbe? - zokogta. - Fogalmad sincs, hogyan működik a világ.

Autóval elvitt a gazdaságba, ahol anyam élt. Senki más nem tudta, hol van, és úgy gondolta, ott biztonságban vagyok, ha Huang elkezd keresni.

Eszembe jutott, hogy Hungvejnek csak akkor kezdtem hiányozni, amikor elraboltak tőle. De elképedtem, hogy akar a harcot is megkockáztatná egy gazdag és nagy hatalmú személlyel, csak hogy visszakapjon. Azt hiszem, maga Hungvej is meglepődött. Később elmondta, hogy még soha nem tett semmit kockára a szerelemért.

A kedves földművescsalád szívesen fogadott, és megengedték, hogy anyámmal lakjak. Talán hosszabban is ott maradtunk volna, csakhogy 2008 júliusa volt, és a pekingi olimpia augusztus elején vette kezdetét. A szomszédos falvakban a rendőrök már házról házra járva kutattak illegálisan ott-tartózkodók után. Több észak-koreai nőről is hallottunk, akiket

deportáltak. A mi kínai családnk aggódott, hogy a városkából valaki feljelent bennünket, és az ő gazdaságukat is felforgatják. Így hát felhívtuk Hungvejt, aki megszervezte, hogy abban a kisvárosban rejtőzhessünk el, ahol apámat eltemettük. A településen azonban hamarosan rájöttek, hogy észak-koreaiak vagyunk, úgyszólván továbbköltöztetett bennünket - ezúttal saját szülővárosába, Csaojangba. Egy darabig mindannyian együtt éltünk, de nem volt pénzünk. Anyám egyszer elérte mobilon barátunkat, Mjangokot, aki elszökött a kínai férjétől. Mjangok elmesélte, hogy már újra Senjangban van, sőt munkát is szerzett magának.

- Miféle munkát? - tudakolta anyám.

- Semmi különös - felelte Mjangok. - Ha eljöttök Senjangba, bemutatlak titeket a főnökömnek.

Anyámmal újra csak kétségbeejtő helyzetben voltunk. Folyamatosan költöznünk kellett, és nemcsak azért, hogy mindig egy lépéssel a rendőrök előtt járjunk, hanem azért is, mert Hungvej-nek meggyőződésévé vált, hogy apám szelleme kíséri.

Eleinte a rémálmaiban tűnt fel. Aztán amikor csak Hungvej belépett az üres lakásba, ott találta apámat, aki épp a rizsfőzőben készített valamit. Vagy egyszerűen ott ült az ágyon és a falra meredt. Hungvej sírt, és elmondta: tudja, hogy apám sosem bocsátja meg neki, amit velem tett. Most már azzal is tisztában volt, hogy el kell engednie. Kijelentette, mennyire sajnálja, hogy megfosztott az ártatlanságotól, mennyire bánja az összes alkalmat, amikor fájdalmat okozott, bár azt is tudja, hogy már alighanem késő. Megígérte viszont, hogy mindig vigyázni fog rám, tiszteli apám szellemét, és élete hátralevő részében a sírját is gondozza.

Olyan bonyolult volt, hogy mit is éreztem ez iránt a férfi iránt... Annyira hosszú időn át gyűlöltem, és nem hittem, hogy valaha is meg tudnék bocsátani neki... Mostanra viszont már nem volt ennyire kemény a szívem. Hiszen nem volt teljesen rossz ember. Es csodát tett velünk. Ő szerezte vissza anyámat, ő hozta át apámat Kínába, ő segített eltemetnem. Tudom, hogy igyekezett megtalálni a nővéreimet is.

Amikor együtt éltünk, rengeteg arany ékszert vett nekem, amiket én egészen

eddig rejtegettem. Ekkor azonban visszaadtam neki. Nagyobb szüksége volt rá, mint nekem. Bizonyos értelemben a szabadságomat vásároltam meg így.

Megköszöntem mindazt, amit értem tett, aztán elbúcsúztam tőle.

Anyámmal felültünk a következő, Senjangba tartó buszra.

17.

Mint kenyér az égből

Amikor anyámmal odaértünk Mjangok senjangi lakásába, végül elárulta nekünk, hogy miféle munkát tudna szerezni. Azt mondta, mindössze arról van szó, hogy férfiakkal kell beszélgetnünk a számítógépen keresztül.

Mjangok egy kínai gengszterfőnöknek - laopannak - dolgozott, aki több, számítógéppel és internetkapcsolattal ellátott lakást bérelt. A laopan kisstílű gengszter volt, aki a senjangi szex-chat-alvilág egy fontosabb bűnözőjének dolgozott. A hierarchia legalján azok az észak-koreai nők álltak, akiknek már semmi más lehetősége nem maradt. Apró szobákba zárva éjjel-nappal online „szexchateltek”. A kuncsaftok - szinte kivétel nélkül dél-koreai férfiak - különféle, ezzel foglalkozó webhelyeken találtak rá azokra a nőkre, akik megtetszettek nekik, aztán megszabott percdíjért a nőknek szóló kérdéseket gépelhettek be, miközben online láthatták is őket. A legtöbben le is vetkőztek a férfiaknak, de voltak, akik csak érzéki beszélgetéssel ajzották fel őket. A cél az volt, hogy minél hosszabban vonalban maradjanak, mivel valójában az időért fizettek a hitelkártyájukkal. A pénz túlnyomó részét a laopanck tették zsebre.

Korábban sosem hallottam webkameráról; anyámmal mindketten úgy találtuk, hogy ritka különös módja ez a pénzkeresésnek. Először

megpróbáltam munkát találni valami étteremben, de ez személyi igazolvány nélkül teljesen lehetetlennek bizonyult. A rendőrség rendszeresen razziázott, és illegális bevándorlók után kutatott. Roppant behatároltak voltak a lehetőségeink. Még mindig csak tizennégy éves voltam, de már annyi csúfságot láttam, amit emberek a túlélésük érdekében tesznek meg - ezek többsége jóval rosszabb, mint a szexchatszoba. Bármilyen szörnyű is volt a helyzetem, Hungvej nem szoktatott rá a kábítószerre, és nem is kínált fel más férfiakkal. Ha arra gondoltunk, mi történhet anyámmal és velem, mihelyt kikerülünk a védelme alól, a chat-szoba nem is tűnt olyan szörnyű választásnak.

Persze korántsem volt jó munka, de legalább nem kellett hozzá senkivel sem lefeküdni. Nem voltunk a főnök tulajdona, és ott volt a lehetőség, hogy rendszeresen keressünk. Az volt a tervem, hogy addig csinálom, míg ki tudok fizetni egy jó minőségű személyi igazolványt. Amint megvan, rendesebb munkát keresek, és gondoskodom anyámról.

Nem sokkal azután, hogy munkába álltunk, Mjangok - aki elképesztően okos, életrevaló nő volt - már ott is hagyta a kínai főnököt, hogy megvegye saját chatszoba-koncesszióját. Jobb ajánlatot tett, így vele tartottunk.

Mai szemmel nézve az ottani műszaki szint elég kezdetleges volt, de minket így is meghökkentett. Korábban egyikünk sem látott számítógépet, ezért meg kellett tanulnunk, hogyan írjunk bele, aztán figyeljük, ahogy a betűink megjelennek a képernyőn.

Anyám sokat kínlódott. Valahányszor beszélgetést kezdeményezett vele egy látogató, annyi időbe telt megtalálnia a megfelelő billentyűket, hogy leírja a „helló” szót, hogy mire újra felpillantott, a képernyő üres volt, a férfi már odébbállt. „Hadd csináljam én, Omma - kérleltem. Nekem is elég soká tartott, mire beírtam, amit kellett, de az én ügyfeleim mintha nem bánták volna, hogy várniuk kell. Azt is elfogadták, hogy nem vagyok hajlandó levetkőzni. Csak az arcomat láthatták, ha pedig túl közönségesen vagy követelőzőn viselkedtek, akkor egyszerűen kikapcsoltam őket. Nekem bevált a dolog, a férfiakat pedig kíváncsivá tette, sőt egyre többet szerettek volna megtudni rólam. Általában azt gépeltem be, amit hallani akartak, néhányukkal azonban ténylegesen összeismerkedtünk és valódi párbeszédet folytattunk. Az én chatszo-bám nagyon népszerű lett: néha hat-hét különböző

webhelyről bejelentkező férfi is feltűnt egyidejűleg a képernyőmön. Igyekeztem kellett, nehogy összekeverjem őket, és véletlenül rossz kérdést válaszoljak meg.

Minél többet dolgoztam, annál többet kerestem. Ha állandóan online voltam, havi 4000 jüant (több mint 500 dollár) is szerezhettem, miután a főnökök leszedték a maguk 70 százalékát.

Anyámmal végre elég rizst ehettünk, és nem kellett minden este attól rettegnünk, hogy megerőszkolnak bennünket. De nem voltunk szabadok. A chatszoba csak újabb börtön volt. Ha kiléptünk a lakásból, állandóan figyelni kellett, nehogy bárki rájöjjön, hogy észak-koreaiak vagyunk. Nem is tudom, melyik lehetőség rémített meg jobban: hogy a kínai rendőrség kezébe kerülök, vagy hogy beleszaladok Huangba vagy valamelyik emberébe. Tudtam, hogy még mindig keres - és nem az a fajta volt, akit büntetlenül át lehetne verni.

A lakásunk közelében volt egy iskola. Ha kinéztem az ablakon, velem egykorú lányokat láttam, akik iskolatáskát cipeltek és a barátaikkal játszottak. Azt kérdeztem anyámtól: „Ommíi, én mikor lehetek ilyen?”

Nem tudott válaszolni semmit.

Azt hittem, az életem már örökké ilyen marad, amikor anyám megismerkedett egy Heszun nevű észak-koreai nővel, aki Sen-jangban élt együtt egy dél-koreai férfival. Korábban sosem merült fel bennünk lehetőségként, hogy Dél-Koreába próbáljunk szökni. Hesztm azonban mindent tudott a dolgról, és elmondta, hogy Dél-Koreában állampolgárként fogadnának bennünket, sőt lakhelyet és munkát találni is segítenének. Azzal is tisztában volt, mennyire veszélyes megkockáztatni a szökést Kínából. Ha valakit elkapnak és visszaküldenek Észak-Koreába, akkor az életének vége. Kínában munkát keresni bűnnek számított, Dél-Koreába átszökni azonban hazaárulás volt: a vétkesek politikai foglyoknak létrehozott büntetőtáborokba kerültek, ahonnan nincs menekülés. Előfordult, hogy kivégezték őket.

Heszun elárulta, hogy létezik egy Kínából kivezető út, ami már másoknál is bevált: Csingtao városában keresztény misszionáriusok élnek, akik el tudják juttatni az embert Kínán át Mongóliába, ahol elvileg szívesen látják az észak-

koreai menekülteket. Mihelyt Mongóliába érünk, a dél-koreai nagykövetség a gondjaiba vesz bennünket. Heszun nagyon szeretett volna Csingtaóba menni, hogy megkezdje az utat, ahhoz viszont nem volt bátorsága, hogy egyedül vágjon bele. Ezért megkért, hogy tartsunk vele.

Mihelyt végighallgattam, azonnal tudtam: valahogy Mongóliába kell jutnunk. Anyám azonban nagyon félt: Senjangban mégiscsak jól megy sorunk - érvelt -, meg hogy kockázatos útnak indulni. Engem is megpróbált lebeszélni a dologról. Bennem azonban elemi erővel éledt fel egy régi vágy, amely arra emlékeztetett, hogy az élet nem csupán a túlélésről szól. Fogalmam sem volt, mi történik majd velünk, de azt tudtam, hogy inkább meghalok, de nem akarok tovább így élni - a szívem mélyén éreztem, megérdemlem, hogy emberként éljek, ne pedig űzött vadként. Újra megragadtam anyám kezét, és addig nem is engedtem el, míg bele nem egyezett, hogy velem tart Mongóliába.

Heszun megadta nekünk a misszionárius mobilszámát, akivel kapcsolatba léphetünk. Amikor anyám felhívta, a férfi elmagyarázta, hogy ő is észak-koreai disszidens, de Isten kegyelméből az életén már áldás van, és rátalált a szabadságra. Anyám arról beszélt, mennyire reméljük, hogy Dél-Koreába menekülhetünk, és hogy szeretnénk megtalálni a nővéremet, aki talán már ott vár ránk. A férfi azt felelte, hogy Isten mindenható, és bármire képes. Ha imádkozunk hozzá, minden rendben lesz. Megadott egy számot, amit Csingtaóban felhívhatunk. Az ottaniak többet is tanítanak majd nekünk Istenről, és segíthetnek kitalálni, hogyan juthatunk át Dél-Koreába.

Amikor anyám beszámolt a beszélgetésükről, egyikünk sem értette, mire utalt a misszionárius. Észak-Korea ateista ország, így ez volt az első alkalom, hogy erről a keresztény Istenről hallottunk. Mindketten hajlandók voltunk valami újban hinni, ha ez a túlélést jelenti. A kegyelem gondolata pedig nagyon jól hangzott. Újra csak nem volt elegendő információnk, de elhatároztuk, hogy belevágunk.

A pénz volt az egyetlen akadály. Valamennyit ugyan félretettünk, de a menekülésünkhöz jóval többre volt szükség.

Nem tudnám elmagyarázni, miért, de amikor szörnyen éhes voltam, mindig azt képzeltem, hogy ha elég erősen kívánom, akkor valami módon kenyér

hull majd az égből. Sanyarú sorsa ellenére apámban is megvolt ugyanez a bizakodás. Csakhogy a sikerhez az optimizmus és a kemény munka mellett másra is szükség van. Szerencse is kell hozzá. Talán igaza volt az öreg jövendőmondónak, mert mindazok ellenére, amik megtörténtek velem, tulajdonképpen igen szerencsésnek mondhattam magam.

Elkezdtek előkészíteni a szökésünket, és ekkor az egész hirtelen nagyon is lehetségessé vált egy ismerős jóvoltából, akivel online ismerkedtem meg. A dél-koreai, harmincas évei végén járó, diplomás szakember az egyik állandó kuncaftom lett a chatszo-bában. Az itt megismert legtöbb férfi azt hitte, valahol Szöulban élek, mert hazudtam nekik. Ez a férfi azonban más volt. Emberi hangon beszélt velem, ezért neki elmondtam a valódi történetemet. Annyira megérintette a dolog, hogy segíteni akart, hogy elmenekülhessünk. Senjangba repült, hogy találkozzunk, és elég pénzt adott ahhoz, hogy fedezzük a költségeinket. Azt mondta, mindössze annyit szeretne, hogy hívjam fel, mihelyt átértünk Dél-Koreába — bár szerintem még ezt sem várta el. Magányos, jószívű férfi volt.

Hamarosan készen álltunk az indulásra. Anyám megkérdezte Mjangokot, hogy szeretne-e velünk jönni, neki azonban itt volt a vállalkozása, és félt belevágni.

Február elején eljött az idő, hogy elhagyjuk Senjangot. Folyton az út veszélyei jártak az eszünkben. Vettem magamnak egy barna tweedkabátot, hogy abban utazzak. Úgy határoztunk, utoljára kirúgunk a hámból, és degeszre esszük magunkat egy koreai étteremben - ilyesmit hétköznapi körülmények között sosem tettünk. Még egy karaokebárba is elmentünk - a rendes fajtába, ahol az ember egyszerűen jól mulat a barátaival.

Én nem vagyok valami jó énekes, de anyám hangját mindig is szerettem. Kicsi koromban állandóan énekelt takarítás közben vagy amikor lefektetett. Számomra neki volt a legszebb, legmelegebb hangja. Most, hogy újra énekelni hallottam, leomlott a fal, amit a szívem köré építettem. Majdnem két éven át éltem úgy, mintha mind az öt érzékszervem teljesen zsibbadt lenne. Az engem körülvevő világot nem érzékeltem: a szemem nem látott, az orrom nem érzett, a fülem nem hallott, és a nyelvem nem ízlelt. Ha megengedtem volna magamnak, hogy ezeket az ingereket a maguk intenzitásában megtapasztaljam, bele is örültem volna. Ha megengedtem

volna magamnak, hogy sírjak, talán sosem lettem volna képes abbahagyni. Így sikerült mindent túlélnem, de sosem örültem, sosem éreztem magam biztonságban.

Most, hogy hallottam anyámat a régi dalokat énekelni, ez a bémult zsibbadtság szertefoszlott. Hatalmába kerített a határtalan szeretet, amit anyám iránt éreztem - közben persze belém hasított a rémület is, hogy elveszíthetem. A mellkasomba markoló rettegést fizikai fájdalomként éltem meg. Anyám volt a mindenem. Rajta kívül nem volt senkim.

És hát meg kell tartanom az apámnak tett ígéretet: vigyázni rá, és megtalálni Ünmit. Ez pedig csakis azt jelenthette, hogy el kell jutnunk Dél-Koreába.

18.

A csillagok nyomában

Másnap reggel anyámmal és Heszunnal felszálltunk a buszra Sen-jangban, és megkezdjük hosszú, feszült utunkat Csingtaóba. Nagyjából 1200 kilométer kellett megtennünk úgy, hogy bármikor felszállhat egy kínai rendőr, hogy ellenőrizze a személyi okmányokat. A szerencsénk azonban kitartott: sikerült két nap alatt úgy eljutnunk a városba, hogy egyszer sem állítottak meg bennünket.

Csingtao hatalmas, modern kikötőváros a Sárga-tengernél, pont szemben Dél-Koreával. Egy útlevéllal rendelkező utazó innen repülővel alig több mint egy óra alatt átjuthat Szöul Incsan repülőterére. Az észak-koreai menekültek útja a szabadság felé sajnos ennél jóval tekervényesebb.

A csingtaói buszállomáson egy középkorú, koreai származású nő várt ránk, aki egy elég jellegtelen negyedben álló lakóépülethez, a városban titokban működő protestáns misszió által fenntartott két menedék egyikéhez kísért bennünket. Egyben ez volt az első állomása egy titkos útvonalnak: az észak-koreai dissziden-ek bibliatanításban részesültek itt, míg arra vártak, hogy alkalmuk nyíljon átszökni Mongóliába. A missziót egy dél-koreai lelkipásztor vezette, a középkorú nő meg egy han kínai keresztény férfi segítségével, akik a mongol határon át vezető veszélyes utakat megszervezték és vezették.

A Kínai Népköztársaság viszonyulása az intézményes vallásokhoz igencsak bonyolult, és gyakorta erőszakos intézkedésekkel terhelt. A hatvanas években zajló kulturális forradalom során felszámolták az egyházakat - habár mostanában, a gazdasági reformok korában az ateista állam néhánynak engedélyezte a hivatalos működést. A hitetlenek körében térítő keresztény egyházak azonban illegálisnak számítanak, ahogy az észak-koreai menekültek más országokba átsegítése is az. Tudtukra adták, hogy amennyiben a hatóságok tudomást szereznek a csingtaói misszióról, a lelkipásztor és segítői börtönbe kerülhetnek, bennünket pedig deportálhatnak. Ez volt az oka, hogy megmentőink valódi nevét sosem tudhattuk meg.

Senjangból érkezett háromfős csapatunk egy apró kis lakáson osztozott nyolc-kilenc másik nővel, akik szintén Észak-Koreából szöktek át. Figyelmeztettek bennünket arra, hogy ne csapjunk túl nagy zajt, és sose hagyjuk el egyedül a lakást - igaz, erre né-hányan fittyet hánytak. A fejenként napi 5 jüanos (kb. 65 cent) ellátmányból kellett megvinnünk az ennivalónkat. Hetente egyszer a koreai származású nő elvitt bennünket egy biztonságos helyre bevásárolni. Szerencsére anyámmal volt pénzünk, amin élelmiszert vehettünk, és amit az egész csoportunkkal megosztottuk.

Megérkezésünk előtt egyikünk sem hallott Jézus Krisztusról. A többi menekült megpróbált segíteni, amikor így magyarázták a dolgot: „Képzeld el, hogy Isten Kim Irszen, Kim Dzsongil pedig Jézus Krisztus. Akkor jobban átlátod.”

Be kell vallanom, eleinte úgy gondoltam, rájuk hagyom az egészet. Ha ahhoz, hogy eljussak Dél-Koreába, el kell fogadnom, hogy Krisztus a megváltóm, akkor hát én leszek a legjobb keresztény, akivel valaha találkoztak. Minden reggel istentiszteletet tartottak, aztán a nap a Biblia tanulmányozásával telt. A lelkipásztor lapról lapra kimásoltatta velünk koreaiul a Példabeszédek könyvét. Sokat énekeltünk, imádkoztunk, és megbántuk a bűneinket. Semmiféle problémát nem okozott egy mindenható, mindentudó isten gondolatának a felfogása. Elégé hasonló volt ahhoz, amit Észak-Koreában tanultunk a mi Drága Vezetőnkéről, aki mindent tud, és ha hűek vagyunk hozzá, akkor mindenről gondoskodni fog. Az isteni kegyelmet azonban nem volt könnyű megértenem. Azon töprengtem, miért van, hogy ez az Isten Dél-Koreában létezik, Észak-Koreában pedig nem.

Nem kellett azonban sok idő hozzá, és magukkal ragadtak a dalok, az evangélium szelleme, és teljesen átadtam magam a remény üzenetének. Az is kiderült, hogy nagyon jól tudok imádkozni.

Nem sokkal a megérkezésünk után anyám felhívta barátnőjét, Szanhit, aki egy közeli tartományban élt kínai „férjével” és kilencéves lányával, Hjongsimmal. Rövid ideig mindannyian együtt laktunk Hungvej egyik lakásában, és anyám meg Szanhi azonnal összebarátkoztak. Egyidősek voltak, Hjeszanból jöttek (bár nem abból az időből ismerték egymást), és mindketten az idősebb lányukat keresték, akinek nyoma veszett Kína emberkereskedő hálózatainak bugyraiban. Szanhi élete bonyolult volt és

tragikus. Viszont szívós, élénk természetű nő volt, akire a lányával, Hjongsimmal együtt családtagként tekintettünk.

Anyám beszámolt neki a terveinkről, és hogy talán ő is átjuthatna Dél-Koreába, ha kapcsolatba lép a misszióval. Szanhinek és kislányának nem volt könnyű az élete a férje nyomorúságos gazdaságában, ezért megörült a lehetőségnek, hogy eljöhet. Február közepén érkeztek Csingtaóba, és csatlakoztak a csoportunkhoz.

Sajnos ekkor már arra készültünk, hogy átmenjünk egy másik lakásba. Anyám nehezen jött ki Heszunnal, aki igencsak szeretett parancsolgatni. Elképzelhető, hogy anyám a feszültség miatt volt annyira türelmetlen, mindenestre elviselhetetlennek tartotta, hogy egy lakásban éljen Heszunnal, és kivált nem akart vele együtt továbbmenni. Hálából kis adományokkal leptük meg a koreai származású nőt, hogy támogassuk a missziót, aztán hamarosan átköltöztünk egy hasonló lakásba, amelyben egy másik csoport készült a mongóliai útra. Véletlenül épp ennek a társaságnak vált esedékessé az indulása, vagyis a többiekénél hamarabb juthattunk ki Kínából.

A csoportunk anyámból, belőlem és három másik nőből állt - egyikük már egy évtizede élt Kínában, másikuk a húszas évei elején járt, a harmadik pedig anyámmal volt egyidős. Volt egy fiatal házaspár is a hároméves kisfiával. A családnak rokonai voltak Dél-Koreában, akik rengeteg pénzt fizettek egy közvetítőnek, hogy felkutassa őket Észak-Koreában. A határról egyenesen a csingtaói misszióra jöttek, tehát épphogy megérkeztek Kínába, és egy szót sem beszéltek kínaiul.

Anyámmal rokonszenvesnek találtuk őket, és jól beilleszkedtünk a csoportba. Már befejeztük bibliatanulmányainkat, és a lelkész úgy ítélte meg, hogy készen állunk az útra.

Február végén épp az utolsó úti előkészületeket végeztük, amikor egy nap a lelkipásztor imádkozni hívott össze. Az ilyen összejöveteleken dicsértük az Urat, és megbántuk bűneinket - ez minden észak-kórei számára ismerős tevékenység lehetett. Körbeültünk, önkritikát gyakoroltunk, Isten bocsánatát kértük mindazért, amit helytelenül tettünk.

Ilyesmiben már többször részt vettünk ezzel a lelkipásztorral, ezúttal azonban

másként folyt a dolog. Miután megbántam bű-neimet, a lelkész megkérdezte:

- Ez lenne minden?

Kíváncsian néztem fel rá. Anyám felé fordult:

- Egész biztosan nincs egyéb bűn, amiről be kellene számolniuk?

Megvoltage dőbbenve. Némán, csupán tekintetünkkel próbáltunk kommunikálni egymással. Semmi sem jutott eszünkbe, azt leszámítva, hogy talán a másik csoportból valaki beszámolt a lelkipásztornak a chatszobában végzett munkánkról.

- Bűneinket magunkban már megbántuk Isten előtt - felelte anyám. - Muszáj kimondanunk mindenki füle hallatára?

A férfi azt felelte, hogy igen, mindenki előtt kell megvallani mindent, és aztán megbocsátásért könyörögni Istenhez.

Elsírtuk magunkat. Ekkor megkérte a többieket, hogy hagyják el a helyiséget.

Anyámmal elmondtuk neki, hogy Senjangban chatszobákban dolgoztunk, és nagyon sajnáljuk - csak azért tettük, hogy életben maradjunk. Azt hittük, Isten már megbocsátott nekünk.

A lelkész komoly arckifejezéssel ingatta a fejét.

- Nem, nem. Maguk bűnösök. Nem engedhetem, hogy ilyen bűnös állapotban induljanak el Mongóliába. Ezzel veszélybe sodorják az összes ártatlant.

Mi csak rimánkodtunk, könyörögtünk, fogadkoztunk, hogy soha többé nem teszünk ilyen bűnös dolgot. Annyira, de annyira sajnáljuk. Nem tudna megbocsátani nekünk?

- Nem rajtam múlik - jelentette ki. - A bocsánatért Istenhez kell imádkozniuk.

Ekkor anyám így szólt:

- Teljesen igaza van. Túlságosan súlyosak a bűneink. És ha mélységes megbánásunk nem volt elég ahhoz, hogy Isten megbocsásson, akkor nem merészelünk a többiekkel tartani, hogy bajt ne hozzunk rájuk. Mindössze annyit mondhatunk, hogy nagyon sajnáljuk, és kegyelméért folyamodunk.

A lelkipásztor egy darabig nem felelt. Aztán koreai fordításban felolvasott nekünk egy passzust Ésaías könyvéből: „No jertek, törvénykezzünk, azt mondja az Úr! ha bűneitek skárlátpirosak, hófehérek lesznek, es ha verszínűek, mint a karmazsin, olyanok lesznek, mint a gyapjú.”

A szavak megnyugtattak, és újra meg újra köszönetét mondtam a lelkésznek imáiért. De amikor eljöttem a közös imádkozásról, mocskosnak éreztem magam, es szégyelltem mindent, amit azért kellett tennem, hogy túléljek.

Másnap a koreai származású nő közölte anyámmal és velem, hogy a csoporttal tarthatunk.

A lelkész még egy alkalommal eljött a lakásba, hogy Mongóliába indulásunk előtt velünk imádkozzon és szerencsés utat kívánjon. Félrevont, hogy utoljára váltson velem néhány szót: „Kérem, Dél-Koreában éljen rendes életet” - mondta. Láttam rajta, hogy nem néz ki belőlem sok jót. Hogy úgy gondolja, a múltam meg fogja határozni a jövőmet. Hogy is magyarázhattam el neki, hogy én csak élni szerettem volna és szabadnak lenni ?

A csoportunk úgy tervezte, hogy éjszaka, gyalog lépi át a mongol határt az év egyik leghidegebb szakában, amikor a hőmérséklet a Góbi sivatag azon részén akár mínusz 33 fokig is csökkenhet. Mégis a téli átkelésről tartották úgy, hogy biztonságosabb, mivel ilyenkor kevesebbet járőröztek a kínai határőrök - nem számítottak arra, hogy bárki megkockáztatja a fagyhalált a veszélyes úton. Ám így is fennállt a lehetősége, hogy letartóztatnak, még mielőtt elérnénk a határt. Erre készülve anyámmal arra jutottunk, hogy nem hagyjuk elfogni magunkat. Ö jókora adag altatót gyűjtött össze - azt a fajtát, amivel nagyanyám ölte meg magát. Én borotvapengét rejtettem a tweedkabátom övébe, hogy elvághassam vele a torkom, hogy ne küldhessenek vissza Észak-Koreába.

Az indulás előtti éjszakán felhívtam Hungvejt. Hónapok óta nem találkoztunk, és az érzéseim még mindig túlságosan összetettek voltak. Most azonban, hogy a halálra is felkészültem, valahogy békét kötöttem a múltammal. Túl sok időt és energiát szenteltem a gyűlöletnek, és intoleráns voltam mások döntéseit illetően. Ekkor, tizenöt évesen úgy éreztem, nincs elég időm, hogy kifejezzem az életemben szerephez jutó emberek iránti szeretetemet és hálámat. Elmondtam Hungvejnek, imádkozom, hogy apám ne kísértse tovább, és hogy megbocsásson neki. Imádkoztam, hogy én is képes legyek megbocsátani neki. Szerettem volna, ha tudja, hogy Mongólián keresztül készülünk szökni, mert ha ott pusztulok a sivatagban, akkor ő lesz az egyetlen, aki emlékezni fog rám.

Beszélgésünk végén elsírtam magam, és Hungvej hangja is elfűlt, mert elhatalmasodtak rajta az érzelmek. „Viszontlatásra, Janmi édesem — mondta. — A legjobbakat kívánom neked. Kérlek, maradj életben.”

Ez egyszer teljesült a kívánsága.

Négy hosszú napba telt, mire elértük a határt. Kis szökevény-csapatunk vonattal és busszal utazott. A missziónál dolgozó kínai férfi kísért bennünket. Termetre közepes, negyvenes évei vége felé járó, teljesen átlagos külsejű kínai férfi volt: mindezek előnyére váltak, amikor papírokkal nem rendelkező menekülteket vitt ki az országból. Nem tudott egy szót sem koreaiul, és mivel a csoportunkban én beszéltem a legjobban a mandarin kínait, nekem kellett tolmácsolnom, mit tegyünk, ha megállítanak a rendőrök. „Ha bárkit elfognának, kérem, ne árulja el a csapat többi tagját - mondta. - Vallják azt a rendőrségen, hogy egyedül utaztak, hogy ezzel megmentsek a többieket.

Természetesen mindannyian igen feszülten szálltunk fel Csingtaóban a vonatra. Egész nap zötyögtünk, úgy tettünk, mintha aludnánk, nehogy valaki szóba kívánjon elegyedni velünk. Pekingben átszálltunk egy buszra - utunk a hegyeken át vezetett, ahol az ősi kínai császárok kanyargós kőfalrendszer építették, hogy az északi sztyeppék törzsi hadait távol tartsák. A táj egyre laposabbá, egyre kietlenebbé vált, ahogy a kétsávos úton Belső-Mongólia magasan fekvő sivataga felé tartottunk. Nem volt csomagunk, csak palackozott vizet, egy kis ennivalót meg néhány személyes holmit tartottunk kis hátizsákunkban, amit idegesen szorongattunk az

ölünkben, miközben tekintetünk folyamatosan pásztázta az utat, ellenőrző pontokat és akadályokat keresve. Szerencsére ilyen nem adódott.

A soká tartó buszozás Erlienben ért véget - ez a porlepte városka a határon fekszik, a hatalmas Góbi sivatag közepén. Kora reggel értünk oda, vezetőnk pedig azonnal olyan helyet kezdett keresni, ahol estig meghúzhatjuk magunkat. Csakhogy mindenhol elküldték bennünket, mert nem voltak megfelelő okmányaink. Végül sikerült ráakadnunk egy olyan szállásra, ahol elfogadták a készpénzt, és nem kérdezősködtek.

A napot nyugtalanul töltöttük a szobánkban, arra várva, hogy leszálljon az este. Anyámmal gyanúsnak találtuk a vendégházat vezető házaspárt, és bár az idő fagyos volt, végig nyitva tartottuk a szobánk ablakát, hogy rögtön kiugorhassunk, ha megjelenének a rendőrök. A nap kezdett lenyugodni, és ekkor a vezetőnk közölte, hogy nem tud egészen a határig kísérni bennünket, csak a közelebe, onnan pedig már egyedül kell boldogulnunk. A kisleány apja volt az egyetlen férfi a csoportban, ezért az a döntés született, hogy ő vezeti majd át a csapatot a sivatagon. A koreai származású nő még a missziónál adott két elemlámpát meg két iránytűt, a vezető pedig megmutatta, hogyan használhatjuk ezeket a tájékozódáshoz. Attól a ponttól, ahol elválunk tőle, majd északnyugati irányba kell gyalogolnunk: át kell jutnunk öt szögesdrót kerítésen, míg el nem érünk egy nagyon magas kerítéshez. Ez jelenti majd azt, hogy a határon vagyunk. Mihelyt Mongóliában összetalálkozunk valakivel, azonnal közöljük, hogy észak-koreai menekültek vagyunk, és adjuk fel magunkat, hogy megmenekülhessünk. Ha nem akad az utunkba senki, akkor keressük meg a vasúti síneket, és azok menten menjünk a legközelebbi városig.

Legalábbis így kellett volna történnie az egésznek.

Éjszaka egy taxi érkezett értünk, és elvitt bennünket egy néhány mérfölddel a városon kívül található építési területhez. A kisleánynak a lelkére kötötték a szülei, nehogy sírni kezdjen, mialatt átkelünk a sivatagon, mert ezzel elárulja, hol vagyunk. Szerencsére jó gyerek volt, meg sem nyikkant — bár volt kéznél nyugtató, ha szüksége lett volna rá.

Kínai vezetőnk még ellátott bennünket néhány utolsó utasítással, amiket én fordítottam koreaira: „Ha a sivatagban körülnéznek és fényeket látnak, az egy

varos lesz a mongol oldalon. Induljanak egyenesen arrafelé. A kínai városok fénye halványabban dereng. Ezeket kerüljék el.

Újhold volt, felettünk az égen szikráztak a csillagok. Vezetőnk a legfényesebbre mutatott. „Ha valaki elszakadna a csoporttól, vagy nem tudják használni az iránytűt, akkor egyszerűen nézzenek fel, és keressék meg ezt a csillagot. Arra lesz ugyanis észak.”

Azzal utunkra bocsátott bennünket. Elindultunk, de néhány lépés múlva anyámmal hatrapillantottunk, és láttuk, hogy leterdel a fagyos földre, és összekulcsolt két kezét az ég felé emeli. Egyre csak az járt a fejemben: Itt van ez az ember, aki még csak a nyelvünket sem beszéli. Miért törődik hát velünk annyira, hogy az életét is kész kockára tenni értünk? Mindkettőnk könnyekig megindította a látvány. Némán hálaimeit mondtam magamban - aztán beleolvadtunk a sötétségbe.

Semmit sem használhattunk fedezékként, nem voltak fák, se bokrok, csak a végtelen mérföldeken át elnyúló egyforma homok és kő, itt-ott egy-egy száraz fűcsomóval. A hideg mintha valami állat lett volna, amely a nyomunkba szegődött: bele-belemart a bőrömbe, a lábamba csimpaszkodott, hogy lelassítson. Azonnal megbántam, hogy nem anorákot húztam, hanem a Senjangban vásárolt tweedkabátot. A misszionáriusok figyelmeztettek, hogy ezen az úton jobb, ha nincs sok holmink, én pedig valahogy teljesen szó szerint értelmeztem a mondandójukat. Még kesztyűt és sálát sem hoztam magammal. Anyámhoz bújtam, hogy érezzem a melegét, amikor pedig ettől sem szűnt meg a didergésem, rám terítette a télikabátját. Anyám cipője túl vékony volt ehhez a terephez, és állandóan elbotlott. A kisfiú apja adott neki egy pár sportcipőt. Nagy volt ugyan rá, de szorosra húzta a fűzőt, hogy megmaradjon valahogy a lábán. Erősen kétlem, hogy boldogultunk volna a férfi segítsége nélkül.

Ez volt életem leghosszabb éjszakája. Ahányszor csak zajt hallottunk, vagy a távolban megláttuk egy autó fényszóróját, azonnal pánikba estünk. Miután átkúsztunk a negyedik szögesdrót kerítés alatt, messziről motorzaj ütötte meg a fülünket. Láttuk, ahogy a sivatagot hatalmas fénysugár pásztázza. A földre vetettük magunkat, és igyekeztünk mozdulatlaná dermedni. A kisfiú apja kapott egy vadonatúj mobiltelefont kifejezetten erre az útra. Felhívta rajta a csingtaói missziót. Meg tudná-e mondani a lelkipásztor, vajon a

keresőlámpa a kínaiaké vagy a mongoloké ? És akkor most mit csináljunk?

A lelkész ennyit válaszolt: „Tegyenek meg mindent, hogy elkerüljék a letartóztatást.”

A földön maradtunk és imádkoztunk, míg a fény és a zaj el nem távolodott. Ekkor már féltünk felkapcsolni a zseblámpánkat, hogy az iránytűre pillantsunk, ezért inkább a csillagok mutattak irányt nekünk, miközben hol felegyenesedve, hol kúszva egyre mélyebbre jutottunk a sivatagban. Miután elhagytuk az ötödik szögesdrót kerítést is, azt hittem, megpróbáltatásaink hamarosan véget érnek. Ekkor azonban felhők takarták el a csillagokat, és fogalmunk sem volt, merre járunk. Talán egy darabig körbe-körbe járkáltunk, aztán szerencsére kitaláltuk, hogy körül vesszük a kisfiú apját, és fölé hajolunk, eltakarjuk, miközben az elemlámpa fényénél megpróbálja leolvasni a helyes irányt az iránytűről.

Ahogy múltak az órák, egyre hidegebb és hidegebb lett, én pedig már kezdtem elveszteni a hitem abban, hogy közülünk akár csak egy ember is célba fog érni. Arra gondoltam, hogy itt halunk meg mind, a sivatagban. Vajon megtalálják-e egyáltalán a csontjaimat, jelzi-e majd valami is a síromat? Vagy örökre eltűnők és elfelejtenek, mintha sosem léteztem volna? Az, hogy ekkor ráébredtem, hogy teljesen egyedül vagyok ebben a világban, volt életem legfélelmetesebb érzése. Egyben a legszomorúbb is.

Az is azon az éjjelen történt, hogy elkezdtem gyűlölni Kim Dzsongilt, a diktátort. Korábban nem igazán foglalkoztam ezzel, de ekkor már őt okoltam minden szenvedésünkért. Azért engedtem meg magamnak, hogy ilyen rosszakat gondoljak róla, mert még ha képes is lenne olvasni a gondolataimban, úgymint itt halok meg. Ugyan mit csinálhat ? Talán újra végez velem ? De még a halál küszöbén is, talán az volt a legnehezebb dolog az életemben, hogy eláruljam a Drága Vezetőt. A bosszúja nem érhetett el, mégis úgy éreztem, mintha utánam nyúlna, bármerre megyek, és igyekezne visszahúzni. Anyám később elmesélte, hogy neki is ugyanez járt a fejében, miközben átbukdácsoltunk az éjszakán.

Amikor azt hittem, hogy már nem lehet szörnyűbb, valami vadállatfalka vett körül bennünket a sötétben. Ahogy elhaladtak, hallottam a lihegésüket, földet kaparó körmeiket, láttam, hogyan tükröződik szemükben a hold halvány

fénye. Fogalmam sincs, vajon kecskék vagy farkasok voltak-e, de szinte az eszemet vesztettem a félelemtől. „Segítség! Van itt valaki ? Valaki!” - üvöltöttem. Most már az sem érdekelt, hogy ez a valaki kínai-e vagy mongol.

Csakhogy nem volt ott senki.

Készen álltam arra, hogy feladom, lefekszem, és meghalok. Képtelen lettem volna még egy lépést megtenni. Már órákkal korábban elkezdtem hallucinálni, és mintha drótkerítések tűntek volna fel a látóhatáron. „Omna, nézd!” - hajtogattam újra meg újra. De amikor odaértünk, nem volt ott semmi.

Közvetlenül hajnal előtt már annyira hideg volt, hogy attól féltünk, mindannyian megfagyunk. Kétségbeesésünkben kis tüzet raktunk azokból az ágacskákból és fucsomókból, amiket a sivatagban összeszedtünk. De ez semmire sem volt elég. Épp arról beszéltünk, hogy el kellene égetni valamelyik tartalék ruhánkat, amikor váratlanul mintha közeledő vonat zaját hallottuk volna. Olyan közelinek érzékeltek, pedig nemrég még úgy tűnt, mérföldekre vagyunk mindentől. A hideg, fagyos levegőben azonban a hang mintha kétfelől érkezett volna. A csoport zöme az egyik irányba futott, én azonban anyámmal úgy véltem, máshonnan jön, úgyhogy másfelé indultunk.

Pár perc múlva a félhomályban, közvetlenül előttünk kirajzolódott a hatalmas, a határt jelző kerítés. Azt hittem, csak egy újabb képzelgés, de aztán megláttuk a kerítésben a lyukakat és a ruhák foszlányait, ahol valakik átmásztak és fennakadtak a dróton. Hát itt van! Miközben átverekedtük magunkat a kerítés résein, a szögesdrót belekapott nadrágomba meg a kabátomba, mintha vissza akarna húzni Kínába. Anyám segített átvergődnöm rajta - és egyszer csak szabadok voltunk.

A nap éppen felkelt mögöttünk, és az árnyékunk hosszan, halványan nyúlt el előttünk a sivatag földjén, ahogy beléptünk Mongóliába. Anyám megragadta a kezem, és emlékeztetett arra, hogy március 4-e van - apám születésnapja.

Janmi szülei házasságkötésük napján

Phenjanban, Észak-Korea fővárosában

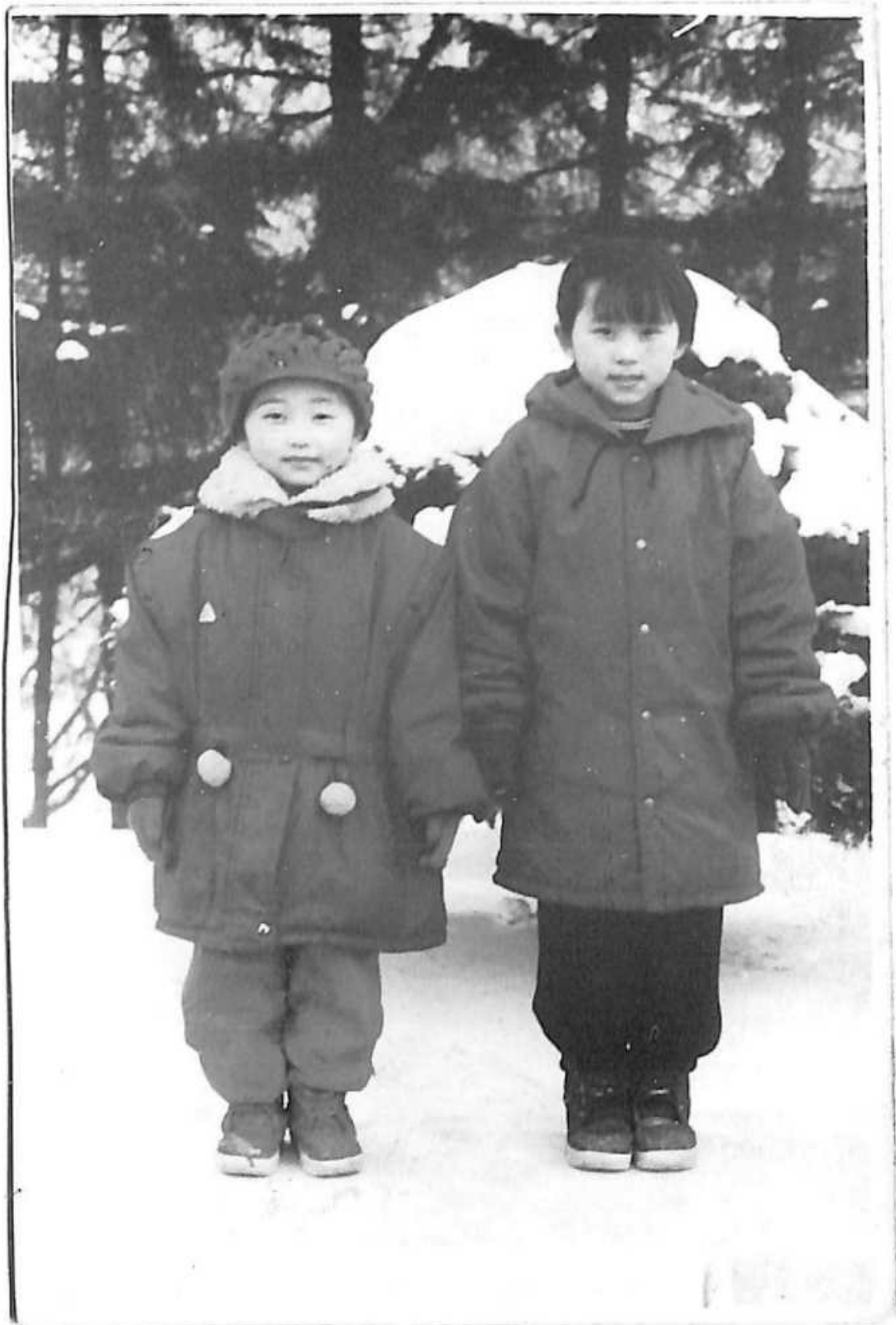
BALKA Családi fotó 1996-ból. Janmi itt hároméves, Ünmi öt

ALUL Janmi és a család a kínai határon fekvő Hjeszanban

Janmi (JOBBRA), anyai nagyapja és Ünmi nővére

Janmi és Ünmi téli öltözékben

FENT Családi fotó Hjeszanban

BALRA Janmi és Ünmi összeillő ruhában

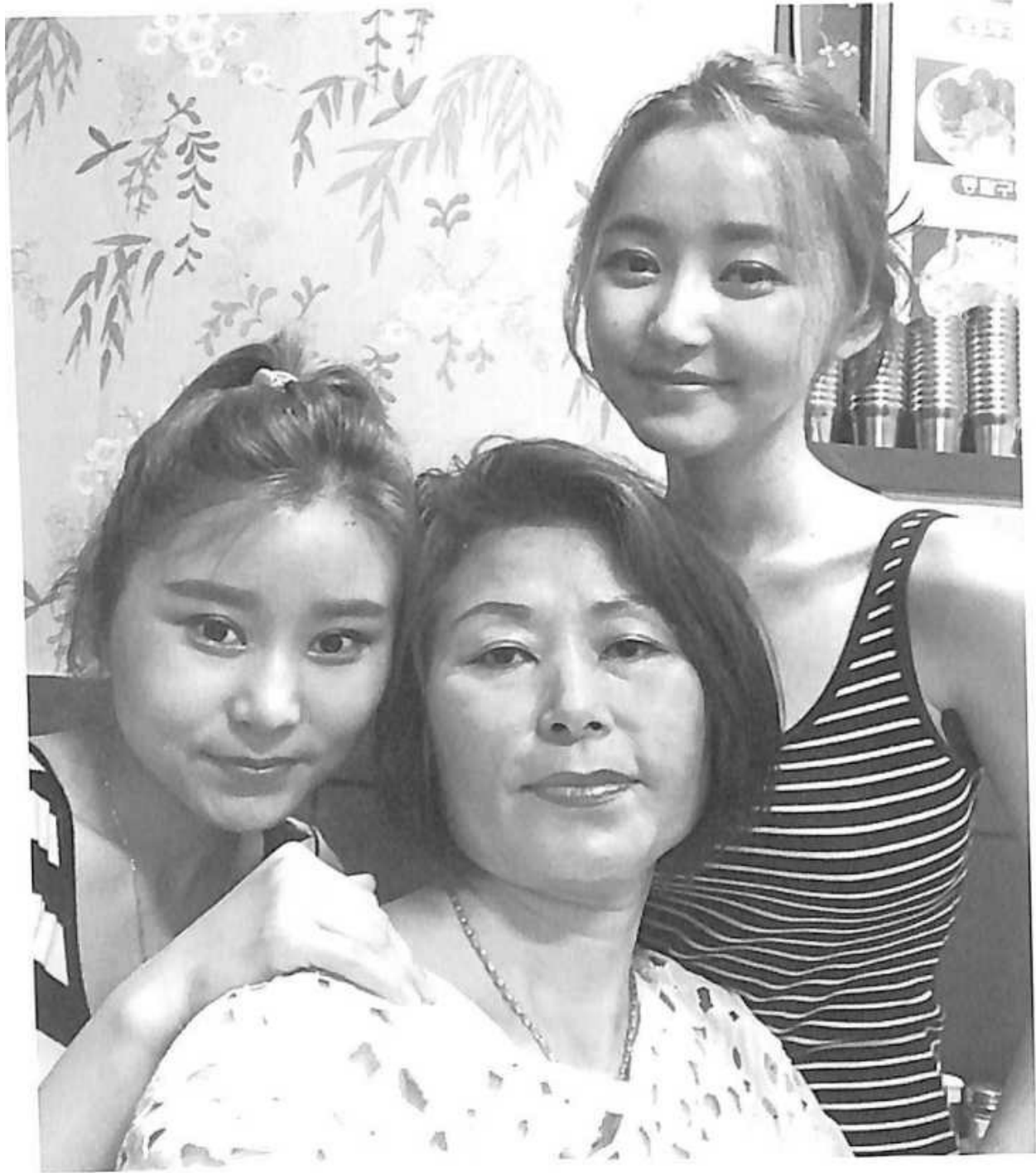
FENT Janmi édesapja

Phenjanban nem sokkal a letartóztatása előtt

BALRA Janmi az édesapjával kevéssel annak letartóztatása előtt

Janmi édesapjának utolsó fényképe, amelyet Janmi és az édesanyja készített

Újra együtt: Ünmi és Janmi az édesanyjukkal Szöulban 2015-ben

III.

DÉL-KOREA

19.

A szabadság madarai

Csak pár perce szívtuk magunkba Mongólia szabad levegőjét, amikor megláttuk, hogy felénk rohan egy terepszínű egyenruhás katona.

Felemelte a puskáját, és valami általunk ismeretlen nyelven ordított valamit. Ez azt jelenthette, hogy akkor csakis mongol lehet. Megmenekültünk! „Hsziehszie! Hsziehszie! - kiáltoztam kínaiul. - Köszönöm! Köszönöm!

A katona tovább kiabált, de én a levegőbe löttem a kezem, és ugrándozeni kezdtem, olyan boldog voltam attól, hogy mindjárt elfognak. A férfi igyekezett komoly képét vágni, de nem allta meg nevetés nélkül.

A hangulat gyorsan megváltozott, amikor a távolban feltűnt a csoportunk többi tagja, szintén felemelt kezzel, mögöttük újabb katonák, akik rájuk fogták a fegyverüket. Amikor egybetereltek, a mongolok egyszerre kezdtek el jelentest tenni rádió adóvevőiken, amitől kaotikussá vált a helyzet. Perceken belül három-négy katonai terepjáró száguldott felénk a hatalmas sivatagban, hogy körülvegyen bennünket.

Az egyikben egy magas rangú tiszt ült. Megparancsolták, hogy mind a nyolcán zsúfolódjunk be mögé, a két ülésorra. Elég szűkösen fértünk csak el, de mihelyt beszálltunk, a férfi hozzánk fordult, és kezdetleges kínaisággal

ennyit mondott: „Húí Csung-£^0.” Vissza Kínába.

Meg voltam döbbenve. Hiszen egyáltalán nem ennek kellett volna történnie! Gondolkodás nélkül kiugrottunk a járműből. Csak anyám meg a kisfiát magához szorító férfi maradt ülve. A katonák megpróbálták visszataszigálni bennünket, de mi belekapaszkodtunk az egyenruhájukba, sírtunk, kegyelemért könyörögtünk. „Mentsenek meg! Nem küldhetnek vissza! Ki fognak végezni!”

Az övemben rejtett borotvapengéért nyúltam, készen arra, hogy előhúzzam és elvágjam a torkomat. Teljesen komolyan gondoltam. Számomra ez volt mindenek a vége.

- Ha visszaküldenek, megöljük magunkat! - kiáltottam.

- Igen! Inkább meghalunk! - sikoltotta egy másik nő.

A katonák riadtnak tűntek, sőt mintha el is szégyellték volna magukat. Végül egyikük így szólt:

- Rendben. Menjünk Szöulba.

Ettől lehiggadtunk annyira, hogy visszamásszunk a terepjáróba. De újra ránk tört a pánik, amikor a sofőr a kínai határállomás felé indult.

- Ne! Nem mehetünk vissza! - ordítottam.

Mindannyian jajveszékelésben és könyörgésben törtünk ki.

Az egyik észak-koreai nő oldalba bökte a kisfiú apját, és rászólt:

- Imádkozz!

Mire a férfi odasúgta neki:

- Már imádkozom!

Túlságosan össze voltam törve ahhoz, hogy fel tudjam idézni az imákat. De a misszionáriusok azt mondták, ha nem tudunk imádkozni, akkor csak szóljunk pár szót. Gondolatban egyre ezt ismételttem: „Jézus vére az én vérem”

Nem tudtam ugyan, mit is jelent, de ott és akkor megfelelőnek tűnt; semmi más nem jutott eszembe, ami segíthetett volna életben maradni. Nyilvánvaló volt, hogy e pillanatban nem számíthattam az emberekre - annyi erővel akár a sziklákhöz, a fákhöz, az éghez is fohászkodtam volna, csak mentsenek ki onnan bennünket.

Eközben anyámnak egyre az járt a fejében, hogyan menthetné meg a lányát. Arra gondolt, hogy kidob a jármű ajtaján, hogy elmenekülhessek, még mielőtt Kinaba érnénk. Észak-Koreában sokan a száguldó vonatból is kivetik magukat, hogy elkerüljék a letartóztatást. De aztán eszébe jutott, hogy a kocsi nem olyan, mint a vonat — ezt meg lehet állítani, es engem akkor könnyűszerrel elfognának újra. Az egyetlen valódi lehetőség az öngyilkosság volt. Szerencsére idáig nem jutottunk.

A terepjáró átzötyögött a városon, elhaladt a kínai hatarra vezető út mellett, de csak gurult tovább, míg le nem fordult egy mongol katonai bázis felé.

Mihelyt a terepjáró átgördült a kapun, mind a nyolcunkat bekísérték egy kaszárnyának vagy börtönnek kinéző egyszintes épületbe. A nőket egyesével bevitték egy helyiségbe, ahol egy katonanő ránk parancsolt, hogy vessük le az összes ruhánkat. Meg a hajunkat is átvizsgálta, nem rejtettünk-e el benne pénzt vagy kábítószeret. Anyámtól elvette az összes megmaradt kínai jüanját. Nem úgy bántak velünk, mint a menekültekkel, inkább úgy, mintha bűnözők lennénk. De azért egy nagy helyiségben prics-csekre felehattunk, sőt adtak enni is. Több mint egy hétig maradtunk a katonai bázison, ahol a katonák gyakran közölték, hogy visszaküldenek Kínába. Nem tudtuk, komolyan gondolják-e, vagy csak kegyetlenkednek velünk.

Néha bejött egy-egy mongol tiszt, hogy lefényképezzen és kikérdezzen bennünket, és ilyenkor nekem kellett tolmácsolnom.

A kisiút leszámítva én voltam a csoport legfiatalabb tagja, de minthogy egyedül én tudtam kommunikálni a fogva tartóinkkal, mindannyiunkért nekem kellett felelősséget vállalnom.

Megkönnyebbültünk, amikor néhány magas rangú tiszt vonattal elszállított a fővárosba, Ulánbátorba, ahol átvittek egy másik katonai támaszpontra, onnan pedig egy vidéki őrzött létesítménybe. Érkezésünkkor már több mint húsz

menekült várakozott itt, majd még többen érkeztek, miközben mások elhagyták a helyet.

A nőket és férfiakat két külön helyiségbe küldték. Nem volt bennük ágy, csak deszkák, amelyekre takarókat terítettek. A személyzet hetente egyszer vizet melegített, hogy fürödni tudjunk. A férfiak mentek előre - pont mint Észak-Koreában. Még tél volt, úgyhogy az idő nagy részében fagyoskodtunk, de nem panaszkodtunk. Egy észak-koreai számára ezek teljesen normális viszonyoknak számítottak, tán még fényűzőnek is - a dél-koreaiak persze inkább börtöntábornak tartanák.

Nem távozhattunk, és szigorúan szabályozták, mikor alkatunk, ehetünk, és mikor kell dolgoznunk. A felnőttek az épületet takarították, én pedig főleg az ezt körülvevő területen dolgoztam, odakint. Nagyjából hetente egyszer eljött a dél-koreai nagykövetség egy képviselője, hogy kérdéseket tegyen fel, és lejegyeztesse velünk a történetünket. Ezek a követségi dolgozók azonban nem tudták megmondani, meddig kell várnunk, vagy hogy pontosan mi is az a hely, ahol vagyunk.

Egyértelműen létezett valamiféle hallgatóságos megállapodás Mongólia és Dél-Korea között, hogy a menekülteket ebben a táborban tartják, míg repülővel át nem lehet szállítani őket Szöulba. Mongólia azt az irányelvet követte, hogy minden Kínából érkező észak-koreai menekültnek átjutást biztosít egy harmadik országba, de a gyakorlatban ennél bonyolultabb volt a helyzet.

A szökevények tulajdonképpen egy régóta tartó politikai és gazdasági kötélhúzás kellős közepébe keveredtek. Mongólia korábban a Szovjetunió egyik csadója volt, mostanra azonban egyre bővülő piacgazdasággá, többpárti demokráciává vált. Diplomáciai és gazdasági kapcsolatok fűzték Észak- és Dél-Koreához, valamint Kínához és az Egyesült Államokhoz is. Az észak-koreai menekültekkel való bánásmódjuk mindig azt tükrözte, hogy éppen mennyire tartották fontosnak ezeket a kapcsolatokat. 2005-ben havonta nagyjából ötszáz észak-koreai lépte át a határt. 2009-re, amikor mi átjutottunk, ez a szám jelentősen csökkent, mivel Kína megerősítette a határ őrizetét, Mongólia pedig kissé összeemelegedett Phenjannel. A helyzet annyiban is romlott, hogy a közvetítők és missziók mentőkülönítményei ekkor már Mongólia kihagyásával Délkelet-Ázsián át, egy másik útvonalon

keresztül juttatták át a disszidenseket.

Voltaképpen a mi nyolcfős észak-koreai csapatunk az egyik utolsó olyan csoport volt, amelyet a csingtaoi misszióból niég Mongóliába küldtek át. Menekülésünk után egy hónappal Mongóliába érkezett Szanhi is a lányával. Miután annak idején anyámmal előbbre kerültünk a sorban, Szanhit, Hjongsimet, és a bajkeverő Heszunt egy harmadik csoportba osztották be, amelyik még annál is később kezdhetette meg az útját, mint ami a mi eredeti időpontunk lett volna. Kiderült, hogy ezzel óriási szerencsénk lett: eredeti társaságunk minden tagját még a határra érkezés előtt elfogták a kínaiak. Mindenkit visszaküldték Észak-Koreába.

Szanhi csoportja két héttel ezeknek az embereknek letartóztatása után indult útnak. Hozzánk hasonlóan ők is átjutottak a kerítésen, hogy aztán elfogják őket a mongol határőrök, akik megpróbálták visszaküldeni őket Kínába. Ezt Szanhi sem hagyhatta: lenyelt valami mérget, úgyhogy sürgősen kórházba kellett szállítaniuk, hogy újraélesszék. Később értesültünk arról, hogy kevéssel ezután be is zárták a csingtaói missziót. A koreai származású nőt meg a mi han kínai vezetőnket letartóztatták, és kínai börtön várt rájuk azért a bűnükért, hogy észak-koreaiaknak segítettek eljutni a szabad életbe.

Anyámmal sejtelmünk sem volt, hogy mennyi ideig tartanak minket Mongóliában, vagy hogy visszaküldenek-e Kínába. A várakozás minden egyes napjával egyre halványodott a szívünkben a remény. Viszont sokat segített, hogy a szabadban dolgoztam, mert így az egész nem volt annyira börtönszerű, Ulánbátor környéke pedig gyönyörű. Anyám néha kijött hozzám - mindketten szívesen bámultuk a hegyeket, és ábrándoztunk a szabadságról. Napjában többször is ezüstös, áramvonalas repülő hűztak el az égen, alacsonyan, mert egy olyan repülőtérről szálltak fel, ami valahol a völgyben volt. Ahogy egyre magasabbra emelkedtek, olyanok voltak, mint a szabadság felé elszántan tartó madarak. Anyám látta, ahogy nézem őket, és így szólt: „Mi is ilyennel utazunk majd Dél-Koreába. Hamarosan szabadok leszünk.”

Megpróbáltam elképzelni magam minden egyes repülőn, amely beleveszett az ég kékjébe, de az egész annyira képtelenségnek tűnt.

2009. április 20-án egy dél-koreai megbízott eljött értünk a létesítménybe, és

autóval az ulánbátori nemzetközi repülőtérre vitt. Nem voltak személyi irataink, ezért hamis névre szóló dél-koreai útlevelet kaptunk, hogy átjuthassunk a mongol vámon és bevándorlási tisztviselőkn.

Figyelmeztettek, hogy a repülőtéren meg ne szólaljunk koreai nyelven. Így míg az indulási csarnokban várakoztunk, csendben voltunk, még levegőt is alig mertünk venni. Ijedtemben összerezzenem, ahányszor csak egyenruhás alakot pillantottam meg. (Néha még ma is így reagálok.) Végül felkísértek a gépünkre, és hihetetlenül megkönnyebbültem, hogy senki sem állított meg. Természetesen életünkben először repültünk. Amikor leültünk, anyámmal elámulva bámultunk egymásra, aztán egymás tenyerébe csaptunk. A mozdulatot még régebben láttam dél-koreai filmekben, és most készen álltam, hogy dél-koreaiva valjak. Legalábbis így gondoltam.

Miközben arra vártunk, hogy a gépünk meginduljon a felszállópályán, erősen szorítottuk egymás kezét. Olyan érzés volt, mintha egy filmben lennék, amelyben a szereplő élete fordulópontjához ér, és ezerféle gondolat cikázik az agyán. Újra átéltem a Góbi sivatagban megtett minden egyes lépést; felidéztem a befagyott folyót, amelyen át Kínába szöktünk; hajszalonnal meneküléseimet a közvetítők és gengszterek márkából, mielőtt sikerült átjutnunk Mongóliába. Felbukkant előttem apám, aki valahogy végig velem volt utamon, segített életben maradnom, átsegített a veszélyeken. Hatalmas büntudatot éreztem, amiért úgy halt meg, hogy meg sem ízlelhette a szabadságot, amely fele most nélküle indultam el. Az olyan ember szégyene fogott el, aki túlélte mindazt, amibe sok barátja és családtagja belepusztult, vagy továbbra is a földi pokolban ragadt. Bánatomat és büntudatomat azonban enyhítette anyám boldogságának a tudata, valamint a remény, hogy hamarosan rátalálunk a nővéremre — ha maris nem var ránk Dél-Koreában.

Az ablak melletti ülésről türelmedenül figyeltem, mikor szállónk végre fel, mikor tárul elém a látóhatár, az óceán, amit csak fotókról és filmekről ismertem. Mihelyt azonban elkezdtünk gyorsabban gurulni a kifutópályán, rettenetes hányingerem támadt. A három és fél órás út hátralevő részében nem is mertem az ablak felé nézni, még akkor sem, mikor megkezdtük a leszállást Dél-Korea Incsan nemzetközi repülőtere felett. Nem akartam azzal elrontani a szabad világgal való első találkozásomat, hogy elhányom magam.

Azt mondták, földet érés után maradjunk ülve, és várjuk meg, hogy mindenki

más leszálljon. Aztán megérkezett egy férfi a Nemzeti Hírszerzési Hivataltól (ez a dél-koreai CIA), hogy lekísérjen bennünket a gépről. Hamarosan újabb ügynökök csatlakoztak hozzá, hogy átvigyenek a repülőtéren. Ok épp olyan jó-képűek voltak, ugyanolyan gyönyörű hanglejtéssel beszéltek, mint a kalózvideókon látott dél-koreaiak: anyám kénytelen volt oldalba böknöni, hogy ne bámuljam meg őket annyira.

A repülőgépről mintha egy másik bolygóra léptem volna ki. Legelőször egy ragyogó fényben úszó, tágas fehér folyosót pillantottam meg. A repülő szőnyegként suhanó mozgójárda a főterminálhoz vitt bennünket. Divatosan öltözött dél-koreai lányok gördültek el mellettünk a szemből jövő mozgójárdán finom bőrdzsekiben, miniszoknyában, élénk színekben pompázó fülhallgatóval a fejükön. Amikor megláttam őket, a legszívesebben elbújtam volna valami egérlyukban, hogy ne lássák kopottas tweedkabátomat és foltozgatott farmeremet. Ezen a káprázatosán új helyen olyan kínos volt szegény vidéki kislánynak kinézni.

A mozgójárda végén félttem lelépni a fénylő márványburkolatra. Úgy csillogott, mint valami befagyott folyó - félttem, hogy elcsúszom rajta. Mindenki rám várt, amíg elmentem a mosdóba. Azt hittem, Kínában már láttam, milyen egy modern vécé, de amit itt tapasztaltam, az egyszerűen felfoghatatlan volt. A vécékagylók olyan ragyogóan tiszták voltak, hogy azt hittem, ott kell kezét mosni. A mosdókagylóknál sorakozó csapokból pedig rejtélyes módon folyni kezdett a víz, ha elmentem előttük, aztán meg váratlanul el is állt. Szégyelltem segítséget kérni, annyira ostobának, annyira ide nem illőnek éreztem magam. Így már azelőtt lett némi kudarcélményem, hogy hivatalosan beléptem volna Dél-Koreába.

A jóképű ügynökök mind a nyolcunkat keresztülkalauzolták a reptér hátsó folyosóin, és felültettek egy ránk váró buszra.

Egy kórháznál álltunk meg először, ahol életemben először rendesen megvizsgáltak. Annyira furcsa volt, hogy milyen modern készülékekkel dolgoznak. De a legkülönösebbnek azt tartottam, amikor megkértek, hogy pisiljek egy műanyag pohárba. Micsoda? Fogalmam sem volt, hogy csináljam. És olyan csodás poharat adtak hozzá, hogy nem is akartam

ilyesmire elhasználni...

Az orvosok hamarosan megkapták a leleteimet: minden rendben volt velem. Nem volt tébécém, se egyéb fertőző betegségem. Nemsokára mindannyian továbbléphettünk utunk következő szakaszába.

A Nemzeti Hírszerzési Hivatal központja Szöültől egyórányi autóárra volt, egy erősen őrzött, csak engedéllyel látogatható létesítményben. Megérkezésünkkel azonnal elvették minden holminkat, és hatalmas táskákat adtak helyettük, tele ruhával, samponnal, egyéb használati cikkekkel, amire itt-tartózkodásunk alatt szükségünk lehet. Ezzel a barátságos fogadtatás velet is ért. világossá vált, hogy ez itt nem annyira menedek, inkább börtön. A velünk foglalkozók durvák voltak, gyakran igen nyersen fejezték ki magukat akkor is, ha a gyerekekhez szóltak. Ahogy Mongóliában, itt is egyenként bevitték egy helyiségbe, hogy levetkőztessenek és megmótozzanak, amitől újra csak megalázottnak és megerőszakoltnak éreztem magam. Elég nyomasztó kezdete volt ez szabad életünknek.

Az NHH célja az, hogy kiszűrje a szélhámosokat: a koreai származású kínaiakat, akik megpróbálnak átjutni Dél-Koreába, meg a magukat disszidensnek kiadó észak-koreai hírszerzőket. Jogos az aggodalmuk: az évek során jó pár tucat disszidentet tartóztattak le. Ez persze elenyésző töredéke a több mint huszonhatezer észak-koreainak, akiket a hivatal átvilágított, és akik jelenleg Dél-Koreában élnek.

Az NHH ügynökei elmagyarázták, hogy mielőtt beléphetünk az országba, előbb kihallgatnak, és kivizsgálják az ügyünket. Anyámmal eldöntöttük, hogy mennyit mondunk el a történetünkből. A csingtaoi lelkész ijesztő reakciója után féltünk bevallani, hogy chatszobában dolgoztunk. Úgy gondoltuk, minél kevesebbet tudnak a múltunkról ezek a dél-koreaiak, annál jobban járunk. így összekalapáltunk egy mesét, amelyből kimaradt, hogy tizenhárom évesen adtak el emberkereskedők Kínában, vagy hogy Hungvej szeretőjeként eltem ott. A történet azonban így annyira bonyolult volt, és olyan nehezen tudtuk fejben tartani, hogy anyám végül arra jutott: bölcsebb, ha igazat mondunk. Egyedül arról nem tett említést, hogy elvált apámtól. Ezt egyébként sosem tartotta valósnak, hiszen pusztán azért fanyalodtak rá, hogy hivatalosan elköltözhessen, míg apám börtönben ül. Szerette volna azzal kimutatni apám iránti tiszteletét, hogy halálában is a felesége marad.

Motozás után Csingtaóból érkezett kis csapatunkat egy helyiségbe vezették, ahol már vagy húsz újonnan érkezett menekült feküdt padlóra terített takarókon. Mindannyiunknak papírt és tollat adtak, hogy írjunk le magunkról mindent. Miután ezzel végeztünk, szabad volt beszélgetni, aludni, vagy a zárláncú tévét nézni, amin egyedül a Discovery Channel ment koreai szinkronnal vagy feliratozva. Ebből értesültem az óceán fenekének meg a lakatlan szigeteknek az élővilágáról, és az afrikai krokodilokról. Most először láthattam, hogyan növekszik egy magzat az anyja méhében. Hosszú volt a várakozás időszak, de sokat tanultam alatta. Az étel is jó volt. Két étkezés között is rengeteg finom falatot és kekszet kaptunk; felsorakozhattunk olyan ínycsiklandó, ismeretlen ételekért, mint a curry, amit korábban sosem ettem.

A szállásunkon a személyzet tagjai között akadtak utálatosak, de a többség kedves volt és barátságos. Mindennap kaptunk néhány órát, amit végtagjaink kinyújtóztatásával, átmozgatásával tölthettünk - ezt leszámítva teljesen elszigetelve tartottak. Voltak, akik az átvilágítás következő szakaszába léptek, a helyükbe pedig új emberek érkeztek.

Rengeteg ijesztő és szomorú történetet hallottunk azoktól, akikkel megismerkedtünk. Megtudtuk, hogy Mjangok egy másik barátnője, aki azért dolgozott a chatszobában, hogy kifizesse az átjutást Délkelet-Ázsián keresztül, belefulladt a megáradt Mekong folyóba, mielőtt Thaiföldre léphetett volna. Anyámmal mi is azt az útvonalat szeretnénk választani, csak nekünk drágának bizonyult. Észak-Koreából nem vezetett ki biztonságos menekülőút - szerencsésnek mondhattuk magunkat, hogy élve megúsztuk.

Miután úgy húsz napot töltöttünk a nagy „várószobában”, anyámmal és egy háromgyerekes asszonnyal atkísértek egy kisebb helyiségbe. A nő elmesélte, hogy férjét a szeme láttára tartóztatták le Kínában, de úgy kellett tennie, mintha nem ismernék egymást, hogy megmenthesse a gyerekeiket. Iszonyú büntudat gyötörte, hogy hátra kellett hagynia a férjét. Anyám igyekezett megnyugtatni, hogy helyesen cselekedett, de a nő éjjelente álmában a férje nevét kiáltozta.

Újabb két hét elteltével végre eljött az ideje az egyéni kihallgatásnak. Anyámmal külön-külön kis szobákba költöztünk, amelyekben volt egy kis ágy, asztal, szék és egy apró fürdőszoba is. Az étkezések idején valaki

behozta az ételt, majd visszajött a tálcáért, amikor végeztem.

Az én kihallgatásommal egy magas, középkorú ügynök foglalkozott, akinek behízelt kiejtését eleinte megkapónak találtam. A faggatózásától egy idő után aztán kellemesen kezdtem érezni magam, pont mint korábban Csingtaóban.

Először arról kérdezgetett, hogy miket tanultam az iskolában, meg olyasmikről, amit egyedül észak-koreai gyerekek tudhattak, például az úttörők fogalmát. Lerajzoltatta velem a környéket, ahol laktunk, és azt firtatta, hogy mivel foglalkozott a családom Észak-Koreában. Néha az irodájába kellett mennem, hogy megválaszoljam a kérdéseit, máskor telefonon hívott fel, hogy leellenőrizzen valamit, amit anyám mondott neki. Tisztában voltam ennek a szükségességével, de attól még nyugtalanított. Különösen amikor Kínáról akart velem beszélni.

A kihallgatás vége felé nekem szegezte a kérdést: „Van tetoválása?”

Tudtam, hogy valójában az érdeklő, szajha voltam-e. Kínában a prostituáltak gyakran a karjukon vagy hátukon található tetoválásokból azonosítják. Az arcom égett a szégyentől, hogy ennek a férfinak jogában áll ilyeneket kérdezni tőlem. Egyébként is, mit számít? Hiszen tud a múltamról; értesült arról, hogy chat-szobában dolgoztam. Most meg úgy néz rám, mintha most kapart volna le a cipőtálpáról. A szemében egy rovarnál is alacsonyabb rendűnek számítottam.

- Nem, nincs - feleltem.
- Egész biztos? - tartott ki.
- Nincs tetoválásom. Miért nem hisz nekem?
- Mert tudja, behívhatok egy nőt, aki levetkőzteti.
- Csak rajta! Ellenőrizze most azonnal!
- Rendben, rendben, higgadjon le - csitítottam. - Hiszek magának.

Akkor megpróbált témát váltani.

- És mihez szeretne kezdeni Dél-Koreában?

Habozás nélkül rávágtam:

- Azt tervezem, hogy tanulok, aztán egyetemre megyek.

Meglepetten felhorkant, aztán megjegyezte:

- Na, hát én nem hiszem, hogy az menni fog. - Aztán hozzátette: — Bár gondolom, mindenkinek jár egy második esély.

Második esély? - rágtam meg alaposan a kifejezést. Második esélyt bűnözők szoktak kapni. Magamról pedig úgy tudtam, nem vagyok bűnöző. Amit tettem, csakis azért tettem, hogy életben maradjak, és megmentsem a családomat. Ekkor azonban elkeseredtem. Ráébredtem, hogy ezen a helyen nem reménykedhetek semmiben. Mocskosnak és elveszettnek éreztem magam, épp mint amikor a lelkipásztor oktatott ki a bűnről. Ha ilyen bánásmódra számíthatok, mihelyt megtudják, hogy ki vagyok, akkor át kell változnom valaki mássá. Olyanná, akit elfogadnak, aki boldogulhat Dél-Koreában. Az életem egészen eddig a túlélésről szólt. Észak-Koreában megkell találnom a módját, hogyan maradhatok életben. Kínában másként kellett ugyanezt elérnem. Most gondolkodóba estem, vajon maradt-e erőm ahhoz, hogy itt is megéljek. Annyira ki voltam merülve.

Visszamentem cellára emlékeztető szobámba, és kinéztem az ablakon a tájra, ahol azt hittem, szabad lehetek. Csak egy másfajta poklot láttam. Milyen könnyű is lenne végighúzni csuklómat az éles fémpárhuzonon, amíg olyan melyre nem vág, hogy az élet kiszakad belőlem, mint valami hirtelen tamadt vihar — és éppoly hamar véget is ér.

Akkor eszembe jutott, hogy tettem egy ígéretet, amit meg kell tartanom. Apámhoz hasonlóan én is megfogadtam, hogy addig nem hunyom le a szemem, míg rá nem talaltam a nővéremre. Élni akartam, hogy viszontláthassam Unmit.

Kínából szökésünk során anyámmal kifaggattunk mindenkit, akivel csak összehozott a sors, hogy nem talalkoztak-e Ün-mivel. Nem akadt senki, aki

látta volna. Amikor az NHH-hoz érkeztünk, megadtuk a nevét az ügynököknek - de nem volt róla semmiféle feljegyzésük. Ez eléggé összetört, de nem voltam hajlandó feladni. Ha a nővérem él, és Kínában van, akkor csak tudatnom kell vele, hol vagyunk, ő pedig meg fogja találni a módját annak, hogy eljusson hozzánk.

Június elejére 130 friss disszidensből álló csapatunk elhagyhatta a hírszerzési hivatalt. A nemzetbiztonságiak mindenkit átvilágítottak. Az elutazásunkat megelőző estén a személyzet nagy mulatságot rendezett, hogy ezzel köszöntsön bennünket új életünkben. Sok szerencsét kívántak; tudtuk, hogy arra szükségünk is lesz. A következő állomásunk egy áttelepítési központ volt, ahol az észak-koreaiak megtanulhatják, hogyan legyenek dél-koreaiak.

20.

Almok és rémálmok

A Hanavon Áttelepítési Központban legelőször a himnuszt tanítják meg az oda érkezőknek. Ez mindannyiunknak simán ment. Végére is Észak-Koreában ezt a képességünket csiszoltuk egész életünkben. A munka további részei már nehezebbnek bizonyultak.

A Hanavon Szöultól hatvan kilométerre délre fekszik; a név jelentése: 'az egység háza'.

A biztonsági kerítéssel ellátott, zöld pázsittal körülvett, vörös téglás épületekből álló campust 1999-ben építtette a dél-koreai Egyesítésügyi Minisztérium: az a kormányhivatal, amelyet azért hoztak létre, hogy felkészüljenek a napra, amikor Észak- és Dél-Korea valami módon újraegyesülhet. Az itteni programok célja, hogy segítsék a menekültek beilleszkedését a modern társadalomba - ez a folyamat gigantikus méretekben

megy majd végbe, ha a 25 millió észak-koreai engedélyt kap, hogy átlépjen a huszonegyedik századba.

A Koreai Köztársaságban több mint hat évtizeden át másfajta változások történtek, mint a „remetekiráltságban”; ma már a nyelve is különbözik. A Hanavon bizonyos szempontból olyan, mint valami kiképzőtábor, amit az ötvenes-hatvanas évek Koreájából érkező időutazók számára állítottak fel, akik még egy olyan világban éltek, amelyben nem volt ATM, üzletközpontok, hitelkártyák, internet. A dél-koreaiak rengeteg új szlenges kifejezést használnak; sok angol szó is része lett a szókincsüknek. Ezt az elangolosodó nyelvet „Konglish”-nak nevezik. Dél-Koreában a kézitáskát hendübegüwk hívják (az angol „handbag” szóból); a shoppingolást sjoppingrwk. Meghökkenem, amikor megtudtam, hogy az emberek csak úgy szórakozásképpen is vásárolgathatnak. De ennél több is van:printer, szkener, saláta, hamburger, pizza, klinika... Nem pusztán új szókincset jelentettek számomra - jelszavak voltak egy vadonatúj világba való belépéshez.

Az egész egyszerre volt meglepő és lelkesítő tapasztalat. A Ha-navanon dolgozók igyekeztek minél többet tanítani nekünk a három hónap alatt, amely után beengednek minket versenyszellemű, digitalizált, demokratikus új hazánkba.

Mihelyt megérkeztünk, csingtaói kis csapatunkat átadták egy teamnek - a 129-es csoportnak. Megkaptuk azokat a mindennapi holmikát, amelyeket itt-tartózkodásunk alatt viseltünk: tréningnadrág, póló, kapucnis felső, sportcipő. A létesítményt annak idején körülbelül kétszáz fő befogadására tervezték, ám mikor mi ott éltünk, közel hatszáz lakója volt - csupa nő és tizennyolc éves vagy annál fiatalabb gyerek. A felnőtt férfiakat egy másik létesítménybe vitték. Egy szobában négyen-öten aludtunk; az étkezések a közös ebédlőben voltak.

Anyámat és a többi felnőttet megtanították bankszámlát nyitni, hitelkártyát használni, lakbért fizetni, választáshoz regisztrálni. Engem a többi tizenévesselem és gyerekekkel tanórákon készítettek fel a dél-koreai szigorú oktatási rendszerre. Először felmérték a szintünket. Tizenöt éves voltam, de miután annyira keveset jártam iskolába, matematikából egy másodikos szintjén álltam, írásból és olvasásból pedig ezt sem ütöttem meg.

Újra kellett kezdeni az oktatásomat a legelejétől.

Többen is akadtunk, akiknek nem volt könnyű visszaszokni az osztályterembe. Kényelmetlennek és természetellenesnek találtuk, hogy hosszabban üljünk mozdulatlanul egy székén. Az órákhoz pedig gyakran értetlenül viszonyultunk. Tankönyveinkben az összeadást és kivonást már nem „amerikai korcsokkal” szemléltették, hanem helyes kis színes kepeket használtak, almákat meg narancsokat. A szorzótábla még mindig nem ment. Még az ábécével is segítségre szorultam. A koreai betűkön kívül csak azt az ábécét ismertem, amivel az orosz szavakat irtuk. Most úgy éreztem, meghaladja a képességeimet, hogy megtanuljak egy újabbat.

Az oktatók sok időt szántak arra, hogy ismereteket adjanak át az Észak-Korea lezárt határain túl elterülő világról. Először értesültünk róla, hogy a világon több virágzó demokrácia is létezik, és hogy Észak-Korea a bolygó egyik legszegényebb, egyben legelnyomóbb országa. A tanárok minden áldott nap olyan alapigazságokat kérdőjeleztek meg, amiket gyerekkorunk óta sulykoltak belénk. Voltak helyesbítések, amiket könnyebb volt lenyelni, és voltak, amiket nem. Azt simán elhittem, hogy Kim Dzsongil fényűző palotában lakik, miközben a nepe ehezik. Azt azonban képtelen voltam elfogadni, hogy 1950-ben a koreai háborút apja, a Nagy Vezér, Kim Irszen robbantotta ki, nem pedig a jenki gazemberek és a dél-koreai megszállók. Ezt sokáig nem voltam hajlandó elhinni. Nem olyan egyszerű búcsút mondani annak a világnézetnek, amely beépült a csontjainkba, saját apánk hangjaként rögzült az agyunkban. És egyébként is: ha hazugság volt mindaz, amit korábban tanultam, honnan tudhatnám, hogy most nem hazudnak ugyanúgy? Lehetetlen volt bárkiben megbízni.

A Hanavonban megismerkedtünk annak a társadalomnak néhány szabályával, amelybe kilepünk majd. Az oktatóink elmondták, hogy itt senkit sem verhetünk meg: ezt sok pénzünk bánhatja, sőt börtönbe is kerülhetünk érte. A fiúk ettől teljesen elképedtek, én azonban örültem neki. Észak-Koreában és Kínában nincsenek ilyen törvények: ha valaki megütött, nem számíthattam arra, hogy megbüntetik érte. Azt hittem, nincs választási lehetőségem, mert gyenge vagyok. Így aztán az itteni jogrend eléggé elnyerte a tetszésemet, mert megvédte a gyengébbeket azoktól, akiknek nagyobb a hatalma. Ez a lehetőség korábban sosem merült volna fel bennem.

Fogalmam sincs, vajon más disszidensnek is ugyanezek a dolgok jelentettek-e problémát, számomra mindenesetre a tanfolyam legnehezebb része az volt, amikor az osztályban be kellett mutatkoznunk. Szinte senki sem tudta, hogy is kell csinálni. A tanárok azt kérték, először mondjuk meg a nevünket, életkorunkat, a szülővárosunkat. Aztán beszélhetünk a hobbijainkról, a kedvenc zenészünkéről vagy filmsztárunkról, végül elmondhatjuk, hogy „mi szeretnénk lenni”. Amikor rám került a sor, teljesen megdermedtem. Fogalmam sem volt, mi lehet az a „hobby”. Amikor elmagyarázták, hogy olyasmi, ami örömet okoz, akkor elképzelni sem tudtam, hogy ilyesmi létezhet. A korábbi elgondolások szerint egyetlen célom az lehetett, hogy a rendszer elégedett legyen velem. Miért is törődne bárki azzal, hogy én mi akarok lenni, ha felnövök? Észak-Koreában nem volt „én”, csak „mi”. Nagyon felkavart az egész, és elég kínban éreztem magam.

Amikor ez feltűnt a tanárnőnek, így szólt: „Ha ezt túl nehéznek találod, mesélj a kedvenc színedről.”

Újra csak nem jutott eszembe semmi.

Észak-Koreában általában be kell magolni mindent; az esetek túlnyomó részében minden kérdésre csak egy helyes válasz van. Amikor a tanár megkérdezte, mi a kedvenc színem, vadul törni kezdtem a fejem, hogy eltaláljam a „jó választ”. Sosem tanítottak meg arra, hogy az agyam „kritikusan gondolkodó” részét használjam: azt, amelyik érvelés útján ítéletet alakít ki arról, miért tűnik jobbnak egy dolog egy másiknál.

A tanárnő így biztatott:

- Ugyan már, nem nehéz. Megmutatom, hogyan csináljuk. Az én kedvenc színem a rózsaszín. Hát a tiéd?

- A rózsaszín! - vágtam rá megkönnyebbülten, hogy sikerült helyes választ adnom.

Dél-Koreában meggyűlöltem az „és te mit gondolsz? kérdést. Kit érdekelt valaha is, hogy én mit gondolok? Hosszú időbe telt, mire elkezdtem a saját fejemmel gondolkodni, és felfogtam, hogy miért számít a véleményem. Most, hogy már öt éve gyakorlom, milyen szabadnak lenni, biztosan tudom:

kedvenc színem az üde, tavaszi zöld; a hobbim az olvasás meg a dokumentumfilmek. Mar nem majmolom mások véleményét.

Úgy hiszem, tanáraitam a Hanavonban a legjobb szándék vezette, amikor figyelmeztettek bennünket, hogy milyen nehéz lesz versenyre kelniük a Dél-Koreában született diakkal. A Pearson Global Index ennek az országnak a tanulmányi eredményeit tartja a legjobbnak a világon: a sorrendben az Egyesült Királyság a hatodik, az Egyesült Államok a tizenötödik helyen áll. Elmondták, hogy a dél-koreai gyerekek annyira megszállottjai a tanulásnak, hogy hetente hét napot foglalkoznak tanulmányaikkal, és szabadidejükben is rengeteg különóra jár, hogy osztálytársaikat leghagyják. A Hanavon pedagógusai arra szerettek volna felkészíteni, hogy az iskolarendszerbe való beilleszkedésünkről legyenek reális elvárásaink. Az en esetemben azonban mintha a reménytől fosztottak volna meg. Már-már kedvem volt feladni az egészet, mielőtt belekezdtem volna.

Nem tudtam, hogy a szabadság ilyen nehéz, ilyen kegyetlen lehet. Eddig mindig azt képzeltem, szabadnak lenni annyit tesz, hogy farmert viselhetek, mégolyán filmeket nézhetek, amelyeneket csak akarok, és nem kell attól tartanom, hogy ezért letartóztatnak. Most ébredtem csak rá, hogy egyfolytában használnom kell a fejemet - és ezt elég kimerítőnek találtam. Időnként az is felmerült bennem, hogy az állandó éhséget leszámítva még Észak-Koreában is jobb dolgom lenne, ahol a gondolkodást és a választást is elintézik helyettem.

Belefáradtam, hogy állandóan felelősség nyomja a vállam. Kínában en voltam a kenyérkereső — akin anyja élete múlt. Most fogalmam sem volt, hogy kellene visszatérnem a gyerekkorba. Amikor megérkeztünk a Hanavonba, anyámmal olyan szobába kerültünk, ahol egy másik nő is lakott a velem egykorú lányával. A nő állandóan arra panaszkodott, hogy túl független és koraérett vagyok; szerinte úgy kellett volna viselkednem, mint egy gyereknek. Én azonban nem tudtam, mire gondol. Legbelül ezerévesnek éreztem magam.

Gyűlöltem, ha valaki nem kedvel, ezért igyekeztem gyerekként viselkedni az anyák előtt, és megpróbáltam beilleszkedni a többi kamasz közé. Sejtellem sincs, mennyire vált be. Minden napot együtt töltöttünk, csoportosan jártunk tanulmányi kirándulásokra, de szörnyen magányosnak éreztem magam. A

tanáraink megmutattak nekünk Szöült, elvittek a háborús múzeumba és a Han folyóhoz, megtanítottak jegyet venni, a metrón utazni. Engem azonban az egész rendkívüli módon feszültté tett — a zaj, mindenféle készülék, villogó reklámok, mindenfelé tömeg. Mosolyogtam, és úgy tettem, mintha figyelnék. Ha rám néztek, a tökéletes gyereket láthattak, belül azonban minden felkavarodott bennem.

Egy nap az ebédlőnél állva velem egykorú észak-koreai gyerekekkel beszélgettem. Az egyik fiú egy kisebb gyerekekkel pletykált valamelyik kamasz lányról.

- Az észak-koreai lányokban nem lehet megbízni - jelentette ki egy másik fiú.
- Már mindegyik megjárta az emberkereskedőket. Erről lerí, hogy így volt.

— Fogalmam sincs, miről beszéltek — mondtam nekik. — Mi ez az emberkereskedés dolog?

Ahányszor csak felmerült Kína mint téma, mindig így háritottam. Anyámmal sosem emlegettük a múltat, akkor sem, ha négyszemközt voltunk. Csak egymásra néztünk, és értettünk mindent, ki sem kellett mondani: a madarak és az egerek is meghallják a suttogásunkat. Anyámnak is megvoltak a maga beilleszkedési gondjai az előttünk álló különös, új világban, azonban jobban viselte őket, mint én. A szememben jó napnak számított valamennyi, amikor nem kell a túlélésért küzdenie.

Mindketten igyekeztünk a szörnyű emlékeket feledve továbblépni. Szerettem volna kitörölni régi eletemet, de mihelyt elaludtam, az átélt szörnyűségek azonnal visszatérték. Állandóan rémálmaim voltak, amikben ugyanaz történt: víz vett körül, és nekem muszáj volt átszöknöm a folyón. Valaki mindig üldözött, és bármit tettem, sosem sikerült elmenekülnöm. Néha olyan rosszat álmodtam, hogy a saját sikoltozásomra ebredtem fel. Beletelt néhány másodpercbe, mire ráismertem az agyamon a vastag takaróra, és eszembe jutott, hogy biztonságban vagyok, túléltem, túl vagyok az egészen.

Néha azonban - akár fényes nappal is - felmerült bennem, hogy még mindig Észak-Koreában vagyok, és az egészet csak álmodom.

Napjában vagy ezerszer megcsíptem magam. Azt hittem, bármelyik percben

felébredhetek, es Hjeszanban találom magam, a kihúlt házunkban, ahogy a nővéremmel fekszem a padlón és az ablakon át bámulom a holdat, azon töprengve, mikor tér vissza anyánk valami ennivalóval.

Időnként olyan erősen csíptem magamba, hogy a bőröm kékszöld lett és vérzett - szükségem volt a fájdalomra, hogy biztosan tudjam, ez a valóság. Előfordult, hogy pusztán azért csináltam, hogy meggyőződjek arról, érzek valamit. Megmaradt bennem valami fásult tompultság, mint holmi hűvös útitárs, aki a távolból figyel, de képtelen kapcsolatot teremteni ezzel a világgal.

Észak-Koreában nincs szavunk a depresszióra, a poszttraumás stresszre, ezért nem tudhattam, mik ezek, ahogy azt sem, hogy esetleg épp ezért gyötrődöm annyira. A „mentális tanácsadás” fogalma annyira idegen volt, hogy amikor a Hanavonban felajánlották, egyáltalán nem értettem, miről beszélnek. Nem is olyan rég olvastam néhány tanulmányt, amelyek szerint az utóbbi időben Észak-Koreából Dél-Koreába disszidálók közel 75 százaléka valamiféle érzelmi vagy mentális zavarban szenved. Szerintem ezzel még alá is becsülték az érintettek számát. A Hanavonban mindannyian megpróbáltunk normális emberként viselkedni, belülről azonban elevenen emésztett a múltunk miatti szorongás és a jövőnköt illető bizonytalanság.

A Koreai Köztársaság korai napjaiban a frissen érkező menekülteket hősöknek tekintették, és általában komolyan jutalmazták is pénzügyi támogatás, ösztöndíjak formájában. A kilencvenes évek éhínségét követően azonban hatalmas menekültáradat indult meg Dél-Korea felé, és ez megterhelte az áttelepítési rendszert. A legnagyobb számban 2009-ben érkeztek új disszidensek: pontosan 2914-én.

Ezek 75 százaléka az északi tartományokból származó nő volt — szemben a korábbi, inkább magasan képzett férfiakból álló csoportokkal -, mint anyám meg én. Az idők során az áttelepülési segély egyre kisebb lett, egyre több volt a megszorítás. Így is életmentőnek bizonyult, miközben megpróbáltunk új hazánkban beilleszkedni.

2009. augusztus 26-án a Hanavonban végzős partit rendeztek a 129-es csoport tagjainak. Anyámmal együtt megkaptam a Koreai Köztársaság állampolgársági dokumentumait. Ereztem, hogy valami óriási

megkönnyebbülés árad szét bennem. Azt hittem, ez volt az utolsó próba a szabadság felé vezető úton. Mihelyt azután kiléptünk a Hanavon kapuján, szinte azonnal elkezdett hiányozni. Végre ott voltam a lehetőségek birodalmában, ahol a boltban tizenötféle rizs közül lehet választani, én meg máris visszavágytam oda, ahol megmondták, hogy mit csináljunk.

Mihelyt kezdetét vette új életünk, azonnal megtudhattam, milyen fájdalommal járhat a szabadság.

Anyámmal a következő öt év során összesen 25 234 dollár értékben kaptunk áttelepülési segélyt lakhatási és egyéb költségeinkre. Ez rengeteg pénznek tűnhet - persze a legtöbb del-koreai háztartásban egyetlen év alatt keresnek ennyit. A disszidenseknek keményen meg kell dolgozniuk, hogy beérjek az adagos állampolgárokat — sokaknak sosem sikerül. Közöltek velünk, hogy valamivel több pénzre számíthatunk, ha hajlandók vagyunk távolabb költözni a zsúfolt fővárostól; anyámmal el is fogadtuk az ajánlatot. Ászán mellé, egy kisebb gyárvárosba küldtek, ami vonattal kétórányira volt Szöültől.

Az állam jelölte ki a lakásunkat, és fizette a bérét. Anyámnak bankszámlát nyitottak, és kaptunk valami egyszeri juttatást, hogy megkezdhessük az életünket. Csakhogy ezt nem egy összegben utalták. Köztudomású volt, hogy bizonyos kínai közvetítők néha lenyomozzák, hol élnek Dél-Koreába menekült ügyfeleik, és beszedik tőlük a pénzt, amivel meg tartoznak nekik. Aztán ott voltak a dél-koreai szélhámosok, akik arra specializálódtak, hogy kicsalják a menekültektől az áttelepülési segélyüket. Ez azért történhetett, mert több újonnan érkezett észak-koreai teljesen tapasztalatlan volt a világ dolgait illetően.

Észak-Koreában nem lécezik írásos szerződés, ezért a Hanavonban folyton a lelkünkre kötötték, hogy itt minden tranzakció papíron történik, és mihelyt aláírunk valamit, attól fogva a mienk a felelősség. Nem gondolhatjuk meg magunkat. A régi szokásokat azonban nehéz levetkőzni, az újakhoz nem könnyű hozzászokni. A kormány ezért arra jutott, hogy ha időben széthúzza a kifizetéseket, legalább nem veszíthetünk el mindent egyszerre. Ha látták volna aszani szállásunkat, rájöttek volna, hogy anyámnak meg nekem így sem volt sok veszítenivalónk.

Lakótelepünk a városszéli domb tetején állt, gyalog pár percnyire volt néhány kisebb üzlet, meg a buszmegálló, ahonnan be lehetett jutni a sűrűbben lakott negyedekbe. Errefelé nagyon alacsony volt a lakbér, ezért a házunk tele volt állami segélyen élőkkel, beleértve az időseket és fogyatékosokat, akiknek nem volt családja, hogy a gondjukat viselje, jó néhány zavart elméjű személyt, akiknek ideggyógyintézetben lett volna a helyük, meg minket.

A lakásunkban egy szoba volt, egy apró konyha, ágynak egy földre letett vékony matracot használtunk, az erkély volt a kamra. Az épületben hemzsegték a csótányok, az emberek a liftben és az előtérben vizeltek, a szomszéd lakásban egy eszelős élt, aki éjjel-nappal üvöltözött. Szerencsére a másik szomszédunk egy kedves idős nő volt, aki nekünk ajándékozott egy rizsestálat meg néhány szép tányért, amire nem volt szüksége. A használcikk-üzletben vettünk egy kis hűtőszekrényt. A többi bútorunk a parkolóból származott, arról a füves betonszigetről, ahová a lakók rendszeresen kitétek azokat a ruhákat és felszerelési tárgyaikat, amiknek már nem vették hasznát. Anyámmal el sem hittük, mekkora szerencse ért, amikor lámpákat, edényeket, egy használt matracot, sőt egy kis tévékészüléket is találtunk. A lakók folyamatosan költözködtek, ezért minden héten bőven akadt a kin-csekből. Arra jutottunk, hogy ezek a dél-koreaiak még a kínaiaknál is több hasznos holmit haj igáinak ki.

A másik remek dolog az volt Dél-Koreában, hogy nem került sokba a gyümölcs. Észak-Koreában a narancs és az alma elképesztő fényűzésnek számított. Anyám boldogan vásárolta ezeket, aztán szeletekre vágta, hogy megosztozzunk rajta. Nehez elete volt, de mindig talált valamit, amiért hálás lehetett. A legtöbb dolgon még nevetni is tudott, beleértve saját magát. Annyi ismeretlen termék vett körül, hogy állandóan összekevertük őket; anyám egy ízben a kölnimből spriccelt a szájába, mert szajspray-nek hitte. Egy darabig öklendezett, elmondott mindennek, de aztán kitört belőle a kacagás. Egyikünk sem volt képes abbahagyni, pedig már a könnyek csorogtak az arcunkon.

Aszanba érkezésünk után nem sokkal egy éjjel anyám kuncogására ébredtem.

- Mi az, Omma? - kérdeztem. - Mi olyan vicces?

- A hűtőszekrény, Janmi! - felelte. - Épp most hallottam, hogy bekapcsolja saját magát.

21.

Egy kiéhezett elme

Az elsődleges célom az volt, hogy megismerkedjek néhány igazi dél-koreaival. Akikkel eddig találkoztunk, azok mind szintén disz-szidensek voltak, meg a dél-koreai kormány ügynökei, meg egy speciálisan képzett oktatói gárda. Szerettem volna a számítógéppel is jobban megismerkedni. Miután észrevettem, hogy a lakótelephez közel eső boltok között van egy PC Internet nevű, elhatároztam, hogy benézek oda. Ezek a helyek nem olyanok, mint egy internetkávézó, ahová bárki bemehet — inkább klubokra hasonlítanak, ahol csekély óradíjért játszani lehet, meg online beszélgetni a barátainkkal. Lófarokba fésültem a hajam, tiszta ruhát húztam fel, és leballagtam a dombról.

A PC klub a másodikon volt, egy koszlott lépcsőház tetején. Egyenesen nagyviláginak láttam színes fényei meg a világító fényű számítógépterminálok sora előtt ülő, a képernyőt megbúvólten bámuló fiatalemberek miatt.

Összeszedtem minden bátorságomat, es belöktem az üvegajtót. A recepcióspult mögött álló idősebb férfi felnézett.

— Szeretném ezt a gépet használni — mondtam.

A kiejtésemből azonnal tudta, hogy nem vagyok dél-koreai.

- Ide nem jöhetnek külföldiek - jelentette ki.

- Jó, tényleg Észak-Koreából jöttem - de már dél-koreai állampolgár vagyok - hebegtem döbbenten. Éreztem, hogy könnyek marják a szememet.

- Dehogyan. Külföldi vagy - szögezte le. - És külföldit nem engedünk be!

Sarkon fordultam, lerohantam a lépcsőn, meg sem álltam hazáig. Végtelenül csalódott és kiábrándult voltam.

Másnap legszívesebben a fejemre húztam volna a takarót, hogy egész nap ágyban maradjak, de anyám rám szólt, hogy öltözzek fel. Szeptember eleje volt, az iskolaév elkezdődött. Ideje volt beiratkoznom.

Bár a teszteredményeim alapján a dél-koreai nyolcésvesek között volt a helyem, majdnem kétszer annyi idős voltam, és túl nagy ahhoz, hogy általános iskolába járjak. Ha állami oktatásra vágytam, akkor a helyi iskola felső tagozatán volt a helyem. Választhattam volna alternatív magániskolát is, amit kifejezetten a disszidensek számára hoztak létre, de én mielőbb be akartam illeszkedni.

Az iskola modern téглаépület volt, teleaggatva a diákok tanulmányi és sportsikereihez gratuláló színes feliratokkal. Anyámmal az egyik igazgató irodájába mentünk: itt először is tudomásunkra hozták, milyen nehéz lesz boldogulnom. „Tudják, néhány éve volt itt egy észak-koreai fiú - jegyezte meg a férfi -, de nem volt képes felzárkózni és megbukott.”

Jelentőségteljes pillantást vetett rám, mintha azt akarná üzeni, hogy nincs semmi reményem. „És itt elég drága az egyenruha — folytatta. - Majd kerítenünk kell egy használtat, amit anyukád rád igazít.”

Elkísértek, hogy megismerkedhessek új osztálytársaimmal. A lányok mind csinos egyenruhát viseltek, én meg ott álltam abban a használt holmiban, amit egy szociális munkás talált a számomra. Megpróbáltam szóba elegyedni pár gyerekkel, de csak rám néztek, és már mentek is tovább. Később hallottam, ahogy pár lány rólam beszél, és az sem érdekli őket, hogy meghallhatom.

- Ez az alsóbb életforma meg mit keres itt ? - kérdezte az egyik.

- Es mi a fene ez a kiejtés? - csatlakozott egy másik. - Talán kém, vagy valami ?

A nap végén hazamentem anyámmal, és soha nem tértem vissza.

Ezt követően annyira féltém mindenkitől, hogy nem voltam hajlandó kilépni a lakásunkból. Ha megpróbáltam kimenni, azonnal kivert a jeges verejték; a szívem úgy kalapált, hogy azt hittem, mindjárt meghalok. Odakint egyedül éjjel éreztem biztonságban magam, amikor nem járt arra senki más. Anyám elsétált velem a kis játszótérre, ahol az a néhány lakótelepi gyerek játszhatott. Felültem a hintára, előre-hátra lendültem, anyám pedig mesélt a napjáról vagy valamelyik régi dalt énekelte. „Nagyobb önbizalomra lenne szükséged, Janmi - mondta. - Miért rémülsz meg ennyire attól, ha rád néznek?”

Csak hát képtelen voltam elmagyarázni neki.

Egyhavi rejtőzködés után rádöbbsentem: muszáj erőszakot tennem magamon és visszatérnem a világba. Még ha sok dél-koreai szerint nincs is jövőm, még ha ostobának, elmaradottnak és megbízhatatlannak is tartanak - majd én megmutatom nekik. Vagy így> vagy úgy, de sikerülni fog. Ehhez pedig az első lépés az, hogy elkezdjek tanulni.

Apám a halála előtt elmondta, mi minden bántotta. Mindig is azt akarta, hogy tanuljak, és jó jegyeket hozzak haza. Tudta, hogy szerettem volna egyszer egyetemre menni és talán orvosnak tanulni, mint annyi más rokonunk. Ám mihelyt letartóztatták, ez az álom szétfoslott. Most azonban lehetőségem nyílt, hogy apám vágyát beteljesítsem.

A Hanavonban sok mindent tanultam, aminek mintha semmi értelme nem lett volna. De volt egy egyszerű mondat, amit többször is hallottam, és ami valóban megérintett: Ha valaki egy demokráciában szorgalmasan dolgozik, annak meglesz a jutalma. Eleinte nem hittem el. Észak-Koreában nem így mentek a dolgok: ott a szorgos munka csak akkor nyeri el jutalmát, ha van mellette egy jó szangbun és megfelelő összeköttetések. Abban azonban biztos voltam, hogy képes vagyok keményen dolgozni, és izgalommal töltött el, hogy talán erőfeszitésem meghozza a gyümölcsét. Még nem volt szavam

arra, hogy „igazság”, és nem is értettem a jelentését igazán, de ez a gondolat valahogy helyesnek tűnt. Azonnal elkezdtem dolgozni céljaim elérése érdekében; egyetlen perc vesztegetni való időm sem volt.

2009 novemberében beiratkoztam a Mennyei Álom Iskolába, egy keresztény bentlakásos intézménybe egy közeli városban, Csonanban, ahová kizárólag észak-koreaiak járhattak. Szinte valamennyi, disszidensek számára létesített iskolát a keresztények működtették, nem nagyon volt egyéb lehetőség. Ez az intézmény volt a legközelebb anyámhoz.

Rengeteg behoznivalóm volt. Azt a célt tűztem magam elé, hogy mire a velem egykorú tanulók befejezik a középiskolát, nekem is megszereznek a pótlólag beszerezhető bizonyítványaim az általános iskola felső tagozatáról és a középiskoláról, azután pedig főiskolára megyek. A Mennyei Álomba körülbelül tizenöt tinédzser járt - bár a létszám állandóan változott -, köztük néhány lány, akikkel még a Hanavonban voltunk együtt. Nem voltam valami népszerű tanuló. Eltökéltem, hogy megszabadulok attól, ami folyton elárulja, hogy disszidens vagyok; ha másokkal beszéltem, állandóan a dél-koreai kiejtést gyakoroltam. A lányok emiatt különcnek, távolságtartónak hittek. A tanárok azt mondták, hogy nem „nyílok meg” eléggé. Engem nem kötött le annyira, hogy mindig a Bibliát olvassam és istentiszteletre járjak, amit mindenki más igen fontosnak talált. Én a Mennyei Álomban csak tanulni akartam. Ki voltam szomjazva a rudasra, és rosszul viseltem mindent, ami ettől eltért. „Tanulogep volt a gúnynevem.

Az időm legnagyobb részében a szobámban maradtam és olvastam. Eszembe jutott a régi élvezet, amikor Észak-Koreában könyveket lapozgattam, csak most volt rengeteg egyéb olvasnivalóm is, nem csak Kim Irszen és Kim Dzsongil kalandjai.

Anyám megkönnyebbülten fogadta, hogy bentlakásos iskolába megyek, ahol biztonságban leszek, és rendszeresen fognak etetni. Ő ugyanis azt tervezte, hogy Kínába utazik.

Mihelyt elhagytuk a Hanavont, anyám kapcsolatba lépett néhány kínai közvetítővel, akik átküldték a határon egy nőt Hje-szanba, hogy Ünmi felől érdeklődjön. Azt akartuk megtudni, véletlenül nem tartóztatták-e le Kínában és küldtek vissza, ahogy számos más ismerős nőt. De az eltűnése óta eltelt két

és fél év alatt senki sem hallott róla semmit.

Elterjesztettük a kínai emberkereskedő hálózatban, hogy 10 000 dollár jutalmat ajánlunk fel bármilyen Ünmire vonatkozó információért. Anyám ezzel egy időben benyújtotta dél-koreai útlevélkérelmét. Aszani tartózkodásunk első hónapjait szegénységben töltöttük, mert minden fillért arra tettünk felre, hogy felkutassuk a nővéremet. Amint anyam kezében volt útlevél, mar le is foglalta a repülőjegyet Kínába.

Szinte elképzelhetetlen, mennyi bátorság kellett ahhoz, hogy egyedül elinduljon erre az útra. Még mindig nem beszélt kínaiul, és sosem utazott úgy, hogy ne lett volna mellette valaki. Bár most már dél-koreai állampolgár volt, nem lehetett biztos abban, hogy nem rabolják el, hogy újra eladják, sőt abban sem, hogy nem kerül észak-koreai ügynökök kezére, akik visszaküldik az országba - ez a halált jelentette volna. De uralkodott a félelmeim, és felszállt egy Talien nevű nyaralóhelyre tartó gépre - mert így volt olcsóbb aztán egy végtelenül hosszú buszozás után megérkezett Senjangba.

Míg Ünmi után kutatott, közös barátunknál, Mjangoknál szállt meg, aki a főnökünk volt a chatszobás munka idején. Amíg rejtőzködtünk, túlságosan féltünk, ezért meg sem próbáltunk kapcsolatba lépni apám rokonaival, akik Kína egyik északkeleti városában, Jenpienben éltek. Aggódtunk, hogy már attól megjelenhetnek a rendőrök az ajtónk előtt, ha telefonálunk néhányszor, hogy kiderítsük, hol találhatjuk meg őket. Anyámnak azon a bankon keresztül sikerült a nyomukra akadnia, ahol valaha apám nagynénje dolgozott. Csodálatos volt újra felvenni a kapcsolatot a családdal, de csalódottan értesültünk arról, hogy egyikük sem hallott Ünmiről.

Húsz Kínában töltött nap után anyám elkeseredetten tért haza. A nővéremet ugyan nem találtuk meg, de nem hagytunk fel a reménnyel, hogy egyszer ő talál ránk. Anyám azért nem teljesen üres kézzel tért meg. Mielőtt elindultunk volna a csing-taói misszióba, holminkat egy senjangi biztonságos helyre vittük. Nem akartuk, hogy szökés közben bármi olyat találhassanak nálunk, aminek a segítségével észak-koreaiként azonosíthatnak bennünket. A csomagban volt egy kis köteg családi fotó. Már csak ezek a fényképek maradtak meg apámról, Ünmiről, hátrahagyott szeretteinkről. Most ezek is velünk voltak Dél-Koreában.

Más jó dolog is történt az útján. Korábban Mjangok azért nem akart velünk szökni, mert rettegett, hogy elkapják és visszaküldik Észak-Koreába, ahol megkínózzák és kivégzik. Anyám azonban mesélt neki arról, hogy milyen jó Dél-Koreában, hogy mennyit segített a megérkezésünkkel az állam. „Ezt nézd meg! - lengette meg barátnője orra előtt az útlevelét. - Ha odajössz, te is szerezhetsz egy ilyet, aztán félelem nélkül utazgathatsz bár-hová! Szabad leszel.”

Az útlevél látványa kölcsönzött annyi bátorságot Mjangok-nak, hogy vállalja a kockázatot. Anyámmal telefonáltunk párat, és megszerveztük, hogy Thaiföldön át szökjön el. Néhány hónap múlva útnak is indult, és végül eljutott Dél-Koreába.

Nem maradtam túl sokáig a Mennyei Álomban. Tulajdonképpen már november végén kimaradtam, mihelyt anyám visszatért Kínából, és visszaköltöztem a lakásba. Nem éreztem úgy, hogy az iskola elég tudást nyújtana, a sok vallásos ténykedést meg nem szerettem. Nem volt kedvem úgy tenni, mintha mélyebb lenne a hitem, mint valójában. A prédikációk pedig néha arra emlékeztettek, amikor a csingtaói lelkész szavai miatt annyira mocskosnak és bűnösnek éreztem magam.

Otthon aztán mást sem csináltam, csak olvastam. Ügy szívtam magamba a tudást, mint az oxigént. De nemcsak információért vagy mulatságból olvastam, hanem azért, hogy éljek. Havonta mindössze 30 dollárom volt, csak a legszükségesebbekre költöttem, ami megmaradt, azt mind könyvekre költöttem. Volt köztük új, és volt, amit használtan vettem. Lehet, hogy éhes maradtam, de a könyvek fontosabbak voltak az ételnél. Csak jóval később tudtam meg, hogy léteznek közkönyvtárak. Talán nehéz elhinni, de a megérkezésünkkel roppant keveset tudtunk a dél-koreai életről.

Először koreaira fordított gyerekkönyveket forgattam, aztán következtek a képeskönyvek a világ országairól. Vásároltam római mitológiáról és világtörténelemről szóló köteteket. Elolvastam Abraham Lincoln, Franklin Roosevel, Hillary Clinton életrajzát. Nagyon érdekelt Amerika, az életrajzokat pedig különösen kedveltem, mert olyanokról szóltak, akiknek akadályokat vagy előítéleteket kellett leküzdeniük, hogy előbbre juthassanak. Nekik köszönhetően éreztem úgy, hogy akár nekem is sikerülhet, még amikor senki sem hitt bennem, és amikor még én sem hittem magamban.

Életem következő másfél évébe tizenkét évnyi tanulást zsúfoltam bele. Jártam néhány másik speciális iskolába is, hogy pótlólag megszerezhessem a felső tagozatos és középiskolai bizonyítványokat. De már akkor is egyedül tudtam a legjobban tanulni. Megfogadtam, hogy száz könyvet olvasok el egy év alatt, és meg is tettem.

Azért olvastam, hogy megtöltssem az agyamat, és kiszorítsam belőle a rossz emlékeket. Azt is tapasztaltam, hogy minél többet olvasok, a gondolataim annál mélyszántóbbak lesznek, a látóköröm szélesebb, az érzéseim kevésbé sekélyesek. A dél-koreai szókincs jóval gazdagabb annál, amit addig ismertem; ha az embernek több szava van a világ leírására, akkor az a képessége is egyre fejlődik, hogy összetett gondolatok szülessenek meg a fejében. Észak-Koreában a rezsím nem akarja, hogy az emberek gondolkodjanak, gyűlölik a finom különbségtevéseket. Minden vagy fehér, vagy fekete, a szürke egyetlen árnyalata sem mutatkozhat. Észak-Koreában a Vezetőre vonatkozik az egyetlen „szeretet”, amit képesek vagyunk leírni. A becsempészett tévéműsorokban és filmekben persze hallottuk, hogy más jelentése is van a szónak, csak hogy ezt nem tudtuk az észak-koreai mindennapi életre vonatkoztatni - a családra, barátokra, férjre, feleségre. Dél-Koreában azonban annyiféle módja volt a „szeretet” kifejezésének - van, amit a szülőkkel kapcsolatban használtunk, egy másikat a barátainkra, a természetre, Istenre, az állatokra, és természetesen volt olyan is, amivel a szerelmet érzékeltettük.

Még az NHH központjában voltam és arra vártam, hogy átmehessek a Hanavonba, amikor behívtak külsősöket, akik felméréseket végeztek köztünk és beszélgettek velünk. Egy nő a szere-tétről mesélt. Elmondta, hogy ha sokat mondjuk a növényeknek, hogy szeretjük őket, még azok is egészségesebbek lesznek tőle. Ezért annyira fontos, hogy aki sokat jelent nekünk, hallhassa tőlünk ezt a szót. Arra biztatott, hogy forduljunk a szomszédunkhoz, és biztosítsuk szeretetünkről. Roppant különös feladat volt, de ekkor tudtam meg, hogy másképpen fejezzük ki a barátaink, vagy a növények, illetve állatok iránt érzett szeretetünket. Mindent meg kell tanulni, még az emberi érzéseket is.

Kezdtém ráeszmélni, hogy nem tudunk igazán fejlődni és tanulni, hacsak nincs egy nyelvünk, amely velünk fejlődik. Szó szerint éreztem, ahogy az

agyam életre kel, mintha új utak nyíltak volna meg addig sötét és terméketlen részeiben. Az olvasás megtanított arra, mit jelent élni, mit jelent embernek lenni.

Faltam az olyan klasszikusokat, mint a Zabhegyező, A Legyek Ura, Tolsztoj elbeszélései. Beleszerettem Shakespeare-be. A valódi fordulópontot azonban George Orwell Allatfarmy. jelentette. Olyan volt, mintha váratlanul gyémántra bukkantam volna egy marék homokban. Úgy éreztem, mintha Orwell tudná, honnan jövök és miken mentem keresztül. Az állatfarm valójában Észak-Korea volt; a szerző az én életemet ábrázolta. Az állatokban a családomat láttam - nagyanyámat, anyámat, apámat, saját magamat: olyan voltam, mint a „fiatal disznók” egyike, akinek fogalma sincs semmiről. Észak-Korea borzalmi egyetlen allegóriává álltak össze, és ezután már nem volt többé hatalma felettem. A könyv segített megszabadulnom.

Még a Hanavonban voltam, amikor visszajöttek hozzánk látogatóba azok a disszidensek, akik már beilleszkedtek a dél-koreai társadalomba, hogy megosszák velünk a tapasztalataikat. Egyikük adott egy egyszerű tippet arra, hogyan barátkozzunk a dél-koreaiakkal: magoljunk be mindent a legmenőbb tévéműsorokról és a népszerű sztárokról, hogy tudjunk ezekről beszélgetni. Már a filmek és a tévé nézése is tanulságosnak bizonyult. Bevágtam a színészek nevét, filmjeik és sorozataik cselekményét. Lejegyzeteltem mindent az együttesekről, meghallgattam annyi számukat, amennyit csak lehetett, hogy felismerjem a hetvenes, nyolcvanas, kilencvenes évek legnépszerűbb dalait.

Hírességekről olvastam cikkeket, hogy tudjak mindent a botrányaikról, élettörténetükről, és úgy emlegethessem őket, mintha egész életemet Dél-Koreában töltöttem volna. Elámul-tam a celebek esküvőin, divattervezők készítette ruháikon. Korábban fogalmam sem volt, mi fán terem egy divattervező, az iskola egyik termében azonban volt internetkapcsolat, ahol mindennek utánanézhettem. Az egész „híresség” dolgot igen különösnek találtam. Dél-Koreában úgy rajongtak a szép emberekért, mint északon a Vezetőért. A nagy különbség az volt, hogy Dél-Koreában az emberek megválaszthatták, kit akarnak bálványozni.

Lassan megszabadultam északi akcentusomtól, és úgy beszéltem, mintha szülői lennék. Megtanultam úgy öltözni, enni, társalogni, mint egy dél-koreai.

Ha valaki nem ismert, és megkérdezte, hová valósi vagyok, általában annyit feleltem, hogy Aszanba, aztán higgyenek, amit akarnak. Minden tőlem telhetőt megtettem, hogy a múltamat minél messzebb tudjam magamtól. Sosem léptem kapcsolatba senkivel, aki még Kínában ismert meg. Anyám azután is jó viszonyt ápolt Szanhivel és Mjangokkal, hogy Dél-Koreába költöztek — én nem. Nem akartam, hogy bármi közöm legyen az életemnek ahhoz a szakaszához, ami már alig tunt valósnak, és mintha valami félig-meddig felidézhető álom lett volna.

Anyám úgy vélte, nem egészséges dolog állandóan otthon ülve falni a könyveket. Azt szerette volna, ha visszamegyek egy bentlakásos iskolába, ezért 2010 tavaszán beiratkoztam egy szintén disszidensek számára létrehozott keresztény akadémiára, hogy megszerezsem a felső tagozatos bizonyítványomat, onnan átmentem a Mennyei Álom szülői campusára, hogy befejezzem a középiskolát. Továbbra is kerültem az órákat, és főleg egyedül tanultam. A tesztjeim azonban jól sikerültek.

2011 áprilisában, mindössze két évvel az után, hogy anyámmal leszálltunk Dél-Koreában, pótlólag lettem a középiskolai vizsgáimat. Édes volt a diadal. Arra a számos emberre gondoltam, akik eleve leírtak: a csingtaói lelkipásztorra; az ügynökre, aki kihallgatott; az iskolaigazgatóra, aki nem hitte, hogy menni fog; és a sok tanárra, aki szerint ez a nap sosem jön el. Az ösztönzött, hogy lehetetlennek tartották, amit véghez akartam vinni, és a bizonyítványok megszerzésével most először bizonyosodott be, hogy lehet igazság az életben. A szorgos munka jutalmat érdemel.

Anyám alig tudta elhinni, hogy a lassú felfogású gyerek, akit Hjeszanban nevelgetett, megszerezte a középiskolai bizonyítványát. De arra is emlékeztetett, hogy van egy mondásunk Észak-Koreában: „Csak akkor tudni, mennyire okos a gyerek, ha már felnőtt.” Nem az a fajta asszony volt, aki ki is mondja, mennyire büszke rám, de azért láttam rajta.

Anyámnak kijutott a megpróbáltatásokból, ahogy igyekezett hozzászokni a dél-koreai élethez. Keményen dolgozott, több olyan alantas munkát végzett, amiket általában a friss észak-koreai disszidensek kapnak. Egy ételt is felszolgáló kávézóban takarított és mosogatott. Itt ismerkedett meg egy helyi szaunában dolgozó férfival. Elkezdtek találkozgatni, és állást szerzett anyámnak a gyógyfürdőben.

Sajnos, kiderült a férfiről, hogy erőszakos természete van. Erről csak akkor szereztem tudomást, amikor a szülői Mennyei Álom Iskolában egy éjjel felhívtak az aszani kórházból. „Az édesanyjáról van szó - mondta az ápolónő. - El kell jönnie érte.”

Máris öltöztem és szaladtam a metróhoz. Sikerült elérnem az első vonatot Aszanba, ami reggel öt tájban indult. Először a lakásunkba mentem. Odaérve láttam, hogy a folyosó tele van fröcskölve vérrel - a lakásunkban is volt egy jókora vértócsa. A szomszédunk mondta el, hogy szörnyű veszekedés volt. A barátja valami súlyos fémedénnyel fejbe verte anyámat, aki eszméletét veszítette. A férfi halottnak hitte, és elmenekült. A szomszédok kihívták a rendőröket, akik bevitték a kórházba.

Szegény anyám borzalmas állapotban volt: teljesen bepólyál-ták a fejét, súlyos agyrázkódása volt. Amíg hazamentem, hogy feltakarítsam a vért, ő eljött a kórházból, mert nem engedhettük meg magunknak az ápolás költségét. Nem volt pénze taxira, a buszon meg hányingere támadt volna, így végig gyalogolt. A szívem szakadt meg, amikor szédülve, kimerültén belépett az ajtón. Az életünk Dél-Koreában sem volt könnyű.

Sosem jelentette fel a férfit. A rendőrök kihallgatták, vádat akartak emelni ellene, de lágyszívű anyám megbocsátott neki, és arra kérte őket, hogy engedjék el. Gyanítom, hogy a rendőrségről szerzett észak-koreai tapasztalatai után senkit sem lett volna képes ugyanolyan kínzásnak kitenni, még olyan valakit sem, aki megpróbálta megölni. Nem tudta persze, hogy Dél-Koreában a rendőrök nem ilyen módszerekkel dolgoznak.

Megkísérelt ekkor szakítani a férfival, de az állandóan követte, és folyton odajött a lakáshoz fenyegetőzni. Pár hónap elteltével anyám beadta a derekát, és visszafogadta. Csakhogy a férfi továbbra is erőszakos volt: nem hagyott fel anyám bántalmazásával. Néha sms-t kaptam tőle, amiben ez állt: „Ha ma éjjel meghalok, tudni fogod, hogy ő tette.”

Majd beleőrültem a gondolatba, hogy anyám, akinek már annyi mindent el kellett viselnie a szabadságáért, még itt, Dél-Ko-reában is félelemben él. Nem volt hajlandó feljelentést tenni, így a rendőrök nem tehettek semmit, hogy megvédjék.

Kell lennie valami jobb megoldásnak. Ha ők nem védik meg, én megtehetem. Jogot tanulhatnék, rendőrtiszt lehetne belőlem vagy ügyész. Észak-Koreában a rendőr elvette az ember pénzét, és börtönbe vitte. Kínában megdermedtem a félelemtől, ahányszor megláttam egy egyenruhát, hiszen a rendőrök bármikor letartóztathattak volna. Rendőr engem még életemben semmitől sem óvott meg. Csakhogy Dél-Koreában benne volt a munkaköri leírásukban, hogy feladatuk a megvédelmezésünk. Úgy határoztam, hogy afelé veszem az irányt, amitől korábban a legjobban félttem: beállók a rendőrség soraiba.

Végeztem némi kutatást, és megtudtam, hogy a szöuli Dong-guk Egyetem a lehető legjobb hely, ha valaki rendészeti igazgatásból akar diplomát szerezni. Úgy döntöttem, ide jelentkezem továbbtanulni.

22.

Már útban is vagyok hozzád

A Dongguk Egyetem egy Szöul közepén álló meredek domb tetején helyezkedik el, ahonnan minden oldalról látható a város és a Namszan Park fával borított lankái. A főiskolát buddhisták alapították 1906-ban, de mindenféle valláshoz tartozó diakt fogad. Négy alapelve utal csak az iskola eredetere:

Nemesítsd a tiszta, elmét

Légy őszinte és megbízható

Szeresd jóindulattal az embereket

Mentsd meg az embert a szenvedéstől

Olyan céloknak hangzottak ezek, amelyeket vállalni tudtam, kivált az utolsót. Szabad életem első két évet arra használtam, hogy magamat formáljam, felébresszem az elmemet, megnyissam a világ lehetőségeire. Magam tehát már biztonságban voltam; csak hogy folyton a rokonaim és barátaim járták a fejemben, meg mindenki más, aki továbbra is szenved, és a nővérem, akire még mindig nem találtunk rá. Kell valamilyen okának lennie, hogy én életben maradtam, rátaláltam a szabadságra, ők pedig nem. Ekkor azonban ezt a gondolatot még nem tudtam rendesen kifejezni.

Abban a pillanatban viszont az volt a fontosabb, hogy felvegyenek erre a rangos egyetemre. Észak-koreai disszidensként az állam fizette a tandíjam egyik felét, a másikat - hajói tanultam - az egyetem; a pénz tehát nem jelentett akadályt. Tisztában voltam azonban azzal, hogy gondot jelent majd hiányos iskolai tapasztalatom, amely finoman szólva is eltért a megszokottól. Mint minden disszidensnek, nekem is megengedték, hogy kihagyjam Dél-Korea hírhedt, nyolc órán át tartó felsőoktatási alkalmassági vizsgáját, a felvételi során azonban így is komoly megmérettetés várt rám, így egy szóbeli vizsga is. Minden azon a beszélgetésen múlt, amire a felvételi

irodával történő egyeztetés után végül 2011 nyarának legelején került sor.

Annyira izgultam, hogy már hajnali ötkor megérkeztem a campusra. Csak ültem egy pádon a hűvös hajnalon, és vártam, hogy behívjanak a felvételi beszélgetésre. A nagy központi belső udvar egyik végében áll egy hatalmas Buddha: mielőtt bementem volna, megálltam előtte imádkozni.

Bár a kínai misszionáriusok között töltött idő során teljesen magamévá tettem a kereszténység tanításait, a hitem nem szorítkozott egyetlen vallásra. Úgy nőttek fel, hogy diktátorokon kívül egyéb istenséget nem imádtam, így elmém még mindig kereste azt a pontot, ahol megállapodhat. Minden ellenkező jel ellenére hittem, hogy a világegyetemet egy jóindulatú erő vezérli, valami szeretetteljes hatalom, amely a rossz helyett valahogyan a jó irányába terel. Hittem, hogy Jézus része ennek az erőnek, ahogy Buddha is, és az összes spirituális lény, akihez a szükség és a kétségbeesés óráján fordulunk. Apám is közöttük volt. Ahogy tehát álltam ott a Buddha-szobor előtt, mindkét kezemet a szívemre helyeztem, és megszólítottam apámat, hogy a tanácsát kérjem. Úgy éreztem, még mindig erős kapocs köt össze bennünket, hogy kérnem kell csupán, és eljön, hogy erőt adjon. Azon a reggelen különös erővel éreztem a jelenlétét.

Nyilvánvaló volt, hogy nem vagyok felkészülve a főiskolára, és ezzel tisztában volt a bizottság. Viszont meg kellett győznöm őket, hogy méltó vagyok rá.

— Üdvözlöm önöket, Pák Janmi vagyok. Észak-Koreában születtem, Hjeszanban. Nem olyan régen érkeztem Dél-Koreába, szinte minden iskolázottság nélkül - de két év alatt nagy lépést tettem előre. Megígérem, hogy ha megbíznak bennem, nem fogok csalódást okozni.

Önbizalmamtól magam is meghökkentem. A felvételiztetők is meglepettnek tűntek.

— Eddig nagyszerűen elboldogult — fordult hozzám egyikük.

- De a hivatalos tanulmányai eléggé hiányosak. És az angollal sem foglalkozott, amire a diplomához szükségé lesz.

Egy másik így szólt:

- Mindannyian tudjuk, hogy sok észak-koreai elkezdte a főiskolát, de sosem fejezi be. Hogy ígérheti biztosra, hogy maga nem vall hasonlóan kudarcot?

Rájuk emeltem a tekintetemet:

- Igen... igaz, hogy nincsenek meg ugyanazok a képességeim, mint a többi jelentkezőnek, de ezeket be tudom porolni. Jóval fontosabb, hogy mialatt a többiek a padban ültek, én az életet tanultam. Van tehát nekem is valamim, amivel viszont ők nem rendelkeznek. Ha megadják az esélyt, megszolgálom a bizalmat... még büszkék lesznek rám.

Augusztusban megnéztem az interneten a felvételi értesítése-két: felvettek a Dongguk Egyetem rendészeti igazgatás szakára.

Arcomat a kezembe temetve zokogtam. Valaki vegre hitt bennem.

Dél-Koreában az iskolaév március elején kezdődik, így volt még hét hónapom, mielőtt elkezdtem voltam a Donggukra járni. Hivatalosan még nem fejeztem be a szülői Mennyei Alom Iskolát. Ennek a kollégiumában laktam, néhány órára is bejártam, miközben már egyetemi tanulmányaimra készültem. Részmunkaidőben egy olcsó cikkeket árusító boltban dolgoztam eladóként, illetve egy elegáns szálloda esküvői termében terítettem és szedtem le a bankett után az asztalokat. Azt hiszem, egyik helyre sem vettek volna fel, ha még mindig úgy festek vagy úgy beszélek, mint egy észak-koreai disszidens. Hagytam, hadd képzeljék csak, hogy szülői vagyok.

Készen álltam arra, hogy a múltat magam mögött hagyva dél-koreai főiskolásként mindent újrakezdek. Aztán 2011 vége felé felhívott egy oktatási műsorokkal foglalkozó országos kábeltévé egyik műsorának a producere. Szeretett volna interjút készíteni egy észak-koreai disszidenssel, és az én nevemet említette neki valaki, aki kapcsolatban állt a Hanavonnal. Beleegyeztem, hogy találkozam vele; elmeséltem neki, hogyan menekültem a sivatagon át, hogyan kutatok nővérem után, akinek Kínában veszett nyoma. A beszélgetés végén elárulta, hogy fiatal, ambiciózus, jó kifejezőképességű

észak-koreait keres, aki a műsora egyik részében szerepelne. Érdekel a dolog?

Elfogott a pánik, és azonnal rávágtam:

- Nem!

- De hát ez egy fontos műsor, amit mindenhol látnak majd - mondta a producer. Kis szünet után hozzátette: - És talán segíthetne ráakadni a nővére is.

Ez a lehetőség eddig fel sem merült bennem. A dél-koreai tévét Kínában mindenütt nézték az interneten. Ha elmesélném Ünmi történetét, talán ő is értesülne róla, és módot találna rá, hogy kapcsolatba lépjen velünk, és megszervezhessük a szökését.

Viszont nagy kockázatot vállalnék, ha kiállnék a közönség elé. A már Dél-Koreában élő barátainkon kívül több olyan nő is volt, aki ismert, és tudta, hogy mivel is foglalkoztam Kínában a túlélésem érdekében. Ha felfedik, esetleg semmivé lesz minden reményem, amit egy jogászi vagy igazságszolgáltatási karrierhez fűztem.

Megbeszéltem anyámmal az ajánlatot. Úgy döntöttünk, megéri vállalni a kockázatot, ha ennek árán esetleg rábukkanunk Ünmire.

Pár nap alatt elkészült a felvétel. Főleg úgy filmeztek, hogy tengerpartokon és vidámparkokban sétáltam egy idősebb disszi-denssel, és arról a generációs szakadékról beszélgettünk, amely elválasztotta a velem egykorú, külföldi DVD-ken felnőtt északkoreaiakat az ő nemzedékétől, amely egészen másképpen gondolkodott. Egy ponton elvittek bennünket egy zeneiskolába, amelyet két észak-koreai disszidens alapított; felvették, ahogy a harmonikázásukat meg a szülőföldem dalait hallgatom. Hirtelen elhatalmasodott rajtam a szomorúság; bár megpróbáltam erőt venni magamon, sírni kezdtem a kamera előtt. Elmeséltem, hogyan harmonikázott Ünmi kisgyerekként Hjeszanban. Hogy már öt éve nem láttuk egymást... hogy mennyire hiányzik.

A műsor 2012 januárjában került adásba Összereztem utána, ahányszor csak megszólalt a mobilom, és a kijelzőn ismeretlen számot láttam: azt

reméltem, hogy Kínából, Ünmitől kapok üzenetet. De a napok csak múltak, és a nővérem nem jelentkezett.

2012 márciusában kezdtem meg tanulmányaimat a Donggu-kon. Az egyetem olyan volt, mintha valami hatalmas asztalt terítettek volna meg tudásból, hogy lakmározzak belőle - nem is tudtam elég gyorsan magamba tömni mindent. Az első évben angol nyelvtant és társalgást tanultam, meg kriminológiát, világtörténelmet, kínai kultúrát, koreai és amerikai történelmet, illetve szociológiai és globalizációs, valamint hidegháborús tanulmányokat folytattam. Önállóan elkezdtem a nagy nyugati filozófusokat olvasni, például Szókratészt és Nietzschét. Minden annyira új volt számomra.

Végre mással is foglalkozhattam az ennivaló megszerzésén és a biztonságunkról való gondoskodáson túl - ettől sokkal inkább embernek éreztem magam. Addig nem tudtam, hogy a tudás ilyen boldogságot jelent. Kiskoromban egy vödörre való kenyérről álmodoztam: most már nagyobb szabású álmaim voltak.

Az egyetemi élet praktikus elvárásai sajnos fékeztek a lendületemet. A legelső órán a tanár csoportokra osztott bennünket, hogy közösen készítsünk prezentációt. Mihelyt összeültünk a csoportommal, be kellett vallanom, fogalmam sincs, mi az a prezentáció, vagy hogyan tudnék hozzájárulni a közös munkához. A többiek vállalták a számítógépes és tervezési feladatokat, engem pedig megbíztak a „kutatással”. Nem igazán tudtam, ez mit jelent. Eddig főként magamat tanítottam; most rá kellett jönnöm, hogy egyetemi pályafutásom katasztrofális lesz, ha nem tanulom meg azon nyomban, hogyan kell számítógépet használni és kutatást végezni. Így az órákra való készülés mellett az internet segítségével próbáltam elsajátítani az alapokat.

Az egyetem közelében béreltem egy apró alagsori lakást, de nem sok időt töltöttem itt. Az egyetemi félév alatt gyakorlatilag a Dongguk modern, üvegfalú könyvtárában éltem, ahol kupacokban álltak a hívogató könyvek, és volt széles sávú internet-hozzáférés. Ez lett a játszóterem, az ebédlőm, néha a hálószobám is. Éjszaka szerettem a leginkább a könyvtárat, amikor kevesen voltak bent, és semmi sem terelte el a figyelmemet. Ha muszáj volt szünetet tartanom, akkor kimentem az egyik kertecskébe - volt itt egy pad, ahonnan

ráláttam a városra. Gyakran néhány centért vettem magamnak az automatából egy kis adag kávé, aztán egy darabig csak ültem ott és bámultam a tengernyi fényt, ami maga volt Szöul, a nagyváros. Néha eltűnődtem, hogyan lehet itt annyi fény, amikor északon, alig harmincöt mérföldnyire ott egy teljes, sötétségbe burkolózó ország. A város még kora hajnalban is élt: villogó fények, hunyorgó-pislogó adótornyok, forgalmas utak, amelyeken folyamatosan jártak a kocsik, fényoszlopok mint megannyi apró, ragyogó pont. Minden tökéletesen a helyén volt, valahogy mégis olyan távolinak tűnt. Azon töprengtem, hol lehet az én helyem. Észak-koreai vagy dél-koreai vagyok? Vagy egyik sem?

Talán mulatságos, de az egyik legnehezebb kurzusom ez volt: „Ismerjük meg Észak-Koreát”. Először tudtam meg részleteket arról a politikai és gazdasági rendszerről, amelybe beleszülettem. Majd leesett az állam az órákon: képtelen voltam elhinni, hogy az éhínség előtti időszakban a központi elosztási rendszer napi 700 gramm gabonát juttatott a többségnek. Gyerekkoromban szerencsésnek mondhattuk magunkat, ha hetente tudtunk ennyit venni az egész családnak! Megtudtam, hogy a Nagy Vezér, Kim Irszen tisztogatásai során 1,6 millió ember vesztette életét. Teljesen megdöbbenett az adat. Még mindig nem volt könnyű felfognom, amit tanultam - bár most már egy részét lényegesen könnyűbb volt elhinnem, mint azt, hogy Kim Dzsongil képes elméje erejével befolyásolni az időjárást.

Általában igyekeztem elől ülni a teremben, rengeteget jegyzeteltem, nem restelltem pluszsegítséget kérni a tanáraitól. De sosem beszéltem ennek a kurzusnak az oktatójával; azt sem árultam el neki, hogy észak-koreai vagyok.

Úgy sejtettem, a Donggukon szinte senki sem látta a tévéműsort, amiben disszidensként meséltem az életemről, én pedig sosem beszéltem magamról, ha kifejezetten nem kérdeztek. A tanszékemen a diákok tisztában voltak a háttérrel, azokkal ellentétben, akik nem ugyanarra a szakra jártak. Sok olyan ismerősöm volt, akinek fogalma sem volt, hogy Észak-Koreából jöttem. Talán fenn is tarthattam volna ezt a hamis képet, ha képes lettem volna letenni arról, hogy ráleljek Ün mire. Csak hát ez lehetetlen volt.

Nem sokkal a műsor adásba kerülése után felhívott egy Már útban is vagyok hozzád című új, kábeltévés show producere. A nő szeretett volna meghívni a műsorába.

A Már útban is vagyok hozzád afféle tehetségkutató és beszélgetős műsor volt, amelyben állandóan újabb és újabb csinos fiatal nőket mutattak be, akik hírességekkel csevegtek, énekeltek, táncoltak, vagy vicces jelenetekben léptek fel. Annyiban különbözött a hasonló műsoroktól, hogy ebben csupa észak-koreai disszidens szerepelt. (A későbbiekben a fellépők között már előfordultak férfiak és idősebb nők is.) A cél az volt, hogy megismertessen a disszidensekkel, szembeszálljon azzal a sztereotípiával, amely szerint az észak-koreaiak mind komor, robotszerű, unalmas alakok. A jelenetek általában a „remetekirályság” valamely vonásán gúnyolódtak, meg az előítéleteken, amiket a disszidenseknek Dél-Koreában kellett levetkezniük. A műsort a szórakoztató osztály készítette, nem az oktatással foglalkozó, így a stílusa könnyed és játékos volt, akárcsak a stúdió színes, modern színpadja, ahol felvették. A társalgás jórészt elég csacska volt, és az interjúkat alaposan megvágták, de tulajdonképp ez is a varázsához tartozott.

Az Útban hozzád gyorsan jelentős rajongó táborra tett szert a dél-koreaiak körében, akik szinte semmit sem tudtak Észak-Ko-reáról. A felmérések azt mutatták, hogy miután megnézték, a nézők pozitívabban viszonyultak a disszidensekhez. Több műsor végén valamelyik észak-koreai vendég számára lehetővé tették, hogy üzenetet küldjön hátrahagyott szeretteinek. Ez mindig érzelmes, könnyes rész volt, amely rávilágított, milyen mardosó fájdalmat leplez a szereplésre felkért csinos nők mosolya.

Eleinte elhárítottam, hogy fellépjek a műsorban. Még mindig abban reménykedtem, hogy Ünmitől valami válasz érkezik a másik szereplésemre. De ahogy teltek-múltak a hetek, aztán a hónapok, rájöttem, hogy ha el akarom érni a nővéremet, nagyobb közönségre lesz szükségem. Az Útban hozzád tűnt a tökéletes megoldásnak. Még mindig szorongtam, hogy felismer valaki a múltamból, de igyekeztem nem gondolni erre, hanem továbblépni - ebben mindig is jó voltam.

A stúdióban megkértem, hogy ne mutassák a valódi nevemet, azt remélve, hogy így megkímélhetem észak-koreai rokonaimat, egyben megőrizhetem a saját titkomat is.

A műsor készítői kifaggattak az életemről: elmondtam, hogyan váltak a körülményeink hol elviselhetőbbé, hol rosszabbá, és hogy egy időben kifejezetten jól éltünk. Meséltem arról, hogy videofilmeket néztem és

Nintendoval játszottam, hogy apam párttag volt, hogy jártam Phenjanban. A producerek es forgatókönyvírók által eddig megkérdezett nők — ez meg csak a harmadik adás volt — általában az északi tartományokból, kivételesen szegény családokból származtak: iszonyú, ehezesrol es szenvedésről szóló történetek hangzottak el. Az en eletem ehhez kepest elitnek tűnt, és kellett a műsorban valaki, aki egyfajta kontraszttal szolgál.

Mivel már nem gondoltam ra, így nem is volt okom részletesen ismertetni, mi történt velünk az apam letartoztatását követő időkből: azokban a hónapokban, amikor a nővéremmel egyedül maradtunk jéghideg hjeszani házukban, alig volt mit ennünk és nem volt fény, ami elűzte volna az ijesztő sötétséget. Nem kellett megemlítenem azokat az alkalmakat, amikor Ünmmivel a környező dombokon barangoltunk, leveleket ettünk, szitakötőket sütöttünk meg, hogy valamivel megtöltsük a gyomrunkat. A holttesteket, amiket megpróbáltunk nem észrevenni iskolába menet.

Arról meg végképp nem kellett beszámolnom, hogy mi történt Kínában.

Miközben felkészítettek a felvételre, át is alakítottak: Jedzsu lett belőlem, a kiváltságos észak-koreai lány. Kibontottam iskolás lányos lófarokba fogott hajamat, szép ruhába, magas sarkú cipőbe bújtam, és hagytam, hogy a sminkesek észak-koreai Hamupipőkét varázsoljanak belőlem. Könnyűszerrel megtanultam az ének- és táncbetéteket, boldogan csevegtem a hírességekkel mindarról, amit csak hallani akartak. Közben egyfolytában abban reménykedtem, hogy a hangom eljut egészen Kínáig.

Az első műsor után a producerek visszahívtak, és egy ideig rendszeres vendég voltam.

A műsor készítői és szerzői minden felvétel előtt minden szereplőnek e-mailben elküldték az adás témájára vonatkozó kérdéseket. A stúdióban aztán elolvastuk a forgatókönyvet, amit a válaszainkból állítottak össze. Én az „Észak-Korea Paris Hiltonja” nevet kaptam. Utána kellett nézmem az interneten, hogy kiről is van szó. Később, amikor már anyám is fellépett a show-ban, kivetítették néhány családi fotónkat, amiken divatos ruhákban volt látható. „Tulajdonképpen anyám az igazi Paris Hilton - jegyeztem meg. - Neki már akkor voltak Chanel kézitáskái, amikor még Észak-Koreában élt.”

Arról persze nem tettem említést, hogy ezek a retikulók másodosztályú kínai utánszatok voltak. Vagy hogy a nagy jómód nem tartott sokáig. Anyámmal mindenesetre olyan válaszokat igyekeztünk adni, amit szerintünk a közönség hallani kívánt. Épp olyan volt, mint amikor a tanárom kedvéért őt majmolva azt mondtam, hogy a rózsaszín a kedvenc színem.

A műsorban szereplő nőkhöz képest tényleg kiváltságos életünk volt. Még a legszegényebb időszakunkban is jobban éltünk, mint a vasútállomásokon kolduló utcagyerekek, akik sosem jutottak szappanhoz, sosem ízleltek húst. A stúdióban jelen levők között akadtak, akik átérték ezeket a rémálmokat, sőt szörnyűbbeket is. Nem tudom, azért lehetett-e, mert még mindig nem akartam tudomást venni a Kim-dinasztia aljasságáról, vagy saját észak-koreai identitásom okozta, de néha úgy tetszett, a műsorban szereplő „nővérekém” eltúlozzák a megpróbáltatásaikat. „Azt hitte, a többiek hazudnak - mondta rólam anyám a show egyik házigazdájának egy adásban, amely a mai napig kísért. - Janmi néha felhív a felvétel után és megkérdezi: »Tényleg észak-koreai vagyok? Mert előfordul, hogy nem értem, miről beszélnek a többiek.«’

Őt is és engem is magával ragadott a szerep, amit játszottunk. Anyám azonban igazat mondott, amikor arról beszélt, hogy nem fogtam fel, mennyit szenvedtek mások. Azt is jól latta, hogy a szereplés megváltoztatott, mert „sokat tanultam az észak-koreai valóságról”.

Egy idő után elkezdtem tényleg odafigyelni arra, amit a többi nő mesél. Történeteik megerősítettek az egyetemen tanultakat. Mintha tanúk lettek volna, akik egymás után az emelvényre lepnek, „nővéreim” bizonyították, hogy a könnyörtelen rezsím szemében mindannyian a szeméttel voltunk egyenértékűek, amit egyszerűen ki lehet hajítani. Minden egyes történet újabb és újabb emléket ébresztett fel bennem, és szívemben lassan megszületett az elszántság. A halhatatlannak hitt Kim Dzsongil 2011-ben meghalt, a családi diktátorságot fiatal, pufók fia, Kim Dzsongün örökölte. Kimékről, akiket hajdan istenségként tiszteltem, kiderült, hogy bűnözők. A bűnözők pedig rászolgálnak a büntetésre.

A műsor Dél-Koreában nagy sikernek örvendett, de sajnos nem segített a nővérem megtalálásában. Az egyik adás végén arcomon patakozó könnyekkel üzentem Ünminek, hogy vegye fel velünk a kapcsolatot, ha hallja a hangomat, bárhol legyen is. De szavaim nem találtak semmiféle visszhangra.

23.

Csodálatos kegyelem

Utólag már látom, micsoda őrült gondolat volt azt hinnem, hogy képes leszek teljesen elkülöníteni egymástól del-koreai főiskolás életemet és a sikeres tévéműsorban képviselt észak-koreai személyiséget. Az Útban hozzád felvételein álnevet használtam, erősen kisminkelve jelentem meg, ezért abban a hitben eltem, hogy senki sem fog rám ismerni. Idővel azonban a legtöbb tanárom és ismerősöm a Donggukon rájött, hogy én vagyok az.

Néhányan megdöbbenek és csalódottak voltak, hogy addig nem árultam el nekik, ki is vagyok valójában. Én persze meg mindig nem tudtam biztosan, ki vagyok — sem azt, hogy ki is szeretnek lenni. Néha felismertek az utcán — ettől általában megrettentem, de aztán rájöttem, hogy ezek az ismeretlenek pusztán rajongok, nem pedig észak-koreai ügynökök, vagy valaki a múltamból.

Nem kellett sok idő ahhoz, hogy a tanulás nyomán előálló stressz, a tévés szereplés és internetes önképzésem együttesen kimerítsen. Annyi dolgom volt, hogy alig aludtam, de gyakran enni is elfelejtettem. A Dongguk bűnügyi igazságszolgáltatás tanszékén a tanulmányi munka mellett elvárták a fizikai és katonai kiképzést is. A félév kezdetétől fogva szinte mindennap futottam, sokat edzettem is. A súlyom harminchat kilo alá esett, gyakran szédültem. Fizikailag nem bírtam tovább: kénytelen voltam felfüggeszteni az edzést. Csakhogy így is tovább fogytam, majd a záróvizsgák alatt összeestem és a sürgősségre kerültem. Az orvosok közölték: stressz és alultápláltság. Szinte halálra dolgoztam magam.

Mivel abba kellett hagynom a fizikai kiképzést, valószínűleg kevesebb lehetőségem maradt valamiféle tényleges bűnüldözési munka végzésére. Úgy

gondoltam, jogot azért továbbra is tanulnék. Minél többet tudtam meg az igazságról, annál vonzóbbnak találtam a gondolatot. Azt azonban világosan láttam, hogy bármilyen tanulmányokat is válasszak, meg kell tanulnom angolul - márpedig nem haladtam elég gyorsan. Így a július-augusztusi szünetben jelentkeztem egy nyári tanfolyamra, amit Cebun, a Fülöp-szigetek egyik trópusi szigetén szervezett egy angol nyelviskola.

Félretettem a tévés szereplésből némi pénzt. Ez az utazás volt az első dolog életemben, amit egyedül magamért csináltam. Eleinte haboztam, de néhány barátom rábeszélte, hogy menjek csak. Olyan izgalmasnak találtam, hogy világot látok, és közben tanulok is. A nyelviskolában azonban rengeteg dél-koreai volt, így az angolt nem gyakorolhattam túl sokat. Több új ismerősöm lett, akik azt hitték, én is dél-koreai vagyok. Rengeteg mangót ettem, sokat üldögéltem a sekély vízben, néztem, ahogy színes halak cikáznak a lábujjaim körül. Még mindig nem tudtam úszni, de új barátaim néha a hátukra vettek és bevittek a mély vízbe, mint annak idején a Jalu folyóban a nővérem.

Kezdtém kételkedni abban, hogy viszontlátom-e valaha.

Az interneten tették közzé az első szemeszter eredményeit. A szakomon csaknem kilencvenen tanultunk, én pedig harminchetedik lettem a rangsorban. Ez mindenkit meglepett - engem is -, a bűnügyi igazságszolgáltatás ugyanis az egész egyetem legigényesebb tanszéke volt. A következő évben tovább javult a teljesítményem, a 2013-as tavaszi szemeszter végére pedig már tizennegyedik voltam az évfolyamon. Ezzel nemcsak az iskola vezetői előtt bizonyítottam, hogy egy észak-koreai disszidens versenyre kelhet a dél-koreaiakkal, de saját magam előtt is. Végre olyan életet éltem, amit semmi nem szorít korlátok közé.

2013 nyarán elhatároztam, hogy a tanulmányaimat meg a tévéműsört is pihentetem kis időre. Anyámmal már beletörődöttünk, hogy Ünmi talán sohasem tér vissza hozzánk — bár nem hagytunk fel a reménnyel, hogy életben van valahol. Anyám ta-lálkozgatni kezdett egy nagyon kedves férfival, akinek önálló vállalkozása volt; erőszakos korábbi barátja szerencsére eltűnt az életünkből. Most, hogy anyám élete kiegyensúlyozottabbá vált, úgy éreztem, elutazhatok otthonról akár több hónapra is.

Korábban már olvastam olyan amerikai emberi jogi hősök életrajzát, mint Martin Luther King Jr. és Rosa Parks, és tudtam egyéb aktivistákról, akik saját biztonságukat, de életüket is kockára tették, hogy mások szabadok lehessenek. Vonzódtam ezekhez a történetekhez. Hatalmába kerített a gondolat, hogy igazan akkor van értelme az életnek, ha valami nagy dolgot teszünk magunkévá. Anyám ezzel már tisztában volt. Mindig is azt mondogatta: ahhoz, hogy boldogak lehessünk, adnunk kell másoknak, akármennyire szegények vagyunk. Úgy gondolta, ha van valamije, amit átadhat, az azt jelenti, hogy a saját életének is van értéke. Én nagyon Önző módon eltem addig az életemet, leszámítva a családomért hozott áldozatokat. Most úgy láttam, ahelyett hogy egyedül a saját szükségleteimre figyelnek, es a nap minden óráját önfejlesztéssel töltönnem, tálán tehetnek valami olyat, aminek mások látják hasznát.

Amikor a szöuli Mennyei Álom Iskolába jártam, a texasi Ty-lerből eljött hozzánk prédikálni egy keresztény ifjúsági csoport, a Youth With A Mission (Fiatalok Küldetéssel). Tőlük hallottam egy szegényeket segítő öt hónapos önkéntes misszióról, amely egy tizenkét hetes bibliatanítást is magában foglal Texasban. Úgy láttam, ezzel a munkával törleszthetnék valamit abból az óriási adósságból, amivel a misszionáriusoknak tartoztam, akik óriási áldozatok árán segítettek átszökni Mongóliába. Egyben jó alkalom volt arra is, hogy viszonylag kevés pénzből és rendes nyelvtudás nélkül Amerikába utazzak és világot lássak. Még mindig nem voltam hívő keresztény, de izgalmasnak találtam a kihívást, hogy együttműködjek ezzel a fiatalokból álló, elkötelezett csoporttal.

Kissé émelyegtem, amikor a repülőgép földet ért a houstoni George Bush nemzetközi repülőtéren, de ezúttal nem a tengeribetegség miatt. Hirtelen ellenséges területre kerültem. Miközben libasorban lelépkedtünk a gépről, a fejemben nagy orrú jenki katonák képei kavarogtak, akik észak-koreai anyákat döfnek le bajonettel. A gyerekkori propaganda még mindig ott élt az agyamban; bármikor váratlanul eluralkodhattak rajtam azok az érzések, amiket belém sulykoltak. Mit keresek itt, ezek között a gonosz emberek között? Mihelyt körülnéztem a repülőtéren, minden rettegésem szertefoszlott. Gyerekek kezét fogó szülőket láttam, chipset majszoló embereket, sportcsapatuk mezét viselő tinédzsereket. Az egyetlen különbséget a nyelv jelentette közöttünk. Meghökkenőnek találtam, milyen hamar elveszíti erejét

a hazugság, ha szembesítik az igazsággal. Perceken belül vált semmivé valami, amiben sok éven át hittem.

Átszálltam egy másik gépre, hogy a Daliástól száz mérföldre délkeletre fekvő Tyler nevű kisebb városba repüljek. A teljes repülőtere akkora volt, mint az Incsan váróterme. Ez lenne Amerikai Azt hittem, jóval nagyobb - gondoltam. Egy dél-koreai misszionárius jött elém, majd mérföldeken át elnyúló termőföldek mellett haladtunk el autóval. Áthajtottunk a Youth With A Mission campusának kapuján (korábban marhatenyésztő ranch volt), de csak egyre mentünk tovább, és lassan kezdtem ráébredni, hogy Amerika milyen hatalmas hely. Alig egy óra elteltével még nagyobbnak tűnt, amikor egy csapat diákkal elugrottunk a közeli Walmart Supercenterbe ennivalót venni. Azt gondoltam, ennél elegánsabb üzletet még életemben nem láttam, el sem hittem, milyen óriási. Az áruk méretre is gigantikusak voltak. Fogtam egy jókora, henger alakú, kék tartályba csomagolt zabpelyhet, amin barátságosnak kinéző, idős nagypapa mosolygott. Muszáj volt kipróbálnom a mikrobán elkészíthető, élénk narancsszínben pompázó sajtos makarónit, amelyet korábban sosem láttam - szóval nagyon izgalmas volt. Vettem tortilla chipset - a zacskója majdnem akkora volt, mint én. És szereztem munkaruhát meg egy pár Adidast, amiről korábban elképzelni sem tudtam, hogy valaha megengedhetem magamnak.

Amerika eddig kifejezetten impozánsnak tűnt.

Visszaérve a ranchra, már több tucat bibliatanulmányozásra készülő diák gyűlt össze egy csomó amerikai államból, valamint a világ rengeteg tájáról és országából - Thaiföldről meg a dél-amerikai államokból -, hogy részt vegyenek a különféle tanfolyamokon. Ezek között ott volt az én „Tanítványképző című kurzusom, ahol úgymond „Istenről, a világról, magunkról tanulunk”. Sok időt töltöttem egy másik fiatal észak-koreai disszidenssel és több dél-koreai misszionáriussal. Így rengeteg emberrel beszélhettem - sajnos, ebből angolul csak keveset. De mindig gyakoroltam, ha lehetőségem nyílt egy amerikait megszólítani. Ugyanakkor az is kiderült, hogy inkább spanyolt kellene tanulnom, mert az alapozó képzés után úgy húszán Costa Ricába mentünk egy majdnem két hónapon át tartó küldetésre.

A fővárosban, San Jóséban szálltunk le, onnan busszal utaztunk tovább egy Golfito nevű tengerparti halászvároskába. Kül-deresünk célja az volt, hogy

terjesszük az evangéliumot, de gyakorlati segítséget is nyújtunk a rászorulóknak. Támogattunk prostituáltakat és drogfüggőket, összeszedtük a szemetet, menedékeket takarítottunk, általában karitatív tevékenységet végeztünk. A nyár végén jártunk, az esős évszakban az éjszakák majdnem ugyanolyan forrók voltak, mint a nappalok. Néhányan az erkélyen aludtunk a lelkipásztor házában, ami vasárnaponként templomként funkcionált. A hálósájkjainkra feküdtünk, amelyek általában csuromvizesek voltak; bár kaptunk szúnyoghálót, ennyi rovarcsípésem egész életemben nem volt. A lábam megdagadt, elfertőződött; olyan nyomorultul éreztem magam, hogy felmerült bennem, feladom és hazautazok.

Ekkor azonban figyelemre méltó dolog történt: noha rosszul voltam, már nem magamért imádkoztam. Életemben először másokért szólt az imám. Ekkor ébredtem rá, miért is vagyok ott.

Egy ideje már érett bennem ez az érzés. Korábbi olvasmányaim közül magával ragadt egy könyv, a Ne verj senkit, még vi-raggal sem, amit egy híres koreai színésznő és emberjogi harcos, Kim Hjedzsa írt, aki a kilencvenes években végiglátogatta Etiópiában az éhezők táborait, később pedig a World Vision International jótékonyági szervezet nagykövete lett. Az Afrikában, Indiában és a világ egyéb más részein tapasztalható nyomorúságról szóló megindító beszámoló felnyitotta a szemem, és megtanította, mi az együttérzés.

A könyve elolvasása előtt azt képzeltem, hogy a világon egyedül az észak-koreaiak szenvednek. Sok menekült beszélt ugyan nyíltan az éhezésről és brutalitásról, azt alig néhány nő vallotta be a nyilvánosság előtt, hogy megerőszakolták vagy eladták az emberkereskedők. Azt meg végképp nem, hogy mindez gyerekkorában történt vele. Túl szégyenteljes tapasztalat volt ahhoz, hogy vállalják. Ezért hittem, hogy én voltam az egyetlen, akinek ilyen borzalmakon kellett keresztülmennie. Most azonban arról olvastam, hogy ilyesmi a világ több táján is megesett lányokkal és asszonyokkal. Nem vagyok egyedül. Ez ráébresztett, hogy túlságosan elmerültem a saját fájdalomamban. Azt azonban még mindig nem tudtam, hogyan sírhatnék egy idegen szenvedésein. Lehetetlennek hittem, hisz értem sem sírt egyetlen ismeretlen sem.

Azért választottam a Youth With A Mission szervezetet, mert tudtam, hogy a

legszegényebb, leginkább rászoruló közösségeket szolgálja. Rá kellett azonban jönnöm, hogy én viszont nem másokat szolgállok - csak magamon segítek. A Costa Rica-i hajléktalan férfiak és nők azt hihették, nekik mérem ki a rizst, értük szedem össze a szemetet - pedig mindezt magamért tettem.

Mások segítése által tanultam meg, hogy mindig is volt bennem együttérzés, bár erről nem tudtam, és képtelen voltam kifejezésre juttatni. Rádöbbsentem, hogy ha megindíthat mások sorsa, akkor lehetek együttérző magammal is. Elkezdtem gyógyulni.

Amikor lejárt az időnk Costa Ricában, visszarepültünk az Egyesült Államokba, hogy a Georgia állambeli Atlanta hajléktalanjai között folytassuk munkánkat.

Valóságos palotának láttam a hajléktalanszállót, amelyben dolgoztunk. Az itt élőknek volt ágya, laptopok álltak a rendelkezésükre, hűtőben tarthatták az üdítőjüket. Szabadon jártak-keltek. De nem voltak boldogok, és nem volt számukra remény. Azt hitték, nincs semmi, amit adhatnának. Ezt elképesztőnek találtam.

A csoportunk hot dogot készített nekik, és kitakarította a szobájukat. Amikor elkészültünk, megkértek, hogy beszélgessek egy hajléktalan férfival, akit a társamnak jelöltek ki. Angolul még mindig csak alapszinten beszéltem, ezért egyszerű szavakkal és kézmozdulatokkal meséltem el neki a történetemet. Megértette, hogy egy Észak-Korea nevű helyről származom, ahonnan valami örülten kalandos módon szöktem el. Elmutogattam, hogy éhes voltam, féltem, a rendőrök üldöztek. Aztán vacogva négykézláb másztam, és azt hajtogattam: „homok, homok, homok”. Ebből felfogta, hogy átjutottam a sivatagon. Meglepett, amikor a végén elsírta magát. Elmondtam, hogy mindössze azt szerettem volna, hogy esélyem legyen a szabadságra, ahogy neki itt, Amerikában.

Érzelmi reakciója megmutatta, milyen ereje van a történetemnek. Ez saját életemhez is reményt adott. Nekem is volt mit adnom azáltal, hogy elmesélem az életemet.

Valami mást is tanultam aznap: mindannyiunknak megvan a maga sivatagja. Nem ugyanaz, mint az enyém, de mindenkinek át kell vágnia rajta, hogy

meglelje életcélját és szabad legyen.

Miután a kurzus novemberben véget ért, egy ismerős a misszióból egy észak-koreai fiúval együtt meghívott, hogy töltsük a hálaadást a családjával Virginiában. Az illető, Esther Choi koreaiamerikai volt, akinek a szülei harminc éve vándoroltak ki Dél-Koreából; megtisztelőnek tartottam, hogy velük lehetek, és éreztem, hogy szinte azonnal jó kapcsolat alakult ki köztünk. Talán a nagy távolság miatt lehet, de a koreai-amerikaiak nagy ragaszkodással őrzik régi kultúrájukat; inkább emlékeztetnek az észak-koreaiakra, mint az általam ismert déliekre. Feltűnt, hogy a szókincsük is az a régimódi fajta, amit olyan jól ismerek.

Ez volt az első amerikai hálaadás ünnepem, és igen tetszett a gondolat, hogy ünnepet kerekítettek a hála érzése köré. Esther anyja azt tervezte, megsüt egy méreteres pulykát, de mellé több koreai ételt is készít, köztük kimcsit. Ez teljesen lázba hozott, mert a legkedvencebb ételem volt, és már régen nem ettem. Az ünnep előtt néhány nappal épp az autóban ültem Estherrel meg az anyjával, és az egyik rokonuk kertjébe tartottunk, aki termesztett valami speciális fajta káposztát, amikor megszólalt a mobilom.

Anyám hívott Dél-Koreából. Már-már eksztatikus állapotban volt.

-Janmi!! A nővéred!! Megtaláltam a nővéredet!

A szívem óriásit dobbant. Aztán nagy levegőt vettem: megesett korábban is, hogy valaki Kínában pénzjutalom reményében azt állította, hogy ráakadt, és reményeink szetfoszlottak, amikor kiderült, hogy csalás az egész.

— Omma, hogy érted, hogy megtaláltad? — kérdeztem.

- Itt van, Dél-Koreában. A Nemzeti Hírszerzési Hatóságnál. Ők hívtak fel.

Olyan hangosan sikoltottam fel, hogy Esther és az anyja azt hitte, valami baj van. Anyámmal egyszerre sírtunk es egymás szavába vágva beszéltünk — egyikünk sem merte elhinni, hogy valóban így van, de azért rettentően reméltük. Anyám elmondta, engedélyt kapott arra, hogy masnap meglátogassa Ünmit a központban - ugyanott, ahol bennünket is tartottak megérkezésünk után. Magával viszi a telefonját, es majd atadja Ünminek,

hogyan beszélhessünk.

Hét éve egy szót sem hallottam a nővérem felől. Hirtelen úgy éreztem, muszáj minél hamarabb visszatérnem Dél-Koreába. Visszafordultunk Estherék házához, hogy átíráshoz a repülőjegyet. Eredetileg úgy terveztem, maradok meg néhány hónapig, és ellátogatok az Egyesült Államok több vidékére is. Most azonban az volt a legfontosabb, hogy hazatérjek.

Éjszaka nem tudtam elaludni. Úgy örvénylettek a fejemben a gondolatok, mint egy elszabadult folyó vize, miután átszakította a gátat. Leomlott az összes fal, amit azért húztam magam köré, hogy így védekezzek a nővérem elvesztése felett érzett fájdalom ellen - most aztán teljesen át akartam érezni mindent, a jót is, a rosszat is. Alig voltam képes uralkodni magamon.

Másnap egy falat sem ment le a torkomon, órákon át járkáltam fel-alá a házban, mire végre megszólalt a telefon, és meghallottam a nővérem hangját. Olyan óriási megkönnyebbülés öntött el, hogy azt sem tudtam, mit mondjak.

- Hamarosan találkozunk... - nyögtem ki egy gyötrelmes perc után.

- Igen, találkozunk - felelte fojtott hangon.

A hangjában volt valami ismerős, és ez a szívembe markolt, így beszélt apám is, miután betegszabadságra hazaengedték a börtöntáborból. Egy fogoly hangja volt ez, bizonytalan, olyasvalakié, aki tart tőle, hogy valami rosszat talál mondani, és fél, hogy megbüntetik érte. A saját hangom volt, amelynek visszhangja évekkel korábbról jutott el hozzám, emlékeztetve arra, hogy még mekkora út áll előttünk.

Csaknem három napot töltöttem repülőgépeken és reptéri várótermekben, mire hazajutottam. A disszidenseket általában elkülönítve tartják a kihallgatási szakasz végéig, de az NHH-ügy-nők olyan kedvesek voltak, hogy kivételt tettek: meglátogathattam Ünmit, hogy „azonosítsam”. Bevezettek egy látogatóhelyiségbe, és ott volt - a nővérem, akiről azt hittem, sosem látom viszont. Az a finom, szív alakú arc, az apró kezek... és életben van. Megint alig tudtunk megszólalni. Csak fogtuk egymás kezét és sírtunk. Néma imát mondtam apámhoz, aki biztosan lemosoly-gott ránk valahonnan. Elvégeztük a feladatot.

Ünmi története egyedül rá tartozik, és megérdemli, hogy tiszteletben tartsuk a magánéletét. Annyit azonban elmondhatok, hogy Kínában egyet sem látott a televíziós szerepléseimből. Fogalma sem volt, hogy megszöktünk Észak-Koreából, hogy mindvégig kerestük. Dühítő volt megtudni, néha mennyire közel jártunk egymáshoz. Ahogy gyanítottuk is, Ünmit és a barátnőjét Hjeszan külvárosában, az egyik emberkereskedő házában rejtették el, mialatt anyámmal őt kerestük, és már mi magunk is szökő -félben voltunk. Egyikünk sem sejtette, hogy azon a szörnyű napon mindössze egy vékony fal választott el. Amikor összevetettük a történeteinket, kiderült, hogy mialatt anyámmal Sen-jangban dolgoztunk, Ünmi ugyanabban a tartományban élt. Térben nem voltunk messze egymástól, de egy egész világ elválasztott: igen kicsi az esély a találkozásra, amikor mindenki a törvény elől bujkál.

Ünmi egy idő után tudomást szerzett egy Délkelet-Ázsián át haladó menekültútvonalról, így jutott el egyedül Dél-Koreába. Végül nem is volt szüksége arra, hogy megmentsük.

Miután elvégezte a tanfolyamot a Hanavonban, beköltözött hozzám, a Dongguk közelében bérelt lakásomba. Részmunkaidős állást szerzett, elkezdett felkészülni a vizsgáira, ahogy én is. Ünmi mindig is jobban tanult nálam, ezért megjósoltam, hogy még hamarabb bepótol mindent; így is lett. Három hónap alatt megszerezte a felső tagozatos bizonyítványát, újabb hét hónap múlva pedig a középiskolait is. Már velünk volt, de még sokáig úgy tűnt, mintha megrekedt volna valami mezsgyén; távolságtartóvá vált, mintha nem lett volna hely a szívében anyám és az én számomra. Ezt az állapotot mindketten nagyon is jól ismertük, és békén hagytuk. Idővel aztán lett helyünk Ünmi szívében, ahogy másoknak is.

24.

Újra együtt

Mi koreaiak annyira szeretjük az újévet, hogy kétszer is megünnepeljük: először nyugati stílusú partikkal, éjféli tuzijatekkal, hogy így kezdődjön el a naptári év; aztán meg több tuzijatekkal és ünnepséggel január végén vagy február elején, a háromnapos holdújév alkalmával. Ekkor gyűlik össze a család, ilyenkor gondoljuk végig a múltat, teszünk fogadalmakat. Miután anyammal 2007-ben elmenekültünk Észak-Koreából, felhagytunk az ünnepléssel, mert csak elszomorodtunk tőle. 2014 szilvesztere azonban egyáltalán nem volt már borongós. Ünmi biztonságban volt; nekem számos tervem körvonalazódott.

Először is, vissza akartam menni a főiskolára, hogy megszerezsem a diplomát. Annak idején kifejezetten azzal a szándékkal választottam a szakomat, hogy majd belépek rendőrséghez, és megvédem anyámat erőszakos barátjától. A tanulás során azután az elmém nyiladozni kezdett, és ezzel együtt fejlődött az igazságérzetem is, ezért arra készültem, hogy jogot tanulok. Nem számítottam arra, hogy egy éven belül azoknak az észak-koreaiaknak leszek a szószólója, akik nem tudnak hangot adni sérelmeiknek és nincs számukra semmiféle remény - mint amilyen korábban magam is voltam. Ahogy arra sem, hogy kilépek a nemzetközi színtérre, és mindenki számára igazságot követelek. Vagy hogy az észak-koreai rezsim elítélően csak „emberjogi bábnak” nevez majd. Azt pedig végképp nem hittem, hogy elmondom, mi történt velem Kínában. Pedig hamarosan rá kellett jönnöm, hogy ha teljesen szabad akarok lenni, akkor szembe kell néznem az igazsággal a múltamról.

A múlttal való szembenézés éve eléggé nyugodtan kezdődött; azt fogadtam meg, hogy az új évben jobban megtanulok angolul. Hónapokat töltöttem a misszionáriusoknál, de még mindig nem tudtam beszélgetni. Beiratkoztam Szöulban egy intenzív tanfolyamra, ahol észak-koreai disszidenseket itt élő amerikai önkéntesek tanítottak. Én azonban nem értem be egyetlen oktatóval, rögtön tízhez is jelentkeztem. A tanáraink mindenfélét olvastattak velem, Shakespeare-től Frederick Douglassig, aki amerikai szökött rabszolgából lett abolícionista. Korábbi gazdájához szóló dacos, merész levele kapcsán eltűnődtem, én vajon mit írnék Kim Dzsongünnak, ha lenne hozzá bátorságom. Talán Douglasshez hasonlóan arról beszélnék, hogy ember vagyok, és már nem a tulajdona. Már egyedül a saját magamé vagyok.

Amikor éppen nem olvastam és nem a magántanáraimmal tanultam, akkor angol hangoskönyveket és TED-előadásokat hallgattam - még álmomban is. Letöltöttem a Jóbarátok című amerikai tévésorozat mind a tíz évadát. Bármit kérdezhetnek tőlem Rosstról és Rachelről, tudom rá a választ. A magántanáraim szerint ennek egyetlen hátulütője volt: kezdett amerikai akcentusom lenni, és a nyolcvanas évek szlengjét használtam.

Mire 2014 márciusában elkezdtem az új félévet a Donggukon, az angolságom sokat javult. A legjobb úton voltam afelé, hogy diplomát szerezzek rendészeti igazgatásból. Időnként még mindig felléptem a Már útban is vagyok hozzád című műsorban, de miután Ünmi átszökött Kínából, már nem ösztönzött annyi minden a szereplésre. Találtam egy másik, kevésbé direkt módszert arra, hogy szót emeljek az észak-koreaiak igazsága mellett.

2014 februárjának közepén meghívtak a szülői Canadian Maple nemzetközi iskolába, hogy a diákok és a tanárok előtt előadást tartsak - angolul - Észak-Koreáról. Az intenzív nyelvtanfolyamom vezetője szerint ez segítségemre lehet abban, hogy nagyobb önbizalommal beszéljek nyilvánosság előtt. Én ugyan nem voltam ebben annyira biztos, de azt gondoltam, miért is ne?

Életem első igazi előadására hátrafogtam a hajam és komoly, sötétkék ruhába bújtam. Beszéltem a diákoknak egy keveset az életemről, az agy mosásról, a szabadság hiányáról, a félelemről és éhezésről. Elmondtam nekik, hogy az észak-koreaiak új nemzedékéhez tartozom, a „feketepiaci” vagy dzsangmadang generációhoz, amelynek tagjai azután nőttek fel, hogy Kim Irszen halálával összeomlott a régi gazdasági rendszer. Megjegyeztem, hogy a velem egyidős fiatalok lassan változásokat idéznek elő az országban. Talán nem jelentőseket, de ahhoz eleget, hogy reményt adjon azoknak a barátaimnak, rokonaimnak meg a sok millió többi koreainak, akik ott maradtak, amikor én elmenekültem.

Utána egy órán át kérdésekre válaszoltam. Az egyik diák azt mondta, a történetem „inspirálóan” hatott rá. Nem tudtam, hogy egy történet „inspirálhat” másokat, de úgy tűnik, mégis így van.

2014 elejéig a legtöbben - beleértve a dél-koreaiakat - kizárólag eszelős nukleáris pusztítással való fenyegetőzéséről ismerték Észak-Koreát, meg fura, ijesztő, szerencsétlen frizurájú államfőiről. Februárban azonban az

ENSZ kiadott egy jelentést, amely az emberi jog amely érintette a népi irtást, a nemi erőszakot és a szándékos éheztetést. Most először fenyegették az észak-koreai vezetőket azzal, hogy a nemzetközi bíróságon eljárás indul ellenük emberiség ellen elkövetett bűnök vádjával. A jelentéshez adatot szolgáltató háromszáz tanú többsége névtelen maradt, mások pedig nem tudták szavakba önteni a történetüket. Hirtelen nagy szükség lett olyan disszidensekre, akik beszéltek angolul, és hangot adhattak a csend és elnyomás fala mögött fogságba esett több millió észak-koreainak.

A kanadai iskolában tartott előadásom újabb meghívásokhoz vezetett, ezek pedig további felkéréseket eredményeztek: tartsak beszédet, adjak interjút, Ausztráliától az Egyesült Államokig. Májusban Casey Lartigue Jr.-ral közösen írt cikkünk jelent meg a The Washington Postán. Addig a tavaszig nem igazán tudtam, mi az, hogy emberjogi aktivista. Most pedig hirtelen azt hallottam mindenkitől, hogy ennek az ügynek az „arca” lettem. Tisztában voltam azzal, hogy még nem vagyok alkalmas arra, hogy bárki szószólója legyek, nemhogy az egész észak-koreai népé. Innentől kezdve viszont az életem olyan sebességre váltott, mint valami száguldó vonat. Ha akartam sem tudtam volna leugrani róla. Talán felmerült bennem az is, hogy ha elég gyors vagyok, sosem ér utol a múltam.

Júniusban Los Angelesbe utaztam egy konferenciára, de utána azonnal vissza kellett repülnöm Szöulba, mert másnap volt a záróvizsgám. Ezen az úton el sem látogathattam Hollywoodba, pedig nagyon reméltem, hogy belebotlok Leonardo DiCaprióba, és elmondhatom neki, hogy Észak-Koreában töltött gyerekkoromban milyen sokat jelentett számomra a Titanic.

Nagyjából ebben az időben hívott fel egy dél-koreai nyomozó, akinek az volt a feladata, hogy nyomon kövesse anyám életét és az enyémet. Dél-Koreába érkezése után minden disszidens sorsát öt éven át egy rendőrtiszt kíséri figyelemmel, hogy segítse biztonságos beilleszkedésüket. Az én nyomozóm általában csak arra volt kíváncsi, hogy mit tervezek, és hogy vagyok. Ezúttal azonban másról volt szó. A nyomozó közölte: azt az utasítást kapta, hogy győződjön meg a biztonságomról, mert arról értesültek, hogy az észak-koreai kormány szemmel tart. Nem árulta el, honnan származik az információ, mindössze annyit mondott, hogy vigyázzak, mit mondok. Akár veszélyes is lehet.

Ha ezzel rám akartak ijeszteni, hát sikerrel jártak. Sosem merült fel bennem, hogy a rezsim elég fontosnak ítélné meg ahhoz, hogy veszélyesnek tartson. Vagy hogy megfenyegeessen. A nyomozó beszélt anyámmal, őt is megrémítette. Anyám azt akarta, hogy azonnal hagyjak fel ezzel az őrült aktivizmus dologgal. Miért nem élek normális életet és fejezem be az iskolát, mielőtt nekilátnék megváltani a világot? De minél tovább forgattam a fejemben a dolgot, annál dühösebb lettem. Az eletemet kockáztatva elmenekültem Észak-Koreából, de meg mindig az irányításuk alatt akarnak tartani. Sosem leszek szabad, ha ezt hagyom.

A Donggukon a tavaszi szemeszterben is az átlag felett maradtak a jegyeim, és feltett szándékom volt befejezni a tanevet. 2014 szeptemberében néhány hetre visszatértem egyetemre, de aztán a terveim ellenére az élet vette át az irányítást.

Októberre számos európai meghívást fogadtam el, köztük egyet az írországi Dublinba, hogy Észak-Koreát képviseljem az évente megrendezésre kerülő One Young World csúcstalálkozón. Ezekon a rendezvényeken ifjúsági vezetők gyűlnek össze, mint egyfajta ENSZ Közgyűlésen. Úgy tervezték, hogy engem James Chau brit újságíró és emberi jogi harcos mutat be, akit Ázsia-szerte úgy ismernek, mint a kínai központi televízió műsorvezetőjét. Erre készülve egy fokozottan érzelmes délelőttöt töltöttünk azzal, hogy az életünkről beszélgettünk; megosztottam vele a múltam néhány részletét. Először azt terveztem, hogy kínai emberkereskedelem borzalmairól beszélek, azt azonban nem állt szándékomban elárulni, hogy ennek én is áldozata voltam.

Azt kérték, hogy a szülőföldünk hagyományos viseletében jelenjünk meg, ezért én bő, rózsaszín-fehér hanbokban álltam a színpadra, hogy az 1300 küldött, a vendégek és a sajtó képviselői előtt elmondjam rövid beszédemet.

Mielőtt James belefogott a bemutatásomba, ideges voltam az előadásom miatt. Egy színpadon ültem az Ukrajnából és Dél-Afrikából érkezett fiatal aktivistákkal, és féltem, nem leszek elég jó szónok ahhoz, hogy megfelelően képviseljem a népet ezen a fórumon. Azzal próbáltam lekötni a figyelmemet, hogy az előkészített beszédemben szereplő „nemzetközi” és „kivégzés” szavak helyes angol kiejtésére koncentráltam. Amikor azonban James elkezdte elmesélni az élettörténetemet, az arcán

könnyek csorogtak. Feléje nyúltam, hogy megnyugtassam, de ettől csak még jobban sírt. Mire eljutott odáig, hogyan erőszakolták meg anyámat, amikor helyettem áldozta fel magát, és hogyan temettem el apám hamvait Kína egy magányos hegyén, már én is vele zokogtam.

Mindig is az volt az egyik nagy félelmem, hogy nem tudok uralkodni az érzéseimen. Néha úgy éreztem magamban a haragot, mint valami feszült golyót, amiről tudtam, hogy ha kiengedném, szétverhetne az indulat, nem lennék képes uralkodni rajta. Sokszor aggódtam, hogy ha elkezdek sírni, nem leszek képes abbahagyni. Ezért aztán ezeket az érzéseket mindig mélyre eltemettem magamban. Az ismerőseim azt gondolják, én vagyok a legélénkebb, a leoptimistább ember, akivel valaha találkoztak. A sebeimet jól rejtegetem. Azon a dublini napon azonban mindenki számára láthatóan felfedtem őket a színpadon. Előkészített beszédemet hengerré sodorva kiálltam a pódiumra, és megpróbáltam a könnyeimel küszködve beszélni.

A hallgatóság ekkor már talpon volt, és miközben igyekeztem összeszedni magam, láttam, hogy a teremben mindenki velem sír.

Hagytam hát a nyitómondatot, és azt próbáltam megfogalmazni, hogy nem magamról, hanem a népemről, a népemért szeretnék szólni. De nem jöttek a számra az angol szavak, ezért nagy levegőt vettem és újrakezdtam.

- Észak-Korea elképzelhetetlen ország... - vágtam bele. Arról meséltem, hogy Észak-Koreában már tiltott nemzetközi telefonhívásért is kivégezhetnek valakit. Elmondtam, hogyan intett anyám gyerekkoromban, hogy még csak ne is suttozjak, mert a madarak és az egerek is meghallhatják.

- Az Észak-Koreából való szökésem napján láttam, hogyan erőszakolja meg anyámat egy kínai közvetítő, aki engem nézett ki magának - folytattam arcomon patakzó könnyekkel. Felhívtam a figyelmüket arra, milyen kiszolgáltatottak Kínában az észak-koreai menekültek.

- Az észak-koreai nők és tizenéves lányok hetven százaléka esik áldozatul az emberkereskedelemnek. Néha már kétszáz dollárért eladják őket...

Kinyitottam tehát egy ajtót, és kiléptem rajta a napvilágra. Nem tudtam, hová vezet az út, de azt láttam, hogy nem vagyok egyedül.

- Amikor a Góbi sivatagon vágtam át, nem is annyira a haláltól félttem, inkább attól, hogy elfelejtenek. Rettegtem, hogy ott pusztulok a sivatagban, és nem tudja meg senki. Senki sem tudja majd a nevem, senkinek sem számít, élek-e vagy halok. Ti azonban meghallgattatok. Nektek fontos vagyok.

A hallgatóság tagjai megint felálltak, és velem sírtak. Körülnézve tudtam, hogy a teremben él a vágy az igazságra. Abban a pillanatban úgy éreztem, mindannyiunk számára van remény.

Még egy sivatagon azonban át kellett jutnom.

A beszédem után valahogy sikerült átvergődnöm a program további részein, aztán szállodai szobámba mentem és Összecsuklot-tam. Amikor egy idő után ránéztem a telefonomra, láttam, hogy a postaládám tele van a világ összes tájáról érkező felkérésekkel, hogy adjak interjút. Ami ezután következett, azt leginkább forgószélhez hasonlíthatnám - én azonban különös módon tárgyilagos maradtam, mintha bekapcsolt volna valamiféle túlélési mechanizmus, ami biztonságos érzelmi távolságot hoz létre az események és köztem. A lényem egy része kívülről figyelte a másikat, ahogy végigcsinálja a programomat.

Európában töltött három hetem során több tucat interjút adtam. Egy idő után már nem számoltam. Még abba is belementem, hogy a BBC lefilmezzen a londoni észak-koreai nagykövetség előtt, ami pedig olyan jeges, sötét rémülettel töltött el, hogy megmukkanni is alig tudtam. Sosem kértem tolmácsot, sosem gondoltam, hogy az újságírók esetleg nem értik, amit mondok, vagy hogy én nem értem jól a kérdéseiket. Abban is bíztam, hogy ha megváltoztatok néhány részletet a családom Kínába szökéséről, akkor eltitkolhatom, hogy engem is eladtak. Azt hittem, rendben lesz, ha minden másról igazat mondok; ha valóságos mindaz, amit átéltem, akkor a részletek nem számítanak. Főként azonban csak kapásból válaszoltam mindenre, improvizáltam, mint egy dzsesszmuzikus, aki minden alkalommal kicsit másképpen játssza el ugyanazt a dallamot, és nincs tudatában annak, hogy valakik az eltérésekre

is odafigyelhetnek.

Egy hónap sem telt el a dublini beszédem után, amikor elkezdtem dolgozni az olvasó kezében tartott emlékiraton. Talán különösnek tűnik, hogy egy alig huszonegy éves ember megírja az élettörténetét, különösen ha olyan ember, akinek évek óta rejtegetett titka van. Mihelyt elkezdtem papírra vetni az emlékeimet, azonnal tudtam, hogy többé nem titkolhatok semmit. Ha én magam képtelen vagyok szembenézni az igazsággal, hogyan is kérhetnék arra másokat, hogy nézzenek szembe az igazsággal Észak-Korea dolgában, hogy nézzenek szembe az igazsággal, hogy mi történik azokkal a nőkkel, akik átszöknek Kínába, és közvetítők és erőszaktevők kezére kerülnek?

Miután novemberben visszatértem Szöulba, anyámmal és nővéremmel egy egész éjszakát töltöttünk annak megvitatásával, hogy mitévő legyek. Történtek olyan dolgok Kínában, amiket sosem osztottunk meg Ünnyel. Még anyámmal egymás között sem beszéltünk ezekről. Most az egész világ tudni fog róluk. Megéri kilépni a nyilvánosság elé? Biztosra vettem, senki sem fog ugyanúgy tekinteni rám, mielőtt megtudják, mi történt velem, és mit tettem az életben maradás érdekében. A nagy sebességű vonatok, a modern építészet, a popzene ellenére Dél-Korea még mindig nagyon konzervatív ország, ahol igen régimódiak a női erényre vonatkozó fogalmak. El sem tudtam képzelni, hol lenne itt számomra hely, ha a történetem részletei napvilágra kerülnek. Vajon tényleg történe-e változás? Meghallgat-e bárki? Jelent-e annyit valaki számára, hogy változtatni akarjon a helyzeten?

Anyámmal és a nővéremmel egész éjjel csak beszéltünk és sírtunk. Anyám is nagy átalakuláson ment át, pedig ő korábban azt remélte, hogy egyszer csak észhez terek, és felhagyok az akti-vistáskodással. Most ő is belátta, milyen hatása lehet a történetünknek. „El kell mondanod a világnak, hogy Észak-Korea olyan, mint egy óriási börtöntábor” — mondta.

Azt szerette volna, ha az emberek megtudják, miért kellett elmenekülnünk, és mi történik a Kínában eladott észak-koreai nőkkel. „Ha te nem szólalsz fel az érdekükben, Janmi, akkor ki fog?” - tette fel a kérdést. A nővérem egyetértett velem.

Reggelre megszületett a elöntésem. Megírom a teljes történetem, nem hallgatom el, hogy én is az emberkereskedők áldozata voltam. Nem volt más

választásom, ha azt akartam, hogy az életem jelentsen valamit.

Mihelyt elhatároztam, hogy kiadom a titkomat, életemben először szabadnak éreztem magam. Mintha eddig a borús ég nehezedett volna rám, mintha a földhöz szorított volna - most enyhült a nyomás, és újra szabadon lélegeztem.

Néhány hónappal azután, hogy elkezdtem dolgozni a könyvön, kinyitottam a laptopomat, és egy link egy YouTube-videó-hoz vitt, amit egy észak-koreai propagandaosztály készített. Miközben az állami televízió két hírolvasója a kamerába beszélt, a képernyőn az én hatalmas fotóm jelent meg. A háttérben baljós zene szólt, mint valami horrorfilmben, aztán kirajzolódtak a betűk is: „A szemétdombon, lám kisarjad a mérges gomba.” Az észak-koreai média felháborító hazugságai és fenyegetőzései miatt persze nevetség tárgya a nyugati világban, úgyhogy ezt a sértést akár mulatságosnak is találhattam volna - ha nem lett volna halálosan komoly, ha nem a családomat és engem vett volna célba.

A rám vigyázó nyomozónak legalább egy dologban igaza volt - az észak-koreai kormány valóban szemmel tartott. 2015 elején a rezsím két külön videót is feltett, amelyekben hazugnak és „emberjogi propagandabábnak” nevezték.

Végigböngészték az interjúimat, és az ezekben szereplő állítólagos következtelenségeim miatt támadtak. Amikor a rezsím képtelen volt vitatni azt, amit állítottam, akkor hazugságokat találtak ki rólam és a családomról. Erkölcstelenséggel vádolták anyámat, apámat emberkereskedőnek nevezték, mert segített a szomszédainknak Kínába szökni. Valami bizarr oknál fogva azt próbálták bizonyítani, hogy hazudtam apám haláláról; találtak egy orvost, aki azt állította, hogy nem Kínában, hanem egy észak-koreai kórházban halt bele a rákba.

Ennél is rosszabb volt azonban, hogy előrángatták rokonaimat és hajdani barátaimat, hogy elítéljenek engem és a családomat. Nyolc hosszú éve nem láttam Pák Dzsing nagybátyámat, a nagy-nénéimet meg az unokatestvéreimet: szörnyű volt nézni, ahogy a tévében interjút készítenek velük. A rezsím propagandistái még Dzsingét, kedves hjeszani szomszédunkat is felkutatták, aki segített rajtam és a nővéreimen annak idején, amikor magányosak és kétségbeesettek voltunk. Fájdalmas volt hallani, ahogy mindannyian

borzalmas dolgokat mondanak rólunk, de legalább megtudtam, hogy életben vannak.

2015 első hónapjait New Yorkban töltöttem, ahová meghívtak, hogy vendéghallgatóként látogassam a Barnard College egyik óráját - még mindig tervezem, hogy egy nap diplomát szerzek -, és igyekeztem minél többet megtudni az emberi jogokról. Egy délután épp a nyilvános Facebook-oldalamon összegyűlt több száz bejelölésen futottam végig, amikor elsuhant előttem egy ismerős mosoly. Úgy görgöztem vissza, mint valami rajzfilmszereplő, aki a szakadék széléről tolat teljes sebességgel hátra... és ott volt! Jongdzsa, aki Hjeszanban a legjobb barátnőm volt. Azóta nem hallottam róla, hogy elindultam Kína felé.

„Te az a Pák Janmi vagy?” Ezekkel a szavakkal kezdődött a facebookos üzenet. A kezem annyira remegett, hogy a képernyőt is alig láttam. Igen! Én vagyok az! - írtam vissza azonnal, mire küldött egy telefonszámot, amin felhívhattam. O is Kínába szökött, és Ünmihhez hasonlóan Délkelet-Ázsián keresztül jutott el Dél-Koreába. Miközben a Nemzeti Hírszerzési Hivatal központjában kihallgatták, megtudta, hogy élek, és én is Dél-Koreában vagyok. Később a közösségi médián keresztül jutott a nyomomra. Olyan nagyszerű volt újra hallani a hangját... Ott folytattuk a barátságunkat, ahol abbahagytuk, és most már állandóan online beszélgetünk.

Folyton abban reménykedem, hogy még több észak-koreai barátom talál rá a szabadsághoz vezető útra. Anyám mindig kedvelte Csan Guent, a fiút, aki Hjeszanban feleségül akart venni, még arra is kísérletet tett, hogy megkeresse, és segítségére legyen, ha ő is szökni akarna. Ehelyett egy szomorú történet jutott tudomásunkra. Alig egy évvel a szökésünk után Csan Guen egész családjának nyoma veszett. Hjeszanban az a hír járta, hogy a rezsim az apját, egy mezőgazdasági szakembert hibáztatta a pocsék termes miatt, ezért az egyik brutális politikai fogolytáborba vitték. A fiát az anyjával belső száműzetésbe küldték az északi tartományok egyik eldugott városkájába.

Csan Guen megígérte, hogy vár nyolc évet, aztán megkeres. Most, amikor ezeket a sorokat írom, a nyolc év már letelt. Jó lenne tudni, hol van, már ha még él, és hogy emlékszik-e rám egyáltalán. Bár én továbbléptem, remélem,

hogy egy nap ő is eljut Dél-Ko-reába. A 25 millió otthon maradotthoz hasonlóan Csan Guen is megérdemli, hogy szabad legyen.

2015 tavaszán anyám a párjával visszament Kínába, hogy elhozza apám hamvait.

Órákig bolyongtak a hegyekben Jangsancsen felett, mire megtalálták azt a helyet, ahová nyolc évvel korábban az éjszaka közepén eltemettem. Valaki gondozta a sírját; még egy fát is elültetett, amely őrként állt mellette. Hungvej betartotta az ígérését.

Anyám hazahozta Dél-Koreába a hamvakat. Végre egy helyen van az egész család. Remélem, egy nap teljesíthetem apám utolsó kérését, és visszavihetem Hjeszanba, ahol az apja és a nagyapja mellett nyugodhat a Jalu folyóra néző dombon. Ha eljön ez az idő, elmegyek nagyanyám sírjához is, hogy elmondjam neki, Cszoszon újra egységes.

Köszönetnyilvánítás

Maryanne Vollers, ez a könyv nélküled nem jött volna létre. Nemcsak intelligenciádat és tisztességedet ismerhettem meg, de azt a mély és őszinte szeretetet is, ami az észak-koreai néphez és az egész emberiséghez fűz. Nagy megtiszteltetés és kiváltság veled dolgozni, és téged a barátomnak nevezni.

Mélységes hálával tartozom a hihetetlen kiadói csapatnak a Penguin Booksnál. az Egyesült Királyságban Fig Trónéi Juliét Annannak és Anna Ridley-nek; az Egyesült Államokban a Penguin Pressnél. Ann Godoffnak és Sarah Hutsonnak.

Külön köszönet Karolina Suttonnak, Amanda Urbannak, Matthew J. Hiltziknek és Carlton Sedgeley-nek.

Thor Halvorsen Mendoza, te vagy a bátyám, akire új világomban találtam rá. Te vagy a legjobb példa arra, hogyan kell mindenütt kiállni az igazságért, és harcolni a zsarnokság ellen. Nagyon köszönöm, hogy a mentorom vagy, és folyton érdekes, új szavakat tanítasz nekem. Végtelenül nagyra tartalak.

Köszönet & Humán Rights Foundationnt\ Alex Gladsteinnek, Sarah Wassermannak, Ben Palubának és John Lechnernek.

Barátaimnak és mentoraimnak a Liberty in North Koreánál, Hannah Songnak, Sokeel J. Parknak, Justin Wheelernek, Blaine Vessnek, Kira Wheelernek, Tony Sassónak. Amikor nagyon szükségem volt rátok, ti mind segítségemre voltatok ennek az új világnak a megértésében, és megtanítottatok arra, mit jelent az észak-koreai nép szószólójának lenni. A tanácsaitok segítettek jobb emberré válni, jobban képviselni a szabadság ügyét.

Köszönet Casey Lartigue Jr.-nak azért, hogy a kezdet kezdetétől biztatott és

támogatott, valamint az összes angoltanáromnak, akik annyival jobbat tettek a világomat.

Köszönet Dzsang Dzsinszangnak, barátomnak és mentoromnak, aki abban volt segítségemre, hogy megértsem és túléljem az életet a sötétség túloldalán. Köszönet Henry Songnak, Shirley Leenek, valamint észak-koreai disszidentensekből és szabadságharcosokból álló családomnak, akik számomra az inspiráció és barátság forrását jelentik: Joseph Kimnek, Seong Ho Jinek, Park Sang Haknak, Jihyun Parknak és másoknak.

James Chau, köszönöm, hogy velem sírt a népemért. Bátorítása rengeteget jelentett számomra egy igen nehéz időszakban. A támogatása és hite nélkül nem lennék az, aki ma vagyok.

Joshua Bedell: bőkezúsége és kedvessége határtalan. Köszönöm, hogy tanít és óriási türelemmel vezet.

Angol családomnak: Charlotte-nak, Adamnek, Clemency-nek, Madisonnak, valamint Lucien Calkinnak és jó barátomnak, Jai J. Smithnek. Köszönet Bili Campbellnek és montanai családom többi tagjának.

Köszönet illeti jó barátaimat, Alexander Lloydot, Cameron Colby Thomst, Dániel Pincust, Jonathan Caint, Dániel Bar-cay-t, Gayle Karén Youngot, Sam Potolicchiót, Dylan Káplánt, Sam Corcost, Parker Liautaud-t, Axel Halvorssent, Úri Lopatint, Petet Prosolt, Masih Alinejadot, Tommy Sungmin Choit, Mat-thewjun Suk Hát, Wolfvon Laert, Óla Ahlvarssont, Ken School-landot, Jennifer Victoria Fong Chearvanontot, Malibongwe Xabát és Li Schoollandot.

Köszönet a One Young Wbrldnéa Kate Robertsonnak, Dávid Johnsnak, Ella Robertsonnak, Melanie Yorknak, Matthew Belshaw-nak és az összes OYW-küldöttnek. Megtisztelőnek tartom, hogy csodás közösségekhez tartozhatok. Az észak-koreai nép iránt tanúsított mélyesleges törődésesetek és támogatásotok óriási reményt és bátorságot ad ahhoz, hogy bárhol kiálljak a zsarnoksággal szemben. Kemény munkátoknak köszönhetően a világ minden egyes nappal jobb helyé válik.

A Women in the Worldnék'. Tina Brownnak, Karén Comp-tonnak, valamint

az összes nőnek, aki a konferencián arra ösztönzött, hogy legyek bátor és harcoljak az igazságért, szabadságért és egyenlőségért.

A Renaissance Weekendnél. Philip Lader, Linda LeSourd Lader, Dustin Farivar, Eric O'Neill, Christine Mikolajuk, Kerry Halferty Hardy, Frank Kilpatrick, Linda Hendricks Kilpatrick, Yan Wang, Justin Dski, Ben Nelson, Mark. A. Herschberg, Katherine Khor, Stephanie A. Yoshida és Janice S. Lintz.

Köszönet az Útban hozzád producereinek és készítőinek. Tanárainknak a Dongguk Egyetemen és barátainknak a rendészeti igazgatásban, akik segítettek és bátorítottak, amikor nehéz időszakon mentem át, valamint az összes menekülteket tanító tanárnak és önkéntesnek.

Külön köszönet Judd Weissnek, Suleiman Bakhitnak, Todd Huffmannak, Katy Peltonnak, a Barnard College igazgatójának, Debora Sparnak, Jennifer G. Fondiller dékánának, Sue Mi Terry-nek, Dávid Hawknak, Greg Scarlatiounak, Curtis Castrapelnek, Beowulf Sheehannak, Esther Choinak és szerető családjának, Christian Thurstonnak, Dániel Moroznak, Cat Clevelandnek, Eunkoo Leenek, RyungSuhnak, Justice Suhnak, Madison Sulinak, Diane Rhimnek, Joshua Stantonnak, Sunshee Kimnek, Jieun Baeknek, Felicity Sachikónak, az Ellas Kitchenből Paul Lindley-nek, CJ Adamsnek a Google Ideától, Austin Wrightnak, John Fundnak, Mary Kisselnek és Michael Lainek a Minerva Schools KGI-től.

Andrew Moroz: Több csodában is volt részem életemben, és te vagy közülük az egyik. Visszaadtad a szerelembe vetett hitemet.

Vannak néhányan, akiknek a nevét megváltoztattam részben biztonsági okokból, részben a magánéletük tiszteletben tartása végett. Köztük van drága barátnőm „Jongdzsa”, akinek szerete-temet és köszönetemet küldöm. Köszönet a kínai misszionáriusoknak, a dél-koreai lelkésznek és mindazoknak, akiknek a neve nem jelenhetett meg ebben a könyvben, de bele van írva a szívembe.

Anyám, Bjan Gümszuk: Életemben a legnagyobb áldás és megtiszteltetés az, hogy a gyereked lehetek. Szereteted és áldozatod nélkül ma nem léteznék. Együtt keltünk át a jeges folyón és a fagyos sivatagon, te vagy az egyetlen

ember, aki olyan jól ismer, hogy szavak sem kellenek az érzéseim kifejezéséhez. Te voltál az életem értelme a fogságban, te vagy az életem értelme a szabadságban. Inspirálsz és erőt adsz ahhoz, hogy harcoljak a változásért a szülőházánkban.

Nővérem, Pák Ünmi: Te vagy a mindenem, a legnagyobb öröm és legnagyobb csoda, amit ismerek. Hálás vagyok a hatalmas szívedért, az összes áldozatért, amit gyerekkorunkban hoztál értem, hogy megvédtél és megnyugtattál a hosszú hónapok alatt, amikor csak mi ketten voltunk egymásnak. Egyszerre voltál az anyám és a legjobb barátom. Nővérem, köszönöm, hogy hét hosszú év után visszatértél hozzánk, és újra boldogságot hoztál nekünk. Annyira büszke vagyok rád. Te vagy számomra a fény, jobban szeretlek az életemnél is.

Apám, Pák Dzsinsik: Te vagy a hősöm, és azt kívánom, bárcsak itt lehetnél, hogy te is élvezhesd a szabadságot. De mivel mindvégig velem voltál, itt semmi egyebet nem kell mondanom, csak azt, hogy szeredek és nagyon hiányzol.

Anyám társa, U Jangmang és nővérem csodálatos barátja, Li Honggi: Köszönöm mindkettőtöknek, hogy jótéteményeket hoztatok a családjunkba.

Minden, még mindig Észak-Koreában élő és elnyomás alatt szenvedő rokonomnak: Rendkívüli módon büntudatom van, hogy mindannyiótokat veszélybe sodortalak, de remélem, egy nap megértitek, miért kellett hallatnom a hangom. Ígérem, fáradhatatlanul fogok dolgozni azért, hogy véget vessek az általatok nap mint nap megtapasztalt igazságtalanságnak. Remélem, eljön a nap, amikor szabadon ellátogathatok a szülőföldemre, és viszontlátlak benneteket.

Támogatóimnak szerte a világon, akik bátorító és megható üzeneteket küldenek a közösségi oldalakon. Olyan kevés a hely, hogy nem tudnék mindenkit felsorolni, de tudom, hogy kik vagytok. Minden mosoly, minden gesztus, minden könny, amit velem ejtettetek, bátorságot adott, hogy elmondjam azt a történetet, amiről sosem hittem volna, hogy megosztom bárkivel is valaha. Köszönöm, hogy hittetek bennem. Volt, amikor elvesztettem az emberiségbe vetett bizalmamat, de ti meghallottátok a hangom. Nektek fontos voltam és vagyok. Így fogunk hozzá közösen a világ

megváltoztatásához.

Tartalomjegyzék

[Címoldal](#)

[Prolóógus](#)

[I. RÉSZ](#)

[ÉSZAK-KOREA](#)

[1.](#)

[Még a madarak és az egerek is meghallják suttogásod](#)

[2.Veszélyes történelem](#)

[3.](#)

[Fecskék és szarkák](#)

[4.](#)

[Véres könnyek](#)

[5.](#)

[A Kedves Vezető](#)

[6.Az álmok városa](#)

[7.](#)

[A legsötétebb éjszaka](#)

[8.Dal Csoszonért](#)

[9.](#)

[A dzsangmadang nemzedék](#)

[10.Kína fényei](#)

[11.](#)

[A szökés](#)

[II.](#)

[KÍNA](#)

[12.A sötétség túloldalán](#)

[13.Paktum az ördöggel](#)

[14.Születésnap ajándék](#)

[15.Por és hamu](#)

[16.Elrabolva](#)

[17.](#)

[Mint kenyér az égből](#)

[18.A csillagok nyomában](#)

[III.](#)

DÉL-KOREA

19.A szabadság madarai

20.Almok és rémálmok

21.

Egy kiéhezett elme

22.Már útban is vagyok hozzád

23.Csodálatos kegyelem

24.Újra együtt

Köszönetnyilvánítás

Copyright

A mű eredeti címe:

Yconmi Park: bi Order to Live. A North Koreán Girl's Journey to Freedom
(Penguin Press, New York, 2015)

Fordította: Gázsity Mila

ISBN 978 963 05 9684 8

Koreai átirás: Kovács Janka Kínai átirás: Gulyás Csenge

Kiadja az Akadémiai Kiadó, az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók és
Könyvterjesztők Egyesülésének tagja 1117 Budapest, Prielle Kornélia u. 21-
35. www.akademiai kiado.hu

Első magyar nyelvű kiadás: 2016

Yconmi Park, 2016

Hungárián translation Gázsity Mila, 2016 Akadémiai Kiadó, 2016

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás, a nyilvános előadás, a
rádió- és televízióadás, valamint a fordítás jogát, az egyes fejezeteket illetően
is.

A kiadásért felelős az Akadémiai Kiadó Zrt. igazgatója

Felelős szerkesztő: Sisák Gábor

A szöveget gondozta: Lázár A. Péter

Korrektor: Török Judit

Termékmenedzser: Kiss Zsuzsanna

Nyomdai előkészítés: Kállai Zsanett

Borítófotó: Beowulf Sheehan

Borító: Máthé Hanga

Nyomdai munkálatok: AK Nyomda

Felelős vezető: Nagy Miklós

Kiadványszám: TK150045

Megjelent 28,24 (A/5) ív terjedelemben

Printed in Hungary